

קונמרם
אאלפך
חכמה

בלבבי משכן אבנה

אוצר האותיות

ערך אדר

תורה לשמה

תורת שעשועים

לא מונה כלל

נשמח לקבל הערות והארות,
וכן תוספות קצרות על
הקונטרס, על מנת לתקן
ולהוסיף במהדורה הבאה
בע"ה.

כמו כן, המעוניין לסייע להגיה
את הקונטרס כל שבוע לפני
צאתו, יפנה למערכת.

להאזנה לשיעור בקול הלשון

073-295-1245 ישראל
USA 605-313-6660

ומקיישים: כוכבית [*]
סולמית [#] -
[מספר שיעור] -
סולמית [#]

© כל הזכויות שמורות

מידי שבוע יוצא לאור קונטרס
'אאלפך חכמה',
שכל שבוע עוסק בתיבה אחרת.
המעוניין להצטרף לרשימת התפוצה
(דרך המייל/פקס)
ישלח בקשה במייל
bilvavi231@gmail.com
מדרכי הקדושה עדיף לשלוח בקשה
דרך הפקס
03-5480529

ללקיחת חלק בהוצאות
הגדולות של הדפסת הספרים
לזיכוי הרבים, ניתן לצור קשר
עם מערכת
'בלבבי משכן אבנה'
טלפון: 052.763.8588
פקס: 03-5480529
ת.ד. 34192 ירושלים 9134100
bilvavi231@gmail.com

תוכן העניינים

"בא אל התיבה"

ערך אדר

עבודה

ז	בלבכפדיה עבודת ה' בלבכפדיה אד
טו	בלבכפדיה עבודת ה' בלבכפדיה אדר
כג	אוצר האותיות חודש אדר - כל החודש יו"ט
לב	אוצר האותיות חודש אדר - כנגד שבט זבולון (א')
מ	אוצר האותיות חודש אדר - כנגד שבט זבולון (ב')
מה	אוצר האותיות גילוי כח השמחה ע"י סילוק העצבות
נד	אוצר האותיות חודש אדר ב' - כח השחוק

מחשבה

סז	בלבכפדיה מחשבה אדר
עז	אוצר האותיות חודש אדר - כח השמחה והשחוק
פה	אוצר האותיות חודש אדר - מזל דגים
צ	אוצר האותיות חודש אדר - חודשי אדר א' ואדר ב'
ק	סוגיות במחשבה אדר

רל"א שערים

קג	צירוף א-ד / א-ר / ד-ר
----	-----------------------

קבלה

קט	בלבכפדיה קבלה אדר (אדיר)
קיד	מילון ערכים בקבלה אדר
קטו	אוצר האותיות חודש אדר - כמה פנים בשם אדר
קיט	אוצר האותיות חודש אדר - כנגד האות ק'

ארמית

	מילון ערכים בארמית אדר-אדרי-דרי-אדורה-אדרינטיים-
	אנדראינטיס-אדרנא-אדרגוריא-אדרון-אנדרון-אדרופיקוס-
קכה	אידורוסמון

מדור עבודה

בלבביפדיה עבודת ה'

אד-אדר
אדר

אוצר האותיות

- חודש אדר - כל החודש יו"ט • חודש אדר - כנגד שבט
זבולון (א') • חודש אדר - כנגד שבט זבולון (ב') •
גילוי כח השמחה ע"י סילוק העצבות •
חודש אדר ב' - כח השחוק

בלבניפדיה עבודת ה'

אד

כללי מאד, כמו שמוסדר בספר 'סולם עליה', ועוד בדברי רבותינו, - יש את הפשוט של האות עצמה, א' 1-, ב' 2-, וכן ע"ז הדרך, ואחד מהצורות הנוספות הוא, שכל אות ואות שמונים היא מתווספת במנין לאותיות שקדמו לה, ומצד כך, כאשר מונים ב', מונים א' וב', שזה ג', וכשמונים ג' מונים א' וב' וג' שזה עולה ו', ולפי"ז, כשמונים ד', מונים א' וב' וג' וד', ובפנים הללו, כמו שמבואר בדברי רבותינו, זה עולה עשרה, והדברים האלה מבוארים ברבותינו פעמים רבות, - ודוגמא בעלמא, מבואר בגר"א שזה היסוד של רשות היחיד בשבת קודש, וסדר הדבר הוא, שגובהו עשרה ורוחבו ד', - שמה שגובהו עשרה ורוחבו ד', זה לא שני דברים לעצמם, שיעור של גובה לחוד ושיעור של השטח שבדבר, אלא בשטח והגובה, זה אותו דבר, - זה ד' שבו גופא מונח העשרה.

ובפנים הללו, כמו שנתבאר הד' זהו בחינת הפיזור, - ופנים נוספות למציאות הפיזור זה ההבחנה שנקראת עשרה.

וכידוע, - מבואר בגר"א ועוד, המספרים בעצם, הם עד המספר תשע, - המספר עשר הוא לא מספר קיים, - עשר הוא חזרה לאחד, ואם יש מציאות של עשר, - זה עומק נקודת הפיזור.

ד' ועשרה דקלקול, וד' ועשרה דתיקון שחוזרים לאחד'

באופן שהדבר מצטייר בהאי עלמא, - צורת הפיזור היא באופן של ארבעה - 'ארבע כנפות הארץ', אבל יש את הפיזור העמוק יתר - הרי ב'עשרה מאמרות שבהם נברא העולם" וכן יש את עשרת הדברות שבהם ניתנה תורה, וכמו ששואלת המשנה באבות "והלא במאמר אחד יכול להיבראות", - ולמה העולם נברא

אד, המהר"ל מסביר כידוע, שמדרגת הד' זה בבחינת ד' כנפות הארץ, ולפי"ז בשורש אד הא', היא כח האחדות הגמור, והד' היא הפיזור הגמור, שהדבר מתפזר לארבע כנפות הארץ.

א'-ד' בשורש יצירת אדם

והציור הברור זה שורש יצירת האדם, - אד - אדם, שנאמר בקרא "ואד יעלה מן הארץ והשקה את הגן" שזה היה לצורך יצירת אדם, כמו שאומר רש"י, - מהצד הפנימי שביצירת אדם נאמר "ויפח באפיו נשמת חיים" - שזה האל"ף - זה ה'אפיו' שננפח בו ה'נשמת חיים', - משם האיר אור הנשמה שהוא 'אחד'.

ולמ"ד בניסן נברא העולם, תחלתו אדר, אדר ר"ת אדם ראשון, ומכח נפחת נשמתו אדר ר"ת א - דר.

אבל מצד "וייצר את האדם עפר מן האדמה", כמו שמוסדרת הגמ' בסנהדרין בדף ל"ח, "ראשו מארץ ישראל, גופו מבבל, ושאר כל איבריו, מכל הארצות כולם, וארכובותיו מאקרא דאגמא, כלומר, שעפרו הגיע ונתקבץ מארבע כנפות הארץ, - זה השורש של היצירה, א'-ד', שורש נשמתו היא האל"ף מ'אלופו של עולם" - "ויפח באפיו" שזהו האל"ף ד'אחד', והגוף, שורש היצירה שלו הוא בד', בארבע כנפות הארץ, כדברי הגמ' בסנהדרין.

ואזי, - אם הגוף משתעבד למציאות הנשמה, נעשה כאן קיבוץ גלויות, - יש גלות בכלל ישראל ממקום למקום, ויש גלות בכל נפש פרטית - ביחס של הא' והד', - היחס שבין נשמתו לגופו.

כח העשרה שמונח בד'

אבל יתר על כן, אחד מצורות המניינים שמונים, - יש עשרה סדרים של מנין, באופן

ברוך הוא אדון, - אדון זה ביחס לאחרים, "אדון עולם אשר מלך וכו' לעת נעשה בחפצו כל אזי מלך שמו נקרא", - הוא נעשה אדון על עבדים, שם אדנות הוא השם העיקרי שחל ביחס לכך שיש מציאות של נבראים, - ישנם עוד שמות כמובן, אבל השם העיקרי שחל ביחס לכך שיש מציאות של נבראים זה שם אדנות, - הא', - שהוא ית' הוא א', מצדו הוא אחד, אבל על מי הוא אדון? - הוא אדון על הד' שזה מציאות הנבראים, שהם בבחינת דל"ת, דלה ועניה, - זה שם אדנות, והד' הללו כמו שהוזכר, יש לו הבחנה שהוא ד', והוא הופך אותם מד' למציאות של י', - זה הא', ד', י', שנמצא בשם אדנות.

ובדקות יותר, [- זה לא עיקר סוגייתנו השתא - אבל זה חלק מהסוגיא]. ההבחנה של 'ארבע כנפות הארץ' אלו הם ארבע הצדדים, ולכל ארבע צדדים, יש נקודת אמצע, - זה א'-ד', הד' זה הארבע קצוות, והא' זה נקודת המרכז, - והדוגמא הבהירה לזה כשהעלו את יעקב אבינו לארץ ישראל - שזה היה מעין העליה של כל בני ישראל לארץ ישראל, שהם נסעו במדבר מסביב למשכן, ואז, המחנות שהיו סובבים מסביב למשכן, שמד' הצדדים היו - ג' מכל צד, וזהו א"כ, מדרגת ד' צדדים, והם נמצאים - "מסביב למשכן יחנו" שהוא הא', הוא מקום ההשראת השכינה שמצרפם, וכע"ז יעקב אבינו מצרף את כל השבטים שהיו מד' צדדיו, וכאשר חל נקודת התיקון, א"כ, הארבעה שמסביב לאחד חוזרים ומצטרפים ומתבטלים לאחד כמו שהגוף בטל לנשמה. ולעומת כך, כשחל נקודת הקלקול, יש אופן, שגם הא' נופל למדרגת הד', זה כבר הה' דקלקול, שזה מקום הה' שעליו אומרת הגמ' כידוע שהיא פתוחה למטה, מחמת הכח לצאת, - והכח לשוב שמונח בה' בבחינת תשובה - תשוב - ה', ע"ז אומרת הגמ', שמהמקום שיורדים "לא מסתיעא מילתא" לחזור, ועל מנת כן הה' פתוח למעלה בצדו השמאלי, שמשם שבים, - זה הנ' שבמציאות האדנות, שאלו הם ה"נ' שערי בינה

בעשרה מאמרות עונה המשנה - "ליתן שכר טוב לצדיקים, ולהיפרע מן הרשעים", וא"כ שלעומת הצדיקים, מכנגד כך יש את הרשעים שקלקלו עולם שנברא בעשרה מאמרות, כלומר, הם גילו עשרה דקלקול, עשרה שהם אינם בהבחנה שהם חוזרים ל'אחד', אלא הם עשרה כמציאות של פיזור לעצמו.

וא"כ, - ברור מהלך פני הדברים, - כיון שנתבאר שכל ד' אינו אלא עשרה, וכל עשרה אינו אלא ד', - לכן, כמו שד' מיסודו הוא פיזור, כמו כן, גם העשרה שלו הוא מציאות של פיזור, כשזה מתגלה בתיקון, זה גופא מדרגת רשות היחיד שהוזכר, שהיא היפך רשות הרבים, רשות הרבים זה עלמא דפירודא, הם נקראים 'רבים' בצד הקלקול שבהם, מלשון ריב, 'פירודא', - 'מדון ומריבה', והיפך מכך, רשות היחיד, - הוא מצרף את הד', והוא מצרף את ה'.

זו מדרגת דוד מלכא משיחא, שהוא גימטריא י"ד, - הוא שורש הגאולה, שחוזר ומצרף את כל הגלויות כולם, גלות של ד', וגלות של י', - זה מדרגתו שהוא חוזר ומצרף.

א"כ, מדרגת ה-א'-ד', מונח בה האופן של ה-'אחד' של הא', האופן של הפיזור של הד', והאופן של הפיזור במדרגה של י' - שמונח בד' עצמה כמו שהוזכר.

שורש הדברים בצורת הנבראים זהו צורת אדם כמו שהוזכר, הא'-ד' דאדם.

מהות שם אדנות

ובשמותיו יתברך שמו, - כל התורה כולה היא שמותיו יתברך שמו, ויש את הז' שמות שאינם נמחקים, ושמות וכינויים נוספים, - שורש סוגיא דידן, נעוץ כמובן בשם אדנות, שם אדנות חובק בתוכו את הא' והד' ונ' וי'. וסדר הדברים בקצרה ממש, - אחר שנתבאר מהות הא' והד' - כל שם אדנות זהו מלשון של אדון על אחרים, וכמו שאומרת הגמ' בברכות שעד אברהם אבינו לא היה מי שקראו להקדוש

ל'אחד', העשרה חוזר לאחד, - זה הצדיקים, אבל הרשעים, מעמידים את העולם באופן שהוא עשרה, - הם נמצאים בעצם תפיסת ההיפרדות, בעצם תפיסת ההתפרטות, וזה מה שנאמר "לתאוה יבקש נפרד", הוא מפריד את מציאות עצמו, כלומר, הוא דבק בעצם המציאות של ה'עלמא דפירודא', - זה מקום ה'אד' שמתגלה בו מקום ה'פירודא'.

ולפי"ז, בהבנה בהירה, - זה העומק של התפיסה של אגד מול אבד שהוזכרו לעיל, שבשניהם הרי, נמצאים האותיות א'-ד', אגד, זה הצירוף של הדבר, והאבד זה המציאות של הפרוד שבדבר.

תפיסת 'אגד' - לאגוד את הכל מכח דביקות ב'רצון האחד'

ובהבנה בהירה ופשוטה, - צדיקים - זו ההבחנה של צדיק שהוא מצרף את הכל, "לא ניתנו מצוות אלא כדי לצרף בהם את הבריות" וכידוע, יש שני ביאורים מהו "לצרף את הבריות", או באופן שצורפים אותם מן הסיגים שנמצאים בתוכם, כלשון הקרא "וצרפתים כצורף את הכסף", שמפרידים את הסיגים, משאירים רק את הטוב, את האוכל, ומפרידים את הפסולת, או ש"לצרף את הבריות" היינו לצרף אותם כמו שמצרפים חלקים, והצירוף של החלקים, זו מדרגת הצדיקים, - מאיפה השורש של הצדיקים שמצרפים את הכל, - כפי שהוזכר, ונחדד עוד פעם, מכיון ש"במאמר אחד יכול להיבראות", הרי שבפנימיות, נמצא ה'בכח' של 'מאמר אחד', וההתגלות שבדבר, שזה מתפרט לעשרה, והצדיק שדבק בחכמה, בכח-מה - שזה ה'יכול להיבראות', במקום של הכח הפנימי, - כל 'יכול' זה במקום ה'בכח' שבדבר, שלא יצא לפועל של הדבר, ושם מדרגת הצדיקים שהם מאירים את ה'אחד' הפנימי, ועל ידי כן הם מצרפים את העשרה, שהם יחזרו למציאות ה'אחד'.

זה הצורה הבהירה של מדרגת מתן

נבראו בעולם", - שבינה זהו מקום התשובה - "לבבו יבין ושב ורפא לו", - זה ה' שהוכפלה בעשרה והופכת להיות נ'.

מדרגת הצדיקים - עשרה שחוזר ל'אחד', מדרגת רשעים - עצם תפיסת ההיפרדות

אבל מ"מ, לעיקר סוגייתנו השתא, תפיסת הא' והד' זהו ההתפרטות מול האחדות, והד' מתפרטים עוד והופכים להיות עשרה, וזהו מציאות קומת הבריאה, שיש מציאות של עשרה, וה"זה לעומת זה עשה האלקים", יש עשרה דקדושה לעומת מציאות עשרה דקלקול, - "להיפרע מן הרשעים שקלקלו עולם שנברא בעשרה מאמרות", - הרשע נקרא רשע וכמו שידוע, בהיפוך אותיות זהו עשר, כלומר, מה ש"קלקלו עולם שנברא בעשרה מאמרות", מדרגת הדבר שהרשע שמקלקל זהו באופן שהוא מקלקל את המדרגה של עשרה, וכן רשע אותיות שער, וכדברי הגמ' הידועים בסוף מסכת סוכה, שלעתיד לבוא, כשהקב"ה ישחט את היצה"ר, - "רשעים נדמה להם כחוט השערה", - איך לא יכלנו לכבוש דבר קל כזה, - 'חוט השערה', - שער, רשע, עשר, אותם אותיות, היינו הך, כלומר, הרשעים קלקלו עולם שנברא בעשרה מאמרות, - הם קלקלו את המדרגה של העשר, ומצד כך, הם מצטרפים לדל"ת שהוא עשרה, - הם מצטרפים למדרגה של ה'דלה ועניה' שמתגלה, שהוא מקום הפיזור, הוא מקום הפירוד. - וע"ז נאמר בעומק "לתאוה יבקש נפרד", בחטא הראשון נאמר "וכי תאוה היא לעינים", זה שורש הפגם הראשון - בעינים, "וכי תאוה הוא לעינים", וזהו "לתאוה יבקש נפרד", כלומר, מה שהוא מבקש נפרד, היינו, שהוא לוקח את הדבר המצורף ביותר שיש בבריאה שהוא העשרה מאמרות שיש בעולם, - שהרי בעצם "במאמר אחד יכול להיבראות", והוא נברא בפועל בעשרה, - אז מצד מדרגתם של הצדיקים, הם מחזירים אותו ל"מאמר אחד יכול להיבראות",

מדובר באבידה כפשוטו שנאבדה מן האדם, אלא "במכנשתא דבי דרי עסקינן" שהיא אבידה מדעת, שדרכם של בני אדם להפקיר את הדבר, שמחמת פיזורם של הדברים, מכח כך באמת, הוא מפקיר אותם, - מה ש"קב בארבע אמות, לא ניתא ליה למיטרח".

כלומר, מוגדר כאן בגמ' את עצם ההגדרה מהי אבידה, שאבידה היא לא רק כפשוטו, שהאדם אינו יודע איפה הדבר, - שהדבר נאבד ממנו מצד דעתו, שאינו יודעו, אלא אבידה יסודה הוא עצם הפירוד שבדבר, - וזה נקרא בעומק 'אבידה מדעת', שדעתו מפוזרת, ולכן חפציו נאבדים ממנו, - כל אבידה שהגדרתה היא מחמת שנסתלק ידיעתו מהדבר, ועל ידי כך, היא אבודה ממנו, זה מחמת שדעתו מפוזרת, ולכן חפציו מפוזרים, - זהו בעומק 'אבידה מדעת', ולכן קב בארבע אמות של פירות מפוזרין, הרי אלו שלו.

כח הג' שבאגד - חיבור, כח הב' שבאבד - פירוד

וא"כ, מונח בה, במהות האבידה עצם תפיסת הפיזור, - הרי המילה אבד מורכבת מאותיות א-ד', וב' בינתיים, - היפך האגד שהג' היא בינתיים.

וההבדל, הוא ברור מאד, - באגד יש כח של שלושה, כדוגמת "איש ואשה זכו שכינה ביניהם", בבחינת "החוט המשולש לא במהרה ינתק", - הג', השלושה הוא מצרף את האחדות של הא' עם הפיזור של הד', זהו גדר אגודה, אגד, א', כמו שהוזכר בראשית הדברים, הוא ה'אחד', הד', הוא מציאות הפיזור, והג' שבאגודה, אגד, זהו הכח של "המשולש לא במהרה ינתק", הוא מצרף את הד' למציאות הא' - האחד, הוא מאיר את ה'אחד' בד', זה כח של אגודה.

לעומת כך, במציאות של אבידה, שיש באבד א' מצד אחד, - אחדות, וד' מהצד השני שהוא מקום הפיזור, אבל בינתיים נמצא מקום

תורה, ה'זירד ה' על הר סיני, זה ה'אחד', ועשרת הדברות, הם העשרה שמתפרטים, - וכן בדיבורו של מקום עצמו, ג"כ התגלה דיבור של "אחת דיבר אלקים", שהוא מקום הפנימיות של ה'יכול להיבראות', ועל ידי כך, כמו שנתבאר, מדרגת הצדיקים היא בבחינת "ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם", - "לעשות רצונך אלקי חפצתי", - זה רצון אחד, ההתפרטות הוא - "לפיכך הרבה להם תורה ומצוות", שזה על מנת ש"רצה הקדוש לזכות את הבריות", - 'לצרף את הבריות', אבל תשוקת הנשמה היא - "רצוננו לעשות רצונך", ש'רצונך' הוא רצון אחד, - זה פנימיות עבודת הצדיקים שדבקים ב'רצון האחד', ועל ידי כך, אוגדים ומצרפים את כולם, - זה תפיסת ה'אגד' שמתגלה.

וזה גופא הכח שנצטרפו ונתאחדו כל קומת הכנסת ישראל, במדרגת הר סיני, - "ויתייצבו בתחתית ההר", 'כאיש אחד בלב אחד', - "ויענו כל העם יחדיו ויאמרו כל אשר דבר ה' נעשה", - 'נעשה ונשמע', כלומר, הם דבקים ב'רצון האחד', ושם באמת, מתגלה בהתגלות בפועל - "ועמך כולם צדיקים".

מהות האבידה - עצם תפיסת הפיזור

אבל להיפך, מכח הערב רב שהיו במתן תורה, מתגלה הצד ההפוך שבדבר, - מתגלה ה'אבד', מתגלה האבידה.

ובהגדרה מדויקת, - הויה אחת, איננה נאבדת, מה שדבר נאבד, זה כאשר הוא מפוזר, - הוא גופא האבידה, והדוגמא הבהירה לכך - וזה לא במקרה - המשנה שעוסקת הרי בדיני אבידה ומציאה בתחילת אלו מציאות, - "אלו מציאות שלו ואלו חייב להכריז, מצא פירות מפוזרים וכו'", - זה לא מקרה שהמשנה נקטה את המקרה הזה, כראשית שבדבר, - יש גם לאחר מכן מעות מפוזרות, ומעין כך בשאר הדברים, אבל 'פירות מפוזרין' כלומר, הגדרת האבידה היא מחמת עצם פיזורם, זה הגדרת האבידה, וכמו שהגמ' שם מעמידה שלא

שמכוונים בד' ד'אחד' דקריאת שמע.

וא"כ "ישנו עם אחד", - זה כבר הד' שבאדר שמצטרף למציאות הא', אבל, - "מפוזר ומפורד בין העמים", זה הצד ההפוך של מציאות הד' שהוא מפוזר ומפורד בין העמים ומצד כך זהו הד' שמצטרף למציאות הר' שבאדר, זה ההגדרה שנאמרה על ישראל שהם 'דוויים וסחופים' כאן בעולם, כלומר, מדרגתם של ישראל כאן בעולם מצד ההבחנה התחתונה הזו של ה"מפוזר ומפורד בין העמים", - הם נמצאים בתפיסה שהם קיימים שזהו 'ישנם', - 'ישנו עם אחד', אבל הם מפוזרים, - וזהו דרשת חז"ל "ישנו עם אחד", - "ישנו מן המצוות", כלומר, הרי לא ניתנו מצוות אלא כדי לצרף בהם את הבריות, ולפי"ז, בשעה שנאמר בהם "ישנו" - "ישנו מן המצוות", א"כ, כח הצירוף של המצוות, לא נמצא באיתגליא, ואז, ה'אחד' הופך להיות 'מפוזר ומפורד בין העמים' שאין בו מציאות של צירוף אלא מציאות של התפרטות.

זה שני הקצוות שמתגלים ב'אדר'.

ולפי"ז, - ברור מאד, אותו 'אדר' שנאמר בו "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, בשלושה עשר לחודש שנים עשר הוא חודש אדר", "בשלושה עשר" - בגימטריא אחד כידוע, ומהצד דפירוד של הדבר - מכח הר' שבאדר שהוא ריבוי משליטים את הד' על מציאות הא'. - 'ומרדכי יושב בשער המלך', וכאשר הוא רואה את המן, - 'ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה' - הוא נמצא 'בשער המלך', - הוא נמצא בעשר שיכול להתפרט, שבמקום השער - שהוא בבחינת עשר יש דלת - שזה הדל"ת והעשר שמתגלה בפתח, - ששרשם אחד, - המן מצדו, מעמיד את הדבר ע"ה "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים" שיחול בו מציאות של פיזור שאינו יכול להתקיים.

אבל כאשר נהפך הדבר - "ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, א"כ, מתגלה

הב', - שזהו בבחינת ב' קצוות, מציאות ב' הצדדים, שהם לא מצטרפים אהדדי, ומכאן נעשה ההבדלה בין מציאות הא' למציאות הד' ובהבנה יותר מחודדת, הא' הוא מהלך אחד של עשרה כשהם מחוברים, - הד' הוא מהלך של עשרה מפוזרים, דל"ת שהיא בבחינת 'דלה ועניה', - כפשוטו היינו שאין לו דבר, מאומה, ולכן הוא בבחינת דל, עני, זהו ה'דלה ועניה' כפשוטו, אבל בעומק, מי שהוא דל ועני, - מה שיש לו, יש לו באופן מפוזר, - זהו המציאות של דל ועני, - ההגדרה של דל ועני זה לא מי שאין לו כפשוטו, אלא שגם מה שיש לו, יש לו את זה בתפיסה של 'עלמא דפירודא', - זהו הדל"ת שנקראת 'דלה ועניה'.

וא"כ, יש כאן את העשרה של הא' שמצטרפים ל'אחד', מצד אחד, והעשרה של הד', מהצד השני, באופן של העניות שבדבר, באופן של הפיזור שבדבר.

ב' הקצוות שמתגלה ב'אדר' - אם הד' מצורף לא' או לר'

ולפי זה, בהבנה בהירה מאד, יש לנו הרי, בחדשי השנה חודש אדר, תיבת 'אדר' מורכבת מהא'-ד', והר' של ה'ריבוי', - זה אדר, - שמות החדשים הרי, העלו אתם מבבל, ומתוכם, יש חדשים שהם יותר כתובים בנ"ך, ויש חדשים שהם לא כתובים להדיא, אבל העלו את שמותיהם מבבל, - וחודש אדר הרי נכתב כסדר במגילה אסתר, - באדר נמצאים שתי הקצוות האלה, - כמו שנאמר בקרא "ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים", מצד אחד - "ישנו עם אחד", - וראשית כל, במילה אחד עצמה נמצא הא'-ד'-ח', כלומר, איחוי של הד', זהו ה'אחד', אח הוא מלשון איחוי, כלשון חז"ל 'קרע המתאחה', 'קרע שאינו מתאחה', וכן ע"ז הדרך, - זה ה'אח', - אחוה, איחוי, - צירוף הדברים, ולפי"ז, מהו 'אחד' - אחד מהותו - הוא מצרף, מחבר, מאחה - ולפי"ז מאחד - את כל הד' צדדים, - זה ד' רוחות השמים

דקלקול בבחינת עשיו הרשע - 'כולו כאדרת שער'.

זהו ה'ומרדכי יושב בשער המלך', שמשם המן מנסה להפיל את מרדכי, ולכן דייקא בחודש אדר מצד נקודת הגזירה, מתגלה ה'כולו כאדרת שער' של מציאותו של עשיו, שעל זה חל עומק נקודת הפיזור.

עשיו - כח ה'דס' שב'אדם'

זה ה'ארבע מאות איש עמו' שמתגלה אצל עשיו בבחינת ד' דפיזור, ואצל עשיו מתגלה שבבחינת אדם, במקום שהד' 'יצטרף לא', הא' נופל ל-ד' מ' והופך להיות א'-דס, כמו שדורשת הגמ' שאדם ר"ת אפר, דס, מרה, - "ויזעק זעקה גדולה ומרה", - מדרגת הא' נופל למדרגת הדס, וזו מדרגתו של עשיו בהבחנה של "שופך דמים", - "ויבוא עשיו מן השדה והוא עייף", כמו שדורשים חז"ל, שעבר באותו היום חמשה עבירות, ועיקר העבירות שמתגלה אצלו, הוא במדרגת שפיכות דמים, - "איש ציד איש שדה", כולו שופך דמים, וא"כ, הא' אצלו, נופל למדרגת הדס, - אין לך פיזור יותר גמור ממה שמפזרים את מדרגת האדם עצמו, שכשהוא שופך את דמו, הרי הוא מפריד נשמה מגוף, ואז, האיברים עצמם מתפוררים ומתפזרים, - 'עפר אתה ואל עפר תשוב', מציאות של פירור - 'עפר', והשורש של זה הוא ה'כולו כאדרת שער', שהשערות עומדות, כל אחת ואחת, כמציאות לעצמה, - השער, זה הפיזור הגמור שבצורת אדם, ואצל עשיו ש'כולו כאדרת שער', א"כ, כל ההווה שלו היא 'עלמא דפירודא'.

אופן התיקון שמכח מרדכי

כשנהפך ומתגלה האופן של מדרגת התיקון, ראשית מה שהופכים את הגזירה, זה מכח "לך כנוס את כל היהודים", - "ויעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם", - ומכח כך, מרדכי מצרף את כל הכנסת ישראל, - והיפך ה'כולו כאדרת שער', שזה בבחינת לבוש

באדר שהא' שולט על מציאות הד', - לא שהד' מצטרף עם הר' של הריבוי ושולט על מציאות הא', שאז נאמר "אלקיהם של אלו ישן הוא", - שלא רק שהם "ישנו מן המצוות", אלא יתר על כן "אלקיהם של אלו ישן הוא", והיינו שמכנגד הבחינה של "עיני ה' אלקיך בה", - "הנה לא ינום ולא יישן", כאשר מתגלה צד הקלקול בבחינת 'תאוה הוא לעינים', - "לתאוה יבקש נפרד" מתגלה ה"אלקיהם של אלו ישן הוא" שכביכול, ההשגחה נמצאת באיתכסאי, ה'עינא פיקחא' שמתגלה בחודש אדר שהוא מזל דגים, נמצא באיתכסאי, ולא באיתגליא, - זה עומק נקודת הגזירה, אבל כאשר זה מתהפך, ומתגלה הצד ההפוך, מציאות הריבוי נהפך למציאות האחד.

שורש גזירת המן - אדרת 'שער' דעשיו שמתהפך ל'עשר' דקלקול

המן שמפיל גורל ומכח כך הוא גזור גזירה בחודש אדר, - הוא מעורר את ה'כולו כאדרת שער' של עשיו, - אצל כל אדם כשהוא נולד, אן בו כמעט שערות, ואז, מתגלה הראש, מתגלה הידים, מתגלה הרגלים, - מתגלה ה'צורת אדם' שהוא 'אחד', - אבל אצל אדום, כמו שהוזכר פעמים רבות, שזה אדם וו', כלומר - הוא לא אדם שהוא מקשה אחת, אלא הוא יחד עם 'ו' המחברת' שמכחה מתחברים האיברים, - וא"כ, כמו שהם ברי-חיבור, הם גם ברי-פירוד, שהו', כמו שהיא 'ו' המחברת', כך היא גם יוצרת מציאות של הבדלה, וזהו ה"כולו כאדרת שער", כלומר, שלא נראה אצלו ה'צורת אדם' שהוא 'מקשה אחת', אלא מה שרואים בו הוא שכולו שערות, - רואים אצלו את ההתגלות של "נדמה להם כחוט השערה", שאומרים הרשעים לעת"ל, - ואיך לא יכולנו לכבוש היצה"ר כיון שהם 'כחוט השערה', - רואים אצלו את ה'עשר' דקלקול, שזה 'צד את אביו באמרי פיו' כמו שדורשים חז"ל על 'כי ציד בפיו', 'אמרי פיו' - זהו ה'עשרה מאמרות שעשיו קלקל, והם הופכים להיות ה'עשר'

כאן עומד ה'זה לעומת זה' של צורת אד - 'אדם דתיקון', כנגד 'אדם דקלקול', - אז מתגלה ה'עשרה דברות' מכח ה'ד' שהופכים להיות עשרה, אבל העשרה דברות האלו, מתגלים בהבחנה של רשות היחיד ש'גובהו עשרה ורחבו ד'", - זה מדרגת מתן תורה שהוא 'כאיש אחד בלב אחד'.

אבל עדיין זה רק מיראה, - משא"כ במדרגת חודש אדר, - פורים, מתגלה ההארה מכח מציאות של אהבה.

'ולא יעבור' - הארת פורים לא מפסיקה

זהו "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם", שזהו הארת דוד כמו שהוזכר שהוא בגימטריא י"ד, זה השורש של ההארה שמתגלה בימי הפורים, אבל כשנאמר הפסוק הזה של "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם", כפשוטו היינו, שבכל שנה ושנה "לקיים עליהם את ימי הפורים האלה", אבל בעומק יותר, בכל מועד ומועד הרי, אנחנו אומרים "והשיאנו ה' אלקינו את ברכת מועדיך" מלשון משא ומלשון 'כי תשא', שמשמעותו - לרומם, אבל "וימי הפורים לא יעברו מתוך היהודים" כלומר, שכשעובר י"ד וט"ו של מדרגת פורים, - לא מפסיק ההארה של פורים, - לא נאמר בפורים 'והשיאנו' אלא 'ולא יעבור', - מצד המועד עצמו 'לא יעבור' היינו שלא ממשיכים לדינא בט"ז וי"ז, כמו שדורשת הגמ', אבל במהות ההארה של היום, ההארה ממשיכה, - 'ולא יעבור', - והדוגמא הבהירה, שהרי הגמ' במגילה אומרת שכשיש ב' אדרים, קוראים את המגילה באדר שני כדי 'למיסמך גאולה לגאולה' - מדרגת גאולת אדר, למדרגת גאולת ניסן, כלומר, - כי הארת האדר ממשיך, - זה עצמות ההארה שמתגלה ב'ולא יעבור'.

'להיות עתידים' - הארת פורים בעתיד

זה הכרח של ה'אחד' שמתראה בנפשות מכח הארת הפורים, - ומדגישים עוד פעם - לא

של עשיו, מתגלה אצל מרדכי "וילבש שק ואפר", וכמו שאומרים רבותינו כידוע, ששק בגימטריא ארבע מאות, כנגד מציאות ה'ארבע מאות' של עשיו, - והיפוך מציאות ה'פירור' שבשערות שמתגלה אצל עשיו, מרדכי לובש "שק ואפר" - א'-פר, שכנגד האדם - אפר, דם, מרה דקלקול בעשיו, כנגד כך - "וילבש שק ואפר", - "שק ואפר יוצע לרבים", ומכח כך מגלים שעומק הגזירה היא באופן ששורשה הוא ב'פירודא', מכח ה"ישנו עם אחד מפוזר ומפורד", - ומגלים את צד ההיפך דתיקון של ה"יעשו כולם אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם".

במדרגת אדר של "הדר קיבלוה בימי אחשורוש", מתגלה שכנסת ישראל חוזרים ונאספים, חוזרים ומצטרפים בחזרה, - מתקבצים גם יחד למציאות של 'אחד'.

עיקר מדרגת מן תורה - הר סיני, ומדרגת 'הדר קיבלוה' דפורים - הר המוריה

מעין מה שהיה במדרגת מתן תורה "ויחן ישראל כנגד ההר" - 'כאיש אחד בלב אחד', כך מתגלה במדרגת ימי הפורים, בהר סיני, עיקר הגילוי היה במדרגה של 'סיני', שכמו שאומרת הגמ' הוא נקרא סיני מפני ש'שנאה ירדה משם לאומות העולם' וכמו שאומרים חז"ל, שבזמן מתן תורה נעקר הר המוריה ונצטרף להר סיני - זה בחינת 'עוקר הרים', במה שנעקר הר המוריה ונצטרף להר סיני, - אבל, העיקר היה הר סיני, ונצטרף הר המוריה להר סיני, ובחודש אדר - בימי הפורים, מכח המרדכי שנקרא כן מלשון מר-דרור כמו שאומרים חז"ל, זהו בבחינת "אלך לי אל הר המור", - הר המוריה, וא"כ, עיקר מדרגת קבלת מתן תורה, היה במדרגה של הר המוריה.

ולכן מדרגת מתן תורה דהר סיני היה במדרגת יראה, - ומדרגת מתן תורה דימי הפורים הוא מכח אהבה, ומכח כך, יש קיבוץ של אחדות של כל הכנסת ישראל.

ובערכין דידן שהוזכר השתא, - ההארה שמאירה ממנו, הוא הא'-ד', ה'אחד' שבדבר, - הצירוף של הד' למציאות ה'אחד', - בכל פיזור, - בכל פירור, - בכל פורים, למצוא את כח המאחד שבדבר, - זה הארת הפורים שעליה נאמר 'ולא יעבור', - 'להיות עתידים ליום הזה', הוא מאיר בכל עתיד בבחינת כח הארת שלימות האחדות, צירוף כל ישראל יחד בפני עצמם, ואחדותם הגמורה אליו יתברך שמו.

א-ד אד אדר כלכביפדיה עבודת השם
מספר שיעור בקול הלשון 1132899

שכשנגמר היום, יש את ההבחנה של 'עיצור עמי עוד יום אחד', ולאחר מכן יש עזיבה של הדבר, אלא במועד דפורים, כל המהות שלו הוא 'ולא יעבור', שהוא לא הופך להיות 'עבר', אלא הוא תמיד בבחינת "להיות עתידים ליום הזה", הוא תמיד מאיר גם בעתיד, הוא ממשיך הלאה.

מה שפורים לא בטל לעתיד לבוא, כלומר, כל יום הרי, - הוא יכול להיות עתיד, שזה אמונתנו - "אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואע"פ שיתמהמה עם כל זה אחכה לו בכל יום שיבוא", וא"כ, כמו"כ ה'עתידים ליום הזה' היינו, שכל יום יכול להפוך להיות שעדיין הארת הפורים ממשיכה כך - אפשר לנסח את זה בכמה לשונות אבל המהות היא ברורה מאד - פורים הוא "להיות עתידים", כלומר, הוא שייך ל'לעתיד', וא"כ, הוא לא נגמר בט"ו אדר, - זה כל המהות שלו.

בלבניפדיה עבודת ה'

אדר

הדבר, והבנת הדברים יותר בפרטותם בסיעתא דשמיא, הגילוי שמתגלה בחודש אדר הוא גילוי של קביעות, א' דר, ולכן הוא אינו בטל לעתיד לבוא, משא"כ הגילוי שמתגלה בשבועות זה היה גילוי של קדושה לשעתה, ולאחר מכן היא הסתלקה.

שורש ה'הארה לזמן' דשבועות - בהארת ליל פסח

שורשי הדברים, כידוע עד מאד, ההארה שמתגלה בליל התקדש החג של פסח, היא הארה שמתגלה לשעתה, ואותו הארה מסתלקת, ובהבנה ברורה מאד, אם ראשית הדבר, בימי הפסח, שהם שורש הדבר, שבא לאחר מכן ה'תספרו חמישים יום', -אם שורש ההארה הראשונה היא הארה לזמן, והיא מסתלקת, אז מונח בה גם הניצוץ של האחרית של הימים שאין לה גם מציאות של קביעות גמורה של אור מתן תורה דשבועות, שכשם שבראשית אין קביעות גמורה, אלא ליל התקדש החג, לילה כיום יאיר, ולאחר מכן נעשה הסתלקות של אותה הארה, ומגיע מהלך של תספרו חמישים יום -ההתחלה היא בקרבן העומר שהוא ממאכל בהמה, שעורים, למאכל אדם בחינת חיטים כידוע, -קרבן שתי הלחם, כך גם כשמגיעים למקום החיטים, שהיא מדריגת קרבן של שבועות, - יש אופן שזה בצד העליון שזה חיטים מלשון חיטי, אבל כמובן שיש בזה גם שורש של חטא, וכמו שמצינו שלח מ"ד עץ שאכל ממנו אדם הראשון חטה היה, כמו שאומרים חז"ל להדיא, והיינו שהחטה מלשון חטא, האל"ף אינה מבוטאת במקומה והיא מחוסרת ונעלמת. וא"כ שורש הדבר במציאות של פסח, כבר משריש שורש של נפילה ממדריגת ההארה של מדריגת מתן תורה.

קבלת התורה דסיון וקבלת התורה

דאדר-א'-דר

אדר, [ומתפשט לאדיר, אדרת].

ישנם שתי זמנים של קבלת התורה, בסיון, ובאדר. ולגבי קבלת התורה של סיון אומרת הגמרא במגילה- 'מודעא רבה לאורייתא וכו' ואז מבואר שם הדר קיבלוה בימי אחשוורוש, ההבדל השרשי והיסודי בין קבלת התורה שהיה בסיון לבין קבלת התורה שהיה באדר, אדר נקרא אדר מלשון א' דר, יש גר, ויש דר, גר זה מי שאין לו התיישבות גמורה במקום שבו הוא נמצא והוא נגרר אחרי אנשי המקום, זה לשון של גר, לשון של גרירה, ובלשון אחר זהו משום שהוא נאגר אליהם, כמו שכתוב במפרשים, משא"כ דר זה מי שיש לו מקום קביעות בדבר, כדברי הגמ' - 'כמה ידור בעיר ויהיה מאנשי העיר', וכו', זה מדורין,

באדר מתגלה א' דר, נעשה מציאות שהקדוש ברוך הוא דר, שנהיה מקום קביעות כביכול, של הקב"ה בעולמו, מכח ההתגלות של התורה כאן בעולם, ומצד כך, לשון חז"ל הידוע, כל המועדים בטלים חוץ מפורים, כלומר, זה הא' דר, זה הקביעות של המדורים שחל בעולם מכח הארה של פורים, עד כמה שהיא תהא בטילה לעתיד לבוא א"כ זה לא בגדר של מדורים גמורים, ה'אינו בטל לעתיד לבוא' זה גופא ההגדרה של הדבר שהדירה קבועה.

לעומת כך, קבלת התורה בשבועות, בסיון, 'מודעא רבה לאורייתא', - לאחר ארבעים יום יש חטא העגל, והרי שהגילוי שהיה במדריגת מתן תורה הוא לא היה באופן של מדורים, הוא היה באופן של קדושה לשעה, קדושה לזמן, גילוי לזמן, נחזור א"כ, עוד פעם על היסוד, ולאחר מכן נביא את הדוגמאות שמתגלה

עומק מדריגת הכפיה שבמתן תורה

יתר על כן, הגילוי שמתגלה במתן תורה, הקב"ה מגלה את תורתו לעם ישראל, המהר"ל בעשרות מקומות כותב את יסודו, שהתורה הקדושה נקראת "שכל נבדל" ולפיכך הוא איננו מצורף למציאות הנבראים, מחמת שבטבעו ומהותו הוא שכל נבדל, ולפי"ז בהבנה בהירה מדוע נצרך כפיה במתן תורה. המהר"ל עצמו נוגע בזה בכמה מקומות, יש את ההגדרה של הכפיה שאומר המהר"ל שגדרו הוא, עצם הבהירות המוחלטת שהיא יוצרת את מציאות הכפיה והרי שהשכל הבהיר הוא גופא הכפיה מיניה וביה מתוך עצמו, הגדרה מדוקדקת, השכל הבהיר הוא הכופה והוא המחייב מצד עצמו מצד הבהירות שבשכל. והצורך בכפיה, אומר המהר"ל, מחמת שהתורה מוכרח שהיא תצטרף לבריאה, ומאידך היא נבדלת, וכאשר רוצים לצרף דבר שאינו מצטרף בטבעו אז כופים אותו לדבר, זה עומק המדריגה שנקראת "כפה עליהם הר כגיגית". מחמת שמהות התורה היא שכל נבדל והצטרפותה לבריאה היא איננה באופן הגלוי והטבעי, היא נבדלת מן הבריאה, והכפיה מחברת דבר שבטבעו יש בו צד של סילוק מחמת היותו נבדל כמו שהוזכר.

ולפיכך הגילוי של מדריגת התורה שהוא שכל נבדל הוא לא מין במינו שמתגלה בתוך העולם אלא הוא מין בשאינו מינו כביכול, שמצטרף למציאות הבריאה.

צירוף ה'חיי עולם' של תורה למדרגת 'חיי שעה של הבריאה'

ובהגדרה אחרת, בהקבלה למה שהוזכר קודם לכן והיינו הך, התורה נקראת "חיי עולם" "חיי עולם נטע בתוכינו". יום החמישים, הוא הזמן שמתגלה בו "חיי עולם", והדוגמא הבהירה והשורשית זהו ה"ועבדו לעולם" שנאמר בידיני עבד, שם נאמר "עבדו לעולם" דהיינו מ"ט שנה והוא יוצא בשנת החמישים,

וכמו שיש עולם בשנים שזה שנת החמישים כמו"כ יש עולם בימים שזה יום החמישים ושרשם חד ברור ופשוט, ולפיכך א"כ יום החמישים שמתגלה בו התורה מתגלה בו ה'חיי עולם נטע בתוכנו', התורה נקראת "חיי עולם" והתפילה נקראת "חיי שעה" כמו שאומרת הגמ' בשבת כידוע, "מניחים חיי עולם ועוסקים בחיי שעה".

בהקבלה למה שהוזכר קודם לכן, התורה שנקראת חיי עולם כשהיא מתגלה בתוך מציאות הבריאה היא "שכל נבדל" והיא "חיי עולם" - נצחיות, ולכן אין לה התיישבות בתוך מציאות הבריאה ולצורך כך צריך כפיה.

אבל יתר על כן - וזה ההגדרה השרשית של מתן תורה, - כשהיא מצטרפת למציאות הבריאה מתגלה שמכח הצירוף שהתורה הקדושה מצטרפת לעולם במתן תורה, הצירוף הזה לא נותן לה את מקום הגילוי שלה במדריגת חיי עולם אלא מחמת שהיא מתלבשת בתוך מציאות הבריאה אז היא מתגלה כמציאות של חיי שעה.

והדוגמא הבהירה והשורשית. הרי במצות ת"ת נאמר "והגית בו יומם ולילה" וההגדרה הפנימית של מצות והגית בו יומם ולילה, שזה לשון שנאמר בדברי קבלה, "שאין זמן" בערך למדריגת התורה ולכן מצווים לעסוק בה תדיר, לא נאמר כאן עצם מה שמצווים לעסוק בה כל הזמן, אלא הגדרת הדבר, מחמת שעסק התורה הוא תדיר בעצם ולפיכך הוא כל היום וכל הלילה, - התורה היא למעלה מן הזמן וממילא בכל זמן נצרך לעסוק בה, זו ההגדרה הפנימית של והגית בו יומם ולילה אבל מחמת שהתורה נתלבשה בצירוף של העולם, בצירוף של העולם יש זמן, יש יומם ולילה לא ישבותו, ומצד כך התורה עצמה הופכת להיות מציאות של דבר שמתלבשת בגדרי הזמן.

ועד כדי כך כדברי הגמ' הידועים במנחות דף צ"ט שעיקר מצוות ת"ת, מקיימים אותו בק"ש שחרית וערבית, ומבואר שם שבדבר זה אסור

הדברים, - הרי, כמו שאומרת הגמרא בשבת בסוגיא דמתן תורה, כל דיבור ודיבור שהקדוש ברוך הוא דיבר פרחת נשמתו, ולאחר מכן הוריד הקב"ה טל של תחיה שעתידי להחיות בו מתים והחיה אותם, - אבל, מאיפה נבע עומק הדבר שעל כל דיבור ודיבור פרחת נשמתו, - וודאי שיש בזה כמה פנים, אבל פנים אחד יסודיות, השתא בסיעתא דשמיא, כל דיבור ודיבור שהקב"ה דיבר שהוא גילוי של תורה, כפי שהוזכר, הצירוף שלו לעולם הוא לא צירוף גמור, הוא מכריח הסתלקות, והרי שכל דיבור ודיבור, היה מונח כביכול, כלי מקבל שמקבל אותו, אבל יתר על כן, היה מונח בו השורש של האופן שהוא יסתלק, והאופן הזה שהוא מסתלק הוא גופא גורם שעל כל דיבור ודיבור פרחת נשמתו, - פרחת נשמתו, כי האור של מתן תורה היה מעיקרא באופן של 'רצוא ושוב', - ובלשון רבותינו, 'מטי ולא מטי', הוא נכנס ויוצא, כלומר לא היה התיישבות גמורה של עצמות הארת הדברי תורה בתוך תפיסת כלי המקבלים, והצורה הזו של מהלכי הדברים, שהיא התורה שמתגלה ומתכסה, זה נקרא 'חיי שעה', - זה מאיר לשעה ומסתלק, מאיר לשעה ומסתלק. זה היה כל הצורה של הדיברות, כל דיבור ודיבור היו שומעים אותו, והדיבור היה מסתלק, והוא גופא מסלק את נשמתו שתפרח, - לאחר מכן, טל של תחיה שעתידי הקב"ה להחיות בו מתים. - מאיפה ה'טל תחיה', - ה'טל תחיה' זה התורה עצמה, כלומר, הדיבור החדש הוא גופא ה'טל תחיה' שממנו חיו כל פעם מחדש, חוזרים ומדגישים עוד פעם, דברי הגמ' כפשוטם שאחר שפרחה נשמתו, מאוצר של טל של תחיה, הוא החיה אותם, אבל לעומק של מה שנתבאר השתא, כל דיברה ודיברה היא היתה שורש מקור הטל חיים שניתן להם, וא"כ, כל דיברה ודיברה, כשהיא ניתנה, ניתן איתה טל חיים, וזה היה מקור חיותם, זה 'תורת חיים', חיי עולם נטע בתוכנו, מכח התורת חיים עצמה ניתן הטל תחיה, אבל כשהדיבור הזה מסתלק בחזרה

לאומרו בפני עם הארץ מצד עצם פנימיות התורה, נאמר שם צא ובדוק זמן שהוא לא יום ולא לילה ועסוק בחכמה יונית, כי אדם צריך תמיד לעסוק בחכמת התורה, ומצד כך נאמר צא ובדוק זמן שהוא לא יום ולא לילה אבל מצד גדרי המצוה של מצוות ת"ת היא מתלבשת בגדרי הזמן, בגדרי השעה, וגדר קיום המצווה הוא באופן כזה של קריאת שמע שחרית וערבית גדר של ראשית היום וראשית הלילה תחילת מהלכי הזמן זה גדר המצוה, והרי שאילו התורה הקדושה היתה מתגלית באופן מופשט הסדר היה 'עוסק בה תדיר', בגדר המצוה, ומכיון שנתלכשה בגדרי הזמן של העולם אז שיעור המצוה הוא 'חיי שעה' - היומם ולילה הוא ק"ש שחרית וערבית, זה כל גדר שיעור המצוה שמתגלה מכח מצוות ת"ת

שורש הסתלקות הדברי תורה בחזרה ללעילא

אבל יתר על כן, עצם הגילוי שמתגלה, מצד עצמו הוא חיי עולם, כיון שהוא מתגלה במקום החיי שעה זה גופא מכריח את הדבר שהגילוי שלו הוא רק לשעה, -ונחמד הגילוי במדרגת חיי שעה בזה גופא יש שני הגדרות, ההגדרה הפשוטה מחמת ההלבשה כיון שחיי עולם התלבשו בחיי שעה נמצא שהגילוי של חיי עולם הוא בהלבשה של חיי שעה, ובהגדרה עמוקה יותר, החיי עולם אין לו התיישבות גמורה בתוך החיי שעה אז יש הכרח שהוא יסתלק וזה גופא יוצר אצלו חיי שעה, כיון שנתבאר בראשית הדברים שהתורה היא 'שכל נבדל' כדברי המהר"ל והיא איננה מצטרפת בטבעה לעולם, זה גופא גורם לכך שהכניסה שלה לעולם אינה קבועה, ולכן התגלותה הופכת להיות חיי שעה.

זה המדרגה העליונה של דוד המלך שהוא בבחינת בן גרים, - שיום פטירתו הוא יומא דשבועות - הוא גר בעולם כי הוא לא שייך לעולם, הוא למעלה מהעולם, לכן הוא גר כאן בעולם, ועפ"ז, ברור הדבר שזה הפנימיות של

לשורשו, נעשה המציאות של הדבר, שנשמתם מסתלקת יחד עם הדבר,

חשב לתת את הלוחות אבל לבסוף זה לא ניתן, שהרי לאחר מכן נשתברו הלוחות.

שורש שבירת הלוחות שמכח ה'הכל צפוי'

ועכשיו, בהבנה עמוקה ושרשית מאד, דברי המשנה באבות 'הכל צפוי והרשות נתונה', וכידוע עד מאד מה שנאמר במתן תורה, שהיה מצד אחד גילוי של 'כפה עליהם הר כגיגית', ומצד שני גילוי שאמרו 'נעשה ונשמע', - ותוס' אומרים ע"ז שהכפיה היתה שמה יחזרו, ולדברי התנחומא, על התורה שבכתב שיותר קל ללמודה אמרו נעשה ונשמע, ועל התורה שבע"פ שיש בה טורח להשיגה, נצרך 'כפה עליהם הר כגיגית'. - בהגדרה נוספת, יש הרי את שאלת הרמב"ם הידועה בידיעה ובחירה, ובתפיסה הפנימית שניהם משמשים בעירוביאי, שמכח הידיעה שהאדם מוכרח לדברים, זהו כפה עליהם הר כגיגית, ומכח הבחירה הם אמרו נעשה ונשמע, זו ההתגלות של שתי הפנים האלה.

וא"כ ב'כפה עליהם הר כגיגית' מונח ה'הכל צפוי', מה ה'הכל צפוי'? - שעתיד לאחר מכן, לאחר ארבעים יום, מיום המחרת שמושה עולה להר, שיהיה מציאות של 'נשתברו הלוחות', 'לוחות ראשונות שניתנו בפרהסיא נשתברו' - ובצד התחתון של הדבר, זה שורש דקלקול, אבל, כל דבר שנפול ל'לתת' יש לו שורש בקדושה העליונה, ובקדושה העליונה השורש הוא, מחמת שעצמות הדברי תורה היתה מעיקרא באופן של חיי שעה, והיא גופא, דין גרמא ליה, שלאחר מכן נשתברו הלוחות,

שורש הסתלקות הד"ת לעילא מכח 'ועשיתם לו כאשר צמם'

ויתר על כן, הגילוי, השורש שבדבר שלאחר ארבעים יום נעשה מציאות של שבירת הלוחות, בשורש העליון של הסתלקות הדברי תורה, היינו שהעצמות של הארת הדברי תורה לא ניתנה באופן של בפועל, אלא שהקב"ה

הדוגמא השרשית והבהירה לכך היא הנקראת עדים זוממין, שהעונש שלהם הוא 'ועשיתם לו כאשר צמם לעשות לאחיו', והגדרת ומהות עניינו של 'כאשר צמם', כמו שאומר המהר"ל, שזה כמשל אדם הזורק חץ לקיר שאם החץ חזק יותר והוא בוקע את הקיר אז הוא ממשיך הלאה, אבל אם הקיר חזק יותר, אז החץ חוזר בחזרה למי ששלחו, ולפי תוקף נקודת זריקתו כך תנועתו בחזרה למשלחו, ולפי זה, זה העומק של מתן תורה, שהקב"ה נתן תורה לעמו ישראל, הקב"ה כביכול צמם לתת את התורה לעמו ישראל, רצה לתת, אבל בפועל זה לא ניתן, וכאשר הרי, נשתברו הלוחות. אותיות פורחות באויר, כלומר הם חוזרים בחזרה למקורם, לשרשם, - זהו אותיות פורחות באויר שמתגלה במדריגת מתן תורה ולאחר מכן בשבירה.

והשורש של זה הוא בעצם המתן תורה עצמו שכל דיבור ודיבור שהקב"ה דיבר, הרי לא היה לזה לבסוף כלי מקבל, - כמו שאומרים חז"ל להדיא, שהדיברה הזו הקיפה את כל העולם ולאחר מכן נחקה בלוחות, והלוחות הללו הרי נשתברו, - והרי והכל צפוי, - נמצא שזה 'כאשר צמם', והדיבור עצמו חוזר לנותן, חוזר אליו יתברך שמו. כל עשרת הדיברות שהקב"ה דיבר, בכללות, ובפרטות, 'אחת דיבר אלוקים' ולאחר מכן 'משה ידבר והאלוקים יענו בקול', הדיברות הללו חוזרים בחזרה למדבר, שזה הוא יתברך שמו, כיון שצפוי וגילוי לפניו שהדיברות הללו אין להם בית קיבול, וזה רק 'מס' לתת, ולא נתן, אז הדיברות הללו חוזרים בחזרה למקורם ולשרשם, ומכאן השורש למה שהוזכר קודם לכן שעל כל דיבור ודיבור פרוחה נשמתם כי כאשר נתקבל הדיבור הם נדבקו באותו דיבור, - בעומק, משם היה שורש חיותם, מאותו דיבור - וכאשר הדיבור הזה נסתלק בחזרה למקור המדבר, הוא ית"ש, אז הם עצמם בנשמתם,

במדריגת מתן תורה, גדרו היה גדר של קבלת נבואה אצל כל ישראל, וזהו 'מי יתן והיה כל עם ה' נביאים', כל דבר של 'מי יתן והיה' חייב להיות שיש לו שורש של התגלות, - אז יש אופן של 'אם אינם נביאים הם, בני נביאים הם' אצל כל ישראל, בבחינת 'בן מלך כמלך' 'עבד מלך כמלך' וכן ע"ז הדרך - אבל בשורש העליון יותר במדריגת מתן תורה מתגלה העצמות שכל עם ישראל מתגלים כמדריגת נביא, ובמדריגת הנבואה הזו הם קיבלו תורה כהוראת שעה, ולכן יש כח לנביא לחדש בה דבר כהוראת שעה, כי זה השורש שהשורש בכח הנביאות שהיתה במתן תורה של גילוי של הוראת שעה, כמו שנתבאר, - זה שורש של כל מדריגת מתן תורה, ושם היה השורש של החידוש של התורה, ולכן הכח לחדש דבר כהוראת שעה מונח בעצם הגילוי של מתן תורה עצמו שהוא מדריגת הוראת שעה, ומכאן ואילך יש כח לכל נביא ונביא, בנביאי אמת, לחדש דבר בשביל הוראת שעה.

אבל, זה הצד העליון של הדברים שנתקיים, כמו שהוזכר.

שבירת הלוחות - קבלת התורה באופן של 'נקיבה'

צד הנפילה שבדבר, לאחר ארבעים יום נשתברו הלוחות ב"ז בתמוז, - וכמו שאומרת המשנה בברכות, כידוע, יש תפילה שאפשר להתפלל על העובר שיהיה זכר עד ארבעים יום, אבל לאחר מכן הרי זה תפילת שווא, כלומר, עד ארבעים יום יש עדיין נקודת אפשרות לשנות בין זכר לנקיבה ולהיפך, וברור ופשוט, כל מעשה יצירת ולד של זכר ונקיבה זה הגדרה של בריאה וגם במדריגת מתן תורה 'חיי עולם נטע בתוכינו', זה נטיעה, זה הזרעה. וכשמתגלה מציאות של ארבעים יום לאחר מכן, מתגלה ב' אפשרויות, או שזה יהיה זכר או שיהיה נקיבה, אם זה היה זכר זה היה מדרגת מקבלי התורה, אבל כשמתגלה נקיבה, נקיבה הרי פטורה ממצוות תלמוד

חוזרים ונכללים, יחד עם מציאות הדיבור, במקום שרשם והווייתם, - זהו 'על כל דיבור ודיבור פרוח נשמתם' שמתגלה במדריגת מתן תורה.

א"כ, בעצם מדריגת המתן תורה עצמו, היה כבר מונח השורש של הנפילה לאחר מכן, וזה ה'הוראת שעה' שמתגלה במדרגתו של חג השבועות,

ומצד כך יש בזה שתי פנים, בין היחס של שבועות - סיון ליחס של אדר. מצד אחד מדרגת אדר היא א' דר שזה מציאות של קביעות, מצד שני מדריגת מתן תורה דשבועות הוא גבוה יותר, ולכן אין לו בית קיבול שיכול להיות קבוע לתתא, - מצד המקבילים, 'הדר קיבלוה בימי אחשורוש', נעשה דר, - א' דר, הדר - ה' דר, אבל נעשה מציאות של דר בפועל, יש לו בית קיבול, ומצד מדריגת שבועות - סיון, ניתנה תורה באופן העליון יותר, ולכן הוא הוראת שעה, היא איננה יכולה להתקבל באופן גמור, ומכאן ואילך נעשה תפיסה שכל הגילוי של מדריגת מתן תורה היא באופן של הוראת שעה, - בדקי דקות, כביכול, מצד הבחירה הם יכלו לבחור אם יהיה גילוי של שעה או גילוי של חיי עולם, אבל מצד הידיעה זה היה הגדרה של חיי עולם מצד עצם מדריגת מתן תורה, כמו שנתבאר.

חידוש ה'הוראת שעה' דנביא משורש הוראת שעה של מדרגת מתן תורה

ולפי"ז הרי נאמר דין שנביא אינו רשאי לחדש דבר, וח"ו נביא שבא לחדש דבר הוא בהגדרה של נביא שקר, - ומאיזה גדר וגבול יש כח לנביא לחדש דבר, - כאשר מתגלה דין שנביא בא לחדש דבר רק כהוראת שעה, בזה יש לו כח לחדש דבר, ופנים אחד לסוגיא, מהיכן יכול נביא לחדש דבר כהוראת שעה, - במדריגת מתן תורה היה גילוי של נבואה, לא רק שמשו רבינו היה נביא אלא 'מי יתן והיה כל עם ה' נביאים', כמו שמבואר ברמב"ם ועוד,

ה"חיי שעה" על חטא אדה"ר שמקביל ל"חיי שעה" שבחטא העגל

כידוע עד מאד, שתי החטאים המקבילים אהדדי, חטא אדם הראשון וחטא העגל, מקבילים אחד לשני, חטא אדם הראשון, שהיה ביום שישי ומדרגת מתן תורה כדבר חז"ל על יום השישי, הכל עומד ותלוי בשישי בסיון, ששם חל חטא העגל, כלומר, יש שישי של מעשה בראשית שהוא יום שנברא בו אדם, ובו סרח, ויש שישי של מתן תורה שצריך לתקן את אותו מציאות של סריחה, - ועל זה נאמר בקרא 'אדם ביקר כל ילין', כמו שאומרים חז"ל, ע"ז שלא היה בו שלימות שהוא יכל ללון את הלילה הראשון כיון שהוא חטא, ואותו שורש של נפילה התעורר אצל בני ישראל שקודם מתן תורה הם ישנו והקב"ה היה צריך לעוררם, - כלומר זה אותה שינה שנפלה ב'ל ילין', -הוא לא לן שינה דקדושה אלא זה הופך להיות נפילה של הדבר.

אבל, יתר על כן, אצל אדם הראשון בחטאו הושרש הדבר שהגילוי של שבת קודש הוא לא עולם הבא, אלא מעין עולם הבא, - 'חיי שעה', כי אחרי שבת הוא יוצא למוצאי שבת, - עולם הבא הוא 'יום שכולו שבת', זה חיי עולם, שבת שיש בידינו השתא היא שבת שנקראת חיי שעה, כי הרי מיד לאחר השבת יש צאת שבת, היא לא חיי עולם, ולכן היא רק מעין עולם הבא, זהו ה'אדם ביקר כל ילין' - ללון את ליל שבת.

-**לכולי עלמא** בשבת ניתנה תורה' כמו שאומרת הגמ' בשבת, וכשחוזר ומתעורר עוד פעם חטא העגל, מתגלה אותו מהלך של 'אדם ביקר כל ילין' שהשבת לא מתגלה כעולם הבא אלא רק מעין עולם הבא, כמציאות של חיי שעה, החיי שעה זה האופן של שבת מלכתא 'בואו ונצא לקראת שבת מלכתא' - לשון הרמב"ם כידוע 'שבת המלך' - אבל לפנינו בגמ' ובעיקר דברי רבותינו שבת נקראת 'מלכתא', זה הגילוי שהיא רק מלכתא, רק במדרגה של

תורה, אז מתגלה שאין לוחות והם משתברים. עומק לשון חז"ל הידוע על מה שנאמר בקרא צור ילדך תשי ותשכח אל מחוללך, תש כוחו כנקבה, התורה נקראת תושיה כמו שדורשת הגמ' שמתישת כחו של אדם ואצל משה רבינו, 'וידי משה כבידים' כשהוא אוחז בלוחות, ומתגלה מציאות של תש כחו כנקיבה, הוא לוקח את הלוחות ושובר אותם, - 'תש כחו כנקיבה', כלומר, מתגלה שלאחר ארבעים יום, מה יצא מאותו תחילת זריעה ועיבור של 'וחיי עולם נטע בתוכנו'? - לא יצא גילוי של זכר אלא יצא גילוי של נקיבה וחוזרים שוב, זכר מחוייב במצוות תלמוד תורה ונקיבה פטורה, - זה גופא נקרא שבירת הלוחות.

שבירת הלוחות מעמיד את הדברים באופן כזה שהמקבילים הם נקיבה, ואם הם נקיבה אין מציאות של קבלת התורה.

ויתר על כן, הגילוי של כח של נקיבה, אין בה את שורש המצווה של תלמוד תורה, אבל כשם שהיא פטורה ממצוות תלמוד תורה, היא פטורה ממצוות עשה שהזמן גרמא, מצוות עשה שהזמן גרמא, גידרם ומהותם שהם שייכים למציאות של זמן, זהו 'שהזמן גרמא' וכיון שכל מדריגת מתן תורה היה בגדר של זמן, וגדר הזמן נפל, לכן אשה פטורה ממצוות עשה שהזמן גרמא, - חוזרים ומחדדים, 'תש כחו כנקבה', - אז כלל השורש של כל קבלת התורה לאחר ארבעים יום הוברר כמדריגת נקיבה, והוברר מציאות המקבילים שהם מקבילים את התורה באופן של נקיבה שהיא פטורה ממצוות תלמוד תורה שהיא שורש כל המצוות, וכיון ששורש המצוות עשה היא מצוות תלמוד תורה ויסודה ממדריגה של זמן והיא פטורה ממנה, לכן משם הושרש הדין שכל מצוות עשה שהזמן גרמא נקיבה פטורה, אין גילוי של זמן דתיקון, כמו שהוזכר.

גילוי ב' המדרגות בקומת נפשו של אדם

בכל אדם ואדם יש לו שתי חלקים, יש לו את החלק שנמצא באופן שהוא משיג אותו, את החכמה הפנימית שנבלעת בליבו, חכמת הלב, שנבלעת באיברים, 'ותורתך בתוך מעי', ויש לו את חלקי הדברי תורה שהוא יכול להתבונן בהם כמציץ מן החרכים ב'רצוא ושוב', - הם שני המהלכים שהוזכר, וכשמצרפים - לא מצד התפיסה החיצונית שמבדילים את שבועות מפורים - אלא כאשר מצרפים את מדרגת שבועות עם מדרגת פורים, מצרפים את יום הביכורים עצרת תהיה לכם יחד עם מדרגת פורים, אז יש לאדם שני חלקים של קבלת התורה בקומת נפשו.

החלק התחתון זה מה שיכול להיות לו בית קיבול שהוא מקבל באופן של קבוע, 'בהם יושב ועוסק תדיר, יש לו בית קיבול לקבל את אותם דברי תורה, והחלק העליון זה מה שהוא מתחבר לשורש באופן של רצוא ושוב, אור שלמעלה מהשגתו על מנת שיהיו לו כלים גמורים לקבלו, אבל הוא מתחבר אליהם ברצוא ושוב כסדר, וחוזר חלילה.

הצירוף של שניהם גם יחד הוא השלימות של מדרגת קבלת מתן תורה, אחרי שחל מציאות של פורים אז נעשה חידוש במתן תורה של שבועות מצד המקבלים שיכול להיות להם מציאות של כלי קיבול בחלק האחד, והחלק של חיי שעה שמתגלה בעולם מכח החיי עולם, נכנס לחיי שעה, והוא ברצוא ושוב בנפשו של אדם, אבל ככל שהאדם מאיר את החיי שעה וחוזר חלילה, אז הכלי קיבול של הא' דר של הדברי תורה שיכולים להיכנס בתוך מעיו הולכים ומתרחבים והולכים ומתרחבים, והולך וגדל שיעור הדברי תורה שהוא יכול לקבל.

כל נפש ונפש יש לה את מקום הבריור דילה, לברר מהו החלק של הא' דר ששייך לנפשו דיליה, ומהו החלק של הרצוא ושוב שמתגלה אצלו בחלק העליון של מציאות הדברי תורה, וכשנזכה לצרף יחד את שתי הדברים האלה בבת אחת, את שתי ההארות האלה בבת אחת,

חיי שעה, מציאות הדבר שאין לה מציאות גמורה של חיי עולם אלא כל עצמות הגילוי אינו אלא גילוי של חיי שעה.

עומק צרף מדרגת אדר למדרגת שבועות

ולפיכך חסר הצירוף של מדרגת אדר שנצרכים על מנת לברר את אור המתן תורה, שהרי בכל שנה ושנה כשחוזר ומאיר אור דמתן תורה ביומא דשבועות, חוזר ומאיר עוד פעם ההארה של חיי עולם נטע בתוכינו, שורש ההארה של חיי עולם, אבל היא מאירה - מצד אחד כפשוטו, חיי עולם נטע בתוכינו, אבל מהצד השני זה חיי שעה, כמו שנתבאר עד השתא בארוכה, מחמת שהכלים מקבלים שבדבר אין להם כלי קיבול לקבל את החיי עולם כמות שהוא אלא מכח חיי שעה.

אבל אחר שהושרש באדר, 'הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר', כמו שאומרת הגמ' בביצה כידוע, חיי עולם נטע בתוכינו - זה היטע בהן אדר, כלומר אחר שחל הגילוי של אדר, של הא' דר, בימי אחשוורוש, 'הדר קיבלוה', מכאן ואילך בכל מדרגת שבועות יש עומק נוסף של גילוי של מדרגת מתן תורה, - מצד אחד מתגלה האור העליון, שהוא השכל הנבדל, שהוא המציאות שאין לו כלי קיבול כאן בעולם, כי הוא באופן שהוא נבדל מן העולם ונצרך מציאות של הכרח, אבל מהצד השני כבר חל כלי קיבול שיכול לקבל מציאות של דברי תורה שיש להם מציאות של קיום, 'הדר קיבלוה בימי אחשוורוש', וזה כבר נתקיים, זה הופך להיות מציאות של א' דר, מציאות של כלי קיבול שמקבלים את הדבר.

כשמחברים את שניהם גם יחד, כאן מונח שלימות ההארה, מצד אחד אוחזים באור שאינו יכול להתיישב בעולם, באופן של 'רצוא ושוב', ומהצד השני אוחזים בחלק שכן יכול להתקבל, באופן של א'-דר, זה שלימות הצורה השלימה.

שלימות הצירוף, ככל שהדברים האלו בהירים
בנפשו של האדם יש את השלימות הגמורה
של ההשגה של האדם של דברי תורה, יום
החמישים הוא בבחינת 'נתיב לא ידעו עיט' מה
שלמעלה מהשגתו של האדם, ומכח הפורים
זה מה שהאדם משיג, מצרפים את שניהם גם
יחד, זה תכלית קבלת התורה בשלימות.

לא להפרידם כפשוטו שנעשה חטא העגל
ביחס למדרגת שבועות, ו'הדר קיבלוה' ביחס
לפורים כמהלך לעצמו, אלא לצרף אותם
ביחד, - זהו נקרא גדר של קדשים 'שנה עליו
הכתוב לעכב', פעם אחת אינו מחייב פעם
שניה מחייב, זה הגדרה של שבועות ופורים
'שנה עליו הכתוב לעכב' כל תורה היא בחינת
'קודש יהיה לכם', קדשים, דבר הנבדל מן
העולם, ואפשר להקדישו במחשבה, וה'שנה
עליו הכתוב לעכב', הוא מצרף את שניהם יחד
והוא הופך להיות מעכב, 'הדר קיבלוה בימי
אחשוורוש' זה לא ששבועות בטל ומתחדש
מציאות של פורים, אלא פעמיים של קבלה זה
שנה עליו הכתוב לעכב ועל ידי כן חל מציאות

שבועות 038 קבלת התורה באדר וסיו תשע"ט
מספר שיעור בקול הלשון 29204545

אוצר האותיות

חודש אדר - כל החודש יו"ט

שמבוארים במשנה, ועוד תוספת של עשרה ימים.

י' וה' שבפורים בהקבלה לי' וה' שבימים הכפורים

כידוע מאד מה שמבואר בדברי חז"ל שיום הכפורים - הוא כפורים, ויש בזה כמה וכמה הקבלות שבין יום הכפורים לפורים, אבל בפרטות לעניינא דידן, יום הכפורים יש בו שני מהלכים יסודיים, מהלך של עשרת ימי תשובה שהעשירי שבהם הוא יום הכפורים ומהלך של חמשה שאלו הם החמשה עינויים שיש בו ביום, וכנגדו עומד המציאות של פורים - כך מבואר בגר"א - שכמו שיש את ההכנה של העשרה ימים ויום הכפורים, מעין כך גם בפורים מקרא מגילה כשר לפני יום הפורים, אבל בדקות, זה מהלך הדברים שנתבאר - מצד מהלך דברי המשנה מ"א עד ט"ו הם חמשה ימים ומצד מהלך דברי הירושלמי נוסף לנו עוד עשרה ימים מא' אדר עד י' והרי שזה הי' והה' שמתגלים במקרא מגילה שבפורים, מראש חודש עד עשרה בחודש י', ומ"א עד ט"ו ה', וחלוקתם היא מחמת שיש להם שני גדרי דינים - ה"מקדימים ליום הכניסה" זה מעיקר התקנה משא"כ ההקדמה שקודם לכן זה רק בשעת הצורך, וא"כ מתגלה ביום הפורים שני המהלכים האלה של י' וה' - "כי ביה ה' צור עולמים", זה הזמן של מקרא מגילה.

ב' המהלכים הנוספים בזמן הקריאה

ובדקות יותר, ה'סלקא דעתא' שהיה בדברי הגמ' - "ואימא שיתסר ושיבסר - ולא יעבור כתיב" היה צד שזה יכול להגיע עד י"ז ימים, זה ההבחנה של "ליהודים היתה אורה" - האור שעליו נאמר "ויאמר אלקים יהי אור וגו' וירא

הימים הראויים למקרא מגילה

המשנה בריש מגילה - "מגילה נקראת בי"א, בי"ב, בי"ג, בי"ד ובט"ו", יש חמישה ימים שמפורש במשנה שאפשר לקרוא את המגילה, עיקרם כמובן הם י"ד וט"ו לפרזים ולמוקפים והתוספת של ג' הימים אלו הם הכפורים שמקדימים ליום הכניסה.

אבל מה שמובא בשולחן ערוך (סי' תרפ"ח סעיף ז') מהירושלמי, שכאשר יש צורך אפשר להקדים ולקרוא כל החודש כולו - מראש חודש, ומבואר בדברי הירושלמי שהמקור לזה הוא מדרשת הפסוק שנאמר "והחודש אשר נהפך להם מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב", וממה שכתוב 'החודש' זה בא לומר שמקרא מגילה הוא לא רק בימים האלה שזה מה שכתוב "והימים האלה נזכרים ונעשים" אלא מהלשון 'והחודש אשר נהפך להם' משמע שכל החודש כולו נהפך מיגון לשמחה ומאכל ליום טוב.

וא"כ, מונח כאן בדברי הירושלמי שכל החודש כולו יש לו גדר של יום טוב, ועפ"י זה אומר הירושלמי שמקרא מגילה כשר כבר מתחילת החודש.

ולכאורה לפי"ז היה צריך להיות שמקרא מגילה יהיה כשר גם מט"ז עד סוף החודש, אבל כמו שדורשת הגמ' אצלנו ג"כ, בבבלי - "ואימא שיתסר ושיבסר - ולא יעבור כתיב", ולכן מכאן ואילך אין ראוי לקרוא את המגילה, אבל בעצם, כל החודש כולו ביסודו היה צריך להיות כשר למקרא מגילה, - כולו נקרא שמחה, כולו נקרא יום טוב שראוי למקרא מגילה.

וא"כ, בעומק בכללות ממש, הימים שכשרים למקרא מגילה אלו הם החמשה ימים

מגילת אסתר - מגילת 'סיהרא' בבחינת חודש של לבנה

והעומק שמונח בדברי הירושלמי - הרי הגמ' דורשת בכמה לשונות למה אסתר נקראת אסתר, ולחד מ"ד, היא נקראת אסתר מלשון של איסתר - סיהרא שזה הלבנה, ולפי"ז, מה שאסתר נקראת אסתר מלשון סיהרא זה הגדרת החודש, כלומר - היא נקראת על שם חידוש הלבנה, וזה הרי הגדר של חודש - זמן מחזור הלבנה, חמה היא בגדר השנים ולבנה היא בגדר החדשים, וא"כ כל ההגדרה של מגילת אסתר מגילת סיהרא - כל החודש כולו כשר למגילת אסתר - סיהרא, זוהי מגילה של ה'סיהרא', מגילה של החודש, - היא לא מגילה של יום אלא היא מגילה של חודש, והרי שמצד כך עצם שמה של אסתר שברור שזה עצם מהותה של אסתר, מונח בו ההגדרה של המקרא מגילה של 'כל החודש כולו כשר למקרא מגילה'.

ולפי"ז - בעיקר שם חמה ולבנה, החמה נקראת חמה כידוע מלשון חם שהיא המחממת, ולפי"ז בזמן הלבנה, כשהחמה נמצאת באיתכסאי, הוא הזמן של הקרירות, החום והקור מתחלקים שהחום הוא ביום בזמן החמה ולילה הוא זמן הקור - קרירות, - כך הוא טבעו של דבר שבליילה לעולם קר יותר מן היום, אבל בעומק - זה דבר והיפוכו שאם ביום מתגלה החמה, מציאות של חמימות א"כ בהכרח שבליילה מתגלה בו מציאות של קרירות כי היום והלילה הם דבר והיפוכו. ובדקות זו ההגדרה של תקופת טבת שאז הלילות ארוכים וגוברים על הימים שהם זמן שליטת החמה, זה התקופה הקרה - כי המהות של לילה הוא מציאות של קרירות, - ובתקופת תמוז שהיום רבה על הלילה זהו זמן החום, אבל בזמן שהלילה רבה על היום שזה בעיקר בתקופת טבת - מתגלה בעיקר הקרירות.

אלוקים את האור כי טוב", שנאמר בו 'כי טוב' פעם ראשונה, וכן מה שנאמר בלידת משה - "ותרא אותו כי טוב" שדורשים חז"ל שנתמלא כל הבית אורה, זהו הי"ז שהוא בגימטריא טוב, זה המהלך של ה'סלקא דעתך' שאפשר לקרוא מגילה עד י"ז.

אבל יתר על כן, בעומק דברי הירושלמי שהזכרנו מבואר שכל החודש כולו היה צריך להיות כשר למקרא מגילה, אלא שמכח דרשת הבבלי "ואימא שיתסר ושיבסר - ולא יעבור כתיב" - לדברי הירושלמי זה קאי ג"כ על כל החודש כולו שמט"ז ואילך עד סוף החודש הוא אינו ראוי למקרא מגילה מדין 'ולא יעבור', והרי שמצד השורש הפנימי המקרא מגילה ראוי שיהא כ"ט ימים, אלא שיש הפקעה של 'ולא יעבור', וזה ברור ופשוט, - אם צריך מקרא של 'ולא יעבור' להפקיע כלומר, שזה ראוי, אלא שיש עוד חידוש על דבריו, אבל זה לא הפקיע אותו מכח ה'ולא יעבור' שמעיקרא לא שייך מט"ז-י"ז ואילך לקרוא מגילה, קריאת המגילה מישך שייכא לכל החודש עד סופו אלא שיש "אריא דרביע עליה" שלא קוראים [- בלי להיכנס לעומק ההגדרה בדקותה -] אבל בוודאי שהכח עצמו עומד בעינו שכל החודש ראוי למקרא מגילה, אלא שיש עוד כח מדין 'ולא יעבור' שמעכב על הדבר, ולמשל, כמו שיש לאדם קיום מצוה לעשות דבר ויש לו מצוה כנגד, לא לעשותו - עשה כנגד עשה, הרי שה'עשה' לקיים עומד, אלא שיש כח מעכב של עשה מכנגדו שאין עשה דוחה עשה ומכל מקום א"כ, כל החודש כולו מונח בו כח של קריאת המגילה לפי דברי הירושלמי, ובדקות זה נעוץ בקריאה של עיקר הזמן שהיא ב"ד וט"ו שהם ביחד עולים כ"ט, שעיקר זמן מקרא מגילה שהוא כ"ט ימים של כל החודש כולו מתגלה ב"ד-ט"ו שהם בגימטריא כ"ט, שזה כלל החודש.

צר ואויב המן הרע הזה" שאסתר הביאה למפלתו של המן, זה דייקא אסתר כמו שהוזכר שהיא מלשון סיהרא - לבנה שאז זמן הקרירות, היא מביאה למציאות המפלה של המן.

ב' הבקשות של אסתר - להחזרת הקו והחזרת ה'רשימו'

וכאשר באה המפלה של המן, חוזר ומאיר הרושם, חוזר ומאיר הקו.

ולכן אסתר ביקשה הרי שני בקשות מחכמים כמו שמבואר בגמ' במגילה בדף ז', במימרא ראשונה אומרת הגמ' שאסתר ביקשה מחכמים "קבעוני לדורות", ומימרא נוספת אומרת הגמ' שאסתר ביקשה מחכמים ג"כ בקשה שניה - "כתבוני לדורות", הבקשה של 'קבעוני לדורות' זה בבחינת "והימים האלה נזכרים ונעשים בכל דור ודור" ומה שהיא ביקשה "כתבוני לדורות" שזה כתיבת המגילה שהיא הופכת להיות חלק מן הכתובים.

אלו הם שני הבקשות שבקשה אסתר, והם מקבילים לשני המהלכים שהוזכר - קו ורשימו קו - "תקותם", "תשועתם היית לנצח ותקותם בכל דור ודור" התקוה שמתגלה כאן זהו ה'קבעוני לדורות' וזה ה'תקותם לנצח' כלומר - 'לדורות' - שלדור ודור הדבר איננו מסתלק, וזה עומק הבקשה שאסתר מבקשת לקבוע את הדבר 'קבעוני לדורות' - לחזור ולהאיר את השפע הנשפע ממנו יתברך שמו, הקו הנשפע, ואז נמשך הדבר באופן כזה שנעשה מציאות של חיבור, של צירוף, של אחדות, מכח שנעשה חיבור גם יחד נעשה כאן הארת הקו בחזרה, חוזר הקו ומאיר ונמשך יחד, זה בדקות ההבחנה של הצירוף שהוזכר "והחודש הזה אשר נהפך להם" מיגון ואבל לשמחה ויום טוב, כאשר מצרפים את המילים אבל ויום טוב שזה גימטריא של קו זה שורש ההארה הראשונה שמתגלה.

רשימו - זה הצד השני של הדבר שהוא ה'כתבוני לדורות', שאסתר מבקשת שהמגילה

קך דעמלק - העלם הקו וה'רשימו' - ר"ת קך

ושורש הדברים מבורר מצד עצמו - בעמלק - המן נאמר 'אשר קרך' - קרירות, ולהבין עמוק, בפנים אחד להגדרת הקור שמתגלה ההמן - עמלק - "מלחמה לה' בעמלק מדור דור", ה', הוא יתברך שמו אין סוף, כלומר - גילוי שלם זה גילוי של אין סוף, אבל בעלמא דידן עיקר הגילוי של ה'אין סוף' נעלם, נסתלק, - וא"כ, מהיכן מאיר לנו ההארה של האור אין סוף? - יש בזה בכללות שני מהלכים, [- ובמהלך שלישי כדלקמן].

מהלך אחד - כל דבר שנסתלק נשאר ממנו מציאות של רושם, וא"כ, על אף שכביכול הוא יתברך שמו העלים - הסתיר את מציאותו - שזה בעומק מגילת אסתר - הכח של ההסתרה של אמיתתו הנעלמה ש'המלך' סתם קאי על מלכו של עולם וזה המגילת אסתר שנסתרה שמה ה'מלכו של עולם' והוא מתלבש במלך דקלוקל מלך דאחשוש.

אבל נשאר רושם, נשאר רשימו מההארה של המלך האמיתי. אבל זה נמצא באיתכסיא, זה נמצא בהסתר.

מהלך שני נמשך שפע ממנו יתברך שמו למציאות הנבראים שזה נקרא כידוע בלשון רבותינו 'המשכת קו' כלומר - כח שהוא מעין מעין הנובע שנמשך ממנו שפע שמן הבורא יתברך שמו נמשך השפע לנבראיו.

ולהבין עמוק - עמלק מתנגד לשרשי מציאות גילוי יתברך שמו בעולמו של הקדוש ברוך הוא, וכמו שנתבאר, שורש הגילוי בעיקר הוא מדין הרושם שנשאר ומדין המשכת קו, הארה שנמשכת ממנו יתברך שמו לנבראיו, וזהו ראשי תיבות קך - קו רשימו - זה אשר קרך, הוא מתנגד לשורש הנעלם של מציאות הבריאה.

ובפרטות לסוגיא דפורים שעמלק זה המן, מי שהביא למחיתו של המן זה אסתר, - "איש

- שזה הדין שהם צריכים להיות מוקפות חומה מימות יהושע בן נון.

מה עומק ההארה של ה'מוקפות חומה' ביחס לסוגיא דפורים? - כידוע, החומה היא בבחינת "ואני אהיה לה חומת אש סביב" שהחומה נמצאת סביב, - בפרזים מאיר הארה המתפשטת, המתרחבת, אבל במוקפים מאיר ההארה של מה שנמצא סביבות הדבר - שהוא מאיר אל תוכו, - "ואני אהיה לה חומת אש סביב", כמו אש המאיר כך גם "חומת אש סביב" מאירה סביבותיהם.

וזה עומק ההארה שמתגלה בט"ו להחזיר את הארת אור אין סוף הסובב, בחזרה לתוך מקום החלל של הנבראים.

אלו הם ג' המהלכים העמוקים שמתגלה בימי הפורים.

מתגלה להחזיר את ה"רושם" שזה ה"כתבוננו לדורות".

מתגלה להחזיר את המשכת השפע בבחינת קו הממשיך שפע כמעייין, ומצד כך זהו ה"קבעוני לדורות".

והקביעה והכתיבה זה שורש ההארה שמתגלה כנגד מציאותו של עמלק, - ומדגישים עמלק - המן.

פורים דמוקפין - היפך אחשוורוש שמלך בכיפה

ויום ט"ו שהוא הפורים ב'מוקפות חומה' הוא כנגד אחשוורוש המולך בכפה ש"מהודו ועד כוש" לחד מ"ד היינו שהם היו סמוכים זה לזה והוא היה מולך על כל העולם כולו בצורה של היקף וזה ה"מהודו ועד כוש" שהם משלימים את נקודת ההיקף, מצד המהלך הזה נתחדש התפיסה של פורים דט"ו בערים המוקפות חומה מימות יהושע בן נון, - היפך אחשוורוש שהוא מולך בכיפה - מסביב - מהודו ועד כוש, מתגלה המהלך ההפוך של קדושת הארתו יתברך שמו - אור אין סוף הסובב הנכנס לתוך

תיכתב לדורות, - הרי כל כתיבה נקראת רשימה שרושמים את הדברים - "כתוב בספר וחתום למען יעמדו ימים רבים", כאשר הדבר מסתלק ורוצים שישאר ממנו רושם - כותבים את מה שהיה, "כתוב זאת זכרון בספר", כלומר הכתיבה היא בכדי שישאר רושם ממה שהיה שנסתלק ואיננו - לכן יש כתיבה, ומכח כך הכתיבה נקראת רשימה כי משאירים רושם - רשימו ממה שהיה ונסתלק, זה גופא המציאות של כתיבה.

וכאשר הכתיבה מצטרפת אהדדי שנעשה הצירוף והאחדות - זה העומק שכאשר מצרפים את המילה שמחה עם יגון עולה בגימטריא כתב [-] בהקבלה למה שהוזכר שכשמצרפים אבל ויום טוב עולה בגימטריא קו], זהו העומק של הארת ה'כתבוננו לדורות'.

וא"כ, אסתר ביקשה 'קבעוני לדורות' שזה האופן של "תקוותם הייתה לנצח" - קו, והיא ביקשה 'כתבוננו לדורות' שהכתיבה מגלה את הרושם, וע"י כן נעשה העומק של ההארה השלימה שמאיר בחזרה אורו יתברך שמו, הרושם מאיר והמשכת השפע ממנו יתברך שמו מאיר, אלו הם שני המהלכים של 'קבעוני לדורות' ו'כתבוננו לדורות'.

וע"י כן נעשה האופן של מחיית עמלק - המחיה של הקרירות של עמלק, העלם הקו והרשימו שזה הקר של עמלק, זה עומק נקודת המחיה כמו שהוזכר.

פורים דמוקפין - החזרת הארת אור הסובב

אבל יתר על כן המהלך הנוסף הוא שיש את אורו יתברך שמו שמאיר בנבראים בבחינת "מרחוק הוי"ה נראה לי", שכביכול, הקדוש ברוך הוא מאיר סביבות הנבראים והוא מאיר אל תוך הנבראים כצורת מעגל שהאור שנמצא מסביב מאיר אל מה שנמצא בתוכו.

יום י"ד שהוקבע לפורים זה הוקבע בפרזים ויום ט"ו שהוקבע הוא הוקבע במוקפות חומה

מגילה ששייכת להאי עלמא שזהו ה' שנברא בו העולם הזה וא"כ, עיקר מקרא מגילה מתגלה בחמשה ימים הללו [וכמובן גם בזה ג' הימים הראשונים זה מצד "מקדימים ליום הכניסה"], זו מדרגת קריאת המגילה שקוראים אותה בתוך התפיסה של עלמא דידן.

אבל 'כי ביה ה' צור עולמים' שהעולם הבא נברא ' - כדברי חז"ל שכל הכתובים בטלים חוץ ממגילת אסתר שהיא איננה בטלה וקוראים אותם ג"כ לעתיד לבוא כמו שמבואר ברמב"ם ובראב"ד בהל' מגילה ומצד כך, בקריאת המגילה ממשיכים את האור של עולם הבא, וההמשכה של העולם הבא - אלו הם דברי הירושלמי שבשעת הדחק קוראים את המגילה גם מראשון בחודש עד ' בחודש, בעשרה הימים האלה, כלומר - זה הארה שאיננה בעיקרה כאן בעולם אלא היא הארה ששייכת לעולם הבא - שזה ה' שנברא בו העולם הבא.

אלו הם שני הזמנים שכשרים לדינא למקרא מגילה, - עיקר הזמן הוא החמישה ימים שזהו ה' שנברא בו העולם וההמשך של עוד עשרה הימים הראשונים שכשר בשעת הדחק כלומר - זה הארה שמגיעה בדוחק, זה הארה של עולם הבא שנכנסת בעולם הזה, אלו הם העשרה ימים שמראש חודש עד '.

מקרא מגילה מדין ה'אור' ומקרא מגילה מדין ה'סובב'

אבל יתר על כן כמו שהוזכר - יש את ההארה היותר עמוקה, ראשית, ההארה שאפשר לקרוא עד י"ז בחודש בבחינת 'אור כי טוב' 'ותרא אותו כי טוב הוא', ויתר על כן כל החודש כולו.

והשורש הוא ברור - האור שמתגלה מעבר לכך הוא אור אין סוף הסובב - מצד ה"אור כי טוב" זה הי"ז ומצד הסובב שזה בחינת הסיהרא זה מה שכל החודש כולו כשר לקריאת המגילה.

מקום החלל, ואז מאיר ההארה של הט"ו, - זה עומק המקרא מגילה שמתגלה בט"ו בחודש כמו שהוזכר.

וא"כ, מצד שלימות הארת אורו יתברך שמו במהלכי ימי הפורים הוא נוגע בשורשים הגמורים של מציאות הבריאה - מדגשים - בשורשים הגמורים של מציאות ההארה של הבריאה.

בהארה של ה'רשימו'.

בהארה של הקו.

ובהארה של אור אין סוף הסובב שנכנס לתוך הנבראים.

אלו הם שלושת ההארות הללו שמצטרפים יחד ומאירים שכשנעשה מציאות של החיבור שלהם זה שלימות קומת ההארה שהוזכר.

ולפי"ז, להבין יתר על כן - ד' המהלכים שנתבארו במצוה של מקרא מגילה - שיש מהלך של מקרא מגילה באופן של ה' ומהלך של מקרא מגילה באופן של י', יש מהלך של מקרא מגילה באופן של י"ז ויש מהלך של מקרא מגילה באופן שכל החודש כולו, ביסודו, כשר למקרא מגילה - הוא הופך להיות יום טוב.

עומק נקודת הדברים לפי מה שנתבאר השתא - מגילת אסתר כידוע עד מאד היא הגילוי שבהסתרה, ומהו הגילוי שבהסתרה - אלו הם שלושה המהלכים שהוזכר השתא שזה עומק מהלך ההתגלות שחל בקומת הנבראים בהארה של יום הפורים, וכאשר קוראים את המגילה ישנם את הד' מהלכים שנתבארו.

ונפתח לפי סדר ארבעת המדרגות שהוזכר.

קריאת המגילה שמצד עלמא דידן וקריאת המגילה שמהארת עוה"ב

"כי ביה ה' צור עולמים" כדברי חז"ל - עולם הבא נברא ב' ועולם הזה נברא בה', ומצד כך מכח עוה"ז שנברא בה' עיקר זמן קריאת המגילה הוא חמישה ימים, זה מצד

ומצד כך פורים זה יום אחד שהפך להיות שני ימים - ומעין דמעין, זה ראש השנה שהוא שני ימים ובהקבלה מסויימת זהו 'תשיעי ועשירי' של יום הכפורים, ועוד דקויות.

עד כאן זה דברים ידועים, אבל המהלך הנוסף שמתחדש בפורים, - בפורים התחדש שהחודש כולו הופך להיות יום טוב, זה ההגדרה של מועד דפורים שהוא אינו בטל לעתיד לבוא, - מה שכל המועדים בטלים חוץ מפורים ופורים ממשיך את הארתו גם בלעתיד לבוא זהו מחמת שכל המועדים הם מועדים בימים מסויימים שבתוך החודש, שלכל מועד מועד יש לו את זמנו שלו.

אבל מה שמתגלה מכח המועד דפורים הוא "והחודש אשר נהפך להם", שכולו הופך להיות שמחה, כולו הופך להיות מציאות של יום טוב, זה הגדרת חודש אדר שיש לו דין של יום טוב

עומק הדבר ש'יום טוב לא קבלו עלייה'

ולפי"ז - הגדרה נפלאה - נאמר במגילה שימי הפורים הם ימי משתה ושמחה, - וכדברי הגמ' שימי משתה ושמחה קיבלו עלייהו אבל יום טוב שאסור בעשיית מלאכה לא קיבלו עלייהו, ובעומק - מה שיום טוב לא קיבלו עליהם כיון שאם היו מקבלים עליהם יום טוב כל החודש כולו היה יום טוב וזה הארה ששייכת לאור אין סוף הסובב לעתיד לבוא, - זה נקרא יום טוב מההארה של הטוב - הי"ז שזה הארה דלעתיד לבוא, זוהי ההגדרה של 'יום טוב' כמו שמבואר בדברי רבותינו שטוב זה אור וביום טוב מאיר בו האור, וא"כ, אם באמת הם היו מקבלים עליהם יום טוב הרי שזמן קריאת המגילה היה לפחות עד י"ז בחודש, ואם הם היו מקבלים בשלימות שזהו אור דלעתיד לבוא - אור אין סוף הסובב, א"כ הגילוי היה שהפורים היה צריך להיות בכל חודש אדר שכולו יהפך להיות מציאות של יום טוב.

אבל בעלמא דידן נאמר 'ולא יעבור' כלומר - שה' ולא יעבור' היינו שאור אין סוף הסובב לא יכול לעבור ולבקוע לתוך מציאות הנבראים שבתוכם אנחנו נמצאים השתא.

במהלך הראשון של החמשה ימים, זה הרושם שנמצא כאן בעולם, זה ה'רשימו', זה ה'כתבוני לדורות'.

המהלך של העשרה ימים זה הקו, - ה'תשועתם הייתה לנצח ותקותם בכל דור ודור' שנעשה מציאות של המשכה אבל זה בנעלמות, זה עדיין לא בוקע ויורד באיתגליא למקום שבו אנחנו נמצאים, - זה עולם הבא.

והמהלך השלם שזהו המהלך להחזיר את אור אין סוף הסובב - מדין ה'אור' - 'אור כי טוב' זה הי"ז ימים, ומדין ה'סובב' זהו מציאות ה'מוקף חומה' כסיהרא.

עיקר מקרא מגילה שנמצא כאן בהאי עלמא הוא במדרגה של עלמא דידן ובמעט המשכה של עולם הבא.

הגילוי שכל החודש נהיה יו"ט בהארה דלעת"ל

אבל עיקר המקרא מגילה שיהיה לעתיד לבוא שיחזור ויאיר אור אין סוף הסובב - זה יתגלה בשלימות הזאת שכל חודש אדר יהיה כשר למקרא מגילה, - לשון חז"ל כידוע מאד "כל המועדים בטלים חוץ מפורים" ופנים אחד לדבר על פי עומק הסוגיא שעכשיו נתבאר - המועדים שיש בידינו השתא כידוע מאד, בעיקרם של המועדים מצד זמניהם - יש מועדים של יום אחד, יש מועדים של שבעה ימים ויש המשכה מסויימת עד שמונה ימים בבחינת שמיני עצרת שהוא רגל בפני עצמו לענין פז"ר קש"ב או שמיני עצרת של פסח שהוא חג שבועות כידוע מדברי הרמב"ן, וכמו כן בדרבנן מאיר הארת שמונה של חנוכה כנגד הארת שמונה ימים של סוכות עם רגל שמיני והארת פסח עם שבועות שהוא רגל שמיני של פסח, זה המהלך של המועדים שיש בידינו,

אבל בימי הפורים זה יצא מהכח לפועל, וה' יכול מראש חודש' של ניסן באמת מאיר בפועל בחודש אדר.

זהו ה'למיסמך גאולה לגאולה'.

ובעומק - כיון שע"י ה'למיסמך גאולה' של אדר יצא בפועל הדין של 'מראש חודש', - הוא מוציא לפועל לא רק את הראש חודש של אדר אלא זה יוציא מהכח לפועל את ה'יכול מראש חודש של ניסן ששם נאמר "תלמוד לומר ביום ההוא" שזה לא כך [- כעין מה שכאן נאמר 'ולא יעבור' שמשעה עשר ואילך לא ראוי לקריאה] אבל ב'כח' זה כן נמצא.

ומצד כך, לעתיד לבוא באמת חודש אדר שכולו יום טוב מראש חודש, הוא יוציא לפועל את חודש ניסן שכולו יהיה מציאות של יום טוב, מתחיל מראש חודש, וכדברי חז"ל שעשרה עטרות נטל א' ניסן, - הוקם בו המשכן וכו'.

וזהו עומק ההארה של "כל המועדים בטלים ופורים אינו בטל" שכל החודש כולו יהיה מועד, כל החודש יהיה כשר למקרא מגילה, ואז יתגלה ה'אסתר' מלשון סיהרא שהוא בבחינת חודש של הלבנה, - יהיה מציאות של שלימות ההארה שכל החודש כולו כשר למקרא מגילה לעתיד לבוא.

אחדות כל החודש שמכח צירוף דוד ושלמה

מה שנאמר במגילה "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם" - הרי מה' ולא יעבור' דורשת הגמ' שא"ל לקרוא את המגילה מט"ז ואילך, אבל לעתיד לבוא יצורף ויושלם שלימות ההארה הזו שמתגלה ב'לא יעברו מתוך היהודים'.

ובדקות כידוע, זה הצירוף של דוד המלך ושלמה המלך, דוד הרי היה דור ה-י"ד לאברהם אבינו [דוד גימטריא י"ד כידוע] ושלמה היה הדור ה-ט"ו וט"ו הוא בבחינת 'סיהרא באשלימותא' משא"כ דוד הוא בחסרון הלבנה, ולעתיד לבוא יצורף דוד ושלמה בבת אחת ויעשה האחדות ביניהם שזה הגימטריא

השתא קוראים בערים המוקפות חומה בט"ו, אבל רק מי שהוא מוקף חומה קורא ומי שאינו מוקף חומה לא קורא בט"ו, - אבל הרי לעתיד לבוא ירושלים לא תהיה מוקפת חומה כמו שאומרת הגמ' הרי בבבא בתרא בפרק המוכר את הספינה שדורשת את הפסוק שנאמר "פרזות תשב ירושלים" שירושלים כבר לא תהיה מוקפת חומה.

ובעומק, מהו ההארה דלעתיד לבוא שמאיר בהארת ימי הפורים - מה שנאמר השתא ש'מוקפות חומה' קוראים בט"ו, אבל לעתיד לבוא מצד סדר הדין שנאמר שכל הכתובים בטלים חוץ ממגילת אסתר וכדברי הראב"ד שהוזכרו שגם לעתיד לבוא יקראו מגילה.

מתי יהיה כשר לקרוא מגילה לעתיד לבוא - לא יהיה את הגדר של פרוזים ב"ד ומוקפות חומה בט"ו אלא כל החודש כולו יהיה כשר למקרא מגילה.

שורש חודש אדר שכולו יו"ט - מה'יכול מראש חודש' דחודש ניסן

ומעין דמעין - זהו הניצוץ שבדברי הגמ' שהגמ' במגילה אומרת שבשנה מעוברת שיש בה שני אדרים יש מחלוקת מתי קוראים את המגילה, ולחד מ'ד קוראים בחודש השני [- שכך נהגינן למעשה] משום 'מיסמך גאולה לגאולה', וכפשוטו היינו למיסמך גאולה דפורים לגאולה דפסח כמו שאומר שם רש"י, אבל בעומק יותר - זה לסמוך את חודש אדר שכולו יום טוב להגדרת חודש ניסן שבו הגאולה של יציאת מצרים.

ובדקות, ברור הדבר - כמו שאנחנו אומרים הרי בהגדה של פסח "יכול מראש חודש, תלמוד לומר ביום ההוא, אם ביום ההוא יכול מבעוד יום" וכו', ולכאן' מהו "יכול מראש חודש", למה היה 'סלקא דעתך' שיהיה אפשר לקיים 'והגדת לבנך' מראש חודש ניסן? - מה שבאדר מאיר ההארה של 'יכול מראש חודש' לדינא זהו הכח שהושרש כבר ביציאת מצרים ב'כח' הנעלם ולכן 'יכול מראש חודש', אלא ששם נאמר "לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך" שזה ההגדרה שם לדינא

המאורות שנאמר "יהי מאורות ברקיע השמים וגו' שני המאורות הגדולים" אבל לאחר מכן נאמר "את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה" שזה הלבנה.

אבל, הרי "חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה ולשנותה ביום" וכאשר נאמר "חייב אדם לקרוא את המגילה בלילה ולשנותה ביום" הרי שלילה עיקר והיום טפל - על אף שלעיקר ההלכה - מדגישים - זה הפוך, אבל בפשוטו של סדר הדברים הלילה העיקר והיום טפל, ובעומק מה שהיום עיקר והלילה טפל זה השתא, אבל לעתיד לבוא העיקר יהיה הלילה והיום יהיה טפל אחריו, ומצד כך מאיר התיקון של "המאור הקטן", - זהו אסתר מלשון סיהרא, כל החודש כולו הופך להיות יום טוב, - מדין מהלך דחודש ניסן יכול להיות יו"ט רק שבעה ימים או שמונה ימים, אבל מדין התיקון של ה'סיהרא' מתגלה שכל החודש כולו הוא יום טוב.

וזהו מה שכשאסתר ביקשה כתבונת לדורות שלחו לה החכמים את הדרשא מהפסוק "הלא כתבתי לך שלישים", שלישים ולא רבעים עד שמצאו לו סמך מן המקרא, - ה'רבעים' זה בבחינת יום רביעי של מעשה בראשית שנתלו בו המאורות ששם נאמר 'המאור הקטן לממשלת הלילה', זה הקור דקלקול שהוזכר שזה שורש הקור שמתגלה בלילה בעלמא דקלקולא.

אבל מכח חודש אדר שנהפך לשמחה, נהפך ליום טוב - מתגלה התיקון של היום הרביעי, מתגלה הכתיבה של מגילת אסתר שלא יהיה רק שלשים אלא יהיה גם רבעים כי הוא בא לתקן את המדרגה דקלקול של המאור הקטן שביום הרביעי, ומה שהיה נראה מציאות של 'המאור הקטן' נתקן, - השתא חנוכה הוא גילוי של חכמה בבחינת חמה שבמילה חכמה שמתגלה בו המאור הגדול ופורים שהוא הסתר, לילה, הוא שורש של סיהרא - מאור הקטן, זה היחס של חנוכה ופורים כפשוטו.

אבל בעומק, 'המאור הקטן' של פורים הופך להיות חוזר ונגדל בחזרה, נעשה כולו חודש

של י"ד-ט"ו שעולה יחד כ"ט ימים שזה שלימות מהלך הסיהרא שבחודש, - מה שדוד שורשו בעיקר בקידוש החודש שלכן אומרים בקידוש לבנה "דוד מלך ישראל חי וקיים", ושלמה עיקרו בט"ו בחודש שזה ה'סיהרא באשלימותא', כאשר יש צירוף של דוד ושלמה בבת אחת - זה מתחילת החודש עד סוף החודש, דוד נמצא בראשית ובאחרית שזה זמן חסרון הלבנה ושלמה נמצא בנקודת האמצע והצירוף השלם שלהם גם יחד זה עומק נקודת האחדות של כל החודש כולו, שכולו ראוי למקרא מגילה כמו שנתבאר.

ומכל מקום, כאן מונח העומק העצום של האור של חודש אדר, חודש אדר כמו שידוע בדברי רבותינו זה אל"ף-דר - אלופו של עולם דר, והסברנו את כל מהלכי הדברים איפה מאיר בפרטות לפי סדר הג' הארות שהוזכרו, הרושם, הקו והסובב שמגלים את הא'-דר בתוך קומת הנבאים, זהו אדר הא'-דר זה מקום הדירה.

יש דירה מדין ניסן שאז הוקם בו המשכן ויום ראשון בניסן נטל עשרה עטרות - אבל אז, זה רק 'כול מראש חודש' - שה'סלקא דעתך' שיהיה 'כול מראש חודש' זה מכח שהוקם בו המשכן שהוא עומק תחילת ההארה, אבל זה רק 'כול' כי זה בגדר של משכן שנקרא משכן משום שנתמשכן על עוונותיהם של ישראל כמו שאומרים חז"ל.

אבל מכח הארת חודש אדר כפי שחודד, - יוצא לפועל כל החודש כולו, וכשיוצא לפועל כל החודש כולו הרי שמונח בו שלימות ההארה.

תיקון מיעוט הלבנה דיום ד' שמכח אסתר מל' סיהרא

הרי בתחילה אמר הקב"ה ללבנה לכי ומעטי את עצמך שנעשה ההתמעטות של הלבנה, ותחילת תיקון מסויים היה ב"החודש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה" בחודש ניסן, אבל שלימות התיקון יתגלה מכח הארת חודש אדר, שמכח ההארה של חודש אדר מאיר התיקון של היום הרביעי שבו נתלו

דתיקון.

מקרת את חמימות הלב, זה מה שמבואר בגמ' בתענית דף ה' ש'תלמיד חכם אורייתא קמרתחה ביה' - ואפילו הכי 'בעי למילף נפשיה' והיינו שיש לו את ה'אורייתא קמרתחה ביה' אלא שיש לו את האיוון בין קור והחום.

סיכום קצר וחלקי

[הבירור כאן בשיעור הוא האופנים שהמן ואחשורוש מעלימים את השורשים הגמורים של הבריאה ואיך אופני התיקון ע"י אסתר, וע"י קריאת המגילה בעוה"ז ולעת"ל].

א. השי"ת שהוא 'אין-סוף', נעלם בעוה"ז והארתו ית"ש כאן, היא ע"י ג' מהלכים: א. מכח רושם שנשאר מההסתלקות. ב. ע"י המשכת קו - שפע מהבורא לנבראים. ג. אור השי"ת שנמצא, כביכול, סביבות הנבראים מאיר להם.

ב. הקר דעמלק - המן מעלים את הקו והרושם, ומפלתו ע"י אסתר שמל' סיהרא שזה הלבנה שבלילה - זמן הקרירות, ולכך מבקשת מהחכמים. א. 'קבעוני לדורות' - להאיר את המשכת הקו. ב. 'כתבוני לדורות' לגלות את הרושם בבחינת כתיבה - רשימה.

ג. ב' זמני הקריאה לדינא הם בה' ימים שמי"א עד ט"ו, ובשעת הדחק בי' ימים הראשונים. - והם מקבילים למדרגת עוה"ז שנברא בה' שנשאר בו רושם, ולמדרגת עוה"ב שנברא בי' - הארה הנמשכת בדוחק לעוה"ז בבחינת קו.

ד. אחשורוש שמלך כפיפה מעלים את אור אין סוף הסובב ותיקונו ע"י הארת ה'מוקפות חומה' בבחינת 'חומת אש סביב'.

ה. לעת"ל יתגלה תיקון התמעטות הלבנה ע"י אחדות הזמן שהלבנה במילואה עם זמני חסרון הלבנה שמתגלה ב'סיהרא' דפורים, ושלימות הגילוי במה שיהא כל החודש כשר בפועל לקריאת המגילה - שלימות הארת אור אין סוף הסובב.

חנוכה ופורים מאירים את האור דלעתיד לבוא, חנוכה כמו שהוזכר, מאיר את האור של ה'שמונה', ופורים מאיר את כל החודש כולו.

זה העומק הנורא שמתגלה בחודש הזה, כל החודש כולו ביסודו, כשר למקרא מגילה, וכך יהיה לעתיד לבוא, יאיר האור השלם.

זה גדר ההתחדשות שבחודש בבחינת "התחדשי כנשר נעורכי".

זה ה"אור חדש על ציון תאיר" - שכך קרא המהר"ל לספרו על מגילת אסתר "אור חדש".

זה אור חדש של חודש - אבל של חידוש הלבנה דלעתיד לבוא שאז כל החודש כולו שמחה, כל החודש כולו יום טוב, כולו כשר בפועל לעתיד לבוא למקרא מגילה.

שאלות מהשומעים

שאלה: ב"פרזות תשב ירושלים" רואים שגם במקום המוות יש באמת רק גילוי של 'עתיק' והקרירות והחמימות הכל אחד.]

תשובה: הזכרנו פעמים רבות שקר וחם גימטריא שמח שעומק השמחה היא באחדות שניהם. זה בדרך רמז, אבל בוודאי שאתם צודקים, אחדותם היא נקודת השלימות שזה קר-חם גימטריא שמח, - עכשיו זה הבחנה של "כשם שמברכים על הרעה כך מברכים על הטובה" אבל לעתיד לבוא שהם שווים זה גופא השמחה שהמות מצטרף, אבל זה בבחינת "ממית עצמו" בסוד רצוא ושוב, בסוד 'מטי ולא מטי', - כשהוא 'לא מטי' הרי הוא נכלל בשורש שזה מיתה וכשהוא 'מטי' הוא יורד למטה, זהו הקר וחם ששם זה שמחה אמיתית, - אבל זהו בתנועה שבשורש ולא מצד ההתגלות כאן למטה של חיים ומות, למטה חיים ומות זה עצב אבל למעלה בשורש השורשים של "מטי ולא מטי" - שם באמת זה מחובר.

שאלה: אדם שנמצא בישוב הדעת שאור הנשמה מאירה בו, חייב להיות שיש אצלו חום?

תשובה: התשובה היא שחייב להיות שיש שמה מציאות של חום רק כשהוא מאוזן בבחינת 'לב יוקיד' והריאה נושבת על הלב בשביל שלא ישרף, אבל כשיש את השילוב של הריאה והלב - הרוח שנושבת

אוצר האותיות

חודש אדר – כנגד שבט זבולון (א)

חודש אדר כנגד שבט זבולון

חודש אדר הוא החודש שבו יש זמן של שמחה. בדברי רבותינו מבואר שי"ב חודשים יש בשנה כנגד י"ב שבטים, וחודש אדר שהוא זמן של שמחה הוא כנגד שבט זבולון שנאמר בו לשון שמחה, "שמח זבולון בצאתך ויששכר באוהליך" (דברים לג יח). וכך מבואר בדברי רבותינו (הובא בגאון מוילנא), שחודש אדר שמתגלה בו שמחה הוא מכוח מידתו ומדרגתו של זבולון, מכוח "שמח זבולון בצאתך". ע"מ להבין את המהות של השמחה שמתגלה בחודש אדר, נתבונן מהו שורש השמחה שמתגלה אצל זבולון, ולפי"ז מה השמחה שמתגלה אצלנו בחודש אדר.

"שמח זבולון בצאתך ויששכר באוהליך", כידוע הסכם יששכר וזבולון הוא שזבולון מביא פרנסה, "זבולון לחוף ימים ישכון" (בראשית מט יג), בזמן שיששכר יושב באהלו ולומד, א"כ בסברה פשוטה לכאורה השמחה צריכה להתגלות אצל יששכר שיושב ולומד, ולא אצל זבולון שצריך לצאת ולהביא פרנסה. אבל כיון שנאמר בלשון הפסוק שמחה בזבולון דייקא, "שמח זבולון בצאתך", א"כ זבולון הוא עיקר השמחה. ננסה לבאר מהו שורש השמחה שמתגלה בזבולון.

בשעה שאכל אדם הראשון מעץ הדעת טוב ורע, קילל אותו הקב"ה, "בעצבון תאכלנה" (בראשית ג יז), "בזיעת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה כי ממנה לוקחת" (שם יט), ומכאן ואילך הוא אוכל את מאכלו בעצב, "בזיעת אפיך תאכל לחם", "בעצבון תאכלנה". מבין כל השבטים, זבולון זה השבט שעיקר עסקו הוא בקללה של אדה"ר, "בזעת אפיך תאכל לחם", וא"כ הוא צריך להיות השבט העצוב שבשבטים, שהרי עיקר הגילוי של

הקללה שנתקלל אדם הראשון מגלה אצלו, הוא זה שעוסק ב"בעצבון תאכלנה", ואם אצלו מתגלה הקללה הרי שגם העצבות צריכה להתגלות בעיקר אצלו. אבל במציאות זה לא כך, והשמחה מתגלה אצל יששכר וזבולון, ובעיקר בזבולון נאמר "שמח זבולון בצאתך", הוא השבט השמח ביותר מכל הי"ב שבטים.

הגמרא במסכת מגילה (ו.) אומרת שזבולון התרעם על חלקו בארץ ישראל, "רבונו של עולם לאחיי נתת להם שדות וכרמים ולי נתת הרים וגבעות, לאחיי נתת להם ארצות ולי נתת ימים ונהרות, אמר לו כולן צריכין לך ע"י חלזון". אחת לשבעים שנה עולה חלזון מן הים, וכשהוא עולה מן הים הוא עולה ע"ג ההרים, זה ימצא בהריו של זבולון. מהדם של החלזון מוציאים את צבע התכלת, ואיתו צובעים את הציצית בתכלת. בלשון חז"ל כידוע תכלת דומה לים, ים דומה לרקיע, ורקיע דומה לכסא הכבוד.

בחלקו של זבולון נמצא צבע התכלת, תכלת מלשון תכלית. בסדר חודשי השנה, חודש ניסן הוא הראשית של השנה, "החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם לחודשי השנה" (שמות יב ב), והסוף של השנה, התכלית של השנה היא חודש אדר. בחלקו של זבולון נמצא התכלת, תכלת מלשון תכלית, ורבותינו מלמדים אותנו שחודש אדר שנאמר בו שמחה שייך לשבט זבולון, "שמח זבולון בצאתך". א"כ מהי התכלית שמתגלה אצל זבולון, אדם הראשון נתקלל "בזעת אפיך תאכל לחם", לכאורה הוא נתרחק מן התכלית, וכאשר מגיע לחלקו של זבולון לעסוק בסחורה, "לחוף ימים ישכון", הוא מתקן את הקלקול שנאמר באדה"ר "בעצבון תאכלנה", מתוך הקללה הוא מוציא את התיקון שנקרא תכלת, תכלית.

את יונה המימה ושקטה הסערה המלחים של האניה נדרו נדרים ונדבות, והמלחים שם היו בני אומות העולם. זה מה שכתוב ברש"י מדברי חז"ל, "עמים הר יקראו", כאשר הם מגיעים לחלקו של זבולון הם הגיעו באוניות, ורובם של ספנים צדיקים, הספנים הללו שהגיעו לחלקו של זבולון לאר"י היו רוצים לבוא ולראות את ביהמ"ק, את מקום יראתם ומקום תפארתם של ישראל, וע"י כן היו מתגיירים. השורש של כל המהלך הזה הוא מכוח חלקו של זבולון, שספנים שרואים את המוות תדיר, סוף, נהפכים להדבק בתכלית.

הרי שחלקו של זבולון לא רק מגלה את הקללה של "בזעת אפיך תאכל לחם" באופן דתיקון של ים שמביא לידי תכלית מכוח התכלת, אלא יש גילוי נוסף בחלקו של זבולון שנקרא "עמים הר יקראו", והוא שאומות העולם מגיעים לחלקו של זבולון, ומכוח כך הם מגיעים לביהמ"ק ונודרים נדבות, וע"י כן הם נהפכים לחסידי אומות העולם, ויתר על כן הם מתגיירים וחוזרים לשורש מחצבתם, למדרגת מתן תורה, לעם ישראל. א"כ מה שנראה אצל כל אחד מציאות של חסרון, מציאות של מוות, מציאות שהדבר נראה שהוא באחריתו, בא זבולון ומגלה את שורש התיקון, את התכלית שבדבר.

יתר על כן אומרים רבותינו דבר נפלא מאוד, 'זבולון' נקרא זבולון מלשון 'זבל' שמזבלים בו את השדות, עם מה מזבלים שדה, עם פסולת, עם זבל, והזבל הוא זה גורם לצמיחה של התבואה, כל זמן שמזבלים את השדה יוצא ממנו פירות. בשעה שאדה"ר אכל מעץ הדעת הוא נתקלל "בזעת אפיך תאכל לחם", ואם אדה"ר לא היה חוטא לא הייתה יוצאת ממנו פסולת כלל. הגמ' אומרת שכאשר בני ישראל אכלו מן במדבר ארבעים שנה לא יצאה מגופם פסולת, וכמו כן אדה"ר לפני שחטא, אם הוא היה אוכל מעץ החיים וחי לעולם, לא הייתה פסולת יוצאת מגופו. בשעה שהוא אכל ונתקלקל בחטאו, אז נתחדש שיוצא מגופו

המן גזור "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד" (אסתר ג יג), מה הייתה ההסתכלות של בני ישראל על הגזירה הזאת, לכאורה זה הסוף של כנסת ישראל, כשמגיעים לסוף זה יכול לעורר את האדם לשני דרכים, בדרך אחת זה יכול לגרום לאדם יאוש, שם תהא אחריתו, אבל בצד העליון זה יכול לעורר את האדם לתכלית, לא לשפלות של האחרית שהוא מקום המוות, אלא זה יכול לגלות אצלו כוח שנקרא תכלית.

כשזבולון מקבל לחלקו את כוח קללתו של אדה"ר "בזעת אפיך תאכל לחם", הוא מגלה את זה לא באופן של קלקול שנעשה כאן אבדון, "ביום אכלך ממנו מות תמות" (בראשית ב יז), כמו שנתקלל אדה"ר והגיע לידי מוות, סוף דקלקול, אלא הוא מגלה כאן את הנקודה הפנימית שמונחת באותם דברים, הוא מגלה את התכלית. כאשר נקנס על האדם "ביום אכלך ממנו מות תמות" בעצם נגזר עליו להגיע לסוף, כשזבולון מגיע לסוף, במקום לראות את זה כסוף של מוות הוא רואה אור של תכלית בכל דבר, ואם מכל דבר מוציאים את התכלית הרי שמה שנראה כקללה הפך להיות ברכה.

תיקון הקללה דאדה"ר בחלקו של זבולון

בברכתו של משה רבינו לשבט זבולון נאמר "עמים הר יקראו", אומר רש"י שתגרי אומות העולם היו מגיעים לארץ ישראל ע"מ לסחור עם זבולון, ואיך הם היו מגיעים, דרך הים, "זבולון לחוף ימים ישכון", וכמובן שהיו נוסעים בים ע"י אוניה. מפני מה אוניה נקראת אוניה, מלשון אנינות דהיינו אבילות, "תאניה ואניה" (איכה ב ה). הגמ' אומרת שרוב ספנים צדיקים, לפי שכל הזמן הם נמצאים בסכנה של מוות, וכיון שהם נמצאים בסכנה הם מתפללים תדיר לקב"ה. הדוגמה הברורה לכך מובאת במעשה דיונה הנביא, כשיונה ברח תרשישה מלפני ה' והייתה סערה בים, לאחר שהטילו

עבודתו הפכה להיות מציאות של שמחה, וע"י כן הוא זוכה שבעולם העליון בית המקדש נבנה בחלקו. בעולם הזה בית המקדש נמצא בעיקר בחלקו של בנימין, וחלק מועט נמצא גם בחלקו של יהודה, אבל בביהמ"ק בעולם העליון שבו עומד מיכאל ומקריב נשמותיהם של ישראל, מקריב נשמותיהם של ישראל זה רק מכוח מיכאל, מה שנראה כ'מך', כקלקול, נתקן ע"י ההקרבה של מיכאל, וזה מכוח חלקו של זבולון שמתקן את הדבר דווקא מנקודת הנפילה. זה עומק השמחה שמתגלה בזבולון.

אדם הראשון נתקלל "בזעת אפיך תאכל לחם", בחלקו של זבולון יש תיקון להבחנת "בזעת אפיך", המים שהיו צריכים להיות ניגרים מהפנים שלו בזיעה מתגלים בהבחנה של "לחוף ימים ישכון", ואז זה הופך להיות מים שהם מציאות של שמחה.

כוח השמחה בזבולון

בסדר העולם כל דבר יש לו ראשית ויש לו אחרית, ומאז שחטא אדם הראשון כל אחרית נראית כאחרית של אבדון, ולא כאחרית של שמחה, כמו שנאמר בעמלק "ראשית גויים עמלק ואחריתו עדי אובד" (במדבר כד כ). מאז שנתגלה כוח הקלקול בבריאה כל אחרית נראית כמציאות של "אחריתו עדי אובד", מציאות של אבדון. אבל כשמתגלה התיקון מכוח שבט זבולון שמביא לידי שמחה, אז מתגלה שכל מה שנראה לאדם שהוא אחרית של קלקול, זה גופא מביא למציאות של שמחה.

נתבונן בימינו אנו, אין מאיתנו יודע מתן זמן הגאולה השלימה במהרה בימינו, אבל בוודאי שכל עין רואה שאנחנו נמצאים בזמן קרוב לאחרית, קרוב מאוד לזמן של אחרית, ולכן יש קלקול רב בעולם. העולם לא נמצא בתפארתו ובמדרגתו השלימה כפי שהיו בני ישראל במדרגת מתן תורה ובזמן בנין ביהמ"ק, אלא עם ישראל נמצא בשפלות כמעט גמורה,

פסולת, נעשה זבל. מכוח הקלקול של "בזעת אפיך תאכל לחם" מתגלה שהלחם נעשה פסולת, ואת אותו פסולת גופא זבולון לוקח ועושה מזה זבל שמזבלים בו את השדות, ע"ש כן הוא נקרא זבולון. זבולון מרומם את אותו זבל ומעלה אותו למעלה.

לפי"ז, השמחה שמתגלה בזבולון היא לא שמחה דמיעקרא, השמחה שמתגלה מכוח זבולון היא השמחה שמתגלה בעליה מתוך הקושי, מתוך הנפילה הרחוקה ביותר שהיא המוות, "ביום אכלך ממנו מות תמות", מתוך הנפילה הזאת מגלה זבולון את נקודת העליה. זה השמחה האמתית שמתגלה בחודש אדר.

השמחה שיש בחודש אדר הגיעה רק לאחר הנפילה, בתחילה הייתה גזירה "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד", בבחינת "ביום אכלך ממנו מות תמות", הגזירה הזאת היא גילוי של המוות המוחלט, וכשהכל מתהפך לטובה אז מגיעה השמחה. הכוח להפוך מציאות שנראית מציאות של אבדון למציאות של שלימות, זה כוח שמתגלה במיוחד בשבט זבולון, והגילוי הזה מעורר את השמחה האמתית.

הגמ' במס' חגיגה (יב): אומרת שישנם שבעה רקיעים, אחד מן הרקיעים נקרא זבול ושם בנוי ביהמ"ק ושם נמצא המזבח, ושם עומד מיכאל השר הגדול ומקריב נשמותיהם של ישראל. רבותינו מלמדים אותנו שהרקיע 'זבול' זהו חלקו של זבולון בעולם העליון. לאה אומרת "הפעם יזבלני אשה כי ילדתי לו ששה בנים" (בראשית ל כ), ומסביר רש"י מהו לשון יזבלני, ידור עמי, זבול מלשון מדור. ולפי מה שביארנו, מדור זה לא רק כפשוטו שלא לא נמצאת עם יעקב, "הפעם יזבלני אישי", אלא שמיכאל השר הגדול מקריב נשמותיהם של ישראל בזבול, בחלקו של זבולון, זה המדור שזכה לו זבולון.

א"כ השמחה שמתגלה בזבולון בעולם הזה ובעולם הבא, בעוה"ז הוא זכה שמציאות

במדרגה שקרובה לאחרית.

רואה שיש גבול, תכלית. אחת לשבעים שנה עולה חילזון התכלת מהים, מה העבודה שלנו לחודש אדר בכלל ובפורים בפרט, "נכנס יין יצא סוד" (עירובין סה. ועוד), "יין" בגימטריה שבעים, וכנגדו אחת לשבעים שנה עולה החילזון מהים. שבעים שנה זה זמן של תכלית, "ימי שנתינו בהם שבעים שנה" (תהילים צ י), אם אדם הראשון לא היה חוטא בעץ הדעת הוא היה חי לעולם, אבל אחרי שאדם חטא אז "ימי שנתינו בהם שבעים שנה", אדם שחושב על תכלית חושב על פרק זמן של שבעים שנה. זה העומק בכך שהחילזון עולה אחת לשבעים שנה, החילזון שנמצא בים, בחינת תכלת-תכלית כמו שנתבאר.

החיים מצד השמחה דזבולון

מכוח המחשבה על התכלית, על כך ש"ימי שנתינו בהם שבעים שנה", אפשר להגיע לעצב או לשמחה. "דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, מאין באת מטיפה סרוחה, לאן אתה הולך למקום עפר רימה ותולעה" (אבות ג א), מצד "לאן אתה הולך" האדם יכול לבוא לידי עצבות. אבל לצד שני, יין בגי' שבעים וימי חיינו הם שבעים שנה, איך מתגלה שיין של שבעים שנה בשמחה ולא בעצבות, מכוח החילזון שעולה אחת לשבעים שנה, מכוח הגילוי של התכלית.

הזכרנו לעיל ש'זבול'-זבולון זה הרקיע שבו נמצא ביהמ"ק בעוה"ב, ושם מיכאל מקריב נשמותיהם של ישראל ע"ג המזבח. בשעה שאדם מת יש שני אופנים להסתכל על המוות, אפשר לראות את המוות בהבחנה של חידלון, הוא עצוב שהוא הולך למות, ואשתו עצובה והילדים עצובים, ואפשר שבזמן שהוא נפטר הוא מוסר את נשמתו בשמחה לבוראו, וכשהוא מוסר את נשמתו בשמחה לבוראו מיכאל השר הגדול מקריב אותה ע"ג המזבח. אבל לא כל נשמה זוכה להיות מוקרבת ע"ג המזבח, "איש כי יקריב" (ויקרא כב כא) לרצון, הקרבן צריך להגיע מרצון, וכמו שקרבן בהמה

איתא בגמ' (ר"ה לא.), עשר גלויות גלתה סנהדרין, הגלות התשיעית נמצאת בחלקו של זבולון, ומשם גלו לטבריה שהיא העמוקה מכולם, "שפילנה ישפילה עד ארץ יגיענה עד עפר" (ישעיה כו ה), ומשם עתידים ליגאל. הגאולה היא מכוח תפיסתו של זבולון, אם מגיעים לתפיסה שנקראת חלקו של זבולון, אז בעז"ה תבוא הגאולה מתוך שמחה, כמ"ש "כי בשמחה תצאו" (ישעיה נה יב). אבל אם לא עוברים את התהליך של מדרגתו של זבולון, אז מתגלה ח"ו "בעצבון תאכלנה".

הגילוי הזה שהגאולה מגיעה דרך מדרגת זבולון, מתגלה גם במעגל השנה. כבר נתבאר שחודש אדר הוא כנגד שבט וזבולון, ומיד אחרי חודש אדר מגיע חודש ניסן שהוא זמן הגאולה, כמו שמבואר בגמ' במגילה שכשיש שני אדרים עושים את הפורים באדר ב' ע"מ לסמוך גאולה לגאולה, חודש ניסן הוא זמן הגאולה, ולפניו עומד חודש אדר ששייך לזבולון.

עומק העבודה בחודש אדר הוא, לעבור את חודש אדר בצורה של "שמח זבולון בצאתך" מצד התיקון, ולא מצד הקלקול באופן של "בעצבון תאכלנה".

כוח השמחה שמתגלה בזבולון זה כוח כללי, אבל הוא מתגלה בפרטות בכל דבר. בכל דבר ודבר שהאדם עוסק בו הוא צריך לחפש מה התכלית בעסק הזה, מה התכלית של כל דבר. יש את התכלית הכללית של הבריאה כולה שהאדם לא נברא אלא להתענג על השם וליהנות מזיו שכינתו, זוהי תכלית כללית של הבריאה כולה, ויש תכלית פרטית לכל דבר ודבר שהאדם מתעסק בו.

בברכתו של משה לזבולון נאמר "שפוני טמוני חול" (דברים לג ט), החול הוא התכלית של הים, החול הוא הגבול של הים, "גבול שמת בל יעבורון" (תהילים קד ט). "זבולון לחוף ימים ישכון", זבולון נמצא בים ומשם הוא מוציא את התכלת-תכלית, בים עצמו הוא

הוא לא רוצה לעלות ע"ג המזבח שמיכאל יקריב את נשמתו כאשר הוא מת, אז החיים שלו עצובים עוד לפני שהוא מת, השבעים שנה של ימי חייו לא מביאים אותו לידי שמחה

חודש אדר הוא זמן של שמחה, כמובן שצריך לברר וללבן היטב מהי שמחה, והאם כל אדם באמת מחובר לאותה שמחה אמיתית נקיה וטהורה, או שח"ו נאמר עליו "לשחוק אמרתי מהולל ולשמחה מה זו עושה" (קהלת ב ב). ראשית צריך שיהיה ברור לאדם כלפי עצמו מאיפה שורש השמחה שלו, ולאחמ"כ יהיה ברור האם הוא באופן פרטי מחובר לאותו מקור פנימי עליון של שמחה.

שמחה של תכלית

מה עומק עניינה של שמחה, כל שמחה באה אחרי סוף, והדבר תלוי בשאלה מה בא אחרי אותו סוף, אם הסוף הוא חידולן אז מגיעה עצבות, אבל אם אחרי הסוף מגיעה התחלה חדשה במקום יותר גבוה, אז כל סוף הופך להיות שמחה.

ביחס של זמן חודש אדר הוא החודש האחרון, חודש ניסן הוא החודש הראשון, "החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם לחודשי השנה" (שמות יב ב), וחודש אדר הוא אחרון. השמחה בחודש האחרון היא, שאנו מסיימים את השלב של השנה הזו ונכנסים למדרגה עליונה יותר, זה עומק השמחה שמתגלה בחודש אדר.

וכמו"כ השמחה שיש בחלקו של זבולון היא ג"כ כלפי התכלית, זבולון טורח לעסוק בפרנסה, "לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וירכתו על צידון" (בראשית מט יג), ומה התכלית שלמענה טורח זבולון, לתת ליששכר את מזונו. אז כשזבולון שמח, הוא בעצם שמח מהתוצאה של מה שיקרה לאחר שהוא יטרח, שהמזון יבוא לחלקו של יששכר והוא יוכל לעמול בתורה.

כל שמחה שהיא שמחה אמיתית יש בה שני

צריך להיות מוקרב לרצון, כך מי שמת ומוסר את נשמתו ברצון לבוראו, מיכאל השר הגדול לוקח את נשמתו ומקריב אותה כלפי מעלה על המזבח של מעלה. אבל מי שח"ו נפטר מהעוה"ז בעל כרחו, "על כרחך אתה נוצר ובעל כרחך אתה מת" (אבות ד כב), אם הוא מוסר את נפשו בדיעבד ומתוך עיצבון, איך מיכאל השר הגדול יוכל להקריב את אותה נשמה למעלה, הרי בכל קרבן וקרבן שהקריבו בביהמ"ק הלויים היו שרים שירה, ההקרבה צריכה להיעשות דייקא מתוך שמחה.

חודש אדר מגלה לנו שמגיע נקודה של סוף, הסוף יכול לגלות או שמחה או עצבות, מי שכל חייו מכוון לחפש את התכלית, אז כאשר מגיע הסוף הוא שמח, אבל אדם שלא מכוון את עצמו לתכלית, החיים נגמרים לו באמצע ואז הוא עצוב. זה ההבדל בין מי שחי בקלקול, לבין מי שחי בתיקון שנקרא זבולון, בבחינת אחת לשבעים שנה עולה חילזון מן הים.

מי שחי את החיים שלו באופן שהוא מחפש כל הזמן את התכלית, יש לו את התכלית הפרטית בכל דבר, ויש את התכלית העמוקה שאליה הוא מכוון, והיא "אני קרבת אלוקים לי טוב" (תהילים עג כח). לכאורה אם התכלית של האדם היא להיות קרוב לבוראו, א"כ לאחר המוות כשהנשמה שלו תהיה בשמים הוא יותר קרוב לבוראו, ולפי"ז הוא לא אמור להיות עצוב ביום מיתתו. אם כל התיקון של האדם הוא קרבת ה', יש צד של שמחה במוות, אמנם יש צד של עצבות שהוא לא יכול לקיים מצוות מכאן ואילך, אבל יש גם צד של שמחה ביום מיתתו, הוא יוצא מעולם החומר של עוה"ז ועולה להיות נשמה, להיות מוקרב ע"ג המזבח מיכאל השר הגדול שמקריב את נשמותיהם של ישראל כלפי מעלה.

אם אדם מוכן למסור את הנשמה שלו להיות מוקרבת ע"ג המזבח של מעלה, החיים שלו הופכים להיות חיי שמחה. אבל אם הוא לא מוכן להקריב את הנשמה שלו בזבול למעלה,

וביחס של שבוע ששי מביא לידי שבת, שבת קודש שהיא התכלית.

השמחה שיש בשבת היא שאדם נח ממשות ימי המעשה, בשבת יש דין של עונג, וכמו שכותב הרמב"ם יש גם דין של שמחה בשבת. א"כ כשמגיע יום ראשון אחרי שבת, זה יום שמגיע אחרי ששת ימי המעשה ואחרי עוד שבת, אם מדרגת היום ראשון הבא תהיה כמו יום ראשון הקודם, נמצא שהיום ראשון הבא הוא עצוב, כי זה חזרה למה שהיה קודם. אבל אם אחרי ששת ימי המעשה אדם מגיע לשבת קודש ועולה במדרגתו, אז הוא הגיע לתכלית של אותו שבוע, ואז כשיוצאת שבת ומגיע יום ראשון, זה לא באותו מדרגה של יום ראשון שלפניו, אלא בריאה חדשה שיותר גבוהה מהשבוע שקדם לכך.

כך היא צורת חיים דתיקון שמביאה לידי שמחה, וכל זה שייך רק כשאדם מגיע לשבת לאחר שכילה כל מעשיו, לאדם שמגיע לשבת במדרגה של "ויכולו" (בראשית ב א) מלשון תכלית. מי שמגיע לשבת במדרגה של תכלית כאילו כל מלאכתו עשויה, כאשר מגיע יום ראשון הוא מגיע למדרגה יותר עליונה, שהרי מה שהוא עשה בשבוע שעבר כבר נגמר והגיע לתכליתו. אבל אם כאשר מגיעה שבת הוא עוד חושב על מה שקרה בששת ימי המעשה, ובתוך השבת הוא חושב איך הוא ימשיך את אותו הדבר ביום ראשון, אדם כזה לא הגיע לשבת של תכלית, ולכן גם יום ראשון שלאחריה לא יהיה שמח אלא עצוב. אדם שממשיך לחשוב גם בשב"ק על מה שהיה ומה שיהיה ואיך להמשיך את אותו הדבר, הנפש שלו לא ממוקדת בתפיסה שמביאה אותו למציאות של תכלית, אלא הוא חי את הדבר במציאות מתמשכת. ולכן אדם כזה כשמגיע זמנו למוט הוא מרגיש עצבות, בגלל שהוא עדיין באמצע הדבר.

אם הקב"ה ח"ו לא היה נותן במרה לישראל את השבת, אדם שחי ללא תכלית היה ממשיך

מרכיבים, ראשית כל השמחה היא שיש תכלית לדבר, ובנוסף השמחה היא שיש המשך לאחר אותה תכלית. אם אדם לא מברר שיש תכלית לדבר מסוים, גם אם הוא שמח ממהו זמני כאשר מגיע נקודת ההפסק זה הופך להיות עיצבון בנפש, אבל כאשר יש תכלית לדבר, והאדם יודע מהו השלב הבא שמגיע אחרי אותה תכלית, זה שמחה אמיתית. זהו עומק השמחה שמתגלה בחודש אדר שלאחריו בא חודש ניסן, זה הגילוי של השמחה מכוח המדרגה שנקראת זבולון, "הפעם יזבלני אישי כי ילדתי ששה בנים", עכשיו מדורי יהיה איתו, זה השמחה על התכלית, ועל ההתחלה החדשה שבאה לאחר מכן, זה מה שנאמר שלאחר שנולד זבולון ילדה לאה בת. זה עומק השמחה במדרגת זבולון.

שמחה בתכלית והתחלה חדשה מכוח שבת

בהתבוננות סביב אפשר להבחין שהעולם מלא בהרבה יותר עצבות מאשר שמחה, בפשטות זה מכוח קללת אדה"ר "בעצבון תאכלנה", ומכוח קללת חווה "הרבה ארבה עצבונך והריונך בעצב תלדי בנים" (בראשית ג טז). אבל בעומק יותר, הסיבה שהעולם מלא במציאות של עצבות היא מכיון שאין בירור של תכלית בכל דבר, ואין בירור מהו השלב החדש והגבוה יותר שבא אחרי אותו דבר.

שורש המציאות של זבולון היא שנולדו ששה בנים, ולאחריו נולדה בת. השורש של המציאות הזאת נמצאת כימות השבוע, בשבוע יש ששה ימים ולאחריהם שבת קודש, שבת קודש היא נקבה, שבת המלכה. מעין לאה אמנו שילדה ששה בנים ואחריהם היא ילדה בת שהייתה השביעית, כך כל שביעי שהוא שבת קודש הוא התכלית של אותו שבוע, ויום ששי הוא שלב אחד לפני התכלית, "והכינו את אשר יביאו" (שמות טז ה), יום ששי הוא היום שמביא לידי שבת קודש. בתקופה של שנה הגילוי של זה הוא באדר שמביא לידי ניסן,

כשמתחיל ניסן מתגלה מציאות של שמחה, שמחה של תכלית ושל התחלת דבר חדש, אבל אם הנפש לא השלימה מהלך, אז כשיבוא עוד פעם ניסן בוודאי שהאדם לא יוכל להיות במדרגה של שמחה אמיתית.

השפעת השמחה

הכוח של השמחה האמיתית הזו מתפרץ החוצה ומשפיע גם על אומות העולם, כמ"ש בזבולון "עמים הר יקראו" שאומות העולם מגיעים לביהמ"ק ומתגיירים, בעומק זה מכוח השמחה דזבולון. כשהשמחה היא שמחה אמיתית היא מאירה לבחוך, והיא מאירה אפילו אצל אוה"ע. לאומות העולם אין הארה של שמחה לעצמם, לפי ששבת והמועדים הם שורש השמחה כמשנ"ת, ושבת נמסרה לבני ישראל, גוי ששבת חייב מיתה. כשבני ישראל יש להם שבת עם שמחה אמיתית, כשמאיר אצלם אור התכלית אז אור השמחה מאיר אצלם בשלימות, והשמחה הזו מאירה לכלל כל הבריאה כולה. אבל אם התכלית לא מבוררת אצלנו, ואין שמחה שגלוייה בשלימות בקרב עם ישראל, אז אין גילוי של שמחה שתתגלה אצל אומות העולם.

"ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם" (אסתר ח ז), זהו גילוי שנאמר בפורים, ששורשו מכוח השמחה דפורים. בעומק, מאותו שורש שנאמר בזבולון "עמים הר ינקו" שהגויים עולים לביהמ"ק ומתגיירים, חודש אדר שהוא כנגד זבולון ג"כ גורם לגרים שיתווספו על בני ישראל, כמ"ש "ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד היהודים עליהם". אמנם זו עדיין לא שמחה שלימה ולכן זה מתגלה רק בצורה של פחד, "כי נפל פחד היהודים עליהם", אבל לעתיד לבוא כאשר תהיה שמחה שלימה השמחה תאיר בכל אוה"ע, ובפרט לחסידי אומות העולם. כשיגיע זמן התכלית באמת, אז האור של השמחה יבקע לכל.

כללו של דבר, ככל שהאדם יעמיד לעצמו

הלאה ולא מגיע לשום מקום, כי הנפש לא דורשת את אותו מציאות של תכלית. אבל הנשמה דורשת את אותה מציאות של תכלית, מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, לך והודיעה לבני ישראל, כשמגיע שבת יש לאדם שמחה מכוח נשמתו שהוא הגיע לתכלית, "כי בשמחה תצאו". כמובן שבעולם החומר הדברים לא גלויים כ"כ, אבל במעמקי נפשנו אם נתחבר לשב"ק נגיע למקום שהכל שובת, הבריאה הגיעה למציאות של תכלית, ומכאן ואילך מגיע שלב עליון יותר כמשנ"ת.

"שמח זבולון בצאתך", זבולון שמח כאשר הוא מביא את מציאות הדבר לידי מציאות של תכלית, כמו שיום שישי דואג למזונות של שב"ק, גם זבולון דואג למזונו של יששכר. מבואר בחז"ל שתלמיד הנקרא שבת, זבולון דואג ליששכר בדיוק כמו שיום שישי דואג לשבת, הוא מביא את הדבר לידי תכלית. "היום לעשותם ומחר לקבל שכרם" (עירובין כב.), יששכר נקרא יששכר מלשון יש שכר, שרואים היכן נמצא השכר, איפה התכלית. זה מה שמתגלה ביום שישי שמכניס את השבת, וזה מה שמתגלה בזבולון שנותן פרנסה ליששכר, והוא רואה איפה התכלית של הדבר. ע"י כן זבולון מגיע למציאות של שמחה, וכל פעם שהוא מתחיל התחלה חדשה יש כאן שמחה חדשה.

בכל התחלה והתחלה אנחנו רואים שיש לכל בן אדם שמחה, ואם אדם היה חי באופן שכל פעם הוא מסיים דבר ומתחיל דבר חדש ממקום יותר גבוה, אז באמת הייתה לו שמחה מתמדת שחוזרת שוב ושוב. אבל כשהאדם לא רגיל לסיים דבר ולהתחיל דבר עוד פעם, הרי שהשמחה של הדבר איננה קיימת, זהו העומק בכך שבמציאות שלנו הנפשות נוטות לעצבות לצורך הדוגמה, כאשר מסתיים בס"ד חודש אדר, האם הנפש מרגישה שהיא השלימה מעגל והגיעה לתכלית, או שהופכים דף בלוח ומתחילים שוב את חודש ניסן בלי שום התקדמות. אם הנפש השלימה מהלך אז

השמחה האמתית שצריכה להתגלות באדר. "נכנס יין יצא סוד" זה עומק השמחה של מי שמגיע לתכלית בימיו, בבחינת "ואברהם זקן בא בימים" (בראשית כד א), אברהם הגיע עם ימיו כי הוא הגיע לתכליתו, להיכן שהוא היה צריך להגיע. שנזכה בס"ד להגיע כל אחד לתכלית הפרטית שלו, ונזכה כולנו יחד לתכלית השלימה, וע"י כן ל"אור חדש על ציון תאיר", ולהתחדשות הבריאה לעתיד לבוא במהרה בימינו.

תכלית וישיג את אותה תכלית, ולאחמ"כ יעמיד לעצמו תכלית נוספת, החיים שלו יהיו מלאי שמחה בס"ד. אבל אם האדם לא מעמיד לעצמו תכליות, או שהוא מעמיד לעצמו תכליות ולא עומד בהם, אזי הוא לא מגיע לתכלית וממילא אין לו התחלה חדשה אמתית, אלא כל ההתחלות חדשות שלו נובעות מכישלון שהיה קודם לכן, או שמעיקרא הוא לא העמיד תכלית שלימה. שמחה כזו לא יכולה להיות שמחה אמתית.

אם נקבל על עצמינו בעז"ה, איש לפי חלקו ואיש לפי מעלתו, להגיע לתכלית מסוימת, להשלים את אותה תכלית ומכוחה להגיע לשלב הבא, ע"ז נאמר "ילכו מחיל אל חיל" (תהילים פד ח), וכאן מתגלה שמחה אמתית. אבל אם מתגלה שכן אדם פועל ולא מגיע למציאות של תכלית, לעולם לא תתגלה אצלו

ראש חודש שבט 012 אדר זבולן 1
מספר שיעור בקול הלשון 1132649

אוצר האותיות

חודש אדר – כנגד שבט זבולון (ב')

זבולון בבחינת חיבור זכר ונקבה

חודש אדר הוא זמן של שמחה, זמן של שחוק. בדברי רבותינו מבואר שכנגד י"ב השבטים יש י"ב חודשים, וחודש אדר שמתגלה בו השמחה והשחוק הוא כנגד שבט זבולון שנאמר בו לשון שמחה בהדיא, "שמח זבולון בצאתך ויששכר באוהליך" (דברים לג יח). בשורש לידתו של זבולון נאמר "זבדני אלוקים אותי זבד טוב הפעם יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים" (בראשית ל כ), לשון 'זבולון' נאמר על החיבור הגמור שהיה בין לאה ויעקב, "יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים", הגילוי של השישה בנים זה החיבור הגמור בין לאה ויעקב. הרי שהשמחה של זבולון זה בעצם שמחה של חתן וכלה, זה שמחה על החיבור, חיבור לאה עם יעקב אבינו בשלימות זה גילוי של זבולון.

הגמ' דורשת במגילה (ו) על ברכותיו של משה רבינו לזבולון, "שמח זבולון בצאתך ויששכר באוהליך, עמים הר יקראו שם יזבחו זבחי צדק כי שפע ימים יינקו ושפוני טמוני חול" (דברים לג יח-יט), אומרת הגמ' שחלקו של זבולון נתברך בשלושה דברים, "שפוני זה חלזון, טמוני זו טרית, חול זה זכוכית לבנה". זכוכית מיוצרת מחול, כך מבואר בגמ' בשבת (טו:), "כלי זכוכית וכו' הואיל ותחילת ברייתן בחול". זכוכית לבנה מוזכרת בגמ' בברכות (לא), במעשה שאחד האמוראים עשה חתונה לבנו והייתה שם שמחה יתירה וחשש שמא יבואו לידי הוללות, לקח האמורא כוס של זכוכית לבנה ששווה ארבע מאות זוזים ושברה

בעומק, מה שנאמר בזבולון "שמח זבולון בצאתך", ובנוסף נאמר שבחלקו נמצאת זכוכית לבנה, שורש הדברים הוא אחד, והוא שהשמחה שיש בזבולון מתגלה בכך שמחלקו יוצאת זכוכית לבנה. הדבר הנוסף שנמצא

בחלקו של זבולון זה החילזון שממנו מפיקים את צבע התכלת לציצית. אחת לשבעים שנה עולה מן הים חילזון שממנו עושים תכלת, 'חלזון' מלשון חול וזון, זו"ן בלשון חז"ל משמש לר"ת זכר ונקבה. בשעת יצירת האדם נאמר "זכר ונקבה בראם ויברך אותם ויקרא את שמם אדם" (בראשית ה ב), הרי שמה שמתגלה אצל זבולון "הפעם יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים", זה מקום החיבור הגמור של זכר ונקבה, זה החיבור הגמור של "שפוני טמוני חול", החול שמתגלה בחילזון זה חול-זו"ן, מה שנראה מציאות של חלל, מציאות של חולין, כאשר זה מתגלה אצל זבולון נעשה צירוף של "זכר ונקבה בראם".

והגילוי של זכוכית לבנה שמתגלה מכוח חלקו של זבולון הוא, שמה שנראה חול הופך להיות דבר שקוף. על דרך זה, יש נידון בפוסקים מה הדין בעדים שרואים מבעד לזכוכית, האם זה נקרא ראייה גמורה של עדות, ומה הדין בראייה דרך זכוכית לבנה, עד כמה זה נקרא מסתיר ועד כמה זה נקרא דבר שמציאותו באופן של גילוי. זכוכית לבנה שעולה מחלקו של זבולון זהו אותו כוח של החול של החילזון שהצטרף לזכר ונקבה, חול-זו"ן, הזכוכית שנעשית מכוח החול נקראת זכוכית מלשון 'זך', הזוך של החול מתגלה דייקא בחלקו של זבולון ע"י הזכוכית לבנה. זה מדרגת זכוכית לבנה שמתגלה בה השמחה יתירתא שנאמרה בזבולון.

"מיום שחרב ביהמ"ק הראשון פסקה זכוכית לבנה" (סוטה מח:), מח' בראשונים אם פסקה לגמרי או לא, אבל מ"מ הזוך של אותה מציאות של חול, היא זו שמתגלה בתיקון בחלקו של זבולון. כל חיבור זכר ונקבה יכול להתגלות באופן של תיקון ובאופן של קלקול, בקלקול

עדן קודם החטא הייתה שמחה שלמה, אבל כשראה נחש את אדם וחווה נתקנא בהם ואז היה חטא אדם הראשון, וע"י כן נאמר סוף כל האדם למיתה, "ביום אכלך ממנו מות תמות", ושורש כל החטא היה מכוח שנתקנא הנחש בחיבור של אדם וחווה, הרי שכל חיבור של זכר ונקבה יש בו גם צד של סוף. בכל נישואין יש צד של סוף, ועל כן מזכירים זאת גם בחופה, "אם לא אעלה את ירושלים על ראש שמחתך" (תהילים קלו ו), ולובשים בגדי לבנים מעין תכריכים להזכיר את הסוף מצד הקלוקל. אבל מצד התיקון החיבור של זכר ונקבה מגלה את התיקון של החללות, של מדרגת החול.

בלשון חז"ל אופן החיבור של זכר ונקבה נקרא חיבור למקום הקבר, א"כ מצד הקלוקל החיבור הזה יכול להיות חיבור למקום של סוף דקלוקל, אבל מצד המדרגה של זבולון חיבור זה נתקן ועולה למציאות של שלימות. בעצם הנידון הוא האם החיבור הזה נתפס בצורה החיצונית של הדבר שזה מקום הקלוקל, או שזה נתפס בצורה העליונה של מקום החיבור העליון.

בכל דבר ודבר שהאדם נכנס אליו יש שני פנים, יש פנים של ירידה ויש פנים של עליה. בחיבור של חתן וכלה, מצד התפיסה של הירידה נאמר שסוף כל האדם למיתה, "האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל" (בראשית ג יב), נמצא שהמעשה של בריאת האשה היה השורש למוות של אדם הראשון. "ויפל ה' אלוקים תרדמה על האדם וישן ויקח אחת מצלעותיו ויסגור בשר תחתונה וכו' ויביאה אל האדם" (בראשית ב כא-כב), "האשה אשר נתת עמדי היא נתנה לי ואוכל", והיינו "ויסגור בשר תחתונה כלשון חז"ל, הרי שהנישואין האלו היו הסיבה של המוות, ומצד כך נאמר בלשון הפסוק "מוצא אני מר ממוות את האשה" (קהלת ז כו), שהאשה היא שגרמה למציאות המוות. זה אופן של סוף, של קלוקל, בחיבור חתן וכלה, "ירכתו על צידון", מקום הצידון של הקלוקל נברא מן הצלע, האשה

נאמר "אז חיללת יצועי עליה" (בראשית מט ד), זה נקרא חיבור באופן של חילול, באופן של חול. אבל חיבור זה יכול להתגלות גם באופן של זכויות לבנה מכוח המדרגה של זבולון שנאמר בו "שמח זבולון בצאתך ויששכר באוהליך". והיינו חיבור גמור מזוכך ללא כל מסך מבדיל בין הזכר והנקבה.

בברכות של יעקב אבינו לזבולון נאמר "זבולון לחוף ימים ישכון והוא לחוף אניות וירכתו על צידון" (בראשית מט יג). צידון נמצאת בחלקו של אשר, "צידון" זהו מקום הצד, כמ"ש "ירכתו על צידון", במקום ירך. כאשר מתגלה חיבור של זכר ונקבה מכוח זבולון, הוא מחבר גם את מה שנמצא בצד. חז"ל דורשים את הפסוק הזה על יונה הנביא שאביו מזבולון ואמו מאשר, שהיה שם צירוף של שניהם, "ירכתו על צידון". יתר על כן, כבר בשורש הבריאה של האשה נאמר "ויבן ה' אלוקים את הצלע" (בראשית ב כב), ובלשון חז"ל מן הצלע - מן הצד. זה מדרגת "ירכתו על צידון" שנאמר בזבולון, שמי שנברא מצידון, מי שנברא מהצד, גם זה חוזר ומצטרף בחיבור זכר ונקבה במדרגתו של זבולון.

חיבור חתן וכלה בתיקון

כל דבר שנמצא בצד הוא הקצה של הדבר, הוא הסוף של אותו דבר. בסוף של כל דבר יש את המציאות שנקראת 'חול', חול זה מציאות של סוף, הוא הסוף של היבשה והוא הסוף של הים, "גבול שמת לים". והתיקון של מציאות הסוף נמצא בחלקו של זבולון, בזבולון נאמר שיש בו תיקון למציאות החול, וכיון שחול עניינו סוף, כל מציאות שהיא סוף נתקנת בחלקו של זבולון, ובזמן זהו חודש אדר שנמצא בסוף השנה.

בכל חיבור של זכר ונקבה יש הבחנה של סוף, חיבור זכר ונקבה זה הרי שמחת נישואין, שזה עומק השמחה של אדר מכוח זבולון, "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם". השמחה שהייתה בגן

נבראה מן הצד, ממקום השפלות.

אבל כשם שמתגלה בזה מקום השפלות, מתגלה בזה גם הצד דתיקון, והוא שכל שמחה של חתן וכלה מחזירה את המציאות של יום ששי דמעשה בראשית, את מדרגת "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם". כשאנחנו אומרים את הלשון הזה בשבע ברכות זה לא זכירה בעלמא, אלא מדמים את החיבור של החתן והכלה למדרגת יום השישי קודם החטא, "כשמחך".

חזרה למציאות של גן עדן מכוח הנישואין

בכל חיבור של חתן וכלה יש ניצוץ של החיבור של אדם וחווה בגן עדן, אצל אדם וחווה היה בחירה שהחיבור יהיה באופן דקלוקל, בבחינת "ירכתו על צידו", ומצד הקלוקל נברא שטן עמם, מקום המוות. אבל אם החיבור היה נעשה באופן השלם אז היה נעשה ייחוד גמור. ומעין אותה מדרגה קודם החטא, בחיבור חתן וכלה מונח אותה התחלה שהייתה אצל אדם הראשון, קודם הבחירה הראשונה.

שני הצדדים הללו מונחים בשמחת חתן וכלה, מצד אחד יכול להיות כאן אופן של קלוקל שזה מקום הקבר, "ביום אכלך ממנו מות תמות", אבל מונח כאן גם האפשרות לחזור לגן עדן. לאחר החטא אדה"ר נשתלח ממקומו, "וישלחוהו ה' אלוקים מגן עדן" (בראשית ג כג), וכאשר חוזר הניצוץ של קודם החטא בשמחת חתן וכלה, זה נותן את האפשרות לחזור למקום גן עדן. אבל אם האדם לא בוחר לחזור למקום גן עדן ע"י הנישואין, אז בהכרח שהוא יפול לצד השני של "ביום אכלך ממנו מות תמות".

בקללה של אדם הראשון נאמר "בזעת אפיך תאכל לחם" (בראשית ג יט), וזה מה שהחתן מתחייב בכתובה, "אנא איזון ואפרנס ואכלכל כדת גוברין יהודאין", הוא חוזר ומתחייב על "בזעת אפיך תאכל לחם". על הקללה הזאת נאמר לאדם הראשון לשון עצב, "בעצבון

תאכלנה" (שם יז), והאשה נאמר בה "הרבה ארבה עצבונך והריונך בעצב תלדי בנים" (שם טז). זבולון שהוא מקור הפרנסה בא לתקן את הקלוקל דעצב של הבאת הפרנסה מכוח השמחה, "שמח זבולון בצאתך ויששכר באוהליך", בפרטות לשון שמחה נאמר על זבולון לבד, אבל בעומק יותר השמחה היא בחיבור של זבולון ויששכר. אם במהלך דקלוקל מתגלה עצבון, בזכר "בעצבון תאכלנה", ובנקבה "הרבה ארבה עצבונך והריונך בעצב תלדי בנים", בחיבור יששכר וזבולון מתגלה שמחת חתן וכלה, של חזרה למצב הראשון קודם החטא.

חודש אדר החודש השישי, שיש בו שמחה הוא כנגד זבולון, "הפעם יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים", זבולון הוא הבן השישי שמקביל ליום ששי דמעשה בראשית, שהוא מעשה יצירת אדם, קודם החטא שגרם לעצב. כאן מונח האופן לחזור ולשמוח "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם", ומשם נובע בעומק שמחתו של זבולון, בתיקון של העצב שנוצר ע"י הקלוקל. "שמח זבולון בצאתך" זוהי שמחה של חזרה למקום שורשו הראשון.

ע"מ שהשמחה תוכל להיות שמחה שלמה, צריך לדעת מהו הציור של המציאות בגן עדן. יש ציור נפלא בלשון חז"ל, לפיכך נברא האדם יחידי, אבל אחרי שנברא האדם יחידי הקב"ה הפיל תרדמה על האדם, "וישן ויקח אחת מצלעותיו", ואז נבראה האשה והוא כבר לא היה יחידי, אז כבר היו שני אנשים בעולם. אז יש קומה אחת בנפש האדם והיא שנברא האדם יחידי, והקומה השניה שנמצאת בנפשו של האדם היא שיש רק את אדם הראשון וחווה בעולם, ולשם אנו רוצים לחזור בחיבור חתן וכלה. העומק של חזרה למציאות של גן עדן זה חזרה לאותה מציאות שהיו רק אדם וחווה בעולם, וזולתם לא היה קיים בעולם כלום. אם יש בעולם עוד דבר זולת אותם שניים, זה כבר המציאות של דור שני דמעשה בראשית, "ויקם קין על הבל אחיו ויהרגהו" (בראשית ד ח).

אבינו אלא לאה בלבד. זה עומק השמחה בגן עדן, "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם", זה חיבור באופן שהוא נבדל מכל העולם כולו, אין עוד משהו זולת אדם וחווה. והקלקול היה כשראה נחש ונתקנא, אם יש עוד משהו זולת אותו חיבור, אז כבר נעשה קלקול בדבר.

אדם שחי במדרגת השמחה שמתגלה בזבולון, הוא חי בצורת חיים שנמצאת במדרגה של גן עדן. צורת החיים שמתגלה מכוח המדרגה הפנימית שנמצאת בגן עדן, המציאות שלו נבדלת מכל מה שקיים בעולם שמבחוץ. אמנם, כל זה שייך רק בזמן שהאדם נמצא בביהמ"ד, שאז הוא חי בבחינה של יששכר. אבל בשעה שהאדם מתחתן וכותב כתובה משורש "בזעת אפיך תאכל לחם" כמשנ"ת, אז במידת מה הוא יוצא מהמדרגה של "יששכר באוהליך", למדרגת "שמח זבולון בצאתך". היציאה הזאת ממדרגת יששכר, אם היא לא נעשית באופן של שותפות יששכר וזבולון, אז היציאה היא באמת יציאה מחוץ למדרגת יששכר, אבל אם היציאה ממדרגת יששכר היא בצירוף של "שמח זבולון בצאתך ויששכר באוהליך", זאת היציאה המתקנת שבה האדם נשאר במדרגה של זבולון ויששכר.

קודם הנישואין אדם יכול להיות במדרגה של יששכר, כמ"ש "ילמד תורה ולאחמ"כ ישא אשה", ולאחר הנישואין מתגלה ריחיים על צווארו, אז מתחיל לחול עליו המציאות של זבולון. כשמגיע שלב הנישואין פעמים רבות האדם חייב לצאת לעולם, ואז יש לו בחירה איך לגלות את היציאה ממדרגת יששכר, אם היציאה מתגלה מהצד החיצוני, הנישואין הופכים להיות "הרבה ארבה עצבונך והריונך בעצב תלדי בנים", והיציאה מתגלה מצד הקללה של "בזעת אפיך תאכל לחם" ו"בעצבון תאכלנה". אבל אם יוצאים לעולם במדרגה של "שמח זבולון בצאתך", אז מתגלה המציאות דתיקון של זכר ונקבה, במדרגת "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם".

יש שני אופנים איך להתבונן על דבר, וככל

"קול דמי אחיך צועקים אלי מן האדמה" (שם), הבריאה כבר איננה מתקיימת.

האופן דתיקון של חזרה לגן עדן זה לחזור למציאות שיש בה רק איש ואשה, "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם". איש ואשה שכינה ביניהם, אבל רק כשאין להם עוד עניין בעולם זולת אותה מציאות פנימית שיש ביניהם.

זה העומק של זבולון שנמצא בים כמ"ש "זבולון לחוף ימים ישכון", ים זה לא מקום של יישוב, חז"ל אומרים שזבולון התרעם על כך שהוא לא קיבל חלק של יישוב, הוא קיבל הרים וגבעות וימים ונהרות, אבל הוא לא קיבל שדות ובתים. זבולון נמצא במקום שאינו מקום יישוב, לפי שאדם הראשון נתגרש מגן עדן בחטאו למקום יישוב, וזבולון שבא לתקן את החטא נמצא במקום לעצמו, הוא נבדל מכל העולם כולו.

שמחה בחיבור חתן וכלה

הגמ' בכתובות (ז). אומרת, "מנין לברכת חתנים בעשרה", ברכת חתנים צריך שיהיה בה עשרה אנשים, אבל אצל אדה"ר שנאמר בו "כשמחך יצירך בגן עדן" לא היו עשרה אנשים. השמחה שיש לנו היום היא שמחה שצריך שיהיה בה עשרה, צריך שיהיה פנים חדשות, אבל השמחה של אדה"ר בגן עדן לא נצרכה לכך, לפי שהשמחה ההיא הייתה בחיבור גמור של איש ואשה, בלי שום צירוף מעבר לכך, לא של עשרה אנשים ולא של פנים חדשות.

כשנולד זבולון נאמר בלשון הפסוק "הפעם יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים", ומסביר רש"י מהו לשון "יזבלני", מלשון זבול, שזה מקום של חיבור ביניהם כצורת היצירה של אדה"ר ביום ששי במעשה בראשית, והיינו שזולת אותו חיבור של יעקב ולאח"כ אין עוד חיבור גמור ליעקב. כשלאה אומרת "הפעם יזבלני אישי כי ילדתי לו ששה בנים", היא באה לומר שאין עוד חיבור כדוגמת החיבור של לאה ויעקב, כביכול אין עוד אשה ליעקב

אבל ככל שהאדם מייחד את עצמו לחזור כל הזמן למקור השמחה הראשוני, כמובן לא בסיבה החיצונית של השמחה אלא בסיבה הפנימית של השמחה, והיא לחזור בחזרה למקום של גן עדן שזה היה מקום השמחה, כביכול שהיה חדר ייחוד בגן עדן, זה מעין שבמעין של השמחה שהיתה בגן עדן שאין שם זולת כך כלום, אבל אם הדבר הזה נשמר בטהרתו הראשונה אז יישאר מקום של שמחה. אבל כאשר מתערב משהו זר שזה שורש דנחש בנישואין, אז כל השמחה שקיימת בעולם הולכת ונפסקת.

הקב"ה יעזור שנזכה להמשיך את האור הראשון של "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם", להיות קשורים תמיד למקור הראשון בגן עדן, ימשיך וישפיע אבל באופן כזה שלעולם לחזור לנקודה ראשונה, לחזור כסדר למקום הראשון שמשם מקור השמחה, לא באופן של ידיעה בעלמא אלא באופן של חיים מעשיים בפועל ממש, ומשם יימשך שמחה להמשך החיים, במדרגת התיקון מכוח זבולון.

שהדבר מתרחב כך הולכים ומתחדדים שני הצדדים וההבדלים ביניהם. רבותינו אומרים שיום הנישואין הוא זמן כ"כ גדול, שיש בו צד של חיסרון שנתנו אותו לאנשים כאשר הם נמצאים בצעירותם, שהרי ככל שהחיים מתקדמים מי שמביט בעינא פיקחא רואה שהתכלית היא לחזור בחזרה לאותו מקום של "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם".

מדרגת שמחה דתיקון

הגמ' בכתובות אומרת (ח): מהו הנוסח שאומרים בסעודת הבראה של אבלים, "רבים שתו רבים ישתו, אמר אביי רבים שתו לימא רבים ישתו לא לימא", אבל בשמחת חתן וכלה להיפך, רבים שתו ורבים ישתו. דרכו של עולם שיש שמחה בשמחת חתן וכלה, בשנה ראשונה אחרי החתונה ג"כ יש שמחה, "נקי יהיה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח" (דברים כד ה), אבל לאחר כמה שנים על דרך כלל כבר לא נשארת אותה שמחה כראוי בשלמות. היסוד ברור, אם היציאה לנישואין היא לא באופן של "שמח זבולון בצאתך" השמחה לא נשארת להרבה זמן, אם אין ציור של חיים פנימיים בגן עדן שיש לאדם קביעות כסדר לחזור לאותו מקום של "כשמחך יצירך בגן עדן מקדם", אז שורש השמחה שהתגלה בזבולון נעלם, ובמרוצת החיים האדם חוזר שוב ל"בעצבון תאכלנה", ל"הרבה ארבה עצבונך והריונך, כעצב תלדי בנים".

ראש חודש שבט 013 אדר זבולן 2
מספר שיעור בקול הלשון 1132650

אוצר האותיות

חודש אדר – גילוי כח השמחה ע"י סילוק העצבות

יסודו מעפר, וזה סיבה של העצבות, מחמת הכבידות של הגוף שמתגלה מן העפר. א"כ הסיבה ראשונה לעצבות היא מחמת העפר, ששם שורשו של הגוף.

סיבה שניה לעצבות - עצבות הנשמה מחטאים

כאשר האדם רחמנא לצלן עובר עבירה, ויתר על כן יותר מעבירה אחת, הרי שהנשמה עצובה, כי היא איננה רוצה שהאדם יעבור עבירות. וכאשר האדם עושה ח"ו עבירה ולא מתמיד לעשות עליה מיד תשובה, הרי שהנשמה עצובה מצד מעשה האדם, ואז סיבת העצבות נובעת מעומק נשמתו, שהנשמה עצובה במה שהאדם עשה.

דרך ההתמודדות עם כבידות הגוף - לאכול כראוי, ולעשות מעשים בזריזות

נתבונן מעט כיצד להתמודד עם עצבות ששורשה כבדות הגוף. בכללות, האדם צריך להרגיל את עצמו שמאכלו יהיה דק וזך יותר, ועד כמה שניתן - מועט יותר, ועל ידי כן, הגוף נעשה קל יותר ולא כבד. ככל שהגוף קל יותר ולא כבד, אז כבידות החומר הולכת ונחלשת.

יתר על כן, מי שיש לו נטיה לכבדות החומר, עיקר העבודה שלו היא התאמצות לקנות את המידה של הזריזות, ולכן עיקר ענינו צריך להיות שהוא יקבל קבלות, כגון שלוש פעמים ביום לעשות דברים בזריזות ללא שהיה.

א"כ בצירוף שני החלקים שנתבאר, חלק ראשון - שהחומר שהוא אוכל יהיה דק יותר, זך יותר ועד כמה שניתן - מועט יותר, והחלק שני - מצד תנועת הגוף, לקבל קבלה לעשות שלוש פעמים ביום דברים שיעשו בזריזות - על ידי כן, האדם נדבק במידה המצויינת של

שמחה בחודש אדר - ע"י סילוק העצבות

אנחנו נמצאים בעזר ה' בחודש אדר. גילוי של חודש אדר כידוע מאוד - זה חודש של שמחה. וכלשון חז"ל, "משנכנס אדר מרבין בשמחה", והמידה של החודש נקראת בלשון חז"ל "שחוק".

נתבונן בס"ד קצת, להבין, מאיפה שורשי כח העצבות שבנפש, וכיצד אפשר לסלק את העצבות ולגלות את השמחה.

בכל דבר ודבר שמתבוננים עליו, אפשר להתבונן על הפרטים ואפשר להתבונן על השורש. כשאנחנו עוסקים בסוגיית של העצבות, אפשר להסתכל על הדברים באופן של פרטים ולראות בכל פעם ופעם איזה פרט גרם לאדם להביא אותו לידי עצבות, אבל אפשר להסתכל על השורשים של הדבר, ולהבין מה השורש שמביא את האדם לידי כך, שפעמים הוא נעשה עצוב. יש כמה סיבות שורשיות המביאות את האדם לידי כך שהוא יגיע לידי עצבות.

סיבה ראשונה לעצבות - כבידות הגוף

האדם מורכב מארבעה יסודות - אש, רוח, מים ועפר. כל הבריאה כולה מורכבת מאותם ארבעה יסודות, וגם האדם בפרט מורכב מהם. יסוד העפר הוא היסוד הכבד, ועל ידי גילוי של יסוד העפר באופן שהוא איננו מאוזן כראוי עם שאר היסודות, אז כאשר העפר מתגלה ביתר תוקף וביתר עוז, ללא איזון נכון, הוא מביא את האדם לידי עצבות.

מצד כך העצבות שורשה בכבידות של הגוף, שיסודו עפר, וכמו שנאמר בלשון הפסוק, "יצר את האדם עפר מן האדמה". אדם

העפר של הגוף, אבל הרבה פעמים האדם מרגיש משהו עצוב עמוק פנימה, ועצבות כזאת היא לא מגיעה מכבידות של גוף, אלא היא מגיעה מחמת שבפנים בעומק הנשמה האדם מרגיש שהוא עשה מעשים שלא כראוי, ולכן הנשמה עצובה.

כאשר האדם קצת מתבונן בחייו ונעשה פנימי יותר, הוא יכול להרגיש אם העצבות באה מכבידות חיצונית, ואם כן זה בא מכבידות של יסוד העפר, והעצה היא כמו שנתבאר לעיל איך לסלק את העצבות של יסוד העפר, או אם זה בא ממקום מאוד פנימי עמוק, ששם זה בא מעומק הנשמה שעצובה על מעשה האדם, ואז העצה כמו שהזכרנו לעשות תשובה.

א"כ הזכרנו את שני שורשי העצבות ותיקונם, והבירור איך האדם מברר מהיכן בא שורש העצבות: האם בא מכבידות, ואז זה בא מן החומר של הגוף, או אם זה עצבות עמוקה מאוד פנימה, שמגיעה ממקום נשמתו.

סיבה שלישית לעצבות - חוסר כיוון בחיים

עד עכשיו תיארנו בס"ד שני סוגים של עצבות - עצבות שיסודה מהחומר, כבידות, יסוד העפר, ועצבות שבאה ממקום הנשמה שעצובה על מעשה האדם. יש סוג שליש של עצבות שהוא בעצם מאוד מצוי אצל בני אדם, וענינו: בן אדם שחי בעולם ואין לו מכוון ברור מה הוא רוצה מעצמו, מה התכלית שלו, לאיפה הוא מכוון את כל מציאות חייו.

הרי שפעמים הרבה כאשר דברים לא מצליחים בחיצוניות, או שאם יש לו קצת זמן של שקט עם עצמו וכדומה, אז האדם מרגיש שבעצם אין לו כיוון ברור לחיים. כשאין לאדם כיוון ברור לחיים, והוא מסתפק איפה וכיצד לעשות, ובעומק יותר, הוא מסתפק על כלל חייו, כי הוא אינו מבין את הכיוון לחיים - זו היא הסיבה השורשית שממלא את העולם ואת הנפשות בעצבות. ראשית הגדרנו את ההגדרה,

'קל כנשר', והכבידות של החומר לא כל כך גסה על מנת שהיא תשקיע אותו באופן תדיר בעצבות.

דרך ההתמודדות עם עצבות הנשמה - תשובה מעומק הלב

סיבה שניה שהוזכרה שמחמתה מתגלה באדם העצבות זו, עצבות של הנשמה, שהנשמה עצובה מחמת שהאדם עושה מעשים שאינם כראוי.

העצה היעוצה לזה למעשה הוא, בכללות, רבותינו נקטו שישנם ארבעה זמני תשובה - בכל לילה קודם שהאדם הולך לישון, בערב שבת, בערב ר"ח, ובערב ר"ה, ויו"כ עולה על כולם - ואלה הזמנים של תשובה בכלל, אבל יתר על כן, ככל שהאדם נעשה פנימי יותר, כל פעם שהוא מרגיש עצבות פנימית בנפש, הוא צריך לעשות תשובה מעומקא דליבא. אבל התשובה צריך שתהיה אמיתית וכנה, שבורא עולם באמת יוכל להעיד על אותה תשובה שהיא אמיתית.

זו צורה פנימית של חיים, שהאדם מרגיל את עצמו הרבה מאוד פעמים, שכל פעם שהוא מרגיש עצבות בנפש, הוא מרכז את עצמו עמוק ומקבל על עצמו להיות יהודי אמיתי, לשעבד את עצמו באמת לרשב"ע. הוא עושה תשובה הרבה יותר מפעם אחת ביום.

מי שירגיל את עצמו לחיות בכזו צורה, שכל פעם שהוא מרגיש עצבות פנימית שנובעת משורש הנשמה והוא עושה תשובה מיד, אם התשובה תהיה אמיתית והיא תהיה מעומקא דליבא, הוא ירגיש שלפחות במידת מה העצבות נחלשה. זיהוי סיבת העצבות

בשני סוגי העצבות שביארנו, האדם יכול על דרך כלל לזהות בנפש, האם זה בא מהסיבה הראשונה, או בא מהסיבה השנייה.

אם האדם מרגיש שהעצבות שלו נובעת מכבידות, הרי שהוא מרגיש שזה נובע מיסוד

נקודה ברורה לחיים - על ידי כן הם ממוקדים, וזה מסלק אותם במידה מסויימת מהעצבות.

זהו ראשית ההגדרה, ועכשיו ניתן בעזר ה' דוגמאות, מבני אדם שיש להם מיקוד בעולם הזה, וממיקוד לרוחניות, ולפי זה בעזרת ה' הדברים יתבררו יותר.

דרך התמודדות עם חוסר כיוון בחיים - להתמקד בנקודה רוחני אחת

אנחנו רואים שיש בני אדם שעל אף שבכללות הם שומרי תורה ומצוות, יש להם הרבה דברים בחיים, אבל למשל הם לומדים כמה שנים על מנת להשיג מקצוע, להיות רופא, להיות עורך דין, להיות כל עבודה שהם רוצים. אבל כיון שהנפש שלהם עכשיו מכוונת למה שהם רוצים להשיג, אפילו אם הרצון הזה הוא לא מספיק טהור ולא מספיק נקי, ולפעמים גם הוא איננו נכון - אבל עצם כך שעכשיו הוא משקיע את כל חייו והוא ממוקד בדבר, והוא יודע כביכול מה שהוא רוצה, זה נותן לו בירור לכיוון החיים. והבירור הזה מסיר ממנו את מקום הספק של הפיזור ומביא אותו למקום מסויים של נייחא ושמחה.

הדברים אמורים הן בגשמיות בדוגמא שהזכרנו, והן ברוחניות. יש בני אדם שחיים בעולם של רוחניות, ויש להם מיקוד מה שהם רוצים לעשות. הם רוצים למשל לעשות חסד והם פתחו גמ"ח, הם פתחו סוג מסויים של עזרה, הם עושים מעשים רוחניים, אבל הם ממוקדים מאוד במה שהם עושים, הם לא מפוזרים בהרבה עניינים, אלא לקחו על עצמם עניינים מסוימים. יש אחד שעוזר לבני אדם בממון, יש אחד שעוזר לבני אדם בעצות, יש אחד שעוזר לבני אדם בכלים, כל מיני צורות מצורות שונות, אבל הוא ממוקד בנקודה עיקרית לשם מה הוא חי.

בין בן אדם שממוקד בדוגמאות של הגשמיות שהזכרנו, ובין בן אדם שממוקד בנקודות הרוחניות שהזכרנו, אם הוא ממוקד

ועכשיו בעזר ה' נסביר אותה יותר ברור.

יודעים דברי הרמ"א, "אין שמחה כהתרת הספיקות", וממילא דבר והיפוכו, אם יש לאדם ספק, יש לו היפך של שמחה, שזה עצבות. ביאור הדברים, כל פעם שהאדם עומד בפני ספק והוא לא מסוגל להכריע את אותו ספק, האי-אפשרות שלו להכריע את הספיקות היא היא המביאה אותו לידי עצבות. מצד כך, העצבות, עצב, על דרך רמז זה אותיות "עץ ב", עצות כפולות.

לפעמים העצבות מגיעה כאשר האדם נמצא בספק מסויים שהוא לא יודע מה להכריע, ואז מתעורר בו עומק של עצבות בנפש. אבל פעמים הרבה, העצבות לא שייכת לספק מסויים ופרטי מה לעשות, כגון האם להתחתן עם פלונית אלמונית או לא, האם לקנות דירה במקום פלוני או לא, האם לקחת עבודה פלונית או לא, אלא זה ספק על כל מציאות החיים, שלא מבורר לאדם הכיוון של החיים. זה ספק שממלא את רוב הנפשות, ולכן הם מלאות בהרבה מאוד עצבות בנפש.

פיזור הנפש בין הרבה נקודות בחיים

בודאי שאם נשאל כל יהודי מאמין לשם מה הוא חי, אז הוא יגיד שהוא חי על מנת לעשות את רצון הקב"ה ולקיים את מצוותיו. אבל כשנסתכל קצת יותר עמוק בתוך הנפשות, אנחנו נראה שרוב רובם של הבני אדם, מלבד מה שהם אומרים בפיהם והם יודעים במחשבתם, הנפש שלהם לא מכוונת לנקודה אחת, אלא הנפש פעמים הרבה מאוד מתפזרת להרבה נקודות. כאשר הנפש מתפזרת להרבה נקודות ואין לאדם כיוון לנקודה אחת ברורה, האי-כיוון לנקודה אחת ברורה יוצרת את אותו פיזור, וגורמת לנפש מקום עמוק של עצבות.

יש הרבה מאוד בני אדם שכן מעמידים לעצמם נקודה אחת ברורה לחיים, לפעמים זו נקודה גשמית, ולפעמים זו נקודה רוחנית, אבל עצם ההעמדה שהם מעמידים לעצמם

הנקודה הכי פנימית שהוא מכיר בנפשו, איזו נקודה שורשית הכי קרובה אליו, אותה נקודה עקרונית ביותר שמתגלה בנפשו אליה הוא צריך לכוון את הכל. והמיקוד של החיים שלו צריך להיות על מנת להוציא את אותה נקודה מהכח לפועל.

אנחנו חוזרים ומדגישים עוד פעם את הנקודה היסודית, בין ההבדל של התפיסה של האומות העולם לדרכה של תורה.

כשאומות העולם מדברים על מיקוד, הם אומרים לכן אדם תעמיד לעצמך יעד, לאיפה אתה רוצה להגיע, ותנסה להשיג אותו וזה המיקוד. אבל כשאנחנו מדברים בעולם הפנימי, בעולם של תורה, בעולם של נשמה של יהודי, הברור של הנקודה הפנימית, צריך להיות ברור איזו נקודה הכי פנימית קיימת אצלי, איזו נקודה הכי קרובה אלי. לא מצד הרצונות של הנפש הבהמית החיצונית בלבד, שזה חלק של האומות העולם, אלא מצד הנקודה הפנימית ביותר בנפש שלי. ואת אותה נקודה אני צריך לעמול עליה ולברר אותה להוציא אותה מהכח לפועל.

מי שמצליח לעמול על אותה נקודה ולהוציא את אותה נקודה מהכח לפועל, הוא זה שמצליח לסלק מעצמו את הנקודה של העצבות העמוקה בנפש.

על מנת לזכות לברר את אותה נקודה, זה לא דבר קל שבא בכמה דקות. צריך בשביל זה שהאדם יושב עם עצמו בשקט ויכיר את עצמו יותר ויותר, ופעמים רבות הוא גם צריך עזרה של אנשים מבחוץ שיעזרו לו, לברר מהי הנקודה הפנימית ביותר בתוך עצמו שראוי לו שהוא יעמול עליה.

בוודאי שצריך להתפלל על זה לקב"ה שיזכה לכוון לנקודה הפנימית, ואם אפשר גם לבכות בפניו ית"ש, שהוא יזכה לגעת באותה נקודה. אבל יתר על כן, צריך להבין שבהתחלה לא בהכרח רואים את הנקודה הפנימית ביותר, אבל לפי ראות העיניים עכשיו בזמן הזה מהי

באופן חזק והנפש שלו קשורה באותו דבר, הוא פחות נוטה לעצבות ויותר נוטה לשמחה.

רוב בני האדם, על דרך כלל, על אף שהם עושים הרבה דברים מאוד טובים בחיים, אבל הם לא ממוקדים על נקודה אחת עיקרית. אם ניקח למשל לדוגמא, עקרת בית המגדלת ילדים, יש שם הרבה מאוד דברים שהיא עושה, הן לבעל הן לילדים והן לפעמים גם לאנשים מסביב, אבל יתכן מאוד שהחיים שלה הפנימיים הם עצובים, והם לפעמים גם עצובים מאוד. אין כאן שום מיקוד לנקודה אחת עיקרית שהאדם מכוון את עצמו לשם מה הוא חי. ולכן על אף שבכללות עושים הרבה מאוד דברים טובים, אבל הנפש פנימה מפורזת מאוד.

לכן יתכן שיעברו ימים ויעברו שנים והאשה מגדלת את ביתה והילדים גדלים צומחים ופורחים, אבל עקרת הבית עצמה היא עצובה מאוד, מחמת שאין לה נקודת מיקוד גמור, לאיפה היא מכוונת את עיקר מציאות החיים שלה.

כל אדם ואדם, בין איש בין אישה, על אף שבודאי הוא עושה הרבה מאוד דברים בחיים הן בגשמיות והן ברוחניות, חייב להיות שיהיה לכל אחד מאיתנו נקודה אחת שורשית, שלשם מכוון עיקר החיים שלו, הנקודה הזו משתנה מנפש לנפש.

דרכה של התורה בכח המיקוד, ודרך של אומות העולם

צריך להבין שהיסוד שאומות העולם נותנים כמיקוד, הם מציעים לבני אדם איזה רצון הוא רוצה ואת זה הוא מעמיד כמיקוד: רצון לכסף, רצון לכבוד, רצון לבית, וכו'. אבל כשאנחנו מדברים בעולם פנימי, המיקוד צריך להיות מיקוד ממקום פנימי, איזו נקודה פנימית יסודית לשם אנחנו מכוונים את החיים שלנו.

כל אדם ואדם צריך לשבת עם נפשו בשעת השקט, ולברר לעצמו לפי השגתו, מהי

בין אומות העולם לישראל בעבודת המיקוד. בעבודת המיקוד של אומות העולם, ובפרט בדורינו, הוא מיקוד על "מה אני רוצה, ועל ידי כן לנסות להשיג" - החלק שהשגתי, ומה אני רוצה, והשגתי. לעומת כך, בדרך של דרכה של תורה שהזכרנו, זה לא מה אני רוצה להשיג, אלא זה "מי אני" שהשגתי?

הגדר של החלק שיש לי והשגתי, של "שמח בחלקו", אם זה חלק שאני רוצה, והשגתי חלקו וגם יש חלק שלא השגתי, אז נתקיים באדם, "יש לו מנה רוצה מאתים", יש לו מאתים אז רוצה ארבע מאות, הרי שאינו שמח בחלקו, כי הוא רוצה יותר. אבל אם מה שאני עמל להשיג זה את מה שזה "אני" בעומק פנימיותי, החלק שהשגתי זה לא מדין "יש לו מנה רוצה מאתים", אלא החלק שהשגתי זה מי ש"אני". כשאני מעיקרא רוצה להשיג את מי ש"אני", אז החלק שהשגתי זה גילוי של ה"אני", והשמחה נובעת כאשר ה"אני" שבי יוצא לפועל, שם חל מציאות השמחה.

צריך להבין נקודה יסודית עמוקה וברורה עד מאד. כאשר אדם רוצה דבר והוא משיג אותו בחלקו או בשלימותו, השמחה שישמח באותו דבר הוא שמחה חיצונית, והוא שמחה שאיננה שלימה, ובהכרח שאחרי' תבוא תוגה של עצבות. השמחה היחידה, שהיא השמחה אמיתית, זה לא כשרציתי דבר והשגתי אותו ואז אני שמח. אלא שכשגיליתי את האני, כשהוצאתי את ה"אני" מהכח לפועל, זה השמחה.

דבר שהוא לא שייך לי והוצאתי אותו, אפילו אם הוא דבר יקר ונפלא, בין בגשמיות בין ברוחניות, השמחה לא תהי' לעולם שמחה פנימית שלימה. לעומת זאת, אפילו דבר קטן, אם השגתי אותו באופן שהוא "אני" והוצאתי את כוחותי מהכח לפועל, הרי שאני שמח ב"אני" שלי. השמחה הוא שמחה במי שהוא "אני".

"שמח בחלקו" הוא, אפילו אם החלק שלו

הנקודה הפנימית ביותר כרגע, על זה מכוונים את החיים.

אם יעבור זמן, אז האדם יגלה עומק פנימי יותר בתוכו, אז הוא ישנה ויכוון את הדברים להוציא מהכח לפועל.

הבסיס לשמחה - שמח בחלקו

ראשית לזה, צריך להבין עכשיו נקודה יסודית שרשית עד מאד. שמחה בנויה לא לגבי מה שאני רוצה להשיג ועדיין לא השגתי. השמחה בנויה בעיקר על אותו חלק שכבר השגתי.

אם אין לאדם מיקוד, לא ברור לו מה הוא רוצה להשיג, ולא ברור לו מה הוא השיג. שני החלקים אלה לא ברורים כשאין נקודת מיקוד. כשיש לו נקודת מיקוד, ראשית האדם מברר ברור מה הוא רוצה להשיג.

אבל יתר על כן, את אותה נקודה שהוא רוצה להשיג, צריך כל הזמן לשבת ולברר לו איזה חלק הוא כבר השיג, ואיזה חלק עדיין לא השיג והוא רוצה להשיג. החלק שהשיג, הוא שורש השמחה שנמצאת אצלו. החלק שעדיין לא השיג, גם הוא מיקוד שמסלק אותו מעצבות.

א"כ, שמחה בנויה משני חלקים - היא בנויה מסילוק של עצבות, ומגילוי של שמחה. החלק שהוא כבר השיג והוא דבק בו, זהו ה"שמח בחלקו" שלו, והחלק שעדיין לא השיג אבל הוא ממוקד להשיג אותו, זה החלק שמסלק את העצבות.

נחזור על הנקודה האחרונה כדי שתהי' ברורה. יש את סילוק העצבות ויש את גילוי השמחה. המיקוד על מה שאני רוצה להשיג ועדיין לא השגתי, זה מסלק את העצבות, את הספק שמוליד העצבות. ע"י המיקוד, מסתלק העצבות. החלק שכבר הישגתי, הוא שורש השמחה, של שמח בחלקו.

לפי"ז נתבונן להבין הזכרנו את החילוק

לסיכום

נסכם בסייעתא דשמיא את שלשת החלקים של סיבות העצבות שהוזכרו.

יש עצבות המגיעה מיסוד העפר ומכבידות, והעצה לזה הוא זיכוך של חומר [ע"י ריחוק מריבוי אכילה, ולאכול רק מאכלים קלים], ופעולות בזריזות כמה פעמים ביום.

סיבה השניה לעצבות היא מחמת עצבות של הנשמה על מעשים שאינם ראויים שהאדם עשה, והעצה לזה הוא להרגיל את הנפש כסדר לעשות תשובה מעומקא דליבא, כל פעם שמתעורר עומק של שעצבות.

הסיבה השלישית לעצבות הוא מחמת חוסר בהירות ומיקוד של הנקודה פנימית שעלי' האדם עמל. העיצה לזה הוא לברר את הנקודה הפנימית ביותר בתוך נפשו ולעמול עלי' להוציא מכת לפועל, ואז מה שהוא שהוא עמל להשיג דבר מבורר מסלק את העצבות, ומה שכבר זכה להשיג כלומר להוציא את עצמו מהכח לפועל, הרי שהוא שמח בעצם ההיות של עצמו.

מי שאין לו נקודת עומק ברורה שממקדת את עצמו שלשם כך הוא מכין את עצמו להוציא את עצמו מהכח לפועל, הרי שחסר לו את כל עיקר צורת חייו, ולכן רוב בנ"א סובלים בנפש, כי חסר להם את אותו נקודת מיקוד.

השמחה השלימה - שמחו צדיקים בה'

כל הדברים שנתבארו עד השתא, זה כמובן הקדמה על מנת להגיע לשמחה השלימה והאמיתית, של "שמחו צדיקים בה'". בנקודה הזו עדיין לא הגענו בהדברים שדיברנו, אבל לשם מכון תכלית הכל. [להרחבה, ניתן לעיין בספר תיקון כח העצבות, ובספר דע את שמחתך].

יזכנו הבורא בעזר ה' ית' שמו, שכל יחיד ויחיד מאיתנו יזכה לשמחה בהוצאה של החלק שלא מהפועל, ומכח לפועל, ושיחד

קטן, ורואה שאחרים השיגו הרבה יותר, הור עדיין שמח בחלקו. איך הוא יכול להיות שמח בחלקו, הרי אחרים השיגו הרבה יותר? עומק ההגדרה הוא, מחמת שהשמחה היא לא במה שקניתי, שא"כ מה שקניתי ביחס לאחרים הוא מעט, אלא השמחה היא במה ש"אני" יצא לפועל, וכשאני יצא מהכח לפועל, אם זה אני, אז אני שמח.

בן אדם שלא מכיר את ה"אני" שלו באמת, ולא מכיר את ההוצאה מכח לפועל של ה"אני" ולשמוח בו, כשהוא שומע את הדברים שנתבארו עד השתא, אז עדיין כואב בנפש שלו, ואומר לעצמו: "סוף כל סוף, מה שיש לי זה רק מעט, ואחרים יש להם הרבה יותר, אז איך אני מסוגל לשמוח במה שיש לי, אם אני רואה שאחרים בסביבותי יש להם הרבה יותר ממני...?"

החוסר אפשרות לשמוח במה שיש לו הוא מחמת שלא הגיע לתפיסה של "אני", לא הגיע לתפיסה של הוצאה מכח אל הפועל של ה"אני". אם הוא היה הגיע לתפיסה של אני, והוצאה של הכח מפועל של ה"אני", הוא היה מגיע לתפיסה אחרת לחיים. שם השאלה אינה שאלה שצריך אלי' תשובה.

כאשר אדם חי בחיצוניות, השאלה זו היא שאלה קשה, והוא לא מסוגל להבין איך אפשר לשמוח בחלקו שלו. אבל כאשר כל עסקו של האדם זה לא לקנות ולעשות דברים, אלא להוציא את האני מכח לפועל, שם כל דבר שהוא השיג הוא מרגיש שזה אני, השמחה הוא בעצם ה"אני" כפי שהיא.

כאן מדובר בעומק על סוג אחר של שמחה. זה לא שמחה במה שרציתי לקנות והשגתי חלק ואת החלק הנוסף אני עמל להשיג. אלא אני שמח בעצם ה"אני" שלו.

קשה להסביר את הדברים יותר במילים, אבל מונח כאן תפיסה אחרת של שמחה, למי שמכיר את הדברים.

שאלה: איך המיקוד בכיוון רוחני אחד בחיים משתלב עם מטרת החיים, שהוא לימוד תורה וקיום המצוות? הם יש שני תכליתיות בחיים, הכיוון של היחיד והכיוון של הכלל ישראל? איך שני מטרות אלא משתלבים?

תשובה: תורה ומצוות היא התכלית והמטרה הכללית לכל יחיד שבכלל ישראל, ובנקודה הזו, כל מטרתינו הוא שווה. אבל בתוך הכיוון הכללי של תורה ומצוות, יש גם את הכיוון של היחיד, שכל יחיד צריך להתמקד אליה. חז"ל אומרים שאין דעותיהם שווין זה לזה, ועל כן כל יחיד שבכלל ישראל יש לו נקודת ייחודיות שלא נמצא באף אחר. הכיוון של היחיד אינו בא לשלול ח"ו את הכיוון הכללי, שהוא תורה ומצוות. אלא שכל אחד מאיתנו צריך להוציא את הנקודה הייחודית שלו, מהכח לפועל, בתוך המסגרת הכללית של תורה ומצוות, ולמלאות את תפקידנו של כל יחיד ויחיד בחיים.

המיקוד של היחיד אינו כיוון נפרד מתורה ומצוות, אלא בתוך הכיוון הכללי של החיים, שהוא תורה ומצוות, ובזה נה' דבוקים בה' יתברך. הכיוון הרוחני של היחיד יכול להיות באיזה מצוה דאורייתא או דרבנן שהוא צריך להשלים כאן בחייו, או באיזה מידה שהוא צריך לתקן, וכל זה הוא בתוך הכיוון הכללי של כלל ישראל שהוא תורה ומצוות.

לכל יחיד יש נקודה שבו הוא חזק יותר מאחרים. בתוך תורה ומצוות, יש גם את הייחודיות של האדם. הייחודיות של האדם, את הנקודה החזקה שיש לו, היא שביל להגיע אל המטרה של תורה ומצוות, ולא כתכלית לעצמה. אלא שע"י הוצאת כוחות אל הפועל של האדם, שהוא גילוי הייחודית שלו, יש לכל אדם את הקשר הפרטי להקב"ה, והדביקות בה' הוא המטרה הכללית ששווה לכולנו.

שאלה: למה הנקודה של ה"צלם אלוקים" איננה הנקודה שבו כולנו שווים?

תשובה: כשהקב"ה ברא את הבריות, האם

נזכה כל הכנסת ישראל לשמוח יחד דייקא בבורא ית' שמו - "שמחו צדקים בה'".

שאלות מהשומעים

שאלה: האם הענין הזה של מיקוד משתייך גם כן לשאר ענינים בחיים, פרנסה ושלום בית וחינוך ילדים, וכל עניני החיים?

תשובה: כשהאדם חי חיים יותר פנימיים, כל הפרטים האלה שאמרת, של שלום בית וחינוך ופרנסה וכו', הם נעשים טפלים להנקודה האחת הפנימית שהוא מכוון אליו. כשאין לאדם את הכיוון לנקודה אחת פנימית בחיים, לפעמים הוא מתמקד על השלום בית שלו, לפעמים הוא מתמקד על הילדים שלו, ולפעמים מתמקד על הפרנסה שלו. אבל כשהוא מתמקד על נקודה פנימית שהוא מכוון אליו, כל הפרטים האלה לעולם לא יהיו המיקוד שלו, כיון שיש לו מיקוד יותר פנימית ומכוונת מזה. הם יהיו 'כלים' לעבודה פנימית יותר. כמובן שנצרך לעבוד לקנות 'כלים' אלו, אולם נצרך נקודה פינית יותר שורשית.

שאלה: האם הרב יכול להציע כמה שאלות שאני יכול לשאול את עצמי, כדי שאני יכול לידע מהו הנקודה הרוחני שאני צריך להיות מכוון אליו בחיים שלי.

תשובה: זו שאלה מאוד מאוד יסודית, וקשה לענות עלי' בזמן קצר. בכללות, כל אדם צריך לידע: (א) הנקודה ההכי החזקה שיש לו אצלו עכשיו, (ב) ולאחר מכן, לזהות את החוויה ההכי עמוקה שמכיר בנפשו, (ג) ואז צריך לחבר את ידיעות הללו ולהגיע למקום העמוק ביותר בנפשו שהוא מכיר בעצמו, עכשיו. (ד) ולאחר מכן, יכול האדם להגיע לחוויות עמוקות יותר מזה.

אמנם השאלה זו היא שאלה גדולה, והוא כמו השאלה של ההוא אדם שבא לפני שמאי והלל ושאל "ילמדני רבינו כל התורה כולה על רגל אחת." [להרחבה, ניתן לעיין בספר הכרה עצמית].

ברא את כולם באותו גובה, באותו מראה, באותו אופי? האם כולנו שווים, או כל אחד שונה מרעהו? בודאי, כולנו שונים. לכל אחד מאיתנו יש מראה מיוחד, מידות מיוחדים, דרכי חשיבה מיוחדים, ויש עוד שינויים בין כל אחד מאיתנו. הקב"ה ברא אותנו כך שיש לכל אחד מאיתנו נקודה מיוחדת, בתוך תורה ומצוות, להגיע להכרת הבורא. הייחודית שלנו הוא פרט בתוך הכלל, שאינו נפרד מהכלל, אלא בתוך הכלל. כל אחד צריך לגלות את נקודת הייחודית שלו, ולכל אחד יש נקודה שאינו נמצא באף אחר. על אף שתורה ומצוות הם הכיוון הכללי של הכלל ישראל, בתוך תורה ומצוות יש גם אם נקודת הייחודית של כל יחיד.

שאלה: האם יש איזה ספר שהרב יכול להציע לנו ללמוד, שע"ז יכול האדם להכיר את עצמו?

תשובה: אין דרך אחד לזה, יש הרבה ספרים כזה. אי אפשר לי לומר שצריכים ללמוד דווקא איזה ספר. מי שרגיל לשמוע בשיעורים שלנו, יכול ללמוד את ספר "הכרה עצמית", אבל יש ספרים אחרים מלבד זה, שיכול האדם ללמוד בהן ולהכיר נפשו.

שאלה: האם יש ספרים אחרים שהרב יכול להציע לנו ללמוד, כיצד להכיר עצמינו?

תשובה: נסביר את הקושי. ברוב הספרים שנכתבו בזמנינו [על ענין הכרת עצמינו], הרעיונות והשיטות שלהם נלקחים מחכמי אומות העולם, ובנ"א רוצים להכניס דברים אלו אל תוך מסגרת הקדושה. אין לנו שום ספר היום על ענין הכרת עצמינו שהוא כולו מיוסד על תורה, בלי שמץ של שיטות הגויים. ולכן קשה לברר את הטוב מהרע כשלומדים ספרים אלה ולידע איזה חלקים כשרים ליהודי ואיזה חלקים אינם כשרים ליהודי. אין אנו יודעים אם המקורות של הדברים באים מהגויים, או לא. לכן אי אפשר לי להציע איזה ספר ללמוד [על הענין הזו של הכרת עצמינו] - אינני יודע

מאיפה נלקחים הדברים בספרים אלו.

יש ספרים של זמנינו שהרעיונות שלהן מושאלים מחכמי אומות העולם, והמחברים של ספרים אלו רוצים להכניס דברים אלו אל תוך מחנה היהדות, ולכן א"א לי להגיד ללמוד ספרים אלו או לא ללמוד ספרים אלו. לכן בעיא זו היא דבר מורכב.

שאלה: ומה עם ספרי הראשונים והאחרונים? האם אין ספר בין הראשונים והאחרונים שיכול האדם ללמוד בהן ולהכיר את נפשו? הלא כל ספרי הראשונים והאחרונים הם כולו קדושה?

תשובה: בודאי שספרי הראשונים והאחרונים הם כולם ע"פ קדושה, אבל נסביר את הבעיה. הספרי הראשונים לא נכתבו באופן מסודר, המדברת לשפה שלנו, ולכן הם נעלמים מדורינו. יש רק חלקים מעטים בספרי הראשונים שהם נכתבו בסדר ברורה, ולכן קשה לבן דורינו ללמוד ספרים אלה ולמצוא דברים ברורים, ולהוציא דברים ברורים ממה שלומדים שם.

גם בספרים של הגדולים האחרונים, שהיו קרובים לתקופתנו - הספרים של הסבא מקעלם, ורבי ירוחם לבוביץ, ורבי יחזקאל לעוושטין - כדי ללמוד דבריהם כראוי ובאופן מסודר ולהבין כיצד להשתמש בסדר הדברים, צריך להיות בר דעת גדול.

יש בני אדם בדורינו שלומדים ספרים של גדולים הנ"ל באופן מסודר, אבל ביחד עם ספרים של חכמי אומות העולם. אמנם באמת צריך להיות בר דעת ביותר כדי להשתמש בספרי הגויים ולהכיר איזה חלקים נלקחים מהגויים ואינם ראויים לנו, ואיזה חלקים אינם באים מהגויים, ובאמת קשה מאד להבחין זאת, בלימוד ספרים אלה שנמצאים בזמנינו.

שאלה: אם אני מורה בריאות לבני אדם, האם זה חלק מנקודת הייחודית שלי והוא מיקוד בכיוון רוחני, או שדבר זה הוא רק מחיצונית של החיים שלי, שאיננה חלק מנקודת הייחודית הרוחני שלי?

תשובה: אדם שמזהה את בריאות כנקודת המיקוד שלו, מה נעשה ביום המות, שאז הנשמה פורחת מהגוף, ואז מה נשאר לו? אז אין לו בריאות, וא"כ מה נשאר לו מזה? כולנו עוזבים את העולם הזה ביום המות, ואז אין לנו בריאות. הבריאות אינו חלק מהרוחניות שלנו. אבל אם הרצון שלך להורות דרכי בריאות לאנשים הוא משום שאתה רוצה את החסד שבדבר, אז שייך שהמיקוד בזה הוא מיקוד בנקודת ייחודית הרוחני שלך. אבל זה רק בתנאי שחסד היא המטרה של חייך. אבל אם אין זה הכוונה, והכוונה הוא שאתה רוצה רק להראות אנשים כיצד יכולים לשמור על בריאותם, אז אין המטרה לרוחניות או לחסד, ואין זה מביא אותך לשמחה אמיתית, כיון שאיננה מטרה רוחני.

ראש חודש עבודה 012 חודש אדר הסרת עצבות
מספר שיעור בקול הלשון 1132662

אוצר האותיות

חודש אדר ב' – כח השחוק

חודש אדר - כח השחוק

נעסוק בעזר ה' בכח של ה"שחוק" שבנפש - הכח לצחוק.

שחוק דקדושה ושחוק דקלקול

כח השחוק שבנפש, כמו כל כח וכח שיש בעולם, אפשר להשתמש בו לטוב וח"ו אפשר להשתמש איתו לצד שאינו טוב.

מחד מצינו ענין השחוק\צחוק אצל יצחק אבינו, שנקרא על שם הצחוק, "כל השומע יצחק לי", וכן בשרה שנאמר "ותצחק בקרבה". מאידך מצינו צחוק ושחוק דקלקול, שעליו נאמר, "לצחוק אמרתי מעולם, ולשמחה מה זה עושה".

א"כ יש צחוק ושחוק דקדושה, שמתגלה אצל יצחק אבינו, ויש צחוק ושחוק דקלקול. ננסה להתבונן מה ענינו של שחוק דקדושה, מה ענינו של שחוק דקלקול, איך מתקרבים לצחוק דקדושה, ואיך מתרחקים מהצחוק דקלקול.

במבט פשוט, קצת קשה להתבונן ולהבין, מה המעלה שיש בצחוק? הרי הצחוק הוא לכאורה רק קלות ראש המפקיע את האדם מעולמו הפנימי, מכובד ראש, מיראת שמים וכו'. וכן יש להבין מהו הצחוק שעל שמו האב השני נקרא "יצחק"?

השחוק יכול לסלק עצבות וכעס

בכללות ממש, הצחוק באדם יכול להועיל לשני דברים.

כנגד המדה שנקראת עצבות, יש כח שמפקיע מהעצבות, שהוא כח של שחוק. יש כמובן כח שמפקיע מעצבות שהוא שמחה, שזו הסוגיה שעסקנו בפעם הקודמת, אבל בנידון דידן הכח שמפקיע מעצבות - השחוק.

הכח השני שמונח בכח השחוק הוא, שמפקיע מידי כעס. אנו יכולים לראות את זה בחוש, שכאשר האדם כועס ורוגז וכו' ולפתע מישוהו ואמר איזה דבר שמעורר שחוק, על ידו עולה צחוק על פניו, והאדם נרגע.

הרי שכח השחוק יכול להועיל לשני דברים - יכול להפקיע ממציאות של עצבות, ויכול להפקיע מהמציאות של כעס.

איך השחוק מסלק את הכעס

נתחיל בעזר ה' להבין את תועלת השני של שחוק, שהוא הפקעת הכעס.

היה בארץ ישראל אדם צדיק, הרב יצחק כדורי זצוק"ל, שהאריך ימיו ונפטר קרוב למאה שנה. פעם אחת שאלו אותו, "בזכות מה הארכת ימים?" הוא אמר, שכל פעם שנפגש עם דבר שהיה יכול להביא אותו לכעס, במקום לכעוס הוא היה גורר את עצמו למקום של שחוק וצחוק, וע"י כן היה נמנע מהכעס.

בלשון עמוקה יותר, בכל פעם שאדם כועס, הוא מעורר את הלב שלו לרתיחת הדם. אבל כאשר האדם במקום לכעוס גורר עצמו נקודות של צחוק, בזה הוא משקיט את הדמים שמביאים את האדם לכעס.

נסביר כיצד האדם יכול לעקור את הכעס דרך המידה שנקראת שחוק. כמובן שהעצה הזו נגד מדת הכעס לא העצה היחידה, ורבותינו מנו עצות נוספות כיצד לעקור את הכעס. אבל אחת מן העצות שבהם אנו עוסקים השתא, הוא לעקור את הכעס ע"י השחוק. יש בזה פנים חיצוניות ופנים פנימיות.

לצייר דברים שמביאים לידי גיחוך מול הכעס

הרי כל אדם ואדם מידי פעם מגיע למצב שיש דבר שמביא אותו לכעס. איך אדם יכול להביא עצמו לשחוק?

אם יש לאדם דברים שהוא מכיר ויודע שהם מביאים אותו לשחוק בנפש, הרי שצריך לחקוק אותם בדעתו, ובשעה שמגיע לידי כעס (והוא נמצא במודעות כמובן, ובאותו רגע שהמודעות מתעוררת, לפי מדרגתו), אז הוא מצייר לעצמו את הציור שמביא לידי שחוק. כלומר, מעיקרא הוא מכין בתוך הנפש שלו מקרים מסוימים שמביאים לידי שחוק, או דברים שהוא ראה או דברים ששמע, או דברים שהוא קרא, וכן על זה הדרך. והרי שבשעה שהוא כועס, הוא מנסה לצייר לעצמו את אותו מראה, או להיזכר באותה שמיעה או באותה קריאה, ואז הנפש מתעוררת לידי שחוק ונרגעת.

זה צד אחד של המטבע איך להשתמש בשחוק על מנת להשקיט את הכעס, וזוהי העצה החיצונית איך להשתמש בשחוק.

לעורר האמונה שהקב"ה הוא עושה הכל

העצה הפנימית עמוקה הרבה יותר.

כל ענינו של צחוק בעומק, הוא כאשר הדברים מצד השכל הישר היו צריכים להיות במהלך אחד, וכאשר המהלך מתהפך באופן פתאומי, בדיוק הפוך ממה שהשכל הישר הורה, זה מה שמביא את האדם לידי צחוק. דבר שהוא צפוי מראש, בבחינת "הכל צפוי", לא מביא את האדם לידי צחוק. מה שמביא האדם לידי צחוק הוא, כאשר מצד שכל הישר נראה שהשלב הבא צריך להיות באופן אחד, ויש דבר מסוים שלא יכול שיהי' או שלא מסתבר שיהי', וכאשר אותו דבר קרה, הוא זה שמביא את האדם לידי שחוק.

לפי"ז ניתן להבין עכשיו בעומק מה התרופה

למציאות של השחוק, מהצד הפנימי.

העצה הפנימית איך להתמודד עם הכעס בכח השחוק היא כך, האדם מתבונן עמוק בתוך מציאות עצמו, והוא מכיר שיש מהלך מחשבה שהוא חושב איך הדברים צריך שיהיו, שיש מהלך של רצונות שהוא רוצה איך הדברים יהיו, אבל הוא מכיר בעומק דעתו ובעומק נפשו, שיש בורא עולם שהוא עשה ועושה ויעשה כל המעשים כולם. על אף שבכל דבר אני חושב שצריך שיהא או שאני רוצה שיהא, יש את הבורא ית', ועל בורא עולם נאמר "כי לא מחשבותיי מחשבותיכם, ולא דרכיכם דרכי, נאם ה' ", הרי שהקב"ה מבין יותר מהאדם, והרצונות שלו הם אלו שמוליכים ומניעים את כל הבריאה כולה.

כל פעם ופעם שהאדם רוצה דבר מה, והשכל שלו אומר שכך צריך שהדברים יהיו וכזוה אינו יוצא לפועל אז מתעורר בו כעס - הוא יכול לצחוק ביחס לכך, שיש את המציאות שלו שרוצה לכוון את הדברים ויש את מציאותו יתברך שמו שהיא באמת מכוונת את הכל.

וכאשר האדם מעמיק באמונה שהבורא עולם הוא עשה ועושה ויעשה כל המעשים כולם, והוא כל יכול, ואני הפרטי רק מוגבל ודל, היחס הזה של הציפיה בנפש שהדברים יעשו כפי שאני רוצה, מול מציאותו ית' שמו - זה עצמו בכוחו לעורר לגיחוך.

כלומר, באותו מקום שהאדם תופס האפשרויות שלו, מול מציאותו ית' שהוא שלם בכל מיני שלמויות, שהוא כל יכול ועושה כל המעשים כולם, אפשר שיווצר הצחוק שבנפש. מה שאני סבור שאני יכול להחליט ואני יכול להניע ואני מבין איך הדברים יקרו - אני יכול לצחוק לזה, כיון שביחס להשגחתו ית' שמו (שהוא הקובע והוא המחליט) כל מה שאני רוצה לעשות לא יועיל לעומתו.

דוגמא לעומק של צחוק בצורה נוספת: ילד קטן שמנסה לסדר את הבית כפי תכנון אביו

ואמו, אביו ואמו צוחקים ואומרים בוודאי הוא יכול לעשות מה שהם רוצים שהרי הם הסכימו שיעשה כך. וכך כאשר האדם מגיע לעומק האמונה שמי ששולט הוא הבורא עולם, וכל הרצונות שלו למעשה משועבדים אליו, אז כל הדעות שלו הם קטנות ביחס להשגתו והוא יכול לצחוק על עצם המקום בנפש ש"רוצה לעשות" ולהוליך דברים שהרי לבסוף הכל זה רצונו ית'.

ניתן בעזר ה' משל נוסף, על מנת שהדברים יהיו ברורים. משל לחתול שניסה להילחם עם אריה. אם החתול יהיה המנצח, בוודאי יתעורר צחוק מאד גדול. האריה הוא מלך החיות, ומגיע פתאום בעל חי כ"כ קטן שמנצח אותו. בוודאי שדבר זה מעורר צחוק. אבל אם יתקיים סדר הדברים כפי סדר בריאתו של עולם, שמי שינצח זה האריה, והמנוצח הוא החתול - האם החתול צריך שיהי' עצוב על זה, שלא ניצח את האריה? גם זה מעורר הצחוק. זה שהחתול חשב בדעתו שיצליח להילחם כנגד האריה, אין לך צחוק גדול מזה, שעצם כך שהקטן מנסה לנצח את הגדול, זה מעורר צחוק גדול מאד.

הנמשל - כאשר יש לאדם את מציאותו מול ה' ית' שמו, והאדם כביכול רוצה שהדברים יהיו כפי שחושב בשכלו או ברצונו (ואליבא דאמת מי שמנהיג הכל זה הוא יתברך שמו) דומה הדבר לחתול שרוצה להילחם עם האריה. באופן שאם וכאשר לבסוף הדברים לא קורים כפי שאני רוצה וזה מביא לידי כעס, זה הדבר הוא בבחינת חתול מול אריה.

א"כ, כאשר האדם מתבונן במשל שאמרנו, הוא מכיר בנמשל שבדבר, ואז הוא מכיר שעצם ההווה אמינא שהדברים יעשו כפי מה ש"אני" רוצה ולא כפי מה שהוא ית' רוצה, זה גופא מה שמעורר צחוק, והצחוק הזה הוא שמשכיח את הכעס.

התנאי הנצרך כדי להשתמש בעצה זו
על מנת להשתמש בכח הזה של שחוק כדי

להסיר את הכעס, באופן הפנימי שהזכרנו, צריך שיהיה לאדם אמונה בהירה חזקה ואמיתית, וכן כח עמוק של ביטול בנפש, שהוא מכיר עמוק מאד את אפסיותו שלו מול גדלו ותפארתו של הבורא ית' שמו, שהוא אין סוף.

אם אין לאדם אמונה בהירה ועמוקה ואין לו את כח הביטול שהוא מוכן להתבטל באופן עמוק מאד אליו ית' שמו, הרי שזה לא מעורר אצלו צחוק, אלא זה מעורר אצלו עצב וכעס, כיוון שהוא רק רוצה להצליח, שהרי הדברים לא נעשים כפי שהוא רוצה וכפי שהשכל הישר שלו חושב שצריך שיהיה.

כפי עומק טהרת האמונה, כפי בהירות האמונה וכפי ההסכמה העמוקה בנפש להתבטל אליו ית' שמו - כל פעם שקורה דבר נגד רצונו, הוא מתבונן שיש את רצונו מול הרצון של הקב"ה, ואז הוא יכול לצחוק בקרבו, ולומר בתוך עצמו: "הרצון שלי מול הרצון של הקב"ה - רצון של מי צריך להתקיים, ורצון של מי צריך להתבטל?"

אז הוא שוחק על עצמו בזה שהוא סבר שהרצון שלו יתקיים, וזהו צחוק עמוק מאד של קדושה.

ליצנות דקדושה - להתלוצץ מה"אל זר" שבקרבנו

חז"ל הקדושים אומרים, "כל ליצנותא אסורא, לבר מליצנותא דעבודה זרה". בודאי שכפשוטו, מותר להתלוצץ רק מעבודה זרה, ושאר ליצנות אסור. אבל בדקות יותר, לפי מה שהתבאר, מותר להתלוצץ מה"אל זר שבקרבכם", זה היצר הרע כמו שאמרו חז"ל, הרי שבתוך האדם יש ניצוץ של עבודה זרה. מה הניצוץ הזה של עבודה זרה? הכח באדם שרוצה שהדברים יהיו כפי שהוא רוצה וכפי שהשכל הישר שלו מחייב, וכן שהוא לא מוכן להתבטל אליו ית' שמו, זה ניצוץ דק ועמוק של עבודה זרה בתוך האדם. מהנקודה עמוקה זו בנפש מותר להתלוצץ, ובעומק

שהעצה הפנימית היא העיקר, ע"י כן בסייעתא דשמיא הוא יזכה להחליש למעשה את כח הכעס שבנפש, ע"י כח הליצנות והשחוק.

ההבדל בין שמחה לשחוק

עכשיו בס"ד נמשיך לבאר כיצד אדם יכול לעקור עצבות, מכח השחוק והצחוק.

ראשית, יש להבין ההבדל היסודי בין השמחה לשחוק.

השמחה ענינה, כאשר יש לי דבר באמת במה לשמוח. אני שמח בהשגה רוחנית, אני שמח בזה שאני יהודי, אני שמח במה שאני עוזר לאחרים, וכדו'. יש גם שמחה בגשמיות: קניתי בית, התחתנתי, מצאתי חפץ שאבדתי, ושאר כל השמחות כדו' - אבל בין בדבר רוחני בין בדבר גשמי, בכלל אני שמח במה שהוא ממשי.

לעומת כך, השחוק ענינה, כאשר האדם שוחק על מה שאין, לא על מה שיש. כל שחוק הוא מלשון שהאדם "שוחק" את הדברים, שחיקת סממנים, זה דבר שחוק. זה אינו שמחה במה שיש, אלא זה בדיוק הפוך. לכן בעומק זה נקרא "ליצנות", כאשר האדם מתלוצץ הדבר, הרי שהוא מבטל אותו.

א"כ השמחה הוא שאני שמח במה שיש, ושחוק ענינו שאני שמח במה שביטלתי דבר, במה שאין, ולא במה שיש. זהו ההבדל בין שמחה לשחוק. עכשיו נפתח בעזר ה' את הדברים, איך להשתמש בכח השחוק על מנת לעקור את העצבות.

נבין ביתר חידוד, בעזר ה', את ענינו של ה"שחוק". כאשר אדם שוחק, הוא שחוק מדבר שלא קיים. מספרים לו דבר שהיה כך וכך, אם זה באמת דבר שעל פי שכל הישר יכול לקרות, אין זה מעורר שחוק. השחוק נתעורר רק עד כמה שאין הגיון באמת שהדברים כך קרו. לפיכך, השחוק בעצם מדבק את האדם לעולם שלא קיים.

א"כ זהו ההבדל היסודי בין שמחה לשחוק.

מצוה להתלוצץ. "כל ליצנותא אסורא, חוץ מליצנותא דעבודה זרה" - מלבד שזה היתר כפשוטו להתלוצץ מעבודה זרה, (שזה פחות מצוי בינינו, ואולי באדם וכדו'), אבל הרבה יותר מצוי אצלנו העבודה הזרה הדקה בעומק נפשו של אדם, והנקודה הזו שהאדם רוצה שהדברים יהי' לפי רצונו ולא מוכן להתבטל לית' שמו, על זה בעומק חל מציאות הליצנות דקדושה, שעוקר את מציאות הכעס שבנפש.

השתמשות למעשה בכח השחוק כדי לעקור כעס

נסכם בקצרה את מה שדיברנו עד עכשיו: כח הליצנות והשחוק\צחוק שבנפש, ביכולתו לעקור עצבות וכעס. אמנם ישנם שתי פנים, פנים חיצוניות ופנים פנימיות.

העצה הראשונה (הפנים החיצוניות) היא: על ידי שהאדם מצייר בדעתו דברים שהוא ראה או שמע או קרא וכדו', שמעוררים אותו לצחוק, וכל פעם שמגיע למצב שהוא כועס, כאשר הוא נמצא במודעות, הוא מעורר את נפשו לזכור ולצייר את הדבר שמביא אותו לידי צחוק, ועי"ז נפשו נרגעת.

העצה השניה (הפנים הפנימיות) היא: שמעומק כח האמונה שבנפש הוא שוחק על עצמו, שהוא רצה לעשות דברים שהם נגד האין סוף ב"ה, שהרי הדברים בוודאי ייעשו כפי שהבורא עולם רוצה, ולא מה כמו שהוא רוצה - ועל זה גופא השחוק.

אמנם, להבין ברור, העצה החיצונית אפשר להשתמש איתה, אבל בתנאי שמשתמשים בעצה הפנימית. כל דבר בבריאה צריך חיצונית וצריך פנימיות, ולפיכך ניתן שני עצות שרשיות, הן עצה חיצונית והן עצה פנימית.

מי שישתמש רק בעצה החיצונית בלי העצה הפנימית, זהו גוף בלא נשמה, וזהו דרך של אומות העולם ולא דרכם של ישראל. מי ששתמש בשני העצות גם יחד, ומכיר

השמחה מדבקת האדם בדבר אמיתי שקיים, ולעומת כך השחוק מדבק אותו בעולם פנימי, אבל באיזה סוג של עולם? הוא מכניס אותו בעצם לעולם שלא קיים.

לפיכך, מצד הקלקול השחוק נקרא ליצנות, לץ אותיות צ"ל, "כצל עובר", צל הוא דבר שלא שקיים, זה רק העדר של אור, וכאשר האדם עוסק בדבר שהוא ליצנות ודבר שהוא שחוק, הוא מדבק את עצמו בעולם שלא קיים. כאשר האדם אומר דבר שחוק או שומע דבר שחוק ולא מתבונן, אז הוא יכול לחשוב לעצמו, "מה קרה? מה שמעתי, מה אמרתי?" אבל אליבא דאמת, בעומק, כאשר האדם שומע דבר שחוק או אומר דבר שחוק, הוא מדבק את עצמו בעולם שלא קיים.

מילתא דבדיחותא - כדי להפשיט הגוף ולגלות את עולם הפנימי

עכשיו נבין בעזר ה' מה ענינה של השימוש בשחוק דקדושה וההבדל בין שחוק דקדושה לשחוק דקלקול. בגמ' מצינו שהאמוראים לפעמים כאשר היו רוצים לפתוח בדברי תורה, היו פותחים עם "מילתא דבדיחותא", ורק לאחר מכן היו עוסקים בדברי תורה. עומק הסיבה וטעם הדבר לזה, לכאורה לפי ההבנה הפשוטה בזה, משום שכל אדם יש לו נשמה וגוף, הנשמה היא חלק האלוק ממעל, על גביה יש גוף המורכב מהרבה חלקים גשמיים המפריעים לאדם מלהגיע לאור הפנימי. אחת מן הצורות להפקיע אותם המסכים הגשמיים היא להיכנס למקום של ליצנות, וע"י כן האדם מתדבק בעולם שאינו, ואז המסכים הללו מתבטלים, מחמת שהוא נדבק בעולם שאינו, שם המסכים אינם קיימים. אבל מיד לאחר מכן הוא חוזר לעולם הקיים, הוא כבר יכול לחזור אל עולם הקיים הפנימי שהוא בעצם האור של הנשמה, הקדושה, התורה, המעשים טובים אבל ללא המסכים.

א"כ עומק ענינו של השחוק הוא כאחד מן

הצורות להפשיט את המסכים המבדילים, את ה"צל", ה"צללים" שמסתירים את מה שנמצא בתוך קומת האדם. ע"י הליצנות האדם מרגיש שחרור, הוא מרגיש פורקן. זה מורגש לכל אדם בנפש - יש שחרור ופורקן של אותם חלקים חיצוניים שמעכבים את הגילוי של מקום הפנימי שבנפש האדם.

מה פועלת ליצנות דקדושה באדם? היא מסירה את הלבוש הגס העכור והמפריע שמקשה להכנס פנימה, ע"י הליצנות האדם נכנס למקום שאינו קיים, ומכח כך המעכבים כביכול אינם קיימים, וע"י כן יכול להכנס לעולם הפנימי, שהוא התורה, שהוא הקדושה, שהוא מציאותו ית' שמו.

הצחוק מועיל רק למי שיש לו עולם פנימי בתוך עצמו

עכשיו נבין ברור, נקודה דקה עמוקה.

מי שיש לו עולם פנימי גדול ורחב, יש לו כובד ראש דקדושה, רק שעל גבי זה יש מסך מסוים של חומר, של גוף שמעכב, אז הליצנות והשחוק במדת מה עוזרת לו להפשיט את הלבוש החיצוני, לשחרר את הנפש מהכבלים החיצוניים, וע"י כן הוא חוזר מיד לעולם הפנימי. אבל מי שעולם הפנימי שלו נעלם לגמרי, או מועט מאד אצלו, בשעה שהוא מתלוצץ ועושה דברי שחוק, מה קורה בנפש? הוא מתחבר לעולם שאינו, ואז הוא מרגיש שחרור, וכשנגמר אותו שחוק, לאיפה הוא חוזר? הוא חוזר בדיוק לאותו מקום של חומר ששם הוא נמצא....

א"כ השחוק כמעט ולא הועיל לו כלום, ויתר על כן הוא הזיק לו לנפש, כי הוא מתרגל לשחוק וקלות ראש, ש"מרגילין את האדם לדבר עבירה", הוא הרגיל את עצמו להדבק בדבר שאינו, והרי שהוא נע בנפש מחומר לשחוק, שהוא דבר שאינו, וחוזר חלילה.

כאן נבין את ההבדל העצום של שחוק דקדושה בין השחוק דקלקול. מי שאין לו

מכן הוא חוזר אל תוך עולם של חומר, הרי זה שחוק שאיננה של קדושה. אבל אם הוא שקוע בעולם פנימי ואומר דבר שחוק ע"מ לשחרר את הלבוש, הן שלו והן לפעמים של בני הבית והן של תלמידיו וכדו', ולאחר מכן הוא חוזר לעומק של כובד ראש, זהו שחוק דקדושה.

צריך קצת בדיחות בבית

יש עוד נקודה חשובה למעשה.

החזון איש (וגם הרב וולבה זצ"ל) מביא את זה, שאדם צריך שבתוך ביתו יהי מעט שחוק, מה שקוראים בלשוננו "מעט חוש הומור", וזאת מחמת שהחיים ברוב הפעמים יש בהם הרבה קושי וכבדות, ואי אפשר שהאווירה בבית תהי' כולה כבדה, כי על דרך כלל רוב בנ"א לא נמצאים בכזו מדריגה עליונה של כובד ראש, ולפיכך ראוי למעשה להשתמש בחוש מעט של "חוש הומור" על מנת להשרות אוירה נעימה ושמיחה בבית.

אבל צריך הרבה שום שכל וחכמה יתירה להבין איפה השימוש והשיעור באותו דבר, ואיפה זה כבר הופך את הבית הזה ל"כת של ליצינים".

הרי שגם אם אדם לא הגיע למדרגה הפנימית שדיברנו עליה לעיל, במידת מה ובשיעור מה ובשום שכל על מנת להשרות אוירה נעימה לזולתו (ולפעמים גם לעצמו), צריך מעט שבמעט "חוש הומור" מסוים, ע"מ שיהי' נעימות ושמחת חיים חיצונית, שהבית לא יהיה מקום של אוירה קודרת שקשה לחיות בו.

השחוק דקדושה בפורים

נעמיד את הדברים למעשה. אנו מתקרבים בעזר ה' לימי הפורים, הבאים עלינו לטובה. איזה שחוק אנחנו צריכים להוציא מפורים, ואיזה שחוק צריך להבדל ממנו?

השחוק הפנימי של פורים היא המדרגה השניה שדיברנו עליה, כיצד מכח השחוק עוקרים את הכעס, ע"י עומק אמונה. זה

את עולם פנימי ומשתמש בשחוק רק על מנת לצאת מהתוגה ומהעצבות, אבל לא על מנת לגלות את עולם הפנימי, רק לברוח מעצבות - בשעה שנגמר השחוק, הוא חוזר בדיוק לאותו מקום, כי הרי אין לו להיכן לחזור לעולם פנימי, כי אין לו עולם פנימי גלוי.

ניתן משל לזה על מנת שהדברים יהיו ברורים יותר. כשאדם ישן, יש שני סיבות כלליות למה הוא ישן. אדם חיצוני ונמוך מאד, ישן כי הוא אוהב לישון, ואדם פנימי ישן על מנת להשקיט הגוף, לתת לו את חלקו, ע"מ כך שבוקר הוא יקום ויהיה רענן לעבוד את בוראו. נמצא, שיש מי שישן ע"מ לישון ועל ידי כן הוא יהי' עוד יותר שקוע בכבידות החומר, ועל זה נאמר "עצל עד מתי תישן", אבל יש אדם שישן ע"מ להשקיט את כוחות הגוף שיהי' חזקים, ועל ידי כן הוא יכול לעבוד את בוראו, והרי שכל השינה שלו הוא כלי להשקטה ומנוחה ע"מ לעבוד מתוך עולם פנימי.

הנמשל לדידן הוא, שרוב בנ"א בעולם משתמשים בליצינות ע"מ להתענג ולקבל חיות מהליצינות, וזה נפילה לעולם שאינו. אבל אם האדם משתמש בליצינות ע"מ לשחרר את לבוש החיצוני של הנפש, שהוא כבד מכח יסוד העפר, והוא מפשיט אותו ע"י שהוא אומר דבר בדיחותא מעט וכדו', הרי שהשחוק שלו הוא שחוק דקדושה, מחמת שכל ענינה של אותו שחוק הוא להפשיט ולהשקיט את הלבוש החיצוני שמעכב את הגילוי של עולמו הפנימי, וע"י כן הוא יוכל לגלות את עולמו הפנימי.

למעשה א"כ, אדם שחי בעולם פנימי וכאשר הוא אומר דבר שחוק זה ע"מ להפשיט את הלבוש החיצוני ולהפשיט אותו, זהו שחוק דקדושה.

המדד לזה הוא: היכן הוא נמצא רגע לפני השחוק, ואיפה הוא נמצא רגע לאחר השחוק! וכך לבדוק את עצמו מה מניע עצמו לומר דבר שחוק. אם רגע לפני השחוק הוא שקוע בעולם והוא שוחק מתוך רצון לברוח, ולאחר

לזכות לשחוק של קדושה שעוקר את העצבות, לשחוק דקדושה שעוקר את הכעס, ועל ידי כן להיות דבוק בו ית' שמו, בימי משתה ושמחה, אמן ואמן.

שאלות מהשומעים

שאלה: יצחק הוא מדת הגבורה, וא"כ איך הוא השתלב את הצחוק עם הגבורה, כדי להתעלות?

תשובה: שאלה מצויינת. חז"ל אומרים, "איזהו גיבור הכובש את יצרו". מהו העומק של כבישת היצר? יש כבישה שהאדם כובש את המעשים שהוא עושה שאינם לטובה, יש כבישה שהאדם כובש את המידות שלו, ויש כבישה שהאדם כובש את המחשבות שלו שאינם לטובה. אבל עיקר שורש הכבישה הוא לכבוש את כח ה"עבודה זרה" שבנפש, שהוא שורש כל הרע. "אנכי ה' אלוקיך" הוא הצד החיובי, ו"לא יהיה לך אלקים אחרים על פני" הוא צד השלילה. ה"אלקים אחרים על פני" זה הניצוץ של עבודה זרה שבנפש. א"כ כשחז"ל אומרים "איזהו גיבור הכובש את יצרו", איפה שרש היצר שצריך לכבוש? את ה"אלקים אחרים".

הרי שהכח של יצחק לכבוש את אותו ה"אלקים אחרים", זהו הגבורה שלו, אבל כשהוא כובש את אותו כח, כאן מתגלה עומק השחוק. נמצא שבעומק, מהיכן הוא כובש את מקום העבודה זרה שבנפש, מכח הצחוק, הוא כובש את עומק כחו בנפש.

שאלה: זה מתחיל עם גבורה או זה מתחיל מצחוק?

תשובה: לולא שיש כח של גבורה אז אין כח לצחוק. אבל הצחוק הוא זה שמכריע המלחמה. אם אין כח של גבורה אז האדם לא יכול להילחם כ"כ חזק. אמנם מכח הגבורה השלימה מביא את עצמו לידי מקום כזה שהוא מוכן להתבטל. זהו כח היראת שמים, כח הגבורה, כח הביטול.

בעצם עומק השחוק שמתגלה בפורים. בפורים מתגלה כל המהלך של המגילה, אחשוורוש חושב לעשות כך, ושתי חושב לעשות כך, המן חושב לעשות כך, אבל בסוף מתקיים "עצת ה' היא תקום". זה עומק הצחוק שמתגלה בפורים.

אבל האדם צריך ראשית מבט פנימי על המגילה על אחשוורוש, על המן, על ושתי, על מרדכי ואסתר, ולאחר מכן לגלות את זה במקום העמוק הזה אצלו בנפש. ומי שיגיע לזה הוא זה שהשחוק שלו בפורים הוא שחוק דקדושה. הוא השתמש בדברים חיצוניים על מנת לעורר את הנקודה הפנימית, אבל לשם צריך להגיע.

מי שלא מעורר את השחוק הזה בפורים, אלא מה שמשתמש בפורים הוא השחוק המצוי ברחובותינו, השחוק הזו הוא קליפה רעה של עמלק!

צריך להבין שעמלק נקרא לץ, ועמלק נקרא בלשון הפסוק, "זד יהיר, לץ שמו". רוב השחוק שנמצא בפורים הוא לא מחיה של עמלק, אלא הוא שחוק של עמלק. אם האדם מגלה עומק האמונה הפנימית כמו שנתחדד לעיל, הרי שהשחוק שלו הוא מחייה של עמלק והמן, אבל אם האדם למשל דופק בהמן והוא שחק, בעומק יכול להיות לא שהוא מוחה את עמלק, אלא הוא מחיה ח"ו את כח עמלק.

לכן כשמתקרבים הימים הללו בפרט (ובוודאי שזה שייך גם לכל השנה כולה בכלל), האדם צריך לברר איזה שחוק הוא מכין את עצמו לשחוק בפורים הבא עלינו לטובה - האם את השחוק הפנימי, או את השחוק החיצוני שכל מציאותו קליפה של עמלק.

שחוק שמביא את האדם לידי אמונה, הוא השחוק שמביא לידי אותו לשמחה. הוא שחוק מעצמו ע"י ביטול עצמו, שהוא הכח ביטול עבודה זרה שלו, וזה מביא אותו לשמחה בהקב"ה, "שמחו צדיקים בה".

יזכנו הבורא ית' שמו בעזר ה' יחד כל הכנסת ישראל, להבדל מהשחוק דקלקול,

אחד האדם צריך להכיר שהוא אחראי על מעשים שלו, ומצד שני האדם צריך לשחוק על עצמו שאין אני עושה כלום ורק הקב"ה הוא עושה את הכל. איך צריכים לאחוז בשני נקודות אלו?

תשובה: זה שאלה נכונה מאד ומורכבת. בלשון קצרה מאד: "לאדם מערכי לב ולה" מענה לשון. "מה שיש בעומק לאדם הבחירה, זהו עומק נקודת בחירת הלב של נקודת האמת, והרצון דקדושה. משם ואילך הקב"ה עושה.

כל העבודה שלנו בעומק זה לעשות מעשים שיטהרו את עומק נקודת הלב ע"מ שנגיע לעומק הכי גדול של טהרת הלב שאנחנו יכולים להגיע. כתוצאה מכך, מחד כמוכן אנחנו צריכים לעשות כמה שאנו מסוגלים, אבל למעשה המעשים האלו אינם תלויים בנו, הם תלויים בו ית' שמו. אנחנו מצווים לעשות כפי כוחנו, אבל מה באמת שייך לנו? עומק הבחירה של טהרת הלב הוא זה ששייך לנו. אם אדם מטהר את לבו באמת, בוודאי שהוא ממשיך לעשות את אותם דברים שהם רצונו ית' שמו. אבל אותם מעשים עצמם, לא על זה חל עומק הבחירה של האדם, ולפי"ז לא זה עומק העבודה.

עומק העבודה היא לטהר את הלב עד מקום שהאדם יכול להגיע, ולפיכך הוא עושה את המעשים מאותו עומק של טהרת הלב. אבל העבודה היא "מערכי לב", וכדכתיב "לאדם מערכי לב", ועל נקודה זו שהוא נקודת הבחירה שלו, על זה בעומק האדם מקבל את עיקר שכרו, אלא שהרבש"ע הוא טוב ומיטיב ומשלם לאדם שכר גם על מה שהוא עשה, על אף שאליבא דאמת זה לא מעשיו שלו, רק מכיוון שזה תולדת הבחירה שלו, לכן הקב"ה משלם.

הרי שנבין ברור א"כ מה חלקינו ומה החלק שממנו שייך להקב"ה ולא שייך לנו: החלק של עומק נקודת הבחירה שייך לנו ורק לנו. מכאן ואילך זה חלקו ששייך להקב"ה. לפיכך האדם צריך לנסות לעשות דברים בפועל עד מקום

בפשטות לומדים שהכח של הגבורה הוא ככל כח של "יש" חזק שנלחם בזולתו. אבל כשחז"ל מלמדים אותנו איזהו גיבור הכובש את יצרו, אז עומק הגבורה זה להתבטל ביטול גמור. כאשר אני מוכן להתבטל ביטול גמור, זה מביא אותי לידי צחוק.

הצחוק מביאה אותי לידי שמחה אמיתית כמו שדובר לעיל. יש שמחה ויש שחוק - הגבורה מביא אותי לידי מציאות שאני יכול לצחוק, ומה שאני מוציא את הצחוק מכח לפועל זה עומק הגבורה, ואז אני יכול לבוא לשמחה שלימה.

שאלה: אחרי שהוא גובר על עצמו ומבטל את עצמו להקב"ה, זה מביא אותו לידי צחוק?

תשובה: זה מביא לידי צחוק, והצחוק עצמו זה גמר המלאכה של הגבורה.

שאלה: מהו הפירוש בדיוק של "אז ימלא שחוק פיניו"? מה בדיוק העומק של שחוק בזמן משיח?

תשובה: השחוק בזמן משיח הוא ע"י שיתבטל הבחירה. כלומר, "ימים אשר אין לי בהם חפץ" - אלו ימות משיח, שאז נתבטל הבחירה. אז נראה איך שכל מה שהיה נראה לנו שאנחנו מצווים לפעול ולעשות, מתגלה שהוא עשה ועושה ויעשה כל המעשים כולם. זהו עומק השחוק שיתגלה לעת"ל. אדם במשך שנים חי כאן בעולם שבעים שנה, ואם בגבורות שמונים שנה, והוא חי בכמה וכמה גלגולים, ויש ריבוי של בני אדם בכל ימות עולם, ולכל אחד נראה שהוא עשה את זה ושהוא עשה את זה, ולבסוף בא ונתגלה כל מה שאנחנו רצינו לעשות וניסינו לעשות, הקב"ה במהלך פנימי הולך את הדברים לפי רצונו שלו ולא לפי רצוננו שלנו. זהו עומק האמונה ועומק השחוק שעתידי להתגלות בעזר ה' בגאולה השלימה.

שאלה: איך אוחזים השני קצוות יחד? מצד

שידו מגעת, אבל זה תלוי ברצונו ית' שמו. מה שאין כן נקודת הבחירה, שבלב נמסרה לאדם.

שאלה: איך באמת בן אדם יכול לבחון את עצמו אם הרצון שלו טהור או לא?

תשובה: זה שאלה מורכבת, משני חלקים. יש את החלק שהאדם יכול להרגיש בבירור את הרצון שלו שהוא טהור ואת החלק שאינו טהור. חלק זה נמצא ב"הכרה" באדם. ויש את חלק הנמצא ב"תת הכרה" של האדם, ויש את החלק שנמצא ב"על-מודע" של האדם, שאלו הם נקודות יותר נעלמות.

חלקים הללו (תת-הכרה ועל-מודע) יש בהם עבודה דקה, ורבותינו מציעים לזה כמה וכמה דרכים. זוהי סוגיה מורכבת מאד ודקה מאד מאד, שעליה עמלו רבותינו כל ימי חייהם.

בלשון כללית מאד, כפי המבואר ב"מכתב מאלהיו" ועוד, אדם יכול לנסות לראות את המחשבות שעולות במוחו הבאות כהרף עין והולכות כהרף עין. נבאר, לרוב האדם פחות מודע לעצמו, ולפעמים אפי' לא שם לב שהוא חושב שהרצונות באו מחמת שהגיע לכאן או הלך לשם במהירות ומשם(מבחוץ) באו המחשבות. ובמקום גבוה יותר כאשר הוא נעשה יותר מודע לעצמו, אז הוא דוחק אותם המחשבות ואומר להם "לא לא, זה רק במקרה שחשבתי כך, זה לא שייך אלי, ראיתי משהו ולכן חשבתי כך, וכדו'", וכל זה בחיצוניות. אבל כשהוא מעמיק בדעתו הוא מבין שהמחשבות הללו הן מחשבות שמגיעות מהמקום הנעלם יותר שבנפש. ואפי' אם האדם אומר שמחשבות הללו לא שייכות אליו כלל והם הפוכות ממנו לגמרי, הוא מבין ומכיר שעל אף שבכוחות הגלויים שבנפש והרצונות הגלויים לו - הם מתגלים בפנים מסוימות - במקום הנעלם והפנימי, כמוסים וגנוזים כוחות נעלמים, לפעמים הם לטוב ולפעמים לביש, ושם ניתן לראות שמתגלים פנים אחרות לגמרי למהות האדם עצמו.

רוב בנ"א מכירים את עצמם רק במקום

החיצוני ביותר בנפש. לפיכך כמעט אין בני אדם שמכירים את אמיתת מציאות עצמם. להכיר עצמו בשלימות, אין שום נברא שיכול להכיר. אבל ככל שאדם נעשה פנימי יותר ועמוק יותר, הוא יותר ויותר מכיר את עצמו.

כאן הצענו דרך אחת איך יכול להכיר הכוחות יותר פנימיים בנפש, ודרך זו הובאה בדברי רבותינו. אבל יש עוד כמה וכמה דרכים, שהן עבודות מורכבות יותר. ויש עוד דרך יסודית, שהיא מורכבת יותר, שהיא ע"י החלומות שבליילה. "על משכבי בלילות, ביקשתי את שאהבה נפשי", ומצד כך החלומות בלילה בעצם מגלים בלילה הן את ההרהורים ביום (כמו שחז"ל אומרים, שאין אדם חולם בלילה אלא מהרהורי היום"), וגם מגלים ג"כ את עומק הכוחות הנעלמים שגנוזים בכוחות נפשו של האדם. פעמים רבות האדם חולם חלומות והוא בעצם שולל את כל היחס של החלומות אליו, הוא מייחס את זה לדמיונות בעלמא, אבל יש לדעת כי המדמה שלו בעומק הוא הפסולת של מחשבותיו הפנימיות, ומצד כך בחלומות של הלילה מתגלים דברים שהם בעצם הכח העמוק יותר שמכוסה ונעלם ביום, ומקבל פנים מסוימות של גילוי בלילה. אלא שצריך כמוכן הכוונה והדרכה איך להשתמש בחלומות ע"מ להכיר את עצמו יותר ויותר.

רבותינו משתמשים בעוד כמה וכמה דרכים ע"מ להכיר את הכוחות הכהים יותר שבנפש. ר' ישראל סלנטר מדבר בזה בהרחבה, והוא עצמו היה לו כמה עצות, אבל אלו הם דברים דקים מאד.

שאלה: אם אדם במצב של דכאון, האם מותר להשתמש בצחוק להוציא אותו מהדיכאון, אפי' אם בינתיים לא מביא אותו לשום מקום אחר, ורק להוציא אותו מהדיכאון?

תשובה: זה שאלה מאד כללית. באופן כללי התשובה היא כן, אבל בדרך כלל הבני אדם שעושים את זה הם עצמם נופלים לשחוק ואחרי זה לדיכאון שוב. יש מה שנקרא היום "ליצנות

בוודאי שכשלוקחים למשל דוגמא של ליצנות רפואית לשמח בנ"א, אז אם יש בן אדם שנמצא בדיכאון כ"כ עמוק שאין דרך לשמח אותו אלא רק בחלק הזה, אז אין ברירה וזה מה שצריך לעשות. ובאדם שנמצא במצב קצת יותר טוב, אז יש להשתמש בשני חלקים: גם עם שמחה פנימית וגם עם ליצנות חיצונית. אבל ברגע שמתרגלים שה"ליצנות רפואית" הפכה להיות דרך, אז בעצם לוקחים בנ"א הנמצאים במקום יותר גבוה ומפילים אותם למטה.

ניתן עוד דוגמא - שמחת חתן וכלה. מה קורה ברוב המקומות של שמחת חתן וכלה? האם זה שמחת חתן וכלה או ליצנות חתן וכלה? שם זה כבר לא ליצנות רפואית, אלא לוקחים חתן וכלה שהם נמצאים בימים הכי גבוהים של החיים שלהם, ומשתמשים בליצנות כדי לשמח אותם. מאיפה זה נובע? זה כבר מגיע ממקום בנפש שבנ"א תופסים שהשמחה הכוונה שחוק וליצנות. כל זה נובע מחמת שלא מעמידים את הגבול הנכון והשיעור הנכון של השחוק והליצנות במקומה. אלא כיון שהותר למקום מסוים, כבר הותרה כל הרצועה, ואז נולד הטעות שבכל שמחה הכוונה היא לליצנות.

הצד השוה בין "ליצנות רפואית" שמחת חתן וכלה ושמחת פורים - שבני אדם תופסים שהכוונה של "שמחה" הוא "ליצנות".

ראש חודש עבודה 013 חודש אדר בית צחוק
מספר שיעור בקול הלשון 1132662

רפואית", כביכול משתמשים בליצנות ע"מ לרפאות את אחרים, אבל בדרך כלל מי שעוסק בזה הוא עצמו צריך רופא כדי לצאת מהליצנות שנדבקה בו!

אם אדם פנימי מאד, שיכול לשייר את כמות הליצנות שמשמש בה ע"מ לשמח אחרים, זהו העניין של ה"שני בדחני" שמבואר בגמ' שאליו אמר עליהם שהם בני עולם הבא. אבל רוב בנ"א ברגע שהם מתעסקים בלשמח את אחרים, הם בעצמם נופלים למטה. יש את המעשה הידוע עם אותו אחד שבא להתייעץ עם רבו והתלונן לפניו שהוא מאד עצוב, והרב אמר לו שילך לבדחן ידוע מסוים שיכול לשמח אותו - ואמר לרבו, "זה אני!"

שאלה: האם יש בעיה להשתמש בצחוק ע"מ לרפאות מחלות נפש, כגון לאנשים שנמצאים במבוכה?

תשובה: אני אסביר בלשון מאד קצרה. צריך להבין שיש אנשים שנמצאים במקום כ"כ נמוך, שבמצב שהם נמצאים בו אז השחוק הזה יכול להועיל להם. אלא שצריך להגדיר איפה השימוש בכל דבר, ולהכיר מה הן הגבולות של כל דבר. כשלא תופסים מהו ההגדרה בזה, בנ"א תופסים את השחוק כמציאות כללית. ראשית, מי שעוסק בשחוק הזה נופל, וכתוצאה מזה, גם אחרים סוברים שהשחוק הוא חלק ממציאות החיים, והם לא תופסים שהשחוק שהם משתמשים איתו צריך להיות בשיעור ובמקום מסוים. אם היה רק שלב ראשון של הטיפול שהשחוק הוא ע"מ להגיע לנקודות יותר עליונות תינח, אבל מה שקורה למעשה הוא שבנ"א מתרגלים לתפוס שהשחוק הוא חלק ממערכת החיים.

לכן כל דבר מהסוג הזה, אם משתמשים בו בשיעור ובגבול ובמקום הנכון, יש לזה מקום בקדושה. אבל ברגע שהוא חורג מאותו מקום שראוי להשתמש בו, לא רק שהוא לא מועיל, אלא הופך להיות מזיק.

מדור מחשבה

בלבביפדיה מחשבה

אדר

אוצר האותיות

חודש אדר - כח השמחה והשחוק • חודש

אדר - מזל דגים • חודש אדר - חודשי

אדר א' ואדר ב'

סוגיות במחשבה

אדר

בלבביפדיה מחשבה

אדר

שורש אדר בתורה

שורש א' ד' ר', אדר-אדיר-אדרת, חודש
אדר. על אף ששמות החודשים עלו עם בני ישראל בעליה מגלות בבל, יש חודשים שהוזכרו להדיא בנ"ך, וחודש אדר הוזכר במגילת אסתר, "חודש שנים עשר הוא חודש אדר" (אסתר ג ז). בתורה לא הוזכר חודש אדר, אבל יש צירוף של שורש אדר ביחס של דרישה, "אך בשר נפשו בדמו לא תאכלו, ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרוש את נפש האדם, שופך דם האדם באדם דמו יישפך כי בצלם אלוקים עשה את האדם" (בראשית ט ד-ו), 'אדרש' אותיות אדר-ש'. א"כ הצירוף הראשון של שורש אדר בתורה נאמר ביחס לדם.

חז"ל דורשים ששאלו את אליהו הנביא האם הגזירה נגזרה בדם או בטיט, וממילא נדע האם יש לה ביטול או לא, בדרך רמז הגר"א כותב ש"לאבדם" (אסתר ג ט) זה אותיות 'לא בדם', והיינו שהגזירה היא לא נגזרה בדם. בכללות יש גזירה שחתומה בטיט ויש גזירה שחתומה בדם, והשורש של זה הוא בגלות מצרים שבה היו שני החלקים הללו, גזירה בטיט כמ"ש "בחומר ובלבנים" (שמות א יד), והייתה גזירה בדם שהיה פרעה רוחץ את עצמו בדמם של תינוקות ישראל.

א"כ היחס הראשון שנאמר בו צירוף של אדר זה ביחס לדם, ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש". רש"י מביא את דברי חז"ל "לנפשותיכם, אף החונק עצמו, אע"פ שלא יצא ממנו דם", כלומר, גם אם לא היה שפיכת דם בפועל יש איסור של "שופך דם האדם באדם דמו יישפך". לשון דרישה שנאמר בדם הוא בבחינת ירידה, בשורש 'אדרוש'

יש אותיות דר-רד, דירה בתחתונים משורש ירידה. המילה אדר מורכבת משתי תנועות, אד - דר, התנועה מלמטה למעלה והתנועה מלמעלה למטה, התנועה מתתא לעילא היא בבחינת "ואד יעלה מן הארץ" (בראשית ב ו), והתנועה מלעילא לתתא היא בבחינת הירידה למטה, לדירה בתחתונים. מ"מ נאמר בדברי חז"ל שהאיסור הוא לא רק באופן שהדם יורד לתתא, "שופך דם האדם באדם דמו יישפך", אלא גם כשהמוות נעשה באופן של חנק בלי שיוצא דם, גם בו נאמר "לנפשותיכם אדרוש". בדקות אם היה נאמר רק 'דר' האיסור היה רק על הוצאת דם שזה תנועה של ירידה, אך מכיון שב'אדרוש' יש גם את שורש 'אד', יש איסור גם על חנק שהוא בחינת התנועה מתתא לעילא.

בהמשך הפרשה נאמר "וכנען ילד את צידן בכרו ואת חת, ואת היבסי ואת האמרי ואת הגרגשי, ואת החוי ואת הערקי ואת הסיני, ואת הארודי ואת הצמרי וכו'" (בראשית י טו-יח), 'ארודי' יש בו אותיות 'אדר', ויתר על כן נאמר להלן "בני שם עילם ואשור וארפכשד ולוד וארם" (שם כב), ארפכשד אותיות 'אדר שפך', מעין לשון 'אדרוש' שנאמר לעיל ביחס לשופך דם.

בסוף חומש בראשית מובאים שמות נוספים שיש בהם שורש 'אדר', "ובני גד צפיון וחגי שוני ואצבן ערי וארודי ואראלי" (בראשית מו טז), "ובני בנימין בלע ובכר ואשבל גרא ונעמן אחי וראש מפים וחפים וארד" (שם כא). יש כמה וכמה לשונות בד' רבותינו מה משמעות השם 'ארד', ללשון אחד 'ארד' הוא ע"ש הירידה של יוסף, "ויוסף הורד מצרימה" (בראשית לט א), ללשון אחר אומרים חז"ל שבנימין נתאבל על אחיו כמו ערוד ולא חפף את ראשו ואת שערותיו, האותיות א' וע' מתחלפות, ואדר

בתחילתו, סוף השנה ממשיך לתחילת השנה הבאה, בבחינת יוסף - אפרים.

הגמ' אומרת במס' ברכות (נו:), "שאל בן דמא בן אחותו דרבי ישמעאל את רבי ישמעאל וכו' חזאי דאמרי לי באדר מיתת ניסן לא חזית", ראיתי שאמרו לי שבאדר אתה מת ולא תראה את ניסן, "אמר ליה באדרותא מיתת ולא אתית לידי ניסין", מסביר רש"י "באדרותא מיתת, בכבוד ובהדר תמות", אדר מלשון כבוד, בכבוד והדר תמות ולא תבוא לידי ניסין. כשנאמר כאן שאדר לא יבוא לידי ניסן, היינו אדר שמצורף לשבט ולא לניסן. כאשר האדם נמצא בתנועה מתתא לעילא, כשהוא מגיע לגובהו של הדבר הוא מגיע לסוף, ואם הוא שוב מתחיל מהתחלה זה נקרא ניסין. זה נקרא באדר מיתת ולא אתית לידי ניסין, אדר הוא הסוף בבחינה של תנועה מתתא לעילא, הסוף הזה הוא בנקודה העליונה, שהוא בבחינת בכבוד ובהדר תמות. כשאדם נולד אין לו עדיין כבוד והדר, הכבוד וההדר מגיעים כשהאדם קרב לסופו, "הדר זקנים שיבה" (משלי כ טז), זה מה שנאמר כאן בכבוד ובהדר תמות, שתגיע לנקודת הסוף מתוך כבוד והדר, ומאידך ולא אייתית לידי ניסין, שלא תתחיל את המהלך מחדש מנקודת התחתית. זה הבחינה של מעגל השנה בקומת הנפש, שאדם מסיים את הגלגול הזה וממשיך לאחמ"כ עוד פעם למהלך נוסף.

שורש לעיטה דקלקול באדרעי

שורש נוסף ל'אדר' נאמר בספר במדבר, "ויצא עוג מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו למלחמה אדרעי" (במדבר כא לג), אדרעי נוסריקון 'אדר רעי', אדר רעי זהו שורש האכילה דקלקול דחודש שבט. חודש שבט הוא זמן של לעיטה כמבואר בדברי רבותינו, ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות, וזהו קלקול משורש אכילת אדה"ר מעץ הדעת. א"כ בכללות חודש שבט הוא בבחינת לעיטה דקלקול, ולעומת זאת בניסן מתגלה האכילה דתיקון באכילת המצות. מצה נקראת לחם עוני

בהיפוך אותיות הופך ל'ערד', אדר מלשון ערוד. פעמים רבות הזכרנו 'ערד' ביחס של הגימטריא של מרדכי וג' של לאה ורחל, אבל מ"מ הגילוי של אדר אצלנו הוא בלשון ירידה או מלשון ערד, וכמו שנתבאר. בלשון נוסף בחז"ל 'אדר' זהו מלשון ורד, שיופיו של יוסף היה כמו ורד, בן השושנים בבחינת אסתר שנמשלה לשושנים, וכמ"ש "שושנת יעקב צהלה ושמחה", אלו הם ג' הפנים בלשון אדר.

אדר בבחינת סוף והמשכה

ביתר עומק שורש אדר נאמר ביחס לבני גד ובני בנימין, בנימין הוא בחינת הסוף של כל דבר, לכך אמו קראה לו בן אוני, ולעומתו גד הוא בחינת ההמשכה, "נתאמר לאה בא גד" (בראשית ל"א), ובדקות המשכה לתוך אותו עולם זה בחינת גד, והמשכה מעבר לאותו עולם זה בבחינת יוסף מלשון הוספה. כידוע בדברי רבותינו י"ב החודשים הם כנגד י"ב שבטים, יש פנים שחודש אדר הוא כנגד בנימין, ויש פנים שחודש אדר הוא כנגד שבט אפרים. אדר יש בו בחינה שהוא סוף של שנה קודמת, ויש בו בחינה שהוא התחלה של השנה הבאה. וביתר ביאור יש אופן שאדר סמוך לשבט ומצד זה הוא הסוף של השנה הקודמת, ויש לו אופן שהוא תחילתו של ניסן, שזה עניין ההמשכה לשנה הבאה, וכמבואר במס' מגילה שבשנה מעוברת לחד מ"ד קוראים מגילה באדר השני לסמוך גאולה לגאולה, ומצד כך הגילוי של אדר הוא צירוף של אדר לניסן.

לפי"ז, מצד מה שאדר מצטרף לשבט, אדר הוא סוף השנה בבחינת בנימין כמו שהוזכר, ומצד מה שהוא סמוך לניסן יש בו בחינה של המשכה, וזה משורש דיוסף שהוא בחינת ההוספה מעבר לסוף, י-סוף, ובפרטות ההמשכה היא בבחינת אפרים מלשון "פרו ורבו" (בראשית א כח), זה שורש ההמשכה של חודש אדר בבחינת אפרים. א"כ מצד אחד אדר הוא סוף בבחינת שבט בנימין, ומצד שני אדר הוא המשכה לחודש ניסן, נעוץ סופן

ומצד כך היין של פורים נופל מצד הקלקול של אדרעי ללעיטה של חודש שבט, ויתר על כן הוא מצרף גם את ניסן מצד הפגם בד' כוסות ללעיטה דקלקול.

אדר בלשון חכמים

בלשון ארמית שורש א' ד' ר' משמש בלשון אידרא, לחד לישנא אידרא משמש בלשון חדר, כאשר מצרפים דבר זה נקרא ג"כ אידרא מצד הצירוף שבדבר, כמו גורן שמצרפת את הדבר, כך כאשר רוצים לצרף הרבה דברים מכניסים אותם יחדיו לחדר אחד. בלשון נוסף אידרא זהו נס כדאיתא בגמ' ב"ב (עג), "המוכר את הספינה מכר את התורן ואת הנס", נס זה הוילון שע"ג הספינה שמכוחו מנווטים את הספינה, ובגמ' שם "נס אדרא". בערכין דידן אידרא נקרא נס מלשון אדר הסמוך לניסן, זה אידרא שממשיך את האדר למציאות הניסן.

אבל לצד שני יש בחינת אדרא שמצרף את אדר לשבט, כדאיתא בגמ' במס' שבת (סז). "תני תנא אמוראי קמי דר' חייא בר אבא א"ל כולא אית בהו משום דרכי האמורי לבר מהני, מי שיש לו עצם בגורנו מאותו המין ומניח ליה על קדקודו, ולימא הכי חד חד נחית בלע בלע נחית חד חד אין בו משום דרכי האמורי, לאדרא לימא הכי" דהיינו עצם של דג שנתקעה בוושט, "ננעצתא כמחט ננעלת כתריס שיא שיא". המזל של חודש אדר הוא מזל דגים, כשאדר מצטרף לשבט הוא מצטרף ללעיטה של הוושט, ע"ש כן זה נקרא אידרא, עצם של דג שנמצאת בוושט ע"י הלעיטה. זה עומק הצירוף של אדר לשבט באופן דקלקול.

שורש נוסף של לשון 'אדר' בלשון ארמית זה "אדריכל" (בבא מציעא קיח:), ומבאר רש"י שאדריכל הוא המסדר את אבני הבנין, ולפי"ז אדריכל הוא מלשון מחיצה, גבול. ידועים דברי הגמ' (ביצה טו:), "ואמר ר' יוחנן משום ר' אבר"ש, הרוצה שיתקיימו נכסיו ייטע בהם אדר שנאמר אדיר במרום ה'", אומר רש"י "שאדר

ואין עני אלא בדעת, אכילת המצות באה לתקן את שורש האכילה הראשונה דחטא אדה"ר.

יש כמה לשונות בד' חז"ל מהו שורש עוג מלך הבשן, איתא בחז"ל שבשעה שבא עוג מלך הבשן לבשר לאברהם כי נשבה לוט בן אחיו ליל פסח היה, ועל השולחן היה עוגות מצות במקום חמץ, וע"ש כך הוא נקרא עוג א"כ עוג מצד אחד שורשו בניסן, אבל בעומק עוג גורם שהעוגות מצות הצטרפו לשבט של לעיטה דקלקול, בחינת "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה" (בראשית כה ל). מצד הקדושה עוג זה "עוגות מצות כי לא חמץ" בבחינת ניסן, אבל מצד הקלקול עוג מצרף את ניסן לאדר-אדרעי, ללעיטה דקלקול. אדרעי הוא שורש הרע, "עץ הדעת טוב ורע" (בראשית ב ט), וע"ש כן הפסולת נקראת רעי, שמכוחו יוצא מציאות הרע. הגילוי של עוג גורם שהאדם יצטרף ללעיטה דקלקול דחודש שבט, ויתר על כן הוא מצרף את העוגות מצות שמתגלה בפסח למדרגת שבט דקלקול.

עומק נוסף של קלקול שמתגלה במציאות של עוג הוא, לא רק שאדר מצטרף לשבט מצד הקלקול ולא מצד התיקון של "באדרותא מיתת", אלא מתגלה שאדר עצמו הוא מקום הנפילה בחזרה ללעיטה דקלקול. לפי"ז מה שחייב איניש לבסומי בפורי' זה מצד הקלקול של לעיטה דשבט, שהרי לחד מ"ד עץ שאכל ממנו אדה"ר גפן היה, וזה הגילוי דקלקול בשתיית היין בפורים, אז מתגלה הנפילה של אדר ללעיטה דקלקול דשבט. יתר על כן, מכוח הקלקול בין הקלקול של עוג בעוגות מצות בפסח חל גם על ד' כוסות, וגם היין נופל למדרגת הלעיטה דקלקול. הקלקול בלעיטה הוא משורש האדום במכירת הבכורה, "מכרה כיום את בכורתך לי" (בראשית כה לא), ושם התגלה לשון לעיטה אף על יין, "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה" (בראשית כה ל), אבל מבואר בחז"ל שיעקב נתן לעשיו אף יין שהוא אדום, כמש"כ "אל תרא יין כי יתאדם" (משלי כג לא). זה השורש שהלעיטה כוללת גם את היין,

מן הארץ", ומהצד השני אדר יורד מלעילא לתתא בבחינת 'רד', דירה בתחתונים. לפי"ז הגילוי של חודש אדר הוא איחוד של הפכים, כוח אדר הוא כללות נקודת ההפכים. בפשטות נאמר בחודש אדר "ונהפוך הוא", אבל לענייננו דידן יש צירוף של אדר בלשון ארמית בשורש 'אדרבה', אדר-בה, אדרבה זהו לשון של דבר והיפוכו, זה הגילוי של חודש אדר.

הגמ' בסנהדרין (יח:) דנה לגבי דינים של עיבור שנה, "הנך ג' רועי בקר דהווה קיימו ושמעינו רבנן דקאמרי, חד אמר אי בכיר ולקיש כחדא יינץ דין הוא אדר ואי לאו לית דין הוא אדר", אומר רש"י, הזרע הבכיר שנזרע בראש תחילת השנה, והזרע הצעיר דהיינו השעורים שנזרעו עכשיו, אם הם יצמחו יחד מחמת חום הקרקע זהו אדר, ואי לאו זהו שבט. מתבאר כאן שמהותו של אדר הוא, שמה שנזרע בתחילת החורף מצטרף עם מה שנזרע בסוף החורף, דהיינו שהתחלת הזריעה וסוף הזריעה מצטרפים ביחד, זה עומק ההפכים שמתגלה באדר.

ממשיכה הגמ', "וחד אמר אם תור בצפר בתלג ימות ובטיהרא בטול תאנה ידמוך ישלח משכיה, דין הוא אדר ואי לאו לית דין אדר", מסביר רש"י, אם בבוקר יהא קור חזק עד שיהא השור קרוב למות מחמת הצינה, ובצהריים יגדל החום עד שיהא השור מיצל בצל התאנה ויפשיט עורו ויתחכך מחמת החום זהו אדר. גם כאן מתגלה אופן של הפכים, בבוקר קר כל כך עד שיהא השור קרוב למות מחמת הצינה, ובצהריים הוא צריך להסתתר תחת עלי התאנה ולהתחכך בעץ מרוב החום. זהו הגילוי של ההפכים בחודש אדר בבחינת אדרבה שהוא גילוי של דבר והיפוכו, והדבר והיפוכו לא נפרד ומובדל אחד מהשני, אלא מתגלה מציאות של דבר והיפוכו שמצטרפים אהדדי.

הוא לשון קיום וחזק ולכך נקרא אדר". [בצד הקלוקל זהו האדרת שיער של עשיו כנגד בחינת ערוד שהוא מכוח יוסף שטנו של עשיו, עשיו בקלוקל זה שיער דערוך]. הגמ' מביאה טעם נוסף ללשון אדר, "א"נ אדרי כשמיא כדאמרי אינשי מאי אידרא דקיימא לדרי דרי", אדר מלשון דורות. הזכרנו לעיל שאדר יש בו שורש אד, ומכוחו באה התנועה שעולה מתתא לעילא, ויש בו לשון דירה שנקראת תתא, וזהו השורש ללשון 'דור', ע"ש שהוא יורד מן הדור הקודם.

ממשיכה הגמ' בביצה, "שדה שיש בה אדר אינה נגזלת ואינה נחמסת ופירותיה משתמרים", פירותיה בחינת אפרים, כמו שיתבאר להלן. וברש"י שם, "פירותיה משתמרים, לא ידענא מאי היא, יש מפרשים שנוטעין אותו על הגבולין ויש לו ענפים הרבה והוא לשדה לגדר", ולפי"ז חודש אדר הוא הגדר של השנה, אדר הוא הסוף של השנה, נקודת הגבול היא בחינת אדר. ממשיך רש"י, "ולי נראה שהוא מין עשב חשוב, וזרעו מתערב עם הפירות, ובשדה לבן קאמר, ומשתמרת התבואה מן הכנימה והתולעים, שריח אותו זרע מבריחן והורגן (כידוע חודש אדר נגלה בו חוש הריח, מור דרור), כדאמר בחומטין שמשמר התבואה במסכת שבת", לפי הלשון השני של דברי רש"י צמח האדר מתערב עם הפירות ומשמר אותם. ובעומק יש כאן את שתי הבחינות של אדר, השדה אינה נגזלת ואינה נחמסת כי יש גדר וגבול לדבר, זה בחינת סוף באדר, ומהצד השני האדר מתפשט לפירות ומשמר אותם, הפירות הם בחינת אפרים בבחינת ההמשכה של "פרו ורבו".

גילוי צירוף ההפכים באדר

נתבאר א"כ ששורש מציאותו של אדר יש בו שני קצוות, הקצה האחד הוא סוף של השנה הקודמת, והקצה השני יוצר נקודת המשכה והתפשטות לשנה הבאה, ובנוסף יש באדר תנועה מתתא לעילא בבחינת "ואד יעלה

צירוף אדר לניסן ולשבט

נתבאר שבחודש אדר יש בו אופן של צירוף לשבט ויש בו אופן של צירוף לניסן. הזכרנו בתחילה שיש באדר שורש של גזירה בטיט ודם, ולפי"ז אדר מצטרף לניסן, לגלות מצרים. בגלות מצרים היה מציאות של טיט ודם, וכאשר יש גזירה באדר זה מצד הצירוף של אדר לגלות מצרים.

איתא בגמ' (גיטין נז:), "הקול קול יעקב והידים ידי עשו", ואומרים חז"ל שבעשיו נאמר "ויצעק צעקה גדולה ומרה" (בראשית כז לה), עשיו לקח את כוחו של יעקב שאין כוחו אלא בפיו, וכנגד כך הייתה גזירה שמרדכי צריך לזעוק, "ויצעק זעקה גדולה ומרה". מ"מ אומרת הגמ', "הקול זה אדריינוס קיסר שהרג באלכסנדריא של מצרים ששים רבוא על ששים רבוא כפלים כיוצאי מצרים, קול יעקב זה אספסיינוס קיסר שהרג בכרך ביתר ארבע מאות רבוא ואמרי לה ארבעת אלפים רבוא, והידים ידי עשו זו מלכות הרשעה שהחריבה את בתינו ושרפה את היכלנו והגליתנו מארצנו". 'אדריאנוס' אותיות 'אדר', 'נס' ו'ניסן', עם נ' כפולה בניסן, והוא הורג כפלים מיוצאי מצרים, השורש לכך שהוא הורג כפלים מיוצאי מצרים זה אדר וניסן שהם כפולים, בצד התיקון זה בא לסמוך גאולה לגאולה ואז אדר וניסן הופכים להיות שני חלקי הגאולה, אבל מצד נקודת הקלקול זה אדריאנוס שהורג כפלים כיוצאי מצרים, צירוף אדר לניסן דקלקול.

ביארנו א"כ בקצרה את הבחינה של חודש אדר שמצטרף לשבט, והבחינה שבה חודש אדר מצטרף לניסן, הצירוף לשבט זה בחינת הלעיטה, בחינת עצם הדג שנמצא בגרונו, והצד השני של אדר זה הצירוף למדרגה של ניסן כמשנ"ת בארוכה. יתר על כן, האדר יש בו את ה'אד' מתתא לעילא ויש בו את ה'רד' מלעילא לתתא, מצד סוף השנה אדר הוא נקודת האחרית, ומצד תחילת השנה הוא נקודת הראשית שבדבר. הנס-אדרא זה אותו

דבר שהוא עולה מתתא לעילא והאדר הוא מצד הלעילא לתתא, אלו שני הקצוות שיש באדר. ובנוסף, הזכרנו את לשון הגמ' "הרוצה שישתמרו נכסיו יטע בהם אדר שנאמר אדיר במרום ה'", זהו אדר מלשון חוזק, ובלשון הגמ' בברכות "באדרותא מיתת ולא אהדרת לידי ניסיון", אדר בבחינת הוד והדר לבושו, והיינו שהכוח של 'אדר' הופך להיות 'הדר'.

אדר דקלקול משורש אדום

אנחנו עוסקים בשורשי א' ד', א' ד' בבחינת אדום, שמונה מלכים מלכו באדום לפני מלך מלך לבני ישראל, שבעה מתו והמלך השמיני הוא הדר, "וימלך תחתיו הדר" (בראשית לו ט). המהלך של הנפילה בחודש אדר הוא משורש הדר המתגלה באדום, הדוגמה הברורה לדבר היא בגזירה "להשמיד להרוג ולאבד את היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד" (אסתר ג יג), שורש הדבר הוא במה שעשיו רודף אחרי יעקב להורגו, וממעשיו של יעקב שחצה את מחנהו לשניים אנו לומדים מה היה רצונו של עשיו, "פן יבוא והכני אם על בנינו" (בראשית לב יב), "והיה המחנה הנשאר לפליטה" (שם ט). עשיו רצה להרוג את כל מחנהו של יעקב, אנשים נשים וטף ביום אחד, זה שורש לגזירה של "להשמיד להרוג ולאבד מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד ושללם לבוז". והשורש ל"ושללם לבוז" מונח במה שבתחילה אליפז רדף אחרי יעקב בציווי אביו עשיו ולקח ממנו את ממונו, ויתר על כן, אם עשיו באמת היה הורגם ביום אחד הוא היה לוקח את כל ממונו של יעקב שלקח מלבן. א"כ שורש הגזירה של "להשמיד להרוג ולאבד וכו' שורשה באדום, ובפרטות שורש הגזירה נמצא במלכי אדום, בבחינת עשיו הרשע שהוא שורש הביטול של מציאותו של יעקב. יעקב בבחינת עקב, בחינת סוף, ובהקבלה למדרגת זמן זה בחינת אדר שהוא סוף השנה, ובהבחנה הזאת אדר מצטרף לשבט, בחינת סוף לשנה.

לפי"ז נבין את מהות המלחמה בין יעקב

לעשיו, יעקב אבינו לוקח מעשיו הרשע את הבכורה, ולאחמ"כ הוא לוקח ממנו גם את הברכה. כאשר הוא לוקח ממנו את מציאות הבכורה נאמר "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", וזהו השורש דקלקול שמתגלה באדר, צירוף אדר ללעיטה דקלקול דאדום, ובהבחנה הזאת אדר דקלקול מצטרף לשבט. זה גופא מה שנותן יעקב לעשיו, את הלעיטה דקלקול משורש האדר המצטרף לשבט דקלקול, זה האדר בעצם שמתגלה בעשיו הרשע.

כאשר נפל הפור על חודש אדר שמח המן שמחה גדולה, אמר ירח שמת בו משה רבינו, מאותו שורש של מיתה שמתגלה בלעיטה, "הנה אנוכי הולך למות", זה כוח האדר שמצטרף לשבט, הצירוף למדרגת לעיטה דקלקול, "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", זה עומק מדרגת הנפילה של אדר. זה העומק של משתה היין שעושה אסתר להמן ואחשורוש, "אף לא הביאה אסתר המלכה עם המלך אל המשתה אשר עשתה כי אם אותי וגם למחר אני קרוא לה אל המלך", אסתר נותנת לאחשורוש והמן את מדרגת האדר שמצורף לשבט, ואז המוות מכוח הלעיטה דקלקול חל אצל המן הרשע. המיתה של המן הייתה מכוח הלעיטה דקלקול והוא נתלה על העץ, העץ של הלעיטה הראשונה שנעשה בו ג"כ מציאות של קלקול.

תיקון האכילה בשני ימי משתה

נתבונן, הרי שורש תחילת חטא אדה"ר (אותיות אדר-ה) היה שבא הנחש על חווה והטיל בה זוהמא, ומעין כך אחשורוש בא על אסתר, וכאן יש את עומק נקודת הקלקול המתגלה בשורש הקלקול הראשון. חווה אכלה בעצתו של נחש "ותיקח מפריו ותאכל" (בראשית ג ו), וכנגד אותו ה'פרי' עומד 'פורים' דקדושה, בבחינת פירותיה משתמרים באדר כמשנ"ת. כאשר בא הנחש על חווה והטיל בה זוהמא והיא אכלה מפריו, יש כאן צירוף של קלקול

בפנימיות ובחיצוניות, בא נחש והטיל בה זוהמא זה הקלקול בפנימיות, והפירות הללו שהיא אוכלת מגלים את הקלקול בחיצוניות. כאשר אסתר מגיעה אל המשתה עם המן ואחשורוש, היא נותנת להם את כל חלקי הרע בפנימיות ובחיצוניות, הרי זה גילוי הנחש באחשורוש, אחשורוש חשב שרצונו של המן להרוג אותו ולשאת את אסתר, משורש דנחש שראה את אדם וחוה משמשים והיה מתאוה להם, הנחש רצה להרוג את אדם הראשון ולשאת את חווה, וזה הגילוי שהיה באחשורוש שחשב שהמן רוצה להרוג אותו ולשאת את אסתר. זה ההקבלה המוחלטת של הקלקול הראשון למעשה דאחשורוש, וזהו הקלקול מכוח הצירוף של אדר לשבט. קלקול זה נותנת אסתר לחלקו של אחשורוש ולחלקו של המן, היא נותנת להמן את החלק שעליו נאמר "ביום אכלך ממנו מות תמות" (בראשית ב יז), ובאמת באותו יום של המשתה מת המן.

בעומק, כשאדם הראשון אכל מעץ הדעת ביום שישי היה אסור לו לאוכלו, אבל מבואר בד' רבותינו שאילו היה ממתין לשבת והיה אוכל מעץ החיים וחי לעולם, לאחמ"כ היה יכול לאכול גם מעץ הדעת. בתיקון היה צריך להיות שתי אכילות, האכילה שהוא היה אוכל ביום שישי מעץ החיים, ואז עדיין היה אסור לו לאכול מעץ הדעת, ובשבת קודש היה נוסף לו אכילה שהוא יכול לאכול גם מעץ הדעת, אלו שתי שורשי האכילות שהיו צריכים להיות בתיקון, אבל למעשה חל כל המהלך דקלקול. כנגד זה אסתר עושה שני משתאות בשני ימים, שני המשתאות הם כנגד שני ימי האכילה שהיו לאדה"ר, האכילה הראשונה של יום שישי, והאכילה השניה שהייתה צריכה להיות בשב"ק. אבל שתי האכילות של אדם הראשון נפלו במעשה דקלקול, ביום שישי אכל אדם הראשון מעץ הדעת טוב ורע, ומצד כך כאשר הוא נכנס לשבת גם האכילה של שב"ק נגררת אחר האכילה הראשונה מעץ הדעת, ומכאן

עומדת קליפתו של המן, המן הוא הכוח האחד הכולל את הכל, "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד ושללם לבוז", ועשרת בניו הם ההתפרטות של הכלל. המשנה אומרת (אבות ה א) "בעשרה מאמרות נברא העולם והלוא במאמר אחד יכול היה להבראות וכו'", כדי ליתן שכר טוב לצדיקים וכדי להיפרע מן הרשעים, אבל לעולם יש בבריאת העולם את התפיסה של האחד ואת ההתפרטות של העשרה. זה נקרא המן ועשרת בניו, המן הוא השורש של תפיסת האחד עצמו, והעשרת בניו הם העשרה דקלוקל.

הגילוי שהיה במתן תורה, "אחת דיבר אלוקים" ועשרת הדיברות, חוזר ומתגלה בימי אחשוורוש, הדר קבלוה בימי אחשוורוש, ואז פסקה זוהמתם של ישראל והזוהמה חוזרת לחלקו של עשיו דקלוקל, ואותו כוח חוזר וניתן להמן בכללות, ולהמן ואחשוורוש בפרטות כמו שהוזכר. ע"ז נאמר "ותלו אותו ואת בניו על העץ" (אסתר ט כה), מכוח העשרה שמצטרפים לאחד, ודייקא ראוי לקוראם בנשימה אחת, משורש מתן תורה שניתנו הדברות במאמר אחד.

כוח ההפכים שמתגלה בהמן

יש כאן דקדוק נפלא, כל המהלך של המן היה בצורה של עליה וירידה, "ויאמרו לו חכמיו וזרש אשתו אם מזרע היהודים מרדכי אשר החילות לנפול לפניו לא תוכלו כי נפול תיפול לפניו" (אסתר ו יג), זה שורש סוגיית אדר כמו שביארנו לעיל, אדר מתגלה בו צד אחד של עליה, "ואד יעלה מן הארץ", וכשהוא עולה לצורך יצירת האדם הוא עולה מתתא לעילא, ומאידך 'אדר' יש בו אותיות 'רד', וזה צורת הירידה מלעילא לתתא. זה המהלך שמתגלה באדר בכוחו של המן, כיון שנפל הפור בחודש אדר שמח שמחה גדולה, שמח כיון שיש אצלו את התנועה לעילא כמ"ש "וישם את כסאו מעל כל השרים" (אסתר ג א), אבל לאחמ"כ

ואילך גם האכילה של שבת כבר איננה אכילה גמורה, כי היא אכילה שנגררת אחרי האכילה של יום שישי.

זה העומק בשני המשתאות שעושה אסתר, היום הראשון של המשתה הוא כנגד האכילה של יום שישי, והמשתה השני הוא מעין האכילה של שבת קודש. אסתר נכנסה תחת ושתי מכוח שבת קודש, "ביום השביעי" (אסתר א י), שבת היה אותו היום, וושתי נענשה בגלל שהייתה מעבירה את בנות ישראל בשב"ק בלא בגדים, מעין קודם החטא שהיו בלא בגדים אבל מצד הקלקול, ע"מ לעורר את כוח החטא הראשון, ומכוח אותו מעשה נתעלה המן, מעצת ממוכן להרוג את ושתי ולהביא את מי שטובה בעיני המלך, אז בעצם המן נתעלה מכוח המשתה ראשון שנעשה לושת. כאשר אסתר רוצה להחליש את אותו כוח דקלוקל, היא עושה שני ימי משתה כנגד האכילה דיום שישי וכנגד האכילה דשבת קודש, וע"כ היא נותנת לעשיו שמתגלה כאן באחשוורוש והמן את כל חלקי האכילה דקלוקל שהיו בחטא הראשון, ובזה נפרד כוח הרע מקומת כנסת ישראל.

ידועים דברי הגמ' (עבודה זרה כב:) שכאשר עמדו רגליהם של ישראל על הר סיני פסקה זוהמתם, דהיינו הזוהמה שהטיל הנחש בחווה, ובמתן תורה בטלה זוהמתם. וכשנפלו ישראל בחטא העגל חזרה הזוהמה, אבל הדר קיבלוה בימי אחשוורוש, ואז שוב יש מהלך של פסקה זוהמתם. האופן שהתגלה פסקה זוהמתם הוא ע"כ שנותנים את הזוהמה הזו לאחשוורוש ולהמן, זה עומק המדרגה שמתגלה במשתה שעשתה אסתר.

מתן תורה כנגד כוח הקלקול דהמן

במתן תורה נאמר "אחת דיבר אלוקים שתיים זו שמעתי" (תהילים סב יב), כהגדרה כוללת יש דיבור אחד, "אחת דיבר אלוקים", ובו היו כלולים עשרת הדברות. וכנגד כך

היתה מפלתו מכוח ה'רד' שבאדר.

מצד הירידה דתיקון נאמר אדר בבחינת דירה, וע"ז אמר המלך לאסתר המלכה "מה שאלתך וינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותיעש" (אסתר ה ו), עד חצי המלכות, עד דבר החוצץ את המלכות ומאי נינהו זה בנין ביהמ"ק, בנין בית המקדש זה האופן של ירידה דתיקון, ואת זה אחשוורוש לא מוכן לתת לאסתר, כדי שלא יתגלה ה'רד' של אדר מצד נקודת התיקון, אלא מצד רד דקלקול, דהיינו גלות מדי ופרס.

אבל בשעה שמזמינה אסתר המלכה את אחשוורוש ואת המן אל המשתה היא נותנת להם את חלקי האדר, את ה'אד' וה'רד', את הכוח של דבר והיפוכו דקלקול, אז מצד "ואד יעלה" המן עולה למעלה, "אף לא הזמינה וכו' אלא אותי", (אסתר ה יב) [המן בבחינת מן שירד במדבר ונאמר בו "וחם השמש ונמס" (שמות טז כא), וכמו המשל שמביא רש"י על הביצה והטל, "ותעל שכבת הטל" (שם יד)]. וכשהמן עולה למעלה הוא עולה לאחשוורוש, אחשוורוש מלשון ראש, אז כאשר המן רוצה לעלות הוא רוצה לעלות עד לראש. בשני דברים חשד אחשוורוש בהמן, חשד בו שהוא רוצה להרוג אותו ולשאת את אסתר, וחשד בו שהוא רוצה לעמוד במקומו כמלך, כדרשת חז"ל על הפסוקים "למי יחפוץ המלך לעשות יקר יותר ממני" (אסתר ו ו), "ואשר ניתן כתר מלכות בראשו" (שם ח).

בעומק זה ה'אד' שבאדר, שהוא רוצה לעלות למדרגת הראש, 'אדר' בבחינת 'הוד והדר', א' מתחלף ב', ומתחלף ב', בבחינת 'עד', עדי מלשון תכשיט, ומצד כך המן רוצה לעלות עד העדי העליון, שזה היה במתן תורה כשבאו שני מלאכים ונתנו לכל אחד שני כתרים. כשהמן מבקש כתר מלכות הוא רוצה את הבחינה של הכתרים שקיבלו בני ישראל במתן תורה, את העדי שהושם על ראשם. המן רוצה לעלות עד למקום העליון מכוח האד, עד לבחינת

עדי עד, ושורשו במה שנאמר באדום "אם תגביה כנשר ואם בין כוכבים שים קנך משם אורידך נאום ה'" (עובדיה א ד). שורש העליה של המן הוא מאותו כוחו של אדום שרוצה לעלות, ובפועל המן רוצה לעלות עד לכוחו של אחשוורוש, ויתר על כן המן רוצה לעלות למעלה מאחשוורוש.

מעיקרא המן חשב שאחשוורוש ימות והוא יעלה ויעמוד במקומו, אבל בעומק יותר הוא רוצה לעלות אף למעלה מראשו של אחשוורוש. הזכרנו את המהלך של אדר שמצטרף לשבט שזהו אדר בבחינת סוף, ואדר שמצטרף לניסן בבחינת ראש, אבל כבר הוזכר פעמים רבות שכשאדר מצטרף לניסן זה לא רק חיבור תחילתן לסופן, אלא האדר גופא הופך להיות תחילת הראשית. כשהאדר נעוץ תחילתו בסופו וסופו בתחילתו, אז יש מדרגה חדשה של תחילת הראשית, וזהו גילוי כוח ההפכים באדר מכוח האדרבה כמשנ"ת לעיל.

נחדד, "באחד בניסן ראש השנה למלכים" (ראש השנה ב.), והיינו מלכי ישראל, וכידוע סתם "המלך" הנאמר במגילה קאי על הקב"ה בבחינת מלכי ישראל, כעין מלכותא דארעא כך מלכותא דרקיע, ובהבחנה הזאת ניסן הוא ההתחלה ואדר הוא הסוף. אבל כאשר מתגלה כוח צירוף ההפכים באדר, אז הראשית והאחרית מצטרפים אהדדי, ומתגלה שהאדר הוא גם סיפא של שבט וגם רישא של ניסן. זה הראשית החדשה שמתגלה באדר, וזה הראש שאליה המן רצה להגיע, המן רוצה לעלות עד הראש שהוא בחינת אחשוורוש, אבל הוא רוצה לעלות גם למעלה מראשו של אחשוורוש. העליה עד הראש ולמעלה מהראש זה בחינה של התחלה וסוף, מעין אדר שמתחבר לשבט ולניסן, והדוגמה לכך היא במ"ש "המולך מהודו ועד כוש" (אסתר א א), מח' רב ושמואל חד אמר שניהם סמוכים אהדדי, דהיינו סופם בתחילתם ותחילתם בסופם.

הראש החדש שמתגלה ע"י המן הוא ראש

דקלקול, מתגלה המדרגה העליונה שמצרפת את חודש שבט עם אדר וניסן בבת אחת, הצירוף הזה שמחבר ומצרף את שלושת המדרגות גם יחד מגלה שחודשי השנה שיש להם ראשית ויש להם אחרית, הם גם ראשית וגם אחרית בבת אחת.

שורש המציאות של ראשית ואחרית בשנה, "מראשית שנה ועד אחרית שנה" (דברים יא יב), הוא מכוח החטא דאדם הראשון, שהרי אם לא היה מציאות של אכילה מעץ הדעת טוב ורע העולם היה הופך ליום שכולו שבת, יום שכולו ארוך. א"כ האכילה מעץ הדעת היא זו שגרמה לכך שיהיה מציאות של ראשית שנה ואחרית שנה, בבחינת חודש שבט ראש השנה לאילן, האילן גורם לכך שיש מציאות של ראש השנה

כאשר מתגלה כוח האחדות של שבט אדר וניסן זהו התיקון של שורש הקלקול באכילה הראשונה, ואז הפסולת ניתנת לחלקו של המן כמשנ"ת, ומצטמק הכוח של בא נחש על חווה והטיל בה זוהמה. שני השורשים דקלקול, הפסולת של האכילה בבחינת נהנו מסעודתו של אותו רשע, ומה שבא נחש על חווה והטיל בה זוהמה בבחינת אחשוורוש בא על אסתר, שניהם מסתלקים אהדדי כשאסתר נותנת את הכוח דקלקול להמן ואחשוורוש, ובזה מתגלה שמכאן ואילך אין יותר מדרגה של שנה.

הגאולה העתידה במדרגת מים

לעתיד לבוא כל המועדים בטלים חוץ מפורים, כל המועדים בנויים על מעגל השנה, "החודש הזה לכם ראש חודשים ראשון הוא לכם לחודשי השנה" (שמות יב ב), אבל כאשר מתגלה ההארה דתיקון של חודש אדר ע"י חיבור שבט אדר וניסן, אז מתגלה התיקון לא רק באופן של אחרית וראשית אלא בעקירה של כל שורש הקלקול, וכשאין את שורש הקלקול מתבטלת המציאות של ראשית שנה ואחרית שנה, וממילא כל המועדים בטלים. לעתיד לבוא אין מדרגת שנה שכל חודש

במדרגת אדרבה, ראש שכלול בתוכו תפיסת ההפכים, ואז אדר הוא גם סיפא של שבט וגם רישא של ניסן, זה הראש החדש שמתגלה במדרגה הנקראת המן. לפי"ז מובן מדוע המן מתהפך מלעילא לתתא ומתתא לעילא, בהתגלות של הפכים דקדושה אז היה מתגלה שכללות הכול אחד, אבל המן שייך למדרגת הפכים דקלקול, ולכך כוחו של המן עולה ויורד לסירוגין, "אשר החילות לנפול לפניו לא תוכל לו כי נפול תיפול לפניו".

זה כוח ההפכים שמתגלה בהמן, וזה מהות חודש אדר, החיבור של ההפכים, ה'אד' שעולה מתתא לעילא וה'רד' היורד מלעילא לתתא. ובגילוי של המדרגה הזאת בישראל נאמר כשהם עולים עולים עד למעלה וכשירדדים יורדים עד לתהום, אבל לא זה שלימות מדרגת ההפכים, לפי שזהו כוח של המן שעלה עד למעלה וחזר וירד עד לתתא. גילוי ההפכים מהצד העליון במדרגת ישראל הוא כללות שני ההפכים בבת אחת, זה האור שיוצא מהמעמקים של כוח האדר כמשנ"ת.

צירוף שבט, אדר וניסן

א"כ המן הוא שורש כללות ההפכים, אבל הגילוי של ההפכים בהמן הוא לא בבת אחת, ולכן פעם הוא למעלה ופעם הוא למטה, וזה עומק נקודת נפילתו של המן. אבל בישראל, שלימות מדרגת האדר שמתגלה בישראל היא כללות ההפכים שמצטרפת בבת אחת, זה עומק מדרגת חודש אדר שמחבר את שבט ואת ניסן בבת אחת.

ביארנו לעיל את מדרגת החיבור של אדר לשבט וניסן מצד מדרגת הקלקול של עוג מלך הבשן, עוג ע"ש "עוגות מצות כי לא חמץ" (שמות יב לט), והוא מגלה את האכילה דקלקול בבחינת אדרעי, אדר רעי כמשנ"ת, ויתר על כן הקלקול הוא לא רק במדרגת האכילה, אלא גם מדרגת היין הופך להיות מהלך דקלקול. אבל היפך המדרגה הנקראת עוג מלך הבשן

זה מדרגת הגאולה לעתיד לבוא, והגאולה העתידה כולה במדרגת מים.

הגמ' אומרת במס' גיטין (טז:) שאחד מן הרפואות זה לשתות מים שנמצאים תחת האילן הנקרא אדר, ובעומק אדר מחזיר את העולם כולו למים, "קול ה' על המים" (תהילים כט ג), "מקולות מים רבים" (שם צג ד) בבחינת "קול ה' בהדר" (תהילים כט ד), הדר-אדר. במתן תורה גופא היה לאומות העולם הו"א שיבוא מבוול, התקבצו כל האומות כולם אצל בלעם ואמרו לו שמא הקב"ה מביא מבוול לעולם, מכוח המתן תורה דלעתיד לבוא שזה הגילוי של פורים, שאז הכל חוזר בחזרה למים. זה מדרגת אידרא בבחינת נס, וילון על הים, לעת"ל כל העולם כולו חוזר ומתפשט במדרגה הנקראת מים.

הזכרנו שהגאולה העתידה לא תהיה במדרגת שנה אלא במדרגת יום, יום' משורש ים', זה הגילוי של מדרגת פורים. ולכך סוף המגילה שמטיל אחשוורוש מס על איי הים. השלימות של ההארה שמתגלה בחודש אדר היא, שמצד אחד אדר הוא כוח הגבול, אבל מצד שני 'אדר' הוא נס המוביל את הספינה למקום שאין בו גבולות. זה עומק הכללות של 'אדרבה' ושלימות החיבור של ההפכים שמתגלה בחודש אדר, שהגבול והבלתי בעל גבול מתחברים גם יחד, מתתא לעילא ומלעילא לתתא. זה הגילוי של "אדיר במרום ה'" שמתגלה בחודש אדר, מעין הגאולה לעתיד לבוא שכל המועדים בטלים חוץ מפורים.

עומד לעצמו, אלא מתגלה המדרגה של יום, מדרגה של יום היא המדרגה שהייתה קודם החטא, ולאחר החטא התגלתה המדרגה של שנה. זה ההבדל בין מדרגת המועדים למדרגת פורים, כל המועדים הם במדרגת שנה, "שלוש רגלים תחוג לי בשנה" (שמות כג יד), ולכך הם בטלים לעתיד לבוא, אבל פורים הוא בבחינת יום, "וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם" (אסתר ט כח), ימי הפורים הם במדרגת הימים קודם החטא, ושני הימים הללו, י"ד וט"ו, הם השלימות של המדרגה של שורש גילוי הימים, במדרגת ימים לעתיד לבוא.

לפי"ז נבין את עניין י"ד וט"ו, בעיר שמוקפת חומה מימות יהושע בן נון עושים פורים בט"ו, ובעיר שאינה מוקפת חומה עושים פורים בי"ד. הזכרנו לעיל שבאחד מן הלשונות 'אדר' זה בבחינת גדר, ובלשון נוסף 'אידרא' משמש בלשון חדר דהיינו דבר שיש לו גבול, אבל מאידך הוזכר שהנס של הוילון בספינה נקרא אידרא, וילון של ים זהו ההיפך הגמור ממציאות של גבולות, אין לך מקום מופקע ממציאות גבול כמו הים. בהבחנה הזאת מתגלה עוד אופן של שני הפכים באידרא. מ"מ מצד אחד אידרא זה גילוי של גבולות, כמו שהוזכר 'אדר' מלשון חוזק ותוקף, הוא עומד ומחזק את הגבולות, ומצד שני אדר הוא בבחינת ים שאין לו גבולות, הגבולות הם מדרגת יבשה.

אמרו חז"ל שהעולם מחולק לג' חלקים, שליש יישוב, שליש מדבר ושליש ים, התורה ניתנה במדרגת מדבר, ע"מ לבוא לארץ ישראל שהוא יישוב, וקודם לכן עברו בני ישראל בים. אבל לעתיד לבוא הקב"ה יחזיר את כל העולם כולו למים, "כי מלאה הארץ דעה את השם כמים לים מכסים" (ישעיה יא ט), זה הגילוי של תורה במדרגת פורים, 'מלך' בגימטריא 'מים'. הגילוי של מדרגת הפורים הוא שהגאולה לא נעשית באופן של מים ומדבר ואח"כ יישוב כדרך שהיה ביציאת מצרים, מדרגת פורים

אוצר האותיות

חודש אדר – כח השמחה והשחוק

שחוק דקלוקל ושחוק דקדושה

יש שחוק שהוא שחוק הכסילים. כמו שאומרת הגמ' "טחול שחוק" (ברכות סא.). זהו שחוק ששייך לכסילים. אבל יש שחוק של קדושה, מה שמצינו בשמו של יצחק, שהוא מלשון צחוק ושחוק. יצחק - ישחק, ושבועתו לישחק.

מהו ההבדל בין שחוק של קדושה לשחוק דקלוקל? "אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" (ברכות לא.), א"כ מהו ההבדל במהות השחוק, בין שחוק של קדושה לשחוק שאיננו של קדושה?

ודאי שכפשוטו של דברים היה מקום לומר שאין נפקא מיניה בעצם השחוק, והנפקא מיניה הוא רק במה שחוקים. "כל ליצנותא אסורא, לבר מליצנותא דעבודה זרה" (מגילה כה:), הרי שיש מקום לומר שאין הבדל בין השחוק דקדושה לשחוק שאיננו של קדושה, אלא דכל ההבדל הוא במה שחוקים, האם שחוקים בדבר של ליצנות שהוא אסורה, או ששחוקים מעבודה זרה, שעל זה נאמר דכל ליצנותא אסורא לבר מליצנותא דעבודה זרה.

אבל אליבא דאמת, יש חילוק בעצם השחוק עצמו, בין שחוק דקדושה בנפש, לשחוק דקלוקל של הנפש. מה ההבדל ביניהם?

הגמרא הידוע (ע"ז ג.), שלעתיד לבא כשהקב"ה בא לתת שכרן לישראל, באות האומות העולם ומבקשים את שכרם. אומר להן הקב"ה, מצוה קלה יש לי וסוכה שמה. הגויים בונים סוכה, והקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, והגויים בועטים בה ויוצאים. ואז הקב"ה יושב ושחק עליהם, שנא' "יושב בשמים ישחק". במה הקב"ה שחק? על אלו אומות העולם שבעטו בסוכה ויצאו.

שמחה ושחוק בחודש אדר

לשון חז"ל כידוע (תענית כט.), "משנכנס אדר מרבין בשמחה". הרי שהלשון שמפורש בדברי חז"ל הוא לשון של "שמחה".

אבל במקומות אחרים בדברי חז"ל מבואר (ספר יצירה פ"ה מ"ה) שבכל חודש וחודש יש כח ששייך לאותו החודש. הכח השייך לחודש אדר הוא הכח שנקרא בלשון חז"ל "שחוק" - וכמו שנאמר, "לוייתן זה יצרת לשחק בו".

מה החילוק בין שמחה לשחוק?

המהר"ל (נצח ישראל פרק כג) מסביר ששמחה נמצאת בלב האדם, אבל השחוק לא נשאר רק בלב, אלא יוצא מהכח לפועל וחל השחוק בהאברים כולם. וביחוד, היא חלה בפה. "אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" (ברכות לא:), הרי שמקום הגילוי של השחוק לא רק בלב, אלא גם ב"פיו", שהשחוק מתגלה בהאברים עד מקום הפה. שמחה מביאה לפה גילוי של שירה, אבל שחוק מביא גילוי בפה של "ימלא פיו שחוק". לפי"ז נבין מהו עומק השחוק.

"מי שנכנס אדר מרבין בשמחה" - מהו הריבוי של שמחה שמתגלה באדר? כפשוטו, זה ריבוי בדין שמחה עצמו. מי שיש לו דין עם עכו"ם ישמט ממנו כל שיוכל עד אדר (תענית כט:), וכו'. אבל בעומק יותר, הריבוי בשמחה הוא להוציא אותו מכח של לב, ולגלות אותה עד המדריגה שנקראת "שחוק". יש ריבוי של שמחה באדר, שהשמחה מתפשטת לא רק בלב, אלא מגיעה עד הפה, שימלא שחוק.

נתבונן קצת להבין יותר מהו הכח של "שחוק" בקומת נפש האדם, בעבודת הימים אלה.

שהריבוי בשמחה הוא עד כדי שחוק - שורשם חד. "שחוק" - כלומר, שאני מפורר. זהו "פורים", וזה חודש אדר. פורים, "פירורים", חודש אדר, ריבוי עד כדי שחוק - כשחיקת סממנים.

כל פירור של דבר, הוא ביטול של הדבר. "מפרר וזורר לרוח", כמו שאומרת בפסחים גבי ביעור חמץ - כלומר, אני מפורר את הדבר ואז אני מבטל אותו, מפרר וזורר לרוח, מצד כך ההגדרה של שחוק הוא מלשון "שחיקת סממנים" (ראבי"ה ברכות ס' קס) שכאשר אני שוחק את הדבר, אני שוחק ומבטל אותו.

זהו הכח שנקרא "ליצנות". בכל ליצנות, הלץ שמתלוץץ מהדבר הוא מחמת שהוא לא נותן בו שום מציאות של קיום. ליצנות מהדבר, זה השחוק ופירור של הדבר, היא אי-נתינת קיום של הדבר.

לפי"ז מהו שחוק הכסילים, "טחול שחוק"? הוא כח של שחוק שמבטל דבר, מכלה אותו. זהו סוד הפורים, שנהפך הפור, מה שהמן רצה לכלות את בני ישראל, "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, מנער ועד זקן, טף ונשים ביום אחד" - נהפך הפור וחל על המן, ואת המן ובניו נתלו על העץ. כלומר, השחיקת סממנים, הכח של שחוק וזורר לרוח, הפירור של הדבר - זהו כח השחוק דקלוקל. "כגמולו ישיב לו בראשו" - כשהוא רצה להחיל שחוק, חל עליו מציאות השחוק, שחוק של ביטול.

לעומת זאת, מה זה שחוק של קדושה? דברי הגמ' הידועים בסוף מכות, שהלכו חכמים ורבי עקיבא במקום המקדש, ויצא שועל ממקום בית קדשי הקדשים, והם היו בוכים, ורבי עקיבא היה משחק. החכמים היו בוכים, משום שמקום שנאמר בו "והזר הקרוב יומת" ושועלים הלכו בו, אבל ר"ע היה משחק, שראה את הנבואה של העתיד לבוא כבר עכשיו. נתקיימה נבואתו של זה, וא"כ תתקיים גם נבואתו של זה. הרי שר"ע משחק מכח שראה את הלעתיד לבוא, שעתידיה להתקיים. א"כ השחוק של קדושה

עוד ביארה הגמ' שם, י"ב שעות הוי היום. שלש שעות ראשונות ביום הקב"ה יושב ועוסק בתורה, שלש שעות שניות הקב"ה דן, שלש שעות שלישיות הקב"ה יושב מכסא דין לכסא רחמים, ושלש שעות רביעיות של היום, הקב"ה יושב ושוחק, שנא' "לוינתן זה יצרת לשחק בו".

בגמ' שם מתבאר עוד שיש זמן שהקב"ה שוחק 'על', ויש זמן שהקב"ה שוחק 'עם'. כשבטעו הגויים בהסוכה, אז הקב"ה שוחק עליהם. אבל בכל יום ויום שהקב"ה יושב ושוחק שלש שעות, "לוינתן זה יצרת לשחק בו", זהו שחוק עמו, לא עליו.

הרי שמבואר בדברי הגמ' שיש שני סוגי שחוק. יש שחוק ששוחקים על הדבר, ויש שחוק ששוחקים עם הדבר. מה ההבדל בין שחוק ששוחקים על הדבר, לבין השחוק ששוחקים עם הדבר? בלשון פשוטה וברורה הרי מבורר מאד. שחוק שאני שוחק עם הדבר, זהו מלשון משחק בקוביא. אני משחק עמו, לא לבטל אותו. שחוק שאני שוחק על הדבר, זה על מה שבא לידי ביטול - כשהגויים בועטים בהסוכה, על זה חל שחוק עליהם. שחוק שחל על הדבר, מבטל את הדבר, זהו שחוק מלשון שחיקה, שחוק שחל עם הדבר, מגלה את ה"אז ימלא שחוק פיננו" (תהילים קכו: ב).

ננסה להבין יותר את דברי הגמ', מהו ההבדל בין שחוק על הדבר לשחוק עם הדבר, אבל שורש הדבר הוא בדברי הגמ' שהוזכרו.

שחיקת סממנים - פירור הדבר

לשון "שחוק" בלשון התורה הוא מאותו לשון של "שחיקת סממנים", "ושחק אותם הדק הטיב". מהו לשון "ושחק"? פירור של דבר, לקיחתו מחפצא שהיא אחת, וחלוקתו לחלקים דקים שמפורר את הדבר, זה נקרא שחיקת סממנים, שוחק את הדבר, "הדק הטיב".

פורים, שהוא כידוע מדברי מהר"ל מלשון "פירורים", לפורר - ומה שנאמר באדר דין של "משנכנס אדר מרבין בשמחה", וכמו שנתבאר

שאפשר להתפשט. זה סוד השחוק האמיתית.

"אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" - מדוע? ודאי שאם ימלא פיו בשחוק דקלוקול, של "טחול שחוק" וליצנות, על זה לא נאמר שאסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה, דזה אסור אפי' בקצת, דזה ליצנות, והוא מארבע כתות שאינן מקבלין השכינה, כת הליצנים. אלא "אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" מדובר על שחוק דקדושה, ומדוע באמת אסור למלא פיו בשחוק דקדושה? כי כל שחוק דקדושה מגלה שמה שנראה הסוף, יש המשך, ובתוך העולם הזה שבה אנחנו נמצאים עתה, אין לנו גילוי כזה שמה שנראה כהסוף באמת ממשיך עוד ועוד.

השחוק דקלוקול שנתהפך על גורלו של המן

בתוך ימות עולם זהו הכח שנקראת כח השחוק שמתגלה בחודש אדר.

פורים הוא כולו שחוק! בפורים מתגלה שני הכוחות של השחוק. מתגלה השחוק של הקלוקול, בהמן, שרצה להשמיד ולהרוג ולאבד, ומכח מהו רוצה להשמיד? מכח שחוק, השחוק של ליצנות, ומכח כך הוא מנסה לבטל את הכנסת ישראל. זהו השחוק של פורים - "הפיל פור", כח ה"שחיקת סממנים" דלקולול. "מרדכי מן התורה מנין, שנא' "מור דרור" (חולין קלט:) - והמן רוצה לשחוק את אותו "מור דרור", הוא רוצה לשחוק את אותם סממנים ולהפוך אותם לדבר מפורר, לכן הוא מטיל פור, שחיקה, שחוק. זה גזירת המן, מצד השחוק כסילים, מצד ה"טחול שחוק".

"טחול" הוא אותיות ט' חול, כל ט' הוא טובה. כמו שאומרת הגמ' (ב"ק נד.) מפני מה לא נאמר טוב בלוחות ראשונות שנשתברו, ח"ו שלא תתבטל טובה מישראל. אז מהו טחול ששחוק? הוא מחלל את הט', הוא מכלה את הט'. כלומר הוא מכלה את הטובה, וכביכול

מגלה, שמה שנמצא בעתיד, מונח בהווה.

זה שחוק של קדושה - שועל יצא ממקום בית קדשי קדשים, אבל ר"ע משחק, מכח שיהיה גאולה לעתיד לבוא.

עומק השחוק - לעולם יש המשך

מה עומק השחוק?

מבואר בתחילת מסכת ערובין (ג:), שיש אמה עציבה ויש אמה שוחקת. האמה עציבה מצומצת, ואמה שוחקת הוא כאדם שמסביר פנים, שמתרחב. זה אמה שוחקת, שמגלה שכל מקום שנראה שזה הסוף, בעצם ממשיך. הרי זה אמה, יש לה מדה, א"כ מה זה אמה שוחקת? מה שנראה שזה הסוף, זה לא הסוף, יש לזה המשך.

מה שנתפס לפנינו ש"להשמיד להרוג ולאבד את הכל היהודים" (מגילה ג:יג), שזהו הסוף, גזירה מוחלטת שנגזרה למעלה בשמים - מאיפה חל כן המשך? הגזירה ראשונה של הכתבים ראשונים ששלח אחשוורוש להשמיד ולהרוג לא התבטלה, כי כתב הנכתב ונחתם בטבעת במלך אין להשיב. א"כ מאיפה היה קיום לישראל מכאן ואילך? זה עומק ההגדרה שנקרא "אמה שוחקת". על אף שלכאורה האמה כבר נעצרה כאן, ויש שיעור, מדה, גבול, צמצום - אבל יכול להתפשט הלאה. זה הכח של שחוק דקדושה, שמגלה שמה שנתפס ונראה שאין יותר לדבר קיום, יכול להמשיך הלאה. במקום שגבולות העולם נעצרים, השחוק בוקע הלאה.

זה העומק של "אז ימלא שחוק פיננו", מה שנאמר על הלעתיד לבוא. מה עומק השחוק? בסוף הדורות כולם, "דור שכולו חייב" (סנהדרין צח:) נראה שאין לו יותר קיום, העולם נראה לפנינו שהגיע לקצה האחרון של זכות הקיום שלו, אבל מה קורה בסוף הדבר של דור שכולו חייב? אז "הקב"ה בא וגאלו", וזהו מה שנקרא "אז ימלא שחוק פיננו". שחוק של קדושה, שהיא אמה מתפשטת, מעבר לגבול שנראה

כאשר יצחק נעקד, אמרו חז"ל שפרחה נשמתו והוא קיבל נשמה חדשה (עי' ספר עשרה מאמרות עמ' לד. ובילקוט ראובני פ' תולדות). מצד כך יצחק כהו עיניו, וביארו חז"ל שהיה מהדמעות של המלאכים, ולכן הקב"ה משרה שכנינו על יצחק בחייו. מה שאין הקב"ה משרה שמו בשלימות על הצדיקים, ד"ה בקדושו לא יאמין" (איוב טו:טו), אבל ביצחק שהיה עולה כליל, חל שמו של הקב"ה עליו בחייו. אם אנחנו רוצים לראות ציור כביכול של אדם שחי בעולם הזה בבחינת עולם הבא, זה היה חיי יצחק אבינו. רק יצחק זכה לכך, והוא נקרא יצחק - מלשון "ישחק".

כל שורש הימים האלה של ימי אדר, ימי שמחה, ימי שחוק, הם מושרשים באותו כח של יצחק, של "ישחק", שהקב"ה השרה שמו עליו בחייו, מעין עולם הבא. "כל המועדים בטלים חוץ מפורים" (מדרש שוחר טוב משלי ט:א) - כמו שיצחק התגלה עליו בחייו בעולם הזה מעין עולם הבא שהשרה עליו הקב"ה שמו, הכח הזה חל במועד שנקרא פורים. פורים הוא מעין עולם הבא (לקוטי מאמרים לר' צדוק הכהן מלובלין, סי' קו), אבל איפה הוא מתגלה כאן בעולם הזה? בפורים. זה בהקבלה להכח שנקרא "יצחק", ישחק.

עומק ימי פורים - מה שנראה כלעתידי נמצא גם בהווה

העומק שמתגלה בימים אלה ימי הפורים, שמה שנראה כאז, מה שנראה כלעתידי, נמצא בהווה. במערכת הזמנים הפשוטה, יש שלנו היה, הווה, ויהיה - עבר, הווה, ועתידי. זה צורת הבריאה - זמן. אבל במערכת שמתגלה בימי פורים האלה, "זכרם לא יסוף מזרעם" (אסתר ט:כח) - מתגלה מהלך של דבר שהוא לא זמן.

"כל המועדים בטלים" - כי דבר שחל בתוך מערכת של זמן, אז גם הוא נמצא לזמן. כל המועדים הם זכר ליציאת מצרים. מתגלה זמן דקדושה ביציאת מצרים, בחודש ניסן, ועל כן

יתבטל התורה מישראל. זהו שחיקה דקלקול של ה"טחול שוחק", שמכח כך המן החיל גזירה של להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים. איך אפשר באמת להרוג את כולם ביום אחד, מכך מה? אם עושים ליצנות מהדבר, שוחקים אותו, והריהו כמי שאינו. בליצנות אפשר לבטל את הכל ביום אחד. ממילא גם בפועל יהיה הדבר ביום אחד, אבל שורש הביטול חל מהשחוק שמבטל את כל הקומה, אז הכל בטל ממילא.

אבל כשנאמר שהפור מתהפך, "פור המן היה לפורינו" (מהפיוט "אשר הניא"), אז מה יתגלה בהשחוק? יתגלה ה"אז ימלא שחוק פינו", לא השחוק בבחינה של שחיקת סממנים של המן, אלא "גמולו ישיב לו בראשו" - זה חל על המן. ומה יתגלה בכנסת ישראל? בכנס"י יתגלה שחוק של "אמה שוחקת" - מכאן, מה שנראה כסוף, להשמיד ולהרוג ולאבד - זה רק התחלה חדשה.

שורש שחוק דקדושה - יצחק אבינו

ביצחק אבינו נאמר לשון של שחוק. "יצחק" הוא מלשון צחוק, שחוק, כמו שנאמר, "ושבועתו לישחק". איפה מתגלה שחוק ביצחק אבינו?

"קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת והעלהו לעולה" (בראשית כב:ב), אברהם אבינו לוקח את המאכלת לשחוק את בנו. על פי ראיית בשר ודם, כאן יש סוף ליצחק, וכאן יש סוף לכל הכנסת ישראל. אם אברהם אבינו לוקח את אותו בן והעלהו לעולה, אז אין יצחק ואין כנסת ישראל, כי ביצחק יקרא לך זרע, ועל זה חלה העלהו לעולה. וכשהקב"ה אמר להמלאך "אל תעש לו מאומה", אז מה מתגלה? כאן יש חידוש של כל הכנסת ישראל. זה השורש של השחוק שמתגלה בפורים.

יצחק, ישחק, "אז ימלא שחוק פינו" - אם שנראה שיש מציאות של סוף, שם בעצם סוד ההתחלה של הדבר, שהוא מתחיל מחדש.

הרבה יותר עמוקה.

בכל גלות, בשעת הגלות רואים גלות, ובשעת גאולה, רואים גאולה. אז מהי הגאולה? "שהוציאנו מאפילה לאורה, משעבוד לגאולה, ונאמר לפניו הללויה", זה מטבע הברכה בליל התקדש חג בפסח. אז מה הברכה? יציאה מגלות לגאולה. בפורים, הגאולה שבו היא לגמרי אחרת. גאולת פורים ענינה, שכאשר אני נמצא בגלות, אני חי את העתיד, והעתיד יש בו גאולה, אז גם עכשיו יש גאולה!

"אכתי עבדי אחשוורוש אנן" אפי' השתא, וא"כ מהו היום טוב שנקרא פורים? יו"ט של פורים הוא, שאני חי את העתיד בהווה. אם אני חי את העתיד בהווה, אז עכשיו יש לי גאולה. זה לא שהוציאנו מעבדות לחירות, מאפילה לאור גדול, מיגון לשמחה. לא זה המטבע הברכה בפורים. פורים ענינו, שמה שנמצא בעתיד כבר מונח בהווה. הווה, יש לה גבול. העתיד נקרא "נצח נצחים". זה סוד השחוק.

מצד ההווה שיש לו גבול, נאמר "אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה" - למה? כפי שנתבאר לעיל, שחוק דליצנות כפשוטו בודאי שלא, אבל למה לא שחוק דקדושה? כל שחוק הוא מציאות של דבר שמתפשט שאין לה גבול, אז אם נמצאים בעולם של הווה, ולהווה יש גבול, לפיכך "אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה". למה בעולם הבא מותר למלא פיו שחוק? כי עולם הבא הוא נצח נצחים, הוא לא בבחינת "אמה עציבה", אלא בבחינת "אמה שוחקת", אז אפשר למלאות פיו שחוק שם, כי זה נצח נצחים ותמיד מתפשט הלאה.

פורים מגלה לנו שאני יכול לתפוס העתיד בהווה. מצד ההווה, הוא יגמר, ומצד העתיד הוא נצח נצחים, וכשבהווה אני חי את העתיד, אז היום אני חי את הנצח. ואז אין שום שעבוד שחוק דקדושה בנפש, שחוק שעליו נאמר "משנכנס אדר מרבין בשמחה", לא רק בלב אלא שמתפשט לבחוץ - זה שחוק שמגיע

"החודש הזה לכם ראש כל החדשים, ראשון הוא לכם לחדשי השנה." יש זמן שמתחדש בבריאת העולם לכלל הבריאה כולה, ויש זמן שמתחדש לכנסת ישראל ביציאת מצרים. חודש תשרי הוא זמן בריאת העולם, וחודש ניסן זמן של הראשית לישראל. מכחו של הזמן חלים כל המועדים, ולכן כשמתבטל תפיסה של זמן, כשתמגלה עולם הבא שהוא למעלה מהזמן, אז המועדים בטלים. כל המועדים הם במהלכי הזמן, אז כשהזמן מתבטל להעתיד לבוא, גם המועדים בטלים.

פורים לא חל במהלכי הזמן. כל ענינו של פורים, שמה שהוא עתיד הופך להיות הווה. ה"אז ימלא שחוק פינו" מתגלה לא כפשוטו כמו "אז ישיר משה", אלא מה שנראה כ"אז", הוא הופך להיות עכשיו. איך מה שהוא אז, הופך להיות עכשיו? זהו אור שלמעלה ממציאות של זמן. אם זה לא בא במערכת של זמן, גם כשיפקע הזמן, אז פורים לא יתבטל.

כח השחוק שבנפש

לפי"ז נבין את עומק כח הנפש הנקרא "שחוק". מאיפה מגיע עומק הכח בנפש שנקרא שחוק?

יש סדר של גלות, וסדר של גאולה. זה תפיסת כל קומת הבריאה - "והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום ורוח אלוקים מרחפת על פני המים", שורש לד' גלויות, כמו שאומרים חז"ל במדרש רבה על אתר, כידוע. סדר הבריאה הוא, מגלות לגאולה. אבל בגאולת פורים נאמר, כלשון הגמ', "אכתי עבדי אחשוורוש אנן" (מגילה יד.), א"כ איפה יש גאולה בפורים? ההבנה הפשוטה שאין הכי נמי, אין גאולה שלימה בפורים. כמו שמסתיימת המגילה, "וישם אחשוורוש מס בארץ", אבל גאולה פורתא יש, ועל זה חלה הפרסומי ניסא וחובת ההודאה של להודות ולהלל באמירת על הניסים.

אבל אליבא דאמת, באמת יש כאן נקודה

אז איזה קבלת התורה חלה בפורים? חלה בפורים קבלה על "תורה חדשה מאיתי תצא". איך מקבלים התורה החדשה? "אז ימלא שחוק פיננו" - הקבלת התורה בפורים חלה מתוך שחוק של קדושה.

"אמה שוחקת" בנפש היא בעצם סוד קבלת התורה החדשה. "תורה חדשה מאיתי תצא" אין לנו אותה בגילוי, אבל יש לנו את שורש הקבלה לכך, בפורים.

"כי לא מרבכם בכל העמים, חשק בכם ה', כי אתם המעט" (דברים 10:17), יש כאן לשון של חשיקה. מהו הלשון הזו של חשיקה? חשק הוא לשון של רצון, חפץ. בבנו של שכם נאמר, "חשקה נפשי בבתכם דינה", ופי' רש"י שזהו לשון חפיצה ורצון. כשקיבלו את התורה בפורים מתוך אהבת הנס, אז קיבלו את התורה לא באופן של כפה עליהם, אלא באופן של רצון וחשיקה. החשק הזה הפך לשחוק. זה סוד השחוק של פורים - חשק שחוק שורשם חד.

כשמקבלים דבר ברצון, אז הוא תמיד רץ הלאה, ואין לה גבול. אבל כשקיבלו אותו באופן של כפה עליהם הר כגיגית, אז ההר שנכפה עליהם יצר גבול, ואי אפשר לצאת מאותו מקום, יש כאן נקודה של גבול. ה"כפה עליהם הר כגיגית" מגלה בנפש מקום של קבלה, של "באימה ביראה ברתת ובזיעה", ומגלה בנפש מיד כבר כח של "מודעה רבה לאורייתא", כדין כל דבר שכופין את האדם שאם ימסור מודעה, שהכפייה איננה כפייה, כי זה "אמה עציבה", והגיע מהמקום של הכפייה, מ"אמה עציבה".

קבלת התורה של פורים שהגיע מ"ברצון קיבלו עליהם", הגיע ממקום של חשק, אז היא יצרה בנפש מקום של שחוק. המקום הזה של השחוק, הוא כמו שבמעמד הר סיני נאמר שהם אמרו "נעשה ונשמע". איפה ה"נעשה ונשמע" שאומרים בפורים? "ימלא אדם פיו שחוק" - זה ה"נעשה ונשמע" שנאמר

מאותו מקום בנפש של העולם שנקרא "נצח נצחים", של "זכרם לא יסוף מזרעם".

"ימי הפורים אלה לא יעברון מתוך היהודים, וזכרם לא יסוף מזרעם", כי זה כח של נפש, כח של מהות הגאולה, שמברר את הנצח בעוד האדם קיים כאן בעולם הזה.

קבלת התורה החדשה בפורים - ע"י השחוק דקדושה הבא מעצמיות הנפש

כשבני ישראל עמדו במעמד הר סיני, "כפה הקב"ה עליהם הר כגיגית, וכו', מכאן מודעה לאורייתא, אמר רבא אעפ"כ הדר קיבלוה בימי אחשוורוש, דכתיב קיימו מה שקיבלו כבר", כדברי הגמ' הידועים (שבת פח.). מה הקבלה שאנחנו מקבלים בפורים? לשון הפסוק הוא, "תורה (חדשה) מאיתי תצא" (ישעיה נא:ד), זה תורת הלעתידי לבוא. במעמד הר סיני, קיבלנו את התורה ששייכת לעולם הזה. בפורים קיבלנו את התורה ששייכת לעתיד לבוא.

"להשמיד להרוג ולאבד" - אז מאיפה הקבלת ה"תורה חדשה" חלה? בקבלת התורה הראשונה נאמר, "באימה ביראה ברתת ובזיעה", כלשון הגמ' בשבת. וזה היה בבחינת "אמה עציבה", ואין זה עצבות כפשוטו, אלא עציבה הוא לשון צמצום, וזה היה באימה ביראה ברתת ובזיעה, כמו שנאמר, "זכור היום אשר עמדת בחורב, למען תלמד ליראה אותי כל הימים" (דברים 10:17), אבל כשהדר קיבלוה בימי אחשוורוש, מתוך אהבת הנס (רש"י שבת, שם) אז על מה חל הקבלה? לא בתפיסת "אמה עציבה", אלא בתפיסת "אמה שוחקת". הלוחות ראשונים יכולו להשתבר עד כמה שהיה "אמה עציבה", אבל עד כמה שהיה "אמה שוחקת" לעולם לא היו משתברים.

זה סוד קבלת התורה בפורים, שאז "קיימו וקיבלו מה שקיבלו כבר" - כל מה שיש כאן זה קבלה חדשה, ועל מה? על מה שפורים הוא לא בטל. פורים הוא קיים לעתיד לבוא.

הקבלה בא בפה, או בכתב, ואז מוסר מודעה לפני כן. אמנם בקבלה שבא ממקום שהשמחה התפשטה עד השחוק שבפה, וכל הקבלה בא ממקום שכולו עצמיות של הנפש - שמה אין שייך מסירת מודעה.

השחוק דקדושה הוא למעלה מבחינת

דיבור

הגמ' (חגיגה יב.) אומרת, שבעה רקיעים יש, וא' מהן נקרא "שחקים", ששם טוחנין מן לצדיקים. לשון אחר מבואר בחז"ל (מובא בבעל הטורים), ששם שוחקין מן לצדיקים. מה הענין של שחיקת מן לצדיקים?

בהר סיני מתגלה מדרגה של "פנים בפנים דבר ה' עמכם" (דברים ה:ד). יש כאן דיבור של ה' איתם, והם הקדימו לאותו דיבור בנעשה ונשמע. בפורים מתגלה מהלך אחר של פנים בפנים, שהקב"ה לא מגלה דיבור ואנחנו לא מגלים נעשה ונשמע, אלא מתגלה שחוק.

זה סוד השפע ש"שוחקין מן לצדיקים". המאור פנים שמתגלה בפורים הוא, כמו שאומרים חז"ל "מרדכי בדורו כמשה בדורו" (אסתר רבה ו:ב). משה נתן תורה לישראל והוריד מן לישראל, וגם מרדכי הוריד תורה לישראל והוריד מן לישראל. איך מרדכי הוריד מן לישראל? באופן של "שחקים", ששוחקים מן לצדיקים. בפורים מתגלה קבלת התורה חדשה, ומן חדש. כמו שמשה הוריד תורה והוריד מן, גם מרדכי הוריד תורה והוריד מן, ומאיפה? מ"שחקים", משחוק - משם מרדכי הוריד את הכל.

"כל ליצנותא אסירא, לבר מליצנותא דעבודה זרה" - מדרכי לא כרע ולא השחוה להמן, ומכח מה? כי הוא החיל על המן הכח של ליצנותא דעבודה זרה, ומהליצנות הזו, מהשחוק הזה, נעשה כל הגאולה - כמו שאומרים חז"ל "איש יהודי", שכופר בעבודה זרה" (מגילה יג.).

"אין אסתר מגדת את מולדתה ואת עמה"

בפורים. כמו שבקבלת התורה הראשונה היה "נעשה ונשמע" והיה באופן של כפה עליהם הר כגיגית, בפורים הרי אין כפה עליהם הר כגיגית, יש כאן רק נעשה ונשמע, אבל איפה מתגלה ה"נעשה ונשמע"? המילוי פיו שחוק שמתגלה בפורים, מברר קבלה ממקום חדש, שזה קבלת התורה של פורים.

על מעמד הר סיני נאמר שהיה "באימה ביראה ברתת ובזיעה" (ברכות כב.). אבל מאידך כתיב, "עבדו את ה' בשמחה וגילו ברעדה", ובחז"ל דרשו, "במקום גילה, שם תהא רעדה" (ברכות ל:), ועוד נאמר "אברהם יגל יצחק ירנן" (תפילת מנחה של שבת), יש כאן עדיין רעדה. כשמתגלה קבלת התורה בפורים, זה לא במדרגה של "עבדו את ה' בשמחה", אלא זה מדרגה של "אז ימלא שחוק" - עבדו את ה' בשחוק.

איך שמה מתבטא אופן של קבלת התורה? שיכור הרי פטור מתפילה (ערוכין סה. ועי' בהפוסקים דזה רק בשכרותו של לוט), הוא לא יכול להגיד "נעשה ונשמע", דהא "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (מגילה ז.), אז הוא לא יכול להגיד נעשה ונשמע. אז איך הוא מקבל את התורה? הוא מקבל את התורה מהמקום של "ימלא פיו שחוק". ומאיזה שחוק? מ"אמה שחוקת", מ"אז ימלא שחוק מפינו", מהכח של יצחק- "ישחוק".

זהו הקבלת התורה שמתגלה בפורים. השחוק שמתגלה בפה בפורים, של "ימלא אדם פיו שחוק", זה שחוק שבא מעומק קבלת התורה ברצון. משם מגיע עומק השחוק של פורים. זה לא קבלת התורה בשמחה שבלב, כדברי המהר"ל שהוזכרנו בהתחלה, אלא זה קבלת התורה מרצון כל כך חזק שהשמחה שבלב מתפשטת עד השחוק שבפה, שלמעלה מ"נעשה ונשמע".

על קבלת התורה כזו, ברור שאין שום מסירת מודעה. כל מסירת מודעה חלה רק אם

שחוק דקדושה בחודש אדר - חיי עולם הבא כאן בעולם הזה

"ימי הפורים האלה לא יעברון מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם" - זה עומק גילוי השחוק שבנפש, שמגלה את הנצח נצחים, של המציאות שאין לה גבול, של כח ההתפשטות שלעולם אין לה כילוי, "נצח ישראל לא ישקר" (שמואל א:טז).

כשהשחוק של האדם בימים אלה יבוא לא משחוק שבא מבחוץ, לא כמו השחוק וקלות ראש שמתוך כך אין עומדין להתפלל, אלא מה"אז ימלא שחוק פיננו" - אז יזכה האדם לחיות כאן בעולם הזה עם כח של עולם הבא. יזכה אותנו הבורא שנזכה עוד היום להגאולה השלימה, במהרה בימינו אמן.

ראש חודש מהות 014 אדר שחוק
מספר שיעור בקול הלשון 1132621

(אסתר ב:כ). פורים לא בא במהלכי דיבור, אלא במהלך שהפה יתמלא בשחוק, ואז אי אפשר לדבר. הבריאה נבראה בעשרה מאמרות, של "ויאמר אלוקים ויעש" עשרה פעמים. כנגד כך יש העשרת הדברות, כמו שאומרים חז"ל. פורים מגלה את השחוק שממלא את הפה, וזהו האור של קודם שנברא העולם. כשיש שחוק אין דיבור, וכשיש דיבור אין שחוק. פורים הוא "עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי", כי הפה מלא בשחוק ואז אי אפשר להגיד כלום.

שחוק הפה הוא למעלה ממה שנאמר "לעולם ה' דברך נצב בשמים" (תהילים קיט:פט), שהדבר ה' נמצא בשמים. פורים ממלא את כל הפה שחוק. במעמד הר סיני הוא בבחינת שם שד-י, מה שנאמר בבריאת עולם שד-י, "שאמר לעולמו די" (חגיגה יב.). אבל בפורים מתגלה ה"אמה שוחקת", עוד, עוד, עוד, כאמה שוחקת - אין שם "די", אלא להיפוך, "כל הפושט יד נותנים לו" (ירושלמי מגילה א:ד ואו"ח סי' תרצד סעיף ג). בפורים אין בחינה של "די", אלא כל הפושט יד נותנים לו, יותר מכפי צורכו. אין שם את הש-די של ה"די", אלא יש עוד, ועוד, ועוד - זהו פורים.

אוצר האותיות

חודש אדר – מזל דגים

הארת הדגים בחודש אדר

איתא בגמ' במגילה (יג:), "הפיל פור הוא הגורל, תנא כיוון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בירח שמת בו משה". בלשון חז"ל באסתר רבה יש טעם נוסף מדוע שמח המן כאשר נפל הגורל בחודש אדר, המזל של חודש אדר הוא מזל דגים, אמר המן דגים דרכם להיבלע.

כך הוא לשון הגמרא בעבודה זרה (ד:), מה דרכם של דגים גדולים לבלוע דגים קטנים, כך אלמלי מורא של מלכות איש את רעהו חיים בלעו. נאמר בעמלק "ולא ירא אלוקים" (דברים כה יח), שהרי אלמלי מורא של מלכות איש את רעהו חיים בלעו, ומצד כך מתגלה שעמלק-המן שנאמר בו "ולא ירא אלוקים" דרכו לבלוע, "איש את רעהו חיים בלעו" (אבות ג ב). לפיכך אומרים חז"ל ששמח המן שמחה גדולה כשנפל הפור בחודש אדר, מחמת שזה מזל של דגים שדרכם לבלוע אחרים.

אלא שמפלתו של המן היא שכשם שדג יכול לבלוע, כך הוא יכול גם להיבלע. ננסה קצת להתבונן בדברי חז"ל על שמחתו של המן במזל דגים, ובכך שמחד הם יכולים לבלוע, ומאידך הם יכולים להיבלע. נתבונן מהיכן נובע הכוח של דגים שבולעים ושנבלעים.

הגמרא בנדרים (ל:), אומרת, שדגים לא רואים פני חמה, מחמת שהם מכוסים ונמצאים בתוך המים. "פני משה כפני חמה פני יהושע כפני לבנה" (ב"ב עה:), והרי שהארת משה שנקראת 'חמה' לא נוגעת במקום שנמצאים בו הדגים. לפי"ז דברי הגמ' ודברי חז"ל באסתר רבה שורשם חד הוא, ירח שמת בו משה וחודש שהמזל שלו דגים קשורים אחד לשני, לא רק כפשוטו מכיון שמשה רבינו מת בו' באדר, דג

גימטריה ז', אלא יתר על כן, מעיקרא ההארה של משה לא חלה במזל דגים, לפי שפני משה כפני חמה, והדגים לא רואים פני חמה, כמו שנתבאר בגמ' בנדרים.

ירח שמת בו משה אין בו הארה למזל דגים, וגם קודם שמת משה אין בחודש הזה הארה של משה רבנו כלפי הדגים, שהחמה לא מאירה מתחת לים. זה השמחה גדולה ששמח המן כשנפל הפור בחודש אדר.

ישנו עומק נוסף בגילוי שהמן שמח שהגורל נפל בחודש שבולעים בו דגים, ע"פ מה שנאמר בחז"ל שדגים גדולים דרכם לבלוע דגים קטנים, המן שמח מכיון שהוא תפס את המציאות של עצמו כדג גדול שבא לבלוע דג קטן. אין אפשרות שדג קטן יבלע דג גדול, כך הוא טבע העולם, וכך הוא גם בלשון חז"ל, שלעולם דג גדול בולע דג קטן. אם כן, כשהמן שמח שיצא הגורל על מזל דגים, שעל ידי כן הוא יכול לבלוע, בהכרח שעומק תפיסתו של המן הייתה שיש לו כוח לבלוע את ישראל, מחמת שהגילוי של המן הוא דג גדול, שבולע את ישראל שהגילוי שלהם הוא דג קטן. ולהלן יבואר ביתר עומק.

"המן מן התורה מנין, שנאמר המן העץ" (חולין קלט:), "המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת" (בראשית ג יא), זהו חטא עץ הדעת. יש כמה וכמה לשונות בגמ' (ברכות מ.) מה היה אותו עץ, לחד מ"ד הוא היה עץ חיטה, מין דגן, 'דגן' זה דג-ן, דג נון. דג בארמית נקרא נונא.

"משה מן התורה מנין, בשגם הוא בשר" (חולין קלט:), "בשגם הוא בשר" (בראשית ו ג) זה השורש לגזירת המבול שירד לאחר מכן. מבואר בגמ' בקידושין ועוד, שכאשר נגזר

במעיי הדג, אזי הקיא אותו הדג גדול והוא נבלע ע"י דג קטן. בעצם מתגלה כאן מהלך שלא כדרך הטבעית שדג גדול בולע דג קטן, אלא מתגלה כאן שדג קטן בלע את יונה, ובעומק זה צרה גדולה יותר, ומהמקום הזה נאמר "מבטן שאול שיוועתי" (יונה ב ג). כל זמן שיונה היה במעיי הדג הגדול, אומרים חז"ל שהיה לו שם מעין גן עדן והוא לא היה בצער. אבל כשבלע את יונה דג קטן, ולפי לשונות אחרים בחז"ל וברש"י זה היה נקבה שהייתה מעוברת בשס"ה עוברים, אז נאמר "מבטן שאול שיוועתי".

התוקף של בליעת דג שמתברר כאן הוא, שבסדר העולם דג גדול בולע דג קטן, ביונה מתגלה שלא רק דג גדול בלע את יונה, אלא גם דג קטן בלע את יונה. ההתגלות הזאת היא התוקף של הבליעה, וזה השורש למפלה של המן שרוצה להשתמש בכוח הבליעה.

יתר על כן, חז"ל אומרים שבזמן שהיה יונה במעיי הדג אמר הדג ליונה, הגיע זמני להיבלע על ידי לווייתן. הלך אותו דג ללווייתן יחד עם יונה, ואמר יונה ללווייתן, תדע לך שיבוא יום לעתיד לבוא שיעשה הקב"ה מסיבה לצדיקים, ואז יאכלו אותך בסעודה, מיד ברח לו הלווייתן, כך מובא פרקי דרבי אליעזר ועוד. בסדר רגיל של בליעה דג גדול בולע דג קטן, ובעומק, הדג הגדול זהו לווייתן, הוא נקרא מלך הדגים, שר של דגים, הוא הבולע. וכאשר תהיה הסעודה של הצדיקים לעתיד לבוא, שזה נקרא סעודת לווייתן, מתגלה שמי שתמיד בלע הוא זה שנבלע, נאכל ע"י הצדיקים ונבלע בהם.

בצד הקלקול מתגלה אצל יונה שלא רק דג גדול בלע אותו, אלא אפילו דג קטן בלע אותו. לאחר מכן בהצלה של יונה, "מבטן שאול שיוועתי", כשמגיע זמנו של אותו דג להאכל על ידי הלווייתן אומר יונה ללווייתן, אנחנו הצדיקים עתידים לאכול אותך לעתיד לבוא. זהו צד התיקון שמתגלה שגם הדג הגדול שנקרא לווייתן נבלע לתוך איבריהם של צדיקים. אלו שתי הקצוות של מדרגת

הגזירה של המבול לא נגזרה גזירה על דגים שבים, ולכך נאמר בהמשך הפרשה "כל אשר בחרבה מתו" (בראשית ז כב), דייקא בחרבה מתו, אבל דגים שבים לא מתו. וזהו השורש שבאדר נולד משה.

בקלקול שמתגלה ב"בשגם הוא בשר", לא מתגלה קלקול של דגים, בהם לא חלה המציאות שנקראת מבול. זה השורש להצלה של בני ישראל, המן סבר לבלוע את בני ישראל מחמת שהם מזל של דגים, ושורש ההצלה של בני ישראל הוא שהדגים לא היו בכלל גזירת הכליה במבול, משורש "בשגם הוא בשר". כשהמן בא לגזור "להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן" (אסתר ג יג), איך הוא יכול לגזור גזירה להרוג את הכל, רק מכוח כך שכבר הייתה פעם גזירה שבאה להחריב את העולם, זהו המבול שבא להחזיר את העולם לתוהו ובוהו, ומכוח כך הוא יכול להחיל על בני ישראל גזירה של כליה, "להשמיד להרוג ולאבד". אבל מאותו השורש עצמו באה ההצלה לכלל ישראל, לפי שהדגים לא היו כלולים בגזירת המבול. המן שמח שהוא יבלע את אותם דגים משורש הגזירה של המבול, אולם שם נרמז משה רבינו, שהוא היפך של המן, ושם כבר נרמז שהדגים הללו לא יכולים להיבלע, זה שורש המפלה של המן הרשע.

קלקול ותיקון במדרגת בליעה בדגים

ביתר ברור, עיקר הגילוי של מציאות הבליעה בדגים מתגלה ביונה הנביא, כשהוא בורח תרשישה כי הוא לא רוצה ללכת לגינווה [גינווה' משורש נון], ואז נאמר "וימן ה' דג גדול לבלוע את יונה" (יונה ב א). זהו המקום שמתגלה בפועל מציאות הבליעה, ושם מדובר בדג גדול שבולע אדם.

סדר הדברים בסוגיה דיונה מבואר בדברי חז"ל בארוכה, מעיקרא יונה נבלע על ידי דג גדול, אבל לאחר מכן ראה הקב"ה שנוח ליונה

הבליעה, צד הקלקול וצד התיקון.

בפשטות, בצד הקלקול נתבאר שדג גדול בולע דג קטן, אבל זה עדיין לא הצרה הגדולה שהייתה ליונה, הצרה הגדולה היא כשהדג הקטן בלע את יונה, על זה נאמר "מבטן שאול שיוועתי". זה עומק הקלקול של המן שרצה לבלוע את ישראל, וע"ש כך הוא נקרא "איש צר ואויב" (אסתר ז ו), 'איש צר' זה בחינת דג קטן, מעין דג קטן שבלע את יונה ששם היה לו צר. זה הגילוי של הבליעה של המן שרצה לבלוע את בני ישראל, לא רק בערך של דג גדול שבוולע דג קטן, אלא אפילו בערך דג קטן שבוולע, מעין מה שהיה אצל יונה שנבלע על ידי דג קטן.

וכשנתהפך הדבר לטובה, מתגלה שהצדיקים עתידים לאכול ולבלוע את הדג הגדול, דהיינו סעודת הלוויתן. זה עומק דברי האסתר רבה שהוזכרו בראשית הדברים, כשנפל גורל הפור על ירח אדר של מזל דגים שמח המן שמחה גדולה כי דגים עניינם להיבלע, ומכוח מה רצה המן לבלוע, לא רק מצד דג גדול שבוולע דג קטן, אלא גם מכוח דג קטן שבוולע, מעין מה שהיה אצל יונה. אבל אז נתהפך הדבר לטובה, "איש צר", שם יש מיצר, לא ידע שכשם שהם נבלעים כך הם בולעים. ובעומק, הבליעה דתיקון היא לא רק כסדר הבליעה כדג גדול בולע דג קטן, אלא שעתידים הצדיקים לבלוע את הלוויתן שהוא הדג הגדול ביותר. זה עומק המפלה של המן הרשע.

"יעשו עץ גבוה חמישים אמה" (אסתר ה יד), נ' אמה בחינת נונא - דג, "ויתלו את המן על העץ" (אסתר ז י), זה נעשה מכוח מה שהלוויתן עתיד להיבלע ע"י הצדיקים, אפילו הדג הגדול עתיד להיבלע אצל הצדיקים. זאת מפלתו של אותו רשע.

גילוי ספר חדש מכוח הדגים

הגמ' בנדרים (נד:) אומרת "אביי אמר וכו' דדגים קשים לעיניים", כמו שאומרת הגמרא

במסכת בבא בתרא (עד:) "דגים פריצי", ומצד כך הם קשים לעיניים, כי עין רואה ולב חומד, כמ"ש "ותרא האשה" (בראשית ג ו). אבל בתיקון אומרת הגמרא ע"פ סדר האותיות נ' ס' ע', "אמר שמואל נ' ס' ע', נונא סמא עינא", נונא זה דג, וסמא הוא לשון רפואה, הדג מרפא את העיניים.

בצד הקלקול זה ס' ע' בלבד, 'סומא', ומצד כך דג קשה לעיניים, דג הוא ה'סומא' של עיניים. אבל בדג של יונה נאמר בחז"ל ששתי העיניים של הדג נעשו כשני זכוכיות, ומכוח כך ראה יונה את מה שנעשה בכל הים כולו, זה הבחנה של נונא סמא עינא בהבחנה של סם חיים.

נתבונן, אם נחבר את האותיות נ' ס' ע', יעלה בידינו המילה 'נסע'. כידוע התורה יש בה חמישה חומשי תורה, אבל אחד מאן דאמר אומרת הגמרא (שבת קטז). שפרשת "ויהי בנסוע הארון" (במדבר י לה) הוא ספר בפני עצמו. "ויהי 'בנסוע' הארון", "בנסוע" משורש נסע, נ' ס' ע', נונא סמא עינא, זה הופך להיות ספר בפני עצמו. ונו"ן לפניו ונו"ן אחריה, נו"ן דייקא. ממשיכה הגמ' ואומרת, למ"ד שזה הופך להיות ספר בפני עצמו הוא מפסיק באמצע ספר במדבר, נמצא שספר במדבר מתחלק לשלושה ספרים, וממילא יש שבעה ספרים, ע"ז נאמר "חצבה עמודיה שבעה" (משלי ט א) אלו שבעה ספרי תורה.

לפי מה שנתבאר עד השתא, דג בגימטריה שבע, מדרגת הדג הופכת את התורה מחמישה חומשי תורה לשבעה. כיוון שנפל ירח אדר בגורל שמח שמחה גדולה, שמח אותיות חמש. אבל המזל דגים הפך את הדבר ממדרגה של חמישה חומשי תורה למדרגה של שבעה, כשמתגלה מדרגת נונא סמא עינא בפרשת "ויהי 'בנסוע' הארון", זה יוצר גילוי שאין חמישה חומשי תורה אלא שבעה, "חצבה עמודיה שבעה". מכוח הנונא סמא עינא, מכוח ויהי 'בנסוע', מתגלה כאן ספר חדש, וממילא

זה יוצא ממדרגה של חמישה חומשי תורה למדרגה של "חצבה עמודיה שבעה".

"הדר קיבלוה בימי אחשוורוש" (שבת פח.) מאהבת הנס, מה עומק המדרגה של הדר קיבלוה, מה שמחמישה חומשי תורה התורה הפכה להיות "חצבה עמודיה שבעה", ההתגלות הזו נעשתה מכוח הנונא סמא עינא, שזה שורש המפלה של המן הרשע. בתחילה המן ניסה לבלוע את בני ישראל, והמפלה שלו הייתה שלבסוף בני ישראל בלעו אותו. מצד מה שבני ישראל בלעו אותו, משורש מדרגת הדגים, יש כאן שורש שהתורה הפכה מחמישה חומשי תורה ל"חצבה עמודיה שבעה" מכוח מדרגת הדג, כמו שנתבאר לעיל.

"הדר קיבלוה בימי אחשוורוש", ההצלה של בני ישראל מגלה פנים חדשים במדרגת "חצבה עמודיה שבעה", זה השורש של האור של התורה דלעתיד לבוא, שהתגלה במציאות של ימי הפורים. "הדר קיבלוה בימי אחשוורוש" מגלה כאן פנים חדשות במדרגת תורה, כאן מתגלה שה"נונא סמא עינא" מגלה ספר חדש. לפי זה מתבאר הפסוק "כתוב זאת זכרון בספר ושם באוזני יהושע" (שמות יז יד), "זכרון בספר", ז' בספר, דהיינו שבעה ספרים, "כתוב זאת זיכרון בספר", זהו "ויהי בנסוע הארון" שהוא ספר בפני עצמו.

סעודת פורים משורש סעודת הלוויתן

הגמ' בשבת (קח:) אומרת שהרי יש דין לענג את השבת, אומרת הגמ' "במה מענגו וכו' בדגים גדולים". בסעודת הלוויתן דלעתיד לבוא, אז העונג לא יהיה רק בדגים גדולים, אלא בדג 'הגדול' שהוא הלוויתן, וכידוע סעודה של שבת היא מעין עולם הבא, על זה נאמר במה מענגו בדגים גדולים, מעין הסעודה דלעת"ל. אבל בסעודה דלעתיד לבוא, שהיא לא רק מעין עולם הבא אלא היא סעודה של עוה"ב ממש, בסעודה הזו לא יהיה דגים גדולים, אלא דג הגדול דהיינו הלוויתן,

זאת סעודתו של לווייתן לעתיד לבוא.

בימי הפורים נאמר דין של "ימי משתה ושמחה" (אסתר ט כב), על מפלתו של אותו רשע שנתלה על עץ גבוה חמישים אמה, חמישים אמה זה עומק המפלה משורש נ', נונא, נונא סמא דעינא. מצד כך בסעודת הפורים שנאמר בה "ימי משתה ושמחה", אנחנו אוכלים סעודה מסעודתו של לווייתן, מכוח הסעודה שמתגלה לעת"ל.

הגמ' בב"ב אומרת שבתחילה היה לווייתן זכר ונקבה, ואז הקב"ה סירסו לזכר והרג לנקבה. חיבור זכר ונקבה נקרא דעת, "והאדם ידע את חוה אשתו" (בראשית ד א), וכשאין חיבור של זכר ונקבה מתגלה שאין דעת, ולכן בלווייתן זכר ונקבה אין דעת, לפי שאחד נהרג והשני נסתרס.

בעומק משום כך נאמר בסעודת פורים דין של משתה, "ימי משתה", המשתה הוא דין בסעודה, כך פוסק הרמב"ם. הדין של "חייב איניש לבסומי עד דלא ידע" (מגילה ז:), זה מכוח כך שהסעודה היא סעודה דלווייתן שאין שם חיבור של זכר ונקיבה, אין שם דעת, זה העומק ב"עד דלא ידע".

פורים הוא אור דלעתיד לבוא, "ימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם" (אסתר ט כח), לעתיד לבוא כל המועדים בטילים חוץ מפורים. אבל ביתר התבוננות ע"פ מה שנתבאר השתא, סעודת פורים מגלה את המציאות של דג דלווייתן, שהיא סעודה דלעת"ל, סעודת פורים היא מעין הסעודה דלעתיד לבוא של סעודת לווייתן, שעתידי הקב"ה לעשות לצדיקים. סעודת הלווייתן עניינה מה שהמן רצה לבלוע אותנו ונהפך הדבר שבמקום כך אנחנו בולעים אותו, זה סעודה דלעת"ל, וזה שורש סעודת הפורים שנקראת "ימי משתה".

פרשת "ויהי בנסוע הארון" מוקפת בשני נ', נ' ישרה בתחילת הפרשה, ונ' הפוכה בסוף הפרשה. בערכין דידן, מה עומק שני הנ',

דוד בא ומגלה שיש רק דג אחד, שהרי אפילו מהלוויתן לא נשאר זכר ונקבה, אלא רק אחד מהם התקיים, כבר אין דגים אלא רק דג אחד. זה נקרא סעודה דלעתיד לבוא.

"ליהודים הייתה אורה" (אסתר ח טז), בפורים מתגלה ההארה של העינא פקיחא של הדגים, שמתגלה מכוח הסעודה דלוויתן שאוכלים בפורים, הדג-נונא שאוכלים בו ביום. ההארה של "ליהודים הייתה אורה" זה סעודת הלוויתן. במדרגת פקיחו דעינא דדגים מתגלה הארה חדשה של תורה דלעתיד לבוא, "ויהי בנסוע הארון".

זה השורש לשתיית היין שאנחנו שותים בפורים, דג בגימטריה שבע, ו'יין' בגימטריה שבעים כמו שאומרת הגמרא, זה ההתפרטות של אותו דג, על זה חלה המציאות שנקראת ימי משתה. האכילה היא אכילה של דג, והשתייה היא שתייה של יין שהוא התפרטות של דג. זה עומק סעודת לוויתן דלעתיד לבוא שאין שם ידיעה של זכר ונקבה, זה שורש הסעודה במדרגת "חייב איניש לבסומי עד דלא ידע".

מעיקרא המן עושה עץ גבוה חמישים אמה לתלות את מרדכי, "ויתלו את מרדכי עליו" (אסתר ה יד), אבל לאחר מכן מתהפך הדבר, "ויאמר חרבונה וכו' גם הנה העץ אשר עשה המן וכו' ויאמר המלך תלוהו עליו" (שם ז ט). זה עומק הנ' ההפוכה בסוף פרשת "ויהי בנסוע הארון", האור של "ויהי בנסוע הארון", של "חצבה עמודיה שבעה", דג' בגימטריה שבעה כמ"ש, זה שורש המפלה של המן הרשע.

המפלה של המן הייתה ע"י ההתהפכות, "אשר שברו אויבי היהודים לשלוט בהם" (אסתר ט א), 'שברו' משורש "בשגם הוא בשר", "ונהפוך הוא" (אסתר ט א), נתהפך הדבר לטובה. ההתהפכות הזו חלה משורש ההארה של "ויהי בנסוע הארון ויאמר משה קומה ה' ויפוצו אויביך וינסו משנאיך מפניך" (במדבר י לה), שם מתגלה הביטול של האויבים מכוח הנ' ההפוכה, ואותה נ' הפוכה הפכה את העץ של חמישים אמה, שהמן רצה לתלות את מרדכי עליו, "ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי" (אסתר ז י).

בעומק, ההבחנה של נונא סמא דעינא זה התגלות של רפואה, והאופן שבו הרפואה התגלתה ע"י סעודת הלוויתן היא בהיפוך הנ', שתלו את המן הרשע במקום מרדכי. 'נון' נכתבת לשני הצדדים, נ' ו' נ', היא יכולה להתהפך לשני הכיוונים. זה כוח ההיפוך שמכוחו נגרם המפלה של המן הרשע, מכוח פרשת "ויהי בנסוע הארון", נונא סמא דעינא.

"אין בן דוד בא עד שיתבקש דג לחולה ולא יימצא" (סנהדרין צח). מה העומק שיבוקש דג לחולה ולא יימצא, יש גילוי של 'דוד' ויש גילוי של 'דואג', דוד ודואג זה אותו גימטריה, 'דואג' זה 'דג או', תורתו מהשפה ולחוך, ו'דוד' הוא בגימטריה פעמיים דג. "אין בן דוד בא עד שיבוקש לחולה דג ולא יימצא", ולמה לא יימצא, כי כל הדגים כולם נבלעו על ידי לוויתן, ואז מתגלה שמישיח בן דוד בא, משיח בן דוד מגלה שאין פעמיים דג', אלא משיח בן

ראש חודש מול 015 אדר מול דגים
מספר שיעור בקול הלשון 1132622

אוצר האותיות

חודשי אדר א' ואדר ב'

ב' חודשי אדר בשנה מעוברת

פורים קטן חל בחודש אדר א', כשיש שנה מעוברת. חז"ל אומרים ששמות החודשים עלו עמם מבבל, כשעלו בעליה הראשונה מבבל לבנית ביהמ"ק עלו עמם שמות החודשים, ובכללם חודש אדר, אלא ששונה חודש אדר משאר כל החודשים כולם, שבשנה מעוברת מוסיפים עוד חודש והוא הכפלה של חודש אדר. יש כמה סוגיות בש"ס בנושא חודש אדר בשנה מעוברת, במסכת ערכין (לא.) לגבי בתי ערי חומה שנגאלים בתוך שנה, מה הדין בשנה מעוברת, ובמסכת נדרים (סג.) לגבי אדם שנדר לא לטעום יין שנה, עד מתי הנדר שלו חל, אם אדר השני נכלל גם הוא בשנה, ומה הדין אם נדר לא לטעום יין עד סוף אדר, לאיזה אדר כוונתו. הגמ' מביאה ראייה ממח' ר"י ור"מ לגבי שטרות, מה כותבים בשטר באדר של שנה מעוברת, ובעצם המח' שלהם היא איזה אדר הוא העיקרי, האם אדר הראשון הוא העיקר ולפיכך אדר ראשון כותב אדר סתם ואדר שני כותב אדר ב', או שאדר השני הוא האדר העיקרי ולפיכך באדר השני כותב אדר סתם, ובאדר הראשון כותב אדר א'.

הירושלמי פוסק למעשה שבאדר ראשון כותבים אדר ראשון ובאדר שני כותבים אדר שני, וכן פסק הרמב"ם. בכללות ממש, ישנם ארבעה מהלכים בסוגיית אדר, יש הבחנה שאדר ראשון הוא האדר העיקרי, ישנה הבחנה הפוכה שאדר השני הוא האדר העיקרי, ישנה הבחנה שבשני האדרים צריך לכתוב איזה אדר הם, אלו דברי הירושלמי. וישנה הבחנה רביעית ששני האדרים זה בעצם חודש אחד ארוך, אם כל שאר החודשים הם כ"ט או ל' יום, אדר יכול להיות נ"ט או ס' יום, תלוי בשי' הגמ' האם אדר הוא חודש מלא או חסר, האם שניהם

מלאים או שניהם חסרים, או רק אחד מהם מלא או חסר. אבל בכללות חודש אדר כפול יכול להיות נ"ח נ"ט או ס' ימים, (משורש הסוגיא שהזכרנו בפעמים אחרות, "נטיית ידי ואין מקשיב" זה נ"ח נ"ט וס', בחינת חניטה, חנט, נ"ח, נ"ט.) בכל אופן אלו ארבע מהלכים בסוגיא של שני החודשים הללו שנקראים אדר.

בכללות ממש ישנם שלושה אדרים, בשנה רגילה יש אדר אחד, ובשנה מעוברת יש שני אדרים. ישנה הבחנה שבשנה מעוברת אחד מן האדרים הוא האדר הפשוט, וממילא יש רק שני סוגים של אדר, אדר העיקרי ואדר נוסף בשנה מעוברת, אבל בעומק ישנם שלושה סוגי אדרים, אדר של שנה פשוטה, ובשנה מעוברת יש אדר ראשון ואדר שני, והם לא כאדר של שנה רגילה.

שורש אדר בתורה

על אף שהמילה 'אדר' היא שם שעלה מבבל, אבל כל שם שמגיע מלשון ארמית בהכרח שיש לו שורש בתורה. כמו שכבר הוזכר פעמים רבות, יש את שבעים לשון ויש את לשון הקודש, והממוצע בין שבעים לשון ללשה"ק הוא לשון ארמית, ולפיכך שורש השמות של החודשים הללו נמצא להדיא בלשה"ק, ובהרחבה גם כל שבעים לשון שורשם בלשה"ק.

מהו השורש של אדר בלשון הקודש בתורה, בפרשת נוח לאחר שיצא נוח מן התיבה נאמר, "ויאמר להם פרו ורבו ומילאו את הארץ" (בראשית ט א), "אך בשר בנפשו דמו לא תאכלו ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרוש את נפש האדם" (שם ד-ה). במילה 'אדרוש' יש צירוף של לשון אדר. הזכרנו שיש ג' אדרים, שלוש פעמים נאמר כאן בפסוק לשון 'אדרוש',

"וישטום עשיו את יעקב וכו' יקרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי" (בראשית כז מא), ע"ז נאמר "מיד איש אחיו אדרוש את נפש האדם". א"כ הגילוי של הדרישה שלישית שנאמרה בפסוק, "מיד האדם מיד איש אחיו אדרוש את נפש האדם", מתגלה בשורש בקין והבל, ובהתפשטות דורשים חז"ל שזה קאי על יעקב ועשיו.

בפרשת תולדות יש צירוף נוסף של 'אדר' שנאמר ביחס לעשיו, "ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שיער ויקראו שמו עשיו" (בראשית כה כה), אומר רש"י "כולו כאדרת שיער, מלא שער כטלית של צמר המלאה שער", המילה 'אדרת' יש בה אותיות אדר, אדר-ת. ביארנו לעיל ששורש אדר הוזכר בפסוק "מיד אחיו אדרוש", זאת דרישה שמתגלה כשקם עשיו על יעקב אחיו ורוצה להורגו, אותו עשיו שעליו נאמר "כאדרת שיער".

שורש מלחמת אומות העולם בישראל

נתבונן, שורש השנאה של עשיו ליעקב היא בעיקר בגלל שיעקב לקח לעשיו את הברכות, כאשר באה רבקה ואומרת ליעקב לקחת את הברכות היא לוקחת את שני עורות גדיי העיזים ושמה על ידיו, כמ"ש "הקול קול יעקב והידיים ידי עשיו" (בראשית כז כב).

כשרבקה שמה את העורות השעירים על ידיו של יעקב, היא בעצם לוקחת את מה שנאמר בעשיו "כולו כאדרת שיער", ואת זה היא שמה על הידיים של יעקב, ודווקא על מדרגת הידיים, כמו שיבאר. שורש המלחמה בין ישראל לאוה"ע נמצא כבר בימי נוח, עשרה דורות מאדם הראשון עד נוח, נוח ניצל ממי המבול ביחד עם בני ביתו, ומי שניצל עוד מהמבול הוא עוג מלך הבשן, כידוע בד' חז"ל. אבל עוג מלך הבשן לא היה בתיבה בזמן המבול, וע"ז נאמר בלשון הפסוק שמקומו באדרעי, זה היה מקומו של עוג, וגם כשמשוה נלחם בו כתוב שהוא יצא למקום שנקרא

הגמ' בסנהדרין דורשת כלפי מה נאמרו שלושה דרישות, "ואך את דמכם לנפשותיכם 'אדרוש', מיד כל חיה 'אדרשנו', ומיד האדם מיד איש אחיו 'אדרוש' את נפש האדם".

משה רבינו נאמר בו ג"כ לשון דרישה כשהקריבו הכהנים את החטאת לאחר מיתת נדב ואביהוא, "ואת שעיר החטאת דרוש דרש משה וגו' מדוע לא אכלתם את החטאת" (ויקרא י טז-יז), אומרים חז"ל שנתעלמה ממנו הלכה. ג' פעמים חלה מציאות של שכחה במשה, כיון שבא לידי כעס בא לידי טעות. "דרוש דרש" מלשון אדר, זה חודש שנוולד בו משה וזהו חודש שנפטר בו משה, שכידוע ז' באדר זה תאריך פטירתו ולידתו של משה רבינו. מצד מיתת משה, יש בו שורש לכך שנתעלמה ממנו הלכה ג' פעמים. הגילוי של אדר מתגלה במשה רבינו מצד ה"דרוש דרש", כמ"ש הגמ' בקידושין (ל. ו') דגחון אמצע התורה באותיות, "דרוש דרש" אמצע התורה בתיבות, דרוש מצד אחד ודרש לצד שני. זה העומק של מציאות פורים שחלה באמצע אותו מקום של דרישה, בחודש אדר.

מ"מ לשון 'דרישה' בתורה הוא השורש לשם אדר. לשון הפסוק שהזכרנו הוא "ואך את דמכם לנפשותיכם אדרוש מיד כל חיה אדרשנו ומיד האדם מיד איש אחיו אדרוש את נפש האדם". אומר רש"י, "את דמכם, אע"פ שהתרתם לכם נטילת נשמה בבהמה את דמכם אדרוש מהשופך דם עצמו. לנפשותיכם, אף החונק עצמו אע"פ שלא יצא ממנו דם. מיד כל חיה, לפי שחטאו דור המבול והופקרו למאכל חיות רעות לשלוט בהן שנאמר נמשל כבהמות נדמו לפיכך הוצרך להזהיר עליהן את החיות. מיד האדם, מיד ההורג במזיד ואין עדים. ומיד איש אחיו, מי שהוא אוהב לו כאח והרגו שוגג".

שפיכות הדמים הראשונה בתורה התגלתה באחים, קם קין על הבל אחיו והרגו, וכשנאמר כאן "מיד איש אחיו אדרוש את נפש האדם" אומרים חז"ל שזה קאי על עשיו ויעקב,

בבטנך ושני לאומים ממעיך יפרדו" אלו שני מלכויות, שלמה המלך זה מלכות דקדושה, ומלכות דקלקול זה אדריאנוס קיסר שהחריב את ביתר והחריב את ארץ הקודש, 'אדריאנוס' מלשון אדר, עליו נאמר "ויאמר ה' לה שני גויים בבטנך". אדריאנוס היה מתולדתו של רומי, שבזמנו היה עיקר החורבן של ארה"ק, וההריגה של עשרת הרוגי מלכות הייתה בימיו של אדריאנוס קיסר, עליו נאמר "שני גויים בבטנך", כנגד שלמה המלך יש את הגילוי של אדריאנוס קיסר שהוא אדר דקלקול.

ג' טעמים לעיבור השנה

בעיקר גדר העיבור, יש ג' סיבות לעבר את השנה, מצד התקופה, מצד התבואה ומצד פירות האילן. איתא בגמ' בסנהדרין (יח): "גופא אין מושיבין מלך בסנהדרין ולא מלך וכה"ג בעיבור השנה, מלך משום אפסניא", דהיינו שהוא משלם לצבא לפי שנים, ולכן הוא רוצה שיהיה יותר חודשים בשנה, "כהן גדול משום צינה", כיון שהוא צריך לטבול ביוהכ"פ, ואם יעברו את השנה נמצא שהוא טובל בחשוון כשיש צינה במים. "אמר רב פפא ש"מ שתא בתר ירחא אזיל", כלומר, תקופת הקור לא משתנה על פי העיבור, ולכן כאשר מעברים את השנה חודש תשרי חל להיות בתקופת חשוון.

מקשה הגמ', "איני והא הנך ג' רועי בקר דהוי קיימי ושמעינהו רבנן דקאמרי, חד אמר אי בכיר ולקיש כחדא יינץ דין הוא אדר ואי לאו לית דין אדר", מסביר רש"י, אם יהא חום בקרקע ויצמח זרע הבכיר והאפילה יחד, כלומר אם בגלל החום הבכיר שנזרע בתחילה והאפילה שנזרעה מאוחר יצמחו יחד אז זהו אדר, ואם לאו אין זה אדר אלא שבט. "וחד אמר אם תור בצפר בתלג ימות ובטיהרא בטול תאינה ידמוך ישלח משכיה דין הוא אדר, ואם לאו לית דין אדר", מסביר רש"י, אם בבוקר יהיה קור חזק עד שיהיה השור קרוב למות מחמת הצינה [ולפי חלק מהראשונים זהו

אדרעי. בלשון ארמית יד נקראת דרעא, זה המקום שבו נמצא עוג מלך הבשן, שהוא השורש למלחמה של ישראל באוה"ע.

א"כ עוג ניצל מן המבול במקום הידיים, מקומו באדרעי, וכנגדו עומד משה שגם ניצל מן המים ע"י הידיים, "ותשלח את אמתה" (שמות ב ה) - ידה, וכתוב "מן המים משיתיהו" (שם י). ומצד כך, המלחמה באוה"ע מתגלה במקום הידיים, זה מקום המלחמה שמתגלה בבחינת משה מול בשן, וכמו שהזכרנו פעמים רבות 'משה' במילוי ו' עולה לגימטריה 'בשן', כמבואר בחז"ל שמשה היה ראוי ששמו יהיה מלא. הגילוי של משה שניצל בבחינת מי נוח, "מן המים משיתיהו", הוא כנגד עוג מלך הבשן שמקומו באדרעי, כנגד הכוח 'אדרעי' של עוג מלך הבשן, נאמר במשה רבינו "הראה לו קשר של תפילין" (אף קשר של יד רמוז כאן), וזה מדרגת "ויקר" (אסתר ח טז) שמתגלה בניצחון של היהודים על אויביהם.

בזרועות מתגלה מדרגת אדרעי-אדר, זה שורש המלחמה כנגד הצד ההפוך. בשורש זה מתגלה במלחמה של משה כנגד עוג מלך הבשן באדרעי, ובהשתלשלות זה מתגלה במלחמה של משה עם עמלק, שם נאמר "ויהי ידיו אמונה עד בוא השמש" (שמות יז יב). ג' פעמים הוזכר בתורה אדר בלשון אדרוש בפסוק שהבאנו לעיל, "מיד אחיו אדרוש", חז"ל דורשים את הפסוק הזה על יעקב ועשיו, שעשיו יבוא להרוג את יעקב. כשרבקה לוקחת את בגדי עשיו, את ה'אדרת שיער', ושמה אותם על ידיו של יעקב, זה הכוח של המלחמה של 'אדרעי' כנגד המציאות של עשיו ותולדתו שהיא עמלק.

"ויתרוצצו הבנים בקרבה ותאמר אם כן למה זה אנוכי ותלך לדרוש את ה', ויאמר ה' לה שני גויים בבטנך ושני לאומים ממעיך יפרדו ולאום מלאום יאמץ ורב יעבוד צעיר" (בראשית כה כב-כג). "שני גויים בבטנך" אלו אנטונינוס ורבי, כך מובא ברש"י, אבל חז"ל דורשים "שני גויים

שני אדרים. בשנה מעוברת ההגדרה היא לא שיש אדר פשוט ועוד אדר שנוסף אליו, אלא זוהי הבחנה חדשה שיש עוד שני בחינות של אדר. בענין שני אדרים אמרו בגמ' במסכת מגילה (ו:), "קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה קוראים אותה באדר שני". יש מחלוקת בגמ' עד מתי אפשר לעבר את השנה, יש מ"ד שזמן העיבור הוא מראש השנה ועד פורים, כי לאחמ"כ כבר דורשים בהלכות פסח ועתיד העם להתבלבל ולפיכך יקלו במצות מצה ויאכלו חמץ, אבל לדינא אפשר לעבר את השנה עד סוף אדר.

הגמ' בברכות (י:) מביאה ששה דברים שעשה חזקיה, שלושה הסכימו עמו חכמים ושלושה לא הסכימו עמו חכמים, "עיבר ניסן בניסן ולא הסכימו עמו חכמים", לא עיבר את ניסן ממש, אלא עיבר את אדר ביום הראוי להיות ניסן דהיינו ל' אדר שיכול להיות גם א' בניסן, וע"ז לא הודו לו חכמים, לפי שאין מעברים את השנה אלא באדר, ויום שראוי להיות ניסן הוא כבר חשוב כניסן, ולכן אמרו חכמים שאי אפשר לעבר אז את השנה, אבל לאחר פורים ודאי שאפשר לעבר את השנה. כך גם מבואר מדברי המשנה במגילה, "קראו את המגילה באדר הראשון ונתעברה השנה", הרי שאפשר לעבר את השנה גם אחרי פורים.

ממשיכה המשנה ואומרת, "אין בין אדר ראשון לאדר השני אלא קריאת המגילה ומתנות לאביונים" (מגילה ו:). יש מחלוקת יסודית בגמ' האם הדין של קריאת מגילה ומתנות לאביונים שייך לאדר הראשון או לאדר השני, בהלכה נפסק שקוראים את המגילה באדר ב', אבל הגמ' מביאה מח' תנאים, לדעת ר' יוסי קוראים מגילה באדר הראשון, ושיטת רשב"ג שקוראים את המגילה באדר השני. אומרת הגמ', "ושניהם מקרא אחד דרשו, "בכל שנה ושנה" (אסתר ט כז), ר"ז סבר בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לשבט אף כאן אדר הסמוך לשבט, רשב"ג סבר בכל שנה ושנה מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לניסן אף כאן אדר

עוף שנקרא תור], ובצהריים יגבר כוח החום עד שיהיה השור מיצל בצל התאנה מחמת החום, אז זהו אדר שבו יש הבדל קיצוני בין היום ללילה, ואם לאו אין זה אדר. "וחד אמר אם קידום תקיף לחדא יהא יפח בלועך נפיק לקיבליה דין הוא אדר ואי לאו לית דין אדר", אומר רש"י, "אם כבר תשש כוח החורף כ"כ שכשיהא רוח מזרחית חזקה מאוד והיא מביאה צינה, ואתה מנשב בפין ויוצא לקראתה ונפיתך קשה מן הרוח ומחממתה זהו אדר, ואי לאו לית דין אדר".

אלו הם שלושת הלשונות בדברי הגמ'. המהרש"א אומר שכידוע יש ארבעה מדרגות, דומם, צומח, חי ומדבר, שלושת הלשונות הללו הם שלושת המדרגות של צומח חי ומדבר, ללשון הראשונה בודקים מהו החודש לפי הזרע, זהו צומח, ללשון השניה בודקים לפי בעל חי, וללשון השלישית החודש נקבע לפי הרוח שמנשבת מהפה, זהו מדבר.

ראשית כל, יש עוד הבדל מהותי בין הדוגמאות בגמרא, במקרה הראשון הגמ' אומרת שמה שנזרע בהתחלה ומה שנזרע בסוף גדלים יחד, כלומר שני דברים מובדלים התחברו יחד. בדוגמה השניה אומרת הגמ' שבבוקר קר מאוד ובצהריים חם מאוד, כאן יש הבדלה גמורה בין הדברים. והדוגמה השלישית היא על נפיתה מהפה, על כוח הדיבור, כידוע בדברי רבותינו כוח הדיבור הוא מקום חיבור ההפכים נשמה וגוף, רוח ממלא. מצד כך מתגלה שכאשר הוא מחמם את הרוח מכוח נפחת פיו, כלילת ההפכים שלו באה לידי גילוי בשלימות. א"כ בדוגמה הראשונה יש שני הפכים שמתחברים, לאחמ"כ יש שני הפכים שנבדלים, והדוג' השלישית היא מקום כוח חיבור ההפכים שמתגלה באדם.

חיבור אדר לשבט ולניסן

נתבאר לעיל שיש ג' בחינות של אדר, אדר של שנה פשוטה, ובשנה מעוברת יש

הסמוך לניסן".

ואפי' הולך למדינת הים שמו עליהם. ללשון שני אומרת הגמ' מהו אדר, "אדרא כשמיה, כדאמרי אינשי מאי אדרא, דקיימי לדרי דרי", לפי שהוא עץ חזק זה מתקיים לדורי דורות, 'אדר' מלשון דורות.

שני הלשונות האלו מקבילים לשני הבחינות שיש באדר, ללשון הראשון בדברי הגמ' שאדר זה מלשון חוזק, מצד כך חודש אדר מצטרף לשבט שהוא ג'כ מלשון חוזק, "שבטך ומשענתך המה ינחמוני" (תהילים כג ד). לפי"ז יתבארו דברי הגמ' בברכות, "באדר מיתת וניסן לא חזית, באדרותא מיתת ולא אתית לידי ניסיון", וזהו אדר שמצטרף לחוזק שיש בשבט, ולא לחולשה שנמצאת בניסיון. אדר שמתחבר לשבט הוא בהבחנה של חוזק, כמ"ש "אדיר במרום ה'" (תהילים צג ד), וזה מה שאמר ר' ישמעאל לכן דמא שהוא ימות באדרותא, מיתתו תהיה מתוך חוזק ולא מנקודת ניסיון. רבותינו אומרים שבזמן המוות יש לאדם ניסיון האם לכפור או לא, ע"ז נאמר כאן שימות באדר ולא יגיע לידי ניסיון, דהיינו שהאדר שלו מצטרף לחוזק של שבט ולא לניסיון של ניסן.

בעומק, מצד אחד ניסן זה מלשון ניסיון, אבל בניסיון יש גם נקודת חוזק, נס להתנוסס, וכלשון המשנה (ב"ב עג), "המוכר את הספינה מכר את התורן ואת הנס", ובגמ' שם "נס אדרא", "הוא הוילון שפורסים על התורן להוליך את הספינה ברוח" (רש"י שם). א"כ אדר הסמוך לניסן לא סמוך אליו רק מצד הניסיון, אלא אף מדין נס להתנוסס, כשיש צירוף של אדר לשבט מדין חוזק, אזי גם הצירוף של אדר לניסן הוא לא מדין ניסיון אלא מדין תוקף וחוזק של נס להתנוסס. חז"ל מונים סוגים של ארזים ואחד מהם נקרא אדרי, זה התוקף של "כארז בלבנון ישגה" (תהילים צב יג), באותה בחינה של "אדיר במרום".

בעומק, חודש אדר נמצא בין שבט מצידו האחד לבין ניסן מצידו השני, בשנה רגילה יש באדר את שני החלקים הללו, אבל בשנה מעוברת כשיש שני אדרים, בכל אחד מהם יש רק חלק אחד, אדר הראשון סמוך רק לשבט, ואילו אדר השני סמוך רק לחודש ניסן. זה עומק המחלוקת בד' התנאים, האם עיקר הדין של פורים נאמר באדר הסמוך לשבט, או שהוא נאמר באדר הסמוך לניסן, מהו החלק העיקרי באדר, האדר שנוטה לשבט או האדר שנוטה לניסן. כמובן שהאדר הוא איתנייהו ואלו ואלו דברי אלוקים חיים, אבל ודאי שיש כאן שני חלקים שמתגלים באדר.

בראשית הדברים הגדרנו שיש ג' סוגי אדרים, יש אדר של שנה רגילה, ושני אדרים של שנה מעוברת. למשנ"ת השתא, אדר של שנה רגילה עניינו שהוא סמוך לשבט ולניסן גם יחד, ובשנה מעוברת אדר הראשון סמוך לשבט בלבד, ואדר השני סמוך לניסן. ננסה להבין מה המהות של אדר הסמוך לשבט ומהו המהות של אדר הסמוך לניסן.

הגמ' במסכת ברכות (נו.) מספרת ששאל בן דמא בן אחותו של רבי ישמעאל את רבי ישמעאל על כמה סוגי חלומות שהוא ראה, מה פתרון החלומות, "חזאי דאמרו לי באדר מיתת בניסן לא חזית", תמות באדר ולא תראה את ניסן, "אמר ליה באדרותא מיתת ולא אייתת לידי ניסיון", כלומר, תמות ממקום של חוזק-אדרותא, אדר מלשון אדרותא, ולא תגיע לידי ניסיון, ניסן מלשון ניסיון. רש"י מסביר מהו לשון אדרותא, בכבוד ובהדר, בכבוד ובהדר תמות ולא תגיע לידי ניסיון.

המילה 'אדר' יש בה כמה וכמה משמעויות, בגמ' במסכת ביצה (טו:) נאמר "הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהן אדר, שנאמר אדיר במרום ה'", מסביר רש"י שמהפסוק משמע ש'אדר' הוא לשון חוזק, לכך יטע אדר שהוא עץ חזק ויציב במקומו, וע"י ניכרים נכסיו

חודש אדר מכוח לידתו ומיתתו של משה רבינו

משה רבינו נולד באדר ונפטר באדר, וכאן מונח היסוד הפשוט של מה שנתבאר השתא. כשנולד משה באדר, לא היה לו התגלות של החיבור לשבט, האדר היה מצורף לניסן ולא לשבט, כלומר אצל משה שנולד באדר לא היה לו צירוף לשבט, לפי שאותה שנה מעוברת הייתה, אבל כשמת משה האדר היה מצורף לשבט ולא לניסן.

אולם בפנים אחרות, "באדר מיתת וניסן לא חזית", בעומק החלום הזה התקיים במשה רבינו בשני החלקים, משה רבינו שהוא אדר הצטרף לשבט בשורש נשמתו, כמ"ש "יען לא האמנתם בי להקדישני" (במדבר כ"ב), משה רבינו היכה את הסלע במקום לדבר אליו, "ויך את הסלע" (שם יא), ובמה הוא הכה אותו, במקל, בשבט. נמצא שההצטרפות של האדר של משה רבינו לשבט הייתה שורש מיתתו. כמובן שבכל דבר יש צדדים לכאן ולכאן, אבל בפשטות מדין לידתו של משה רבינו הוא אדר שמצטרף לניסן, ומדין מיתתו של משה רבינו האדר מצטרף לשבט, אלו הם שתי הפנים של מציאות האדר.

איתא בגמ' במגילה (יג:) "כיון שנפל פור בחודש אדר שמח שמחה גדולה, אמר נפל לי פור בחודש שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד". ובגמ' בתענית (כט.) "כשם שמשנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבים בשמחה, אמר רב פפא הלכך בר ישראל דאית ליה דינא בהדיה עכו"ם מיניה באב דריע מזליה ולימצי נפשיה באדר דבריא מזליה", שיעשה את הדין עם עכו"ם באדר מחמת שטוב מזלו. ואמר רש"י מהו טוב מזלו שיש באדר, אדר וניסן פורים ופסח, זה תוקף המזל שיש באדר. בעצם דברי רש"י הם מצד לידתו של משה רבינו, שאדר מצטרף לניסן, זה שורש המזל הטוב שיש באדר, כמ"ש במשה רבינו שכיון שנולד נתמלא הבית אורה, "ותרא אותו כי טוב" (שמות כ"ב), זה הטוב

מזליה שמתגלה באדר, מכוח הצירוף של אדר לניסן, פורים ופסח, והחיבור לניסן זה מדין נס להתנוסס שמתגלה בניסן כמו שנתחדד.

לעומת זאת, מיתתו של משה רבינו מגלה צירוף של שבט ואדר, ומשורש החיבור לשבט רצה המן לכלות את בני ישראל, מכוח מיתתו של משה רבינו. אדר שבט זה ר"ת 'אש', זה שורש מה שבא משה לכלל כעס, "דרוש דרש משה" (ויקרא י"ט) מחצית התורה בתיבות, כיון שבא לכלל כעס בא לכלל טעות, זהו יסוד האש דקלקול, ומכוחו רצה המן לכלות את בני ישראל, משורש מיתתו של משה רבינו, וכמו שהזכרנו ששורש 'אדר' הוזכר בתורה בלשון דרישה. המן רצה להרוג את כלל ישראל מדין צירוף אדר לשבט, שזה שורש מיתתו של משה רבינו, אבל בצירוף של אדר לשבט בשנה מעוברת, שהאדר יכול להצטרף רק לשבט ולא ולניסן. זה יסוד האש דקלקול, ר"ת אדר שבט, זה שורש המיתה שרצה המן להחיל על בני ישראל.

נחזור למחלוקת שהבאנו בתחילת הדברים, אימתי קוראים את המגילה, באדר ראשון או באדר שני, למשנ"ת השתא נבין את עומק המחלוקת, הקריאה באדר הסמוך לשבט זה מדין מיתתו של משה רבינו, ואדר הסמוך לניסן זה מדין לידתו של משה רבינו. במגילת אסתר יש שני חלקים, יש את חלק הגזירה ויש את חלק ההצלה, מדין הגזירה צריך לקרוא את המגילה באדר ראשון הסמוך לשבט, ומדין ההצלה צריך לקרוא צריך לקרוא את המגילה באדר הסמוך לניסן. אבל בעומק אפשר לקרוא את ההצלה גם מדין אדר הסמוך לשבט, וזה עומק החלום שנאמר במסכת ברכות, כאשר נאמר תמות באדר, בחזק, ולא תגיע לידי ניסן, לניסיון, יש כאן תיקון גם לצירוף של אדר ושבט. נתבאר א"כ ב' מהלכים הפכים זה מזה.

שורש ההצלה בחודש אדר

כבר נתבאר שיש כמה וכמה פנים בשורש אדר, יש אדר מלשון אדיר, תוקף, ואדר הוא

בחינת בנימין באדר

פעם נוספת מצאנו בתורה צירוף של אדר בשירת הים, "ימינך ה' נאדרי בכוח ימינך ה' תרעץ אויב" (שמות טו ו), ובהמשך השירה נאמר שוב "נאדר בקודש" (שם יא). חז"ל דורשים את הפסוק "ימינך ה' נאדרי בכוח", זה בנימין שנקרא בן ימין, 'נאדרי' מלשון אדר, והפסוק נדרש על מרדכי שנקרא 'איש ימיני' (אסתר ב ה), לפי שהיה לו שורש בבנימין.

פעמיים נאמר ימין בלשון הפסוק בשירת הים, ואמרים חז"ל, רשעים הופכים ימין לשמאל וצדיקים הופכים שמאל לימין. כשמושה רבינו נלחם כנגד עמלק, משורש נוח כנגד עוג, המלחמה היא בהבחנה של 'אדרעי' מלשון זרועות, כמ"ש "ימינך ה' נאדרי בכוח ימינך ה' תרעץ אויב", והיינו שהמלחמה היא עם ה"ימינך", הקב"ה נלחם עם מציאות זרוע ימין. כאשר יש מלחמה של צדיק כנגד רשע, שמאלו של הצדיק הופכת להיות ימין והימין של הרשע הופכת להיות שמאל, הרשע לוקח את השמאל של הצדיק והצדיק לוקח את הימין של הרשע. ע"ז נאמר בעומק "ימינך ה' נאדרי בכח" 'כח' בגימטריא ב' פעמים יד, "ימינך ה' תרעץ אויב", מכוח מה הוא רועץ את האויב, ע"ז כך שהוא לוקח לו את הימין ונותן לו במקומו מציאות של שמאל, זה עומק ההצלה של הזרוע, איש ימיני.

זה שורש המלחמה של משה בעמלק, "ויהי ידיו אמונה", המלחמה הייתה בשני ידיו של משה, ליטול מעמלק את הימין ולתת לו מציאות של שמאל. זה עומק המלחמה בעמלק, וזה עומק המלחמה בעוג מלך הבשן באדרעי, אדרעי בחינת אדר רעי, מלחמה במציאות של יד. הגילוי של המלחמה במדרגת הידיים מתגלה בבנימין, כמ"ש "ידיד (יד - יד) ה' ישכון לבטח עליו חופף עליו כל היום" (דברים לג יב), בית המקדש נמצא בחלקו של בנימין, וע"ז נאמר "עד חצי המלכות ותעש" (אסתר ה ו) ולא דבר שחוצץ במלכות, וכבר הזכרנו ש"דרוש דרש משה" זהו אמצע תיבות של תורה, וזה העומק של "עד חצי

ג"כ מלשון דור. שלושה דברים היו לבני ישראל כאשר הם יצאו ממצרים, מן, עננים ובאר, באר בזכות מרים, עננים בזכות אהרן, והמן היה בזכות משה. מרים מתה בחודש ניסן, וכשמתה מרים נסתלק הבאר, אהרן מת בחודש אב וכשמת נסתלקו ענני הכבוד, וגם הבאר וגם העננים חזרו בזכות משה, כיון שמת משה רבינו באדר נסתלקו שלושתם.

כשהסתלקה מרים בניסן נסתלק באר המים, כמשה רבינו מסתלק יחד אתו מסתלקים גם באר המים וגם המן. בעומק זה סילוק של ניסן ואדר גם יחד, ההסתלקות של מרים הייתה בניסן, וכשהבאר חוזר בזכות משה רבינו נמצא שניסן בעומק הוא לא סילוק גמור, אבל כשמת משה רבינו באדר ועכשיו נסתלקו גם הבאר וגם המן, יש כאן סילוק של אדר וניסן גם יחד. יתר על כן, בסילוק של אדר לא הסתלקו רק משה ומרים, אלא גם אהרן שהסתלק באב חוזר ומסתלק באדר, אז בסילוק של אדר מסתלקים יחד עימו ניסן ואב.

זה עומק דברי הגמ' במס' תענית, "כשם שמשנכנס אב ממעטים בשמחה כך משנכנס אדר מרבים בשמחה", ובערכין דידן מהו 'כשם', כשם שבאב הסתלק אהרן, כך גם באדר הסתלק אהרן. אבל כאשר נכנס אדר מרבים בשמחה על אף שמת משה רבינו, לפי שבו ביום שמת בו ביום נולד, ומה שנראה כהסתלקות של ניסן ואדר שזה מרים ומשה, ויתר על כן הסתלקות של אהרן שמצד כך נאמר משנכנס אב ממעטים בשמחה, באדר מתגלה שבו ביום נולד בו ביום מת, אז מתגלה שהצירוף של אב והצירוף של אדר לא מתגלים רק מצד הקלקול, אלא שימיהם של צדיקים מתמלאים בשלמות. במרים ואהרן לא מתגלה להדיא שהם מתו ביום בו שנולדו, על אף שרבותינו מאריכים את ההגדרה של בו ביום נולד בו ביום מת גם על מי שלא נאמר בו בפירוש שכך היה, מ"מ רק על משה רבינו נאמר להדיא שהוא מת ביום בו נולד. זה עומק התיקון שמתגלה בחודש אדר.

את יעקב אחי" (שם כז מא). הגילוי הזה של המוות מתגלה בבנימין, מכוח "ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שיער" (שם כה כה). בנימין הוא בן ימין, מצד הקדושה של יעקב שלקח את הימין של עשיו והכניס אותו לחלקו, ע"ז נאמר "ימינך ה' נאדרי בכוח ימינך ה' תרעץ אויב", אבל מצד כך שזה חלקו של עשיו, מתגלה מציאות של דבר שנבדל עשיו מהימין וכולו מציאות של שמאל, מי שמציאותו שמאל נאמר בו אחת דתו להמית, זה שורש המיתה ששייכת בבנימין. כשנאמר "א"כ במרדכי שהוא איש ימיני, מחזר זה שורש הגזירה של המוות, "להשמיד ולהרוג ולאבד", אבל מאידך מונח כאן הצירוף של ימין ושמאל שהשמאל נתהפך לימין, זה מדרגת ההכנסה של הימין של הרשע לימין דקדושה בשלימות.

י"ב חושים כנגד י"ב חודשים

כידוע י"ב שבטים עומדים כנגד י"ב חודשים, וחודש אדר הוא כנגד שבט זבולון, זבולון בגימטריא המן, הוא הצד שמתנגד להמן, א"כ חודש אדר במדרגת זבולון עומד כנגד המן.

רבותינו מסדרים את י"ב החושים כנגד י"ב חודשים, החוש של שבט הוא לעיטה-אכילה, החוש של חודש אדר הוא שחוק-שמחה, והחוש של חודש ניסן הוא שיחה. אלו הם שלושת החודשים שבהם אנחנו עוסקים השתא, שבט, אדר וניסן, שבט כנגד חוש הלעיטה, אדר כנגד חוש השחוק, וניסן כנגד חוש השיחה.

הזכרנו לעיל שיש גילוי של אדר שמצטרף לשבט ויש גילוי של אדר שמצטרף לניסן. הגילוי של אדר שמצטרף לשבט הוא מצד הקלקול, אמנם שייך גם חיבור לשבט מצד התיקון כמו שנתבאר לעיל, אבל מצד המהלך הפשוט אדר שמצטרף לניסן שנוולד בו משה רבינו זה שורש ההצלה בצד התיקון, ואילו אדר שמצטרף לשבט זהו שורש הקלקול. מכל מקום, שבט מתגלה בו חוש של לעיטה, הגילוי של לעיטה מתגלה בעשיו, "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה" (בראשית כה ל), ע"כ הצירוף של אדר לשבט

המלכות", עד בית המקדש. כמו"כ ב'מרדכי' יש אותיות 'יד' 'דר' 'דס', אלו כל החלקים כולם. הגילוי שמתגלה בבנימין הוא שהמלחמה חלה במציאות של שתי הידיים, בבחינת "ידיד ה' ישכון לבטח עליו", בית המקדש הוא בבחינת שתי הידיים.

כידוע בנימין נקרא על ידי אימו בן אוני, ונתקרא שמו בן אוני ואביו קרא לו בנימין" (בראשית לה יח), ומדוע הוא נקרא בן אוני, לפי שנסתלקה אמו. נחזור לדברי הגמ' בביצה, "הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר", ללשון ראשון אדר בבחינת תוקף, כמ"ש "אדיר במרום ה'", "נאדרי בכוח", שהוא בבחינת שבט שהוזכר לעיל. אבל בלשון שני אומרת הגמ' שאדר הוא בחינת דור ודור, ולפי"ז פירוש דברי הגמרא כך הוא, הרוצה שיתקיימו נכסיו לו ולבניו אחריו יטע בהם אדר, כי מכוח אדר זה ממשיך הלאה לדור הבא. בקלקול נאמר "וקוץ ודרדר תצמיח לך" (בראשית ג יח), אבל בצד התיקון אילן חזק ממשיך לצמוח לדור הבא, זהו עץ אדר. הגילוי הגמור בדבר שנקרא על שם היותו דור שני התגלה בבנימין, שנקרא בן אוני על שם הסתלקות אמו רחל והלידה שלו עצמו.

מרדכי יש בו אותיות יד דר, ועליו נאמר איש ימיני, רבותינו אומרים שכל הגזירה נגזרה מכוח "מרדכי לא יכרע ולא ישתחוה" (אסתר ג ב), והוא לא כרע מחמת שהוא מבני בניו של בנימין שלא כרעו והשתחוו לעשיו, שמדרגתו אדרת שיער של שתי הידיים. וכשרבקה מלבישה על שתי ידיו של יעקב את השעיר עיזים של עשיו, בעומק היא מגלה את הבחינה של "ימינך ה' נאדרי בכוח ימינך ה' תרעץ אויב". כמו שנתבאר לעיל, במלחמה של צדיק ברשע הצדיק משתמש בשתי הידיים, יעקב לוקח את הימין של עשיו ונותן לו את השמאל שלו. "ואביו קרא לו בנימין", בן ימין, זה הימין שהוא לקח מעשיו.

ואמנם, בעשיו יש גילוי של מוות, "הנני הולך למות ולמה זה לי בכורה" (בראשית כה לב), ולאחר מכן נאמר "יקרבו ימי אבל אבי ואהרנה

"אז ימלא שחוק פינו" (תהילים קכו ב). יש כאן הבנה נפלאה בסוגיא של אדר, האם הוא מצטרף לשבט או לניסן, אדר שמצטרף לשבט מצרף את הפה למציאות של לעיטה, לעיטה של עשיו, "הלעיטני נא מן האדום האדום הזה", ולעיטה של המן, "המן העץ אשר צויתך לבלתי אכול ממנו אכלת" (בראשית ג יא), שזה שורש להמן מן התורה. המן רצה לצרף את חודש אדר לחודש שבט, ללעיטה שממנה מקורו של המן, "המן העץ אשר צויתך לך לבלתי אכול ממנו אכלת". זה שורש הקלקול שיש באדר הראשון שמצטרף לשבט לבד, הצירוף של הלעיטה משורש עשיו והמן.

שלושת החושים הללו, לעיטה, שיחה ושחוק הם כנגד שבט, אדר וניסן. חוש הלעיטה וחוש השיחה הם כנגד שני הקצוות, שבט וניסן, וחוש השחוק דחודש אדר עומד ביניהם. השחוק של אדר יכול להצטרף לשני הצדדים, כאשר השחוק מצטרף ללעיטה זהו שחוק במדרגת "וישב העם לאכול ושתו ויקומו לצחק" (שמות לב ו), אז נוצר שחוק של קלות ראש, מעין הלעיטה של אדה"ר "המן העץ וכו'". אבל כאשר השחוק מצטרף לשיחה, אז השחוק מתגלה במדרגת "ויצא יצחק לשוח בשדה", זה מדרגת אדר שמצטרף לניסן. זה העומק שמתגלה בסיפור יציאת מצרים ובקריאת מגילה, ולפיכך מגילה זוהי הילולה, ביציאת מצרים מספרים את אותו השחוק של "את אשר התעללתי במצרים" (שמות יב), בהגדה של פסח אנו מספרים ע"י שיחה על השחוק הזה, וגם בפורים הקריאה זה השיחה על השחוק, זה הצירוף של אדר וניסן.

א"כ ההצטרפות של אדר לשבט זה פסולת דיצחק, דהיינו מדרגת לעיטה בעשיו, וההצטרפות של אדר לניסן זה הצטרפות ליצחק עצמו בשורשו בקדושה, "ויצא יצחק לשוח בשדה".

נחזור לדברי הגמ' במס' סנהדרין שהביאה ג' סימנים מהו חודש אדר, הסימן הראשון הוא שאם מצטרפת הזריעה של תחילת החורף עם מה שזרעו בסוף החורף זהו אדר. בעומק הצירוף הוא או לתחילת החודש או לתחילת

הוא צירוף של מדרגת הלעיטה שמתגלה בעשיו. לעומת זאת, הצירוף של אדר לניסן מצרף את השחוק לשיחה, לשון של שיחה נאמר ביצחק אבינו, "ויצא יצחק לשוח בשדה" (בראשית כד ג), כאן מונח הצירוף של יצחק מלשון צחוק, שחוק זהו החוש ששייך לאדר כמשנ"ת, מצטרף לשיחה במדרגת ניסן, "לשוח בשדה". מצד התיקון של חיבור אדר וניסן נעשה החיבור של רבקה ויצחק. אז יש את הפסולת דיצחק שזה עשיו, אבל החיבור דקדושה שמתגלה ביצחק ורבקה זה ההבחנה שיוצא יצחק לשוח בשדה, וזה הצירוף של שיחה ושחוק, אדר וניסן.

אבל מדרגת הצירוף של אדר ושבט, זהו חודש שמת בו משה רבינו, ושורש הקלקול בצירוף הזה הוא משורש הלעיטה שמתגלה בעשיו, "ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שיער", מצד כך מתגלה צירוף של אדר לשבט מדין עשיו עצמו, ואז הצחוק שמתגלה זהו צחוק דקלקול מהפסולת של הצחוק של שרה ואברהם.

ננסה לבאר נקודה עמוקה מאוד בחושי האדם, שורש כל החושים הוא המוח, מהמוח מתפשטים חושים ומשם באים כל חושי האדם. שני חושים מתגלים בעין, חוש הראיה וחוש השינה, עין רואה, ו"המפיל חבלי שינה על עיניי", בדברי רבותינו השינה נקראת חוש של העיניים. באזון יש את חוש השמיעה, חושים יש בו חוש ריח, ומתגלה בו גם צד נוסף של רוגז וחרון אף. בפה יש את חוש האכילה וחוש הדיבור, ובעומק גם חוש השחוק. הגילוי של לעיטה זה האכילה, שבכלל אותו כוח של המאכל מתגלה גם חוש הטעם בחיך, כוח הטעם הוא חלק מהאכילה, על אף שבפרטות זה שני חלקים, אבל כהגדרה כללית הטעם מתגלה בחיך מכוח האכילה, כך מבואר בראב"ד.

התיקון השלם בצירוף אדר וניסן

חודש שבט מתגלה בו הלעיטה, זהו חוש ששייך לפה, חודש ניסן מתגלה בו שיחה שג"כ שייכת לפה, וחודש אדר שמתגלה בו צחוק, אמנם נאמר "ותצחק שרה בקרבה" (בראשית יח יב), אבל ההתגלות של שחוק היא בפה, כמ"ש

מנהג לעשות סעודה גם בפורים קטן, יש מח' בראשונים ובאחרונים (תוס' ובית יוסף) האם פורים קטן נוהג רק בט"ו או גם ב"ד, ומסיים הרמ"א ואומר "טוב לב משתה תמיד" (משלי טו טו). הדרכי תשובה אומר על דרך רמז ש'אדר ראשון' בגימטריא משתה טוב, בעומק אדר ראשון מצטרף לשבט, ללעיטה הראשונה מעץ הדעת שגפן היה, ומצד זה המשתה שעושים באדר הראשון הוא משתה דקלקול, בבחינת "והמלך והמן ישבו לשנות והעיר שושן נבוכה" (אסתר ג טו), הבכי הראשון. זה עומק התיקון של המשתה באדר הראשון, השורש של אדר הראשון הוא שורש דקלקול ממשתה רע, והמשתה שאנו עושים באדר הראשון בא לתקן את מציאות הרע, ולהפוך אותו למשתה טוב.

בדקות, זה החילוק בין אכילה ללעיטה, אכילה זה כאשר אדם לועס בשיניים, ואילו בלעיטה שופכים לו את האוכל כשתיה, בלעיטה אין לעיסה, אכילה שהיא בבחינת שתיה היא בבחינת לעיטה, ע"ז נאמר משתה טוב, בתיקון.

כאשר מתגלה בשנה פשוטה אדר אחד, הוא מצרף את שתי הבחינות הללו יחד. אבל כאשר מתגלה שני אדרים בשנה מעוברת, אדר הראשון בא לתקן את הצירוף של אדר לשבט שהוא באופן של לעיטה, "הלעיטני" ו"המן העץ", והתיקון הוא כאשר מתגלה בו המשתה דקדושה, "טוב לב משתה תמיד". א"כ כאשר אנחנו עושים משתה בפורים קטן, התיקון של המשתה הוא לצרף את אדר הראשון לאדר השני ולניסן, וע"י כן הצירוף לשבט שהיה בבחינת משתה רע משורש הקלקול דעץ הדעת שהיה של גפן, הופך למשתה טוב שהוא גימטריא אדר ראשון, בבחינת "טוב לב משתה תמיד".

החורף, אם זה תחילת החודש, ולכל הפחות שבט שיכול להיות מלא ויכול להיות חסר, אזי התחלת החודש נעוץ בשבט, וגם מצד תחילת החורף אדר מצטרף לראש. מצד כך אדר מצטרף לשבט, להתחלה הקודמת, זה בחינת צירוף אדר לשבט.

הסימן השני שנאמר שהשור בבוקר קופא בקור של שלג, ובצהרים הוא מתכסה בעלי תאנה מרוב החום, ובהקבלה לכך נאמר ביצחק "ויצא יצחק לשוח בשדה לעת ערב" (בראשית כד ג), לעת ערב זה זמן שהשמש נוטה לצד מערב, ומשם ילפינו לתפילת מנחה, ותחילת זמן מנחה זה בשעת הצהרים, בשעה שהשור מתכסה בעלי תאנה מחמת החום. הגילוי שהשור קר לו בבוקר זה כנגד אברהם מיסוד המים, אברהם תיקן תפילת שחרית, הגילוי של חום בצהרים הוא מדין יצחק שתיקן תפילת מנחה, והחיכוך בעלי תאנה מתקן את עלי התאנה של הקלקול דחטא אדה"ר. מצד כך אדר מצטרף לניסן, כמשנ"ת שזהו חיבור דתיקון מכוח יצחק אבינו.

הסימן השלישית שמובאת שם בגמ' היא בנשיפת האדם, רוח ממללא שמחממת את הרוח שמגיעה ממזרח, וזה עומק התיקון של אדר. אדר יכול להצטרף לשבט ומכוח כך הוא מצטרף ללעיטה, והוא יכול להצטרף לניסן ומכוח כך הוא מצטרף למדרגת שיחה, ויתר על כן הוא מצטרף מכוח מדרגת הרוח ממללא שהיא לחום היום, ואז השחוק לא מצטרף לקלקול של שבט אלא לתיקון של ניסן. כאשר אדר מצטרף לתיקון דניסן אז מתגלה דיבור מכוח השיחה של "ויצא יצחק לשוח בשדה", והדיבור הזה במדרגת כחום היום, זהו גילוי יצחק באדר שמצטרף לניסן.

חיבור אדר ראשון ואדר שני ע"י משתה

נסכם את הדברים שנתבאר עד השתא, בשנה מעוברת יש שני אדרים שאחד מצטרף לשבט ואחד מצטרף לניסן, ובזה הרחבנו מהו הצירוף המתוקן. אבל בשנה פשוטה האדר מצטרף גם לניסן וגם לשבט.

בסוף הלכות פורים כותב הרמ"א שישי

פורים 045 אדר א-ב פורים קטן תשע"ד
מספר שיעור בקול הלשון 1132563

סוגיות במחשבה

אדר

השקאה של הארץ, כי עיקר ההשקאה הוא ע"י גשמים שיוורדים מן השמים, כן חודש אדר אין לו קיום גמור, כי אינו אלא במדרגת אד, אלא כאשר מאיר בו נס, כמ"ש בימי אסתר בחודש אדר, ואולם מצד עצמו הוא סוף של כילוי, כמו שסבר המן. ועיין חומת אנך (אסתר, פ"ג, פסוק יא, בסופו). ולפ"ז, אדר, לשון אדרי, נדר, קיים חזק ותקיף.

ואמרו (ביצה, טו, ע"ב) הרוצה שיתקיימו נכסיו, יטע בהם אדר, שנאמר אדיר במרום ה' (ושם הוא בחינת אדר, א-דר, דר בו אלופו של עולם, ועיין מנחות, נג, ע"א, 'בא אדיר וכו'), אי נמי, אדרא כשמייה, כדאמרי אינשי, מאי אדרא, דקיימא לדרי דרי. תניא נמי הכי, שדה שיש בה אדר אינה נגזלת ואינה נחמסת ופרותיה משתמריין. וכן חודש אדר, בו נאמר שנפל כח האומות לישראל ושללם של האומות לבז, ושל ישראל נתקיים כאדר שאינו נגזל ואינו נחמס. ואור חודש אדר, פורים, קיים לעולם, כמ"ש (אסתר, ט, כח) וימי הפורים האלה לא יעברו מתוך היהודים וזכרם לא יסוף מזרעם. ועיין כסא דוד (דרוש י' לשבת זכור, ד"ה ולהבין אומרו). וייטב לב (יתרו, ד"ה וזהו שאמרו הרוצה). וכתב באמרי נעם (מועדים, ר"ח אדר, אות א') וז"ל, וכמ"ש ז"ל אדרא כשמיא, דקיימא לדרי דרי, היינו בחינת יסוד המוליד דורות, עכ"ל. והבן שהוא היפך היונים שאינם יולדים בחודש אדר, כמ"ש הרשב"ם, אולם מכח אור נס שבאדר, נעשה להיפך, כח ההולדה, דורי דורות.

אדר, שם מקום, כמ"ש (במדבר, לד, ד) חצר אדר, וכן כתיב (יהושע, טו, ג) אדרה. וכן שם (טז, ה) עטרת אדר. וכן שם אדם, אדרם (שמואל, ב, כ, כד). וכן אדרמלך, אדר-מלך (מלכים, ב, יז, לא). וכתב בערוך (ערך אדר-מלך) וז"ל, בסנהדרין, סג, בפרק ד' מיתות נמסרו לב"ד, בגמרא דהנודר בשמו, אדרמלך זה פרד דאדר ליה למריה בטעיניה, שנושא לרבו כל טענותיו ומשאותיו, אדר כמודרי טובא, ירושלמי ע"ז, בפרק כל הצלמים, ה"ב, אדרמלך וענמלך, טיוסא ופסיוני, עכ"ל. וכן אדרע, רמז לאדר, עיין מפתח הספירות (דברים, ד"ה ולפי מה שזכרתי). ונהפך אדר להדר, עיין רמח"ל (דרוש ושמתי אותם).

ועוד נראה, שאדר סוף לחודשים, וסוף בחינת ארץ, לעומת ניסן שהוא ראש, שמים, ולכך יש בו ניסים, ניסן - ניסים, בחינת שמים, והבן. ואדר בחינת ואד יעלה מן הארץ, אדר, אד-דר. ואד זה הוא בחינת עיבור, כי כמו שע"י אד זה האדמה קבלה שפע מים ומכח כך מזריעה, כמ"ש ואד יעלה מן הארץ להשקות את הגן. כן באשה אד זה בחינת זריעה, וזריעה של אשה הוא עיבור. וכתב בשפתי כהן (במדבר, לו, יב) וז"ל, ויצא חצר אדר ועבר - רמז שאין מעברים בחודשים אלא חודש אדר, עכ"ל.

וכתב הרשב"ם (ב"ב, פ, ע"א) שדרך היונים לעשות שתי ילדות בכל חודש, זכר ונקבה, חוץ מאדר שאינן יולדות, עיי"ש. והטעם כנ"ל, כי חודש אדר הוא בחינת אד, וכמו שאד ראשון, ואד יעלה מן הארץ והשקה את הגן, אינו עיקר

מדור
רל"א
שערים

צירוף

א-ד / א-ר / ד-ר

מדור רל"א שיערים

א-ד

השורש שתחלה היה אחד ונעשה שנים כנ"ל, שזהו בחינת אב, א-ב. ונגלה רק ההתפרטות, ד'. והוא בחינת אבד, מלשון אב - אבד, שנאבד האב ונגלה במקום א-ב, רק ד, כנ"ל. והבן שבמלת אבד כלול כל הבחינות הנ"ל, א - אדה"ר. ב - אדה"ר וחיה. ג - עלו למטה שנים וירדו ארבע. ובתיקון מתהפך לאבינדב, אבד - בני, נהפך לאבי-נדב, לשון נדבת אב.

וזהו בחינת דאג, אד-ג. מבואר על הפיזור לארבע שלא יתנתק ממקור האלף. ונעשה כן ע"י אגד, אד-ג. שאוגד את האלף עם הדלת. ותיקון זה נתגלה באבני המשכן, "שני אבנים לקרש האחד". אבן אב-ן. שסוד המשכן במדבר מקום גלות, אולם לא גלות מצד הקלקול, אלא בבחינת "לכתך אחרי במדבר וכו' בארץ לא זרועה", והמשכן מצרף את כל מי ששוכן סביבותיו בארבעה רוחות. היפך הגלות שמפזרת לארבעה רוחות. ומכח כך מאיר שם אדנות, אד-ני. שמכח אדנותו ית"ש מצורפים כל ישראל, ואין בהם פזור.

והניצל מפיזור זה הוא בבחינת "אוד מוצל מאש". אוד, אד-ו. אות ו' כח החיבור כנודע. וזהו סוד חודש אדר, אד-ר. היפך ישנו עם אחד מפוזר ומפורד בין העמים, בחינת "דראון לכל בשר", נתהפך דראון לאדר-ון, וזה נעשה ע"י אחשדרפני המלך - 'אחשדרפנים', אדר, חש, פנים.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אבד, אבידן, אביעד, אבינדב, אגד, דאג, אדן, אדון, אדמה, אדניהו, אדר, אדרת, אוד, אחד, אחשדרפני, אשדוד, בלאדן, גדיאל, דואג, דודאים, דניאל, דשא, דראון, אדם, דאב, דכא, מגדיאל, נבוכדנצר, פרשנדתא.

כתיב (בראשית ב, ו) "ואד יעלה מן הארץ והשקה את כל פני האדמה". ופרש"י, לענין בריאתו של אדם העלה את התהום והשקה העננים לשרות העפר, ונברא אדם. ונעשה מ'אד' - אד-ם. והשורש הוא אד מאדמה. אדמה, אד-מה. מה גימטריה אדם כנודע.

והנה יסוד מוסד הוא בתורתו של המהר"ל שאות ד', ומספרה, ארבע, הוא שורש הפיזור לארבע כנפות הארץ. וזהו מהות א-ד. מאחד נתפזר לארבע. והוא אד שבתוך נבוכדנצאר. וכן נגלה אצל המן גזר גזרה על ישראל בחודש אדר. אד - ר, היינו אד של ריבוי. ושורש אדר, ר"ת אדם ראשון, ובקלקול נעשה ריבוי, כדלהלן. ומצד כך מילת אד מלשון א-ד, שבר כמ"ש (בב"ר פי"ג) דנקרא אד מלשון איד, שבר, ששובר לבעלי שערים, שמפיקים שערים. והשבר ענינו שובר האחד לארבע. והוא בחינת אדה"ר, שמתחלה היה אחד, ונעשה שניים, אדם וחיה. ואח"כ, עלו למטה שנים וירדו ארבע, לחלק מן השיטות קין והבל, ולחלק מן השיטות, קין ותאומתו. וזהו שורש פרוד אדה"ר. והשורש הוא בנהרות, כמ"ש (שם, ב, י) "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן, ומשם יפרד והיה לארבעה ראשים".

ובחינה זו נקראת "דכא" כמ"ש (ישעי' נז, טו) "ואת דכא ושפל רוח", כי ירידה ממדרגת אחד למדרגת ארבע זו שפלות, בחינת דכא. כ-אד, כנ"ל, לשון שבר. וביתר דקות כתיב (דברים כג, ב) "לא יבא פצוע דכא" דייקא נקרא כן במקום ההולדה ששורשו באדה"ר שירדו ארבע כנ"ל.

וכאשר נעשה דכא כנ"ל, מצב נפשו בבחינת "דאב", לשון כאב, כי הוא כאוב ודואב על כח האב שנפל, וזהו בחינת דאב, אד-אב. שבר של האב.

והבן שיש בחינת אחד דתיקון אד-ח. ויש בחינת א-ד, שמאחד נעשה ד' דתיקון, שהוא בחינת פו"ר כנ"ל. ויש בחינה שנשאר באחד מצד הקלקול, והוא בחינת פצוע דכא, כנ"ל, שאינו מוליד. ויש בחינה בקלקול שנעשה ד', ונעקר מן האחד והוא עיקר בחינת 'דאב', אד - אב, כנ"ל שנעלם

מדור רל"א שער

א-ר

הראש מתגלה בצואר, אר-צו, אור-צר. בחינת אסור, אר-סו. כי מהות אסור ענינו בית האסורים, קשר, ובשורשו זהו צמצום ואסירת האור. אור-צר

וכאשר מתגלה הטוב זהו בחינת אור, אורים. ארון שבו תורה אור. והתפשטות האור הוא בבחינת אורך אור-ך. והוא מדרגת אברהם, אר-בהם. הנקרא איתן האזרחי, מי האיר ממזרח צדק, וזו הארה בראשית, והארה באחרית בחינת חודש אדר. אר-ד. קבלת התורה "הדר קבלוה". תורה אור. וזה נעשה ע"י אחשוורוש אר-חשוש. וע"י אסתר אר-סת. וע"י מרדכי בן יאיר. ומגלת אסתר נקראת אגרת, אר - גת, והיינו שג'ת ר"ת ג' תחתונות, אף בו יש אר, הארה, ושם מתהפך האחר אר-ח, כנ"ל להארה שגם האחרון בחינת פנים, כולו פנים, תאיר פניו.

ובמתן תורה היה גילוי של יראה, ירא אר-י, אור של י' דברות וממנו היראה, למען תלמדו ליראה אותי כל הימים. וכשם שניתנה תורה ע"י משה כן היתה ראויה להינתן ע"י עזרא אלא שקדמו משה כמ"ש בפ"ב בסנהדרין. עזרא אר-עז. ובתורה אסתכל וברא עלמא. ברא, אר-ב. שהוא גילוי הארתו ית"ש.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אביעזר, אביר, אבנר, אביתר, אברהם, אבר, אברך, אשר, אגרת, אדיר, אדר, אדרעי, אדרת, אהרן, אופיר, אוצר, אור, אוריאל, אוריה, אורך, אורים, אושר, אזור, אור, אחיעזר, אחריע, אחרי, אחר, אחרון, אחריה, אחשוורוש, אחשדרפני, אטר, איסר, איתמר, אכזר, אכר, אלעזר, אליצור, אמר, אמרפל, אסור, אסנפר, אסתר, אפר, אפרות, אפרת, ארב, ארבה, ארכע, ארגמן, ארון, אורו, ארה, ארח, אריה, אריאל, ארם, ארמון, ארמי, ארנון, רפא, ארפכשד, ארץ, אררט, ארש, אשור, אשר, אשריו, אתר, אגרוף, צואר, ירא, בורא, ביאר, ישראל, בלשאצר, ברא, ראש, בריא, גבריאל, דראון, יאור, יאיר, יזרעאל, ארג, תפארת, פאר, נבוכדנאצר, נורא, קרא, עזרא, ראובן, ראה, ראם, רבוא, רעואל, רצוא, שאר, שדיאור.

אר-גמן. ונודע שארגמן ר"ת אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל. ובכולם יש אותיות א-ר וזלת מיכאל, והשורש במילת בראשית אר-בשית.

וזה לעומת זה עשה האלקים, טוב לעומת רע. ובחינת הרע, כאשר אלף מתהפך לעין נעשה מר-א, לר-ע. ובשורש דקלוקל זהו אר לשון ארה, קללה. ועיקר הקללה הוא מות, קללת אדה"ר, אר, ר"ת אדם ראשון, מות תמות. ועיקר מקום המיתה, "רגליה יורדת מות". ממקום מתנים ומטה, שע"ש כן נקראים מתנים. מת-נים, שינה, אחד מששים שבמות. ושם מקום החגור. שלבשו אדה"ר וחוה מפני חטאם כמ"ש "ויעשו להם חגורות", אזור במותניהו. אזור. אר-זו. אר-זו. או-זר.

וכאשר הקלוקל עולה משליש תחתון לשליש אמצעי שבאדם, מקום גופו וידי, מתגלה בצורת איטר, שידו הימנית מתהפכת לשמאל (ובעומק זהו סוד התיקון, החלפה), בחינת השיב ימינו אחר. וזהו איטר, אר-יט, יט גימטריא חוה כנודע. שימין אדה"ר מול שמאל של חוה, וע"כ בעומק מתהפך ימינו לשמאל. ויתר על כן מתגלה בלבו מידת האכזריות. אכזר, אר-זך. שרש קללה, ארה על זכותו. והוא מדרגת אפרוח אר-פוח, שאין בכוחו לעוף, לעלות למדרגת ראש.

וכאשר זהו בתיקון אזי זהו בחינת פני אריה לימין. אריה אר-יה. אולם בקלוקל כאשר הימין מתהפך לשמאל ששורשו מיכאל בימין, לשון מך-יאל. ואזי נעשה מהיד אגרוף, אר-גוף. שתוקף הגוף מתגלה ביד כאגרוף המכה. ומכה זו נקראת מכת ארבה, אר-בה. ובה מתגלה הריבוי, כדלהלן.

וכאשר עולה למדרגת שליש עליון אזי נעשה מפנים אחר, אר-חו. שבחינת פנים מאירות, אור, אר - ו, מתהפך ונעשה מאיר אור, אש השורפת. ודבר הנשרף נעשה אפר, אר-פ. כי האור מצרף ומחבר, בחינת אור שברא הקב"ה ביום ראשון אדם צופה בו מסוף העולם ועד סופו, לעומתו אפר, פרור. ואזי מה שקודם היה בחינת ראש, אר-ש. הופך לארש. והוא בחינת אמרפל, אר-מפל. שאמר והפיל אברהם פול לכבשן האש. ונפילת האור מן

מדור רל"א שיערים

ד-ר

לברר ירידה זו דקלקול. וזהו מכת ברד, ודבר, דר-ב. וכן צפרדע, דר-צפע.

וביציאתם ממצרים יצאו לדרך, דר-ך. ואזי בא עמלק ברפידים, דר-פידים. וכל דרכם "לכתך אחרי במדבר", מדבר, דר-בם. וזהו ע"י משה שהוא "דבר אחד לדור", דר-ב. ואלו שלא זכו נשארו במצרים, בבחינת והיו לדראון, דר-און. אולם אלו שזכו נגלה להם ה' בבחינת "נאדרי בכח", נאדר, נא-דר. ואח"כ זכו למשכן שבו דרה השכינה. ולי"ב נשיאים, שהם פדהצור, דר-פהצו. שדיאור, דר-שיאו.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: דבר, אדר, אדיר, הדר, דרש, אדרעי, אדרת, אחשדרפני, רד, רדף, ארוד, ארפד, ברד, דביר, דור, דקר, דרום, דרך, חדר, ערד, עדר, מרד, דרש, מרדכי, ספרד, צפרדע, שרד, גדר, דבורה, דגר, דהר, דראון, דרור, דרוש, דריוש, דרכמונים, דרקון, ארד, דרבן, ירד, מדרגה, מדבר, מסדרון, מרדות, סרפד, סמדר, פרד, פרדס, קדר, קרדום, שרד, שדר, ורד, רדם, נדר, נבוכדראצר, רביד, טרד, דרבן, כדלעמר, חרדה, כידור, נאדר, רקד, סרד, פדהצור, קדרנית, רבד, רדיד, רפד, רפסדה, שדיאור, תדהר, תרד, דרדר.

הנה נודע עד למאוד יסוד דברי חז"ל, שנתאוו הקב"ה להיות לו "דירה" בתחתונים. וזהו רד-יה. והיינו כביכול ירדה אור שכינתו לתתא, ונעשה לה דירה לתתא.

וזהו דבר ה' שבו נבראו שמים וארץ. דבר, דר-ב. כי כל מהות הדיבור שע"י יהא דירה בתחתונים. ועיקר "מקום" גילוי זה בביהמ"ק שהוא בחינת דביר, דר-יב.

ו"בנפש" עיקר גילוי זה באדם הנקרא מדבר, דר-בם. ואצל אדם, אדם, נגלה בעיקר במלך השמיני הנקרא הדר, ה-דר. שלא כתוב בו בתורה מיתתו. ואצל ישראל מתגלה הדבר ב"הדר" קיבלוה בימי אחשורוש. בחודש אדר, א-דר, ע"י מרדכי, רד-מכי, והבשורה נעשית ע"י האחשדרפנים. אחש-דר-פנים.

ובמדרגת "זמן" זהו שנת החמישים שנאמר בה וקראתם דרור בארץ. דרור, דר-ור. שנה שבה מתגלה דירה בתחתונים.

אולם מצד הקלקול נעשה רד, ירידה דקלקול. ושורשו בעשו שכולו כאדרת שער. אדרת, את-דר. וכבר בשעת יצירתו בבטן אמו, אמרו חז"ל שהיה רודף, שרצה להרוג את רבקה, ולבסוף עשאה עקרה. רדף, רד-ף. וכל עצמותו של עשו שופך דמים. ושורשו בקין שדקר את הבל אחיו. דקר, דר-ק. ועשו נמשל לחמה ויעקב ללבנה. וחמה עיקר מקומה ודיוורה בדרום, שע"ש כן נקרא דרום, דר-ום, שדרה שם, כמ"ש חז"ל. וכל עצמותו של עשו מורד במלכות שמים, ושורשו בנמרוד ששמו מלשון מרידה. מרד, מ-רד, והיינו התנגדות מוחלטת לדירה בתחתונים.

וזהו שורש ירידת בני"י למצרים, גלות של רד. ולכך נאסר לשוב ולדור במצרים. וביציאתם ממצרים לקו המצרים "מכות,

מדור קבלה

בלבביפדיה קבלה

אדר (אדיר)

מילון ערכים בקבלה

אדר

אוצר האותיות

חודש אדר - כמה פנים בשם אדר

חודש אדר - כנגד האות ק'

בלבביפדיה קבלה

אדר (אדיר)

אור א"ס

ואמרו (תענית כג ע"א) פעם אחת יצאו רוב אדר ולא ירדו גשמים, שלחו לחוני המעגל, וכו', עג עוגה ועמד בתוכה, וכו'. וע"ש כן נקרא "המעגל", לשון עיגול, וזה היה בסוף אדר. ועוד. כתיב (תהלים סח, לא) עדת אבירים בעגלי עמים. ואמרו (פסחים ק"ח ע"ב) ששחטו אבירים כעגלים (לשון עיגול) אין להם בעלים.

יושר

ע"ין מלבי"ם (יהושע טו, ג) ויצא חצר אדר, כי מקדש יצא החוט לפנים, ובחצר אדר הגיע עד קו הישר.

שערות

לתתא משתלשל ונעשה שעורים. ואמרו (סנהדרין יח ע"ב) אם בכיר ולקיש כחדא יינץ, דין הוא אדר, ואם לאו, לית דין אדר. ופרש"י, אם יהא חום בקרקע ויצמח זרע הבכיר והאפילה יחד, חטיין שנזרעו בראש החורף, והשעורים שנזרעו עכשיו, דין הוא אדר.

ועוד. ע"ין שער הכוונות (דרוש קבלת שבת, מזמור הבו לה') מקולות מים רבים אדירים משברי ים, שהוא בשערות, כמ"ש אדיר במרום ה' שהוא מלשון האדרת והאמונה, ומלשון אדרת שער, כי כבר ידעת כי או"א אתכלילו במזל דדיקנא דא"א, וזה המזל נעשה בחינת מלבוש ואדרת אל או"א. וע"ין ספר הליקוטים (תולדות) אדירים משברי ים, לשון שער, וכו', ר"ל כשנבקע הכלי ובוקע האור ויוצא לחוץ יוצא באדירים שהם השערות.

אזן

אח"פ, ע"ב דס"ג, בחינת טעמים, כנודע. ואמרו (תיקונים, מז ע"א) אדירים משברי ים, אלין

אדר, א-דר. אלופו של עולם, אור א"ס, דר בתוך העולם. והוא ית"ש נקרא אדיר האדירים (ע"ין אברבנאל, ישעיהו, י"א, ד"ה ואחרי). ואמרו (מנחות נג ע"א) יבא אדיר, ויפרע לאדירים, מאדירים, באדירים. אדיר זה הקב"ה, דכתיב אדיר במרום ה'. ויפרע לאדירים, אלו ישראל, שנאמר ואדירי כל חפצי במ. מאדירים אלו המצרים, דכתיב צללו כעופרת במים אדירים. באדירים אלו מים שנאמר מקולות מים רבים אדירים משברי ים. וע"ין פסיקתא זוטריתא (בשלח טו, י) בלשון אחר קצת. וע"ין שבועות (לה ע"א) הגדול הגבור והנורא האדיר, וכו', הרי אלו נמחקין. וע"ין בתיקונים (קכ ע"ב) אדיריון, עלה אתמר קומה אדיר ירון, ואית ממנא תחות ידיה דאתקרי אדיר אדירים. וע"י"ש בגר"א. וע"ין מגלה עמוקות (ואתחנן אופן ריב).

צמצום

מצרים לשון מיצר, צמצום. ואמרו (מנחות נג ע"א) מאדירים אלו המצרים, דכתיב צללו כעופרת במים אדירים.

קו

דבק בגימט' קו, שע"י נעשה דבקת הנאצל במאציל, בא"ס. ע"ין מרכבת המשנה (אבות, ו ט) וזהו אמרו ואדירי כל חפצי במ, כלומר מצד שהם דבקים בו, הם אדירים ונצחיים, וכל החפץ שיש לי הוא דבק בהם.

עיגולים

כתיב (במדבר כא, לג) ויצא עוג (לשון עיגול, כנודע) מלך הבשן לקראתם הוא וכל עמו למלחמה אדרעי. אדרעי, אדר-עי. עי - ר"ת עיגולים יושר.

עתיק

חודש העיבור נעתק מלהיות ניסן, נעשה אדר. נעתק מריש שנה חדשה, ונעשה סוף של שנה קודמת. וזהו שורש עתיק שהוא סיפא של עולם עליון שנעשה ראש לעולם תחתון, מלכות דא"ק נעשה רישא דאצילות.

ועוד. עיין אדיר במרום (ח"א, ד"ה בחללא דגולגלתא) דע, כי על הדיקנא נאמר מקולות מים רבים אדירים משברי ים. וסוד הענין הוא, כי הדיקנא עומדת לאכפאי דינין ולהכניע הסט"א, וזה נמשך מן החכמה סתימאה עצמה. והוא, כי גבורות דעתיק מתלבש בח"ס, וממה נמשכין שערות הדיקנא שהם תקיפין, אך להיותם מגבורות דעתיק שהיא ראשית הגבורות, הם שולטים על כל שאר הדינין ומבסמים אותם, כי כל הכפיית הדינין אינם אלא בשרשם.

אריך

ב' אדרים יש בהם בחינה שהם חדש אחד ארוך (עיין נדרים סג ע"א).

ועוד. אריך, אורך אור - כ. ואמרו (במד"ה, בהעלותך, טו, ב) בהעלותך את הנרות, זש"ה ה' חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר. א"ל הקב"ה למשה לא בשביל שאני צריך לנרות הזהרתיך על הנרות, אלא לזכותם, שנאמר (דניאל ב, כב) ונהורא עמיה שריה.

אבא

אמרו (אגדת בראשית, פ"ח, ד"ה לדור מזמור) ראה איך הקב"ה מחבב ומגדל את ישראל, שתתגלה אבותיהן בהן, שנאמר והיה אדירו ממנו, ואין אדירים אלא אבות, שנאמר לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם, לכך והיה אדירו ממנו. ועיין מנחות (נג ע"א) אמרה כנס"י לפני הקב"ה, רבש"ע החזק לי טובה שהודעתך בעולם, א"ל, טובתי בל עליך, אני מחזיק טובה אלא לאברהם יצחק ויעקב (אבות)

טעמי דאורייתא, דאתמר בהו, כל משברין וגליך עלי עברו, ואלין אינון, זרק"א, מק"ף, שופר הולך, סגולת"א.

וכנגד אח"פ איכא דיקנא כנודע, י"ג תיקוני דיקנא. ועיין ליקוטי תורה (תהלים), מים רבים אדירים, שקאי עליהו, שהוא סוד אורות היוצאין מן הדיקנא בסופו בסיום הנימין, ושם פיות הנימין.

חוטם

עיין ליקוטי תורה (טעמי המצות, ד"ה מצות קדוש החודש) אדר הוא בחינת חוטם דזעיר. ואדר שני בחינת פה דזעיר. ועיין שער דרושי ר"ה (דרוש ד'), בשער הכוונות.

פה

תפלה בפה. ואמרו בזוה"ק (שמות, ר"ב ע"א) ה' אדונינו מה אדיר שמך וגו'. דא היא צלותא וסלקא על כל אינון רקיעין.

עינים - שבירה

אדירים משברי ים, לשון שבירה. עיין אבן עזרא (דניאל, ג, ב) וחכם היה בספרד שפירש, אברגזריא, אדירי גזרין, לשון חיתוך ושבירה. ואמרו (סנהדרין יח ע"ב) אם תור בצפר תלג ימות, ובטיהרא בטול תאינה ידמוך, ישלח משכיה, דין הוא אדר. ופירש"י, אם בבקר יהא קור חזק עד שיהא השור קרוב למות מחמת הצינה, ובצהרים יגדל כח החום עד שיהא השור מיצל בצל התאנה מחמת החום ויפשיט עורו, כלומר יתחכך בתאינה מחמת החום. ועיין זוה"ק (שמות, קמ ע"ב) אדיר ודאי, דתברת כמה גזיזין וחילין תקיפין ונחתת לארעא ושליתת בכלא. ועיין ברית כהונת עולם (מאמר קדושה משולשת פ"ט) אדירים משברי ים, משברי ים בגימט' חר"ב סוד ז' פעמים אלקים, שבהיות בז' בחינות שבירת הכלים יקראו משברי ים.

ועוד. כתר - רצון, בחינת חפץ. וכתיב (תהלים, טז, ג) ואדירי כל חפצי במ. ועיי"ש באבן עזרא, כל רצוני להיות כמותם.

ועיין פרדס רימונים (שכ"א, פ"ג) הכתר אדיר עליהם, עיי"ש.

חכמה

עייין ברית כהונת עולם (מאמר נר מצוה, פ"ח), ומספר מים רבים (בגימט') מחשבה.

אמרו (מדרש משלי, ט, י) ואדירי כל חפצי במ, אלו החכמים שיודעים חפציה של תורה. ועיין מהרש"א (מנחות נג ע"א) מבואר לשון אדיר מלשון חוזק ואומץ בדרך הידור במתחכם להתחזק על דבר מה. וקאמר המצריים נקראו אדירים ע"ש שהתחכמו להתחזק על ישראל, כמ"ש הבה נתחכמה לו לדונם במים שכבר נשבע שלא יביא מבול לעולם, כדאיתא בפ"ק דסוטה. לאדירים אלו ישראל, ע"ש שמתחכמים להתחזק בעבודת בוראם, כמ"ש לקדושים אשר בארץ, ואדירי כל חפצי במ. יבא אדיר שהוא הקב"ה אשר לו האדרת והחכמה, ונתן חכמה ודעת למי הים לשנות טבעם שיתחזקו עצמם בקריעתם על עמדם עד שיבואו המצריים לתוכו, כמ"ש נערמו מים שמתרגומו חכימו מיא כדאיתא נמי במדרשות. והוא פירוש הכתוב משברי ים אדירים, היינו להתחכם כדי להתחזק על המצרים, עיי"ש.

בינה

לב. ואיתא ברד"ק (תהלים, טז, ג) ואדירי כל חפצי במ, לאותם שהם אדירי לב מכל בני אדם ועוד. אדיר, לשון נדר, שהוא בבינה. ועיין פרדס רימונים, (ערכי הכינויים ערך אדיר). וכן אור נערב (ח"ז, חלק הכינויים, א), אדיר, בינה וגבורה. אדרת, מלכות מצד הגבורה.

שהודיענו תחלה בעולם, שנאמר לקדושים אשר בארץ המה, ואדירי כל חפצי במ.

אמא

אמרו (ר"ה ז ע"א) אין מעברין אלא אדר. והוא בחינת אשה מעוברת. וכתיב אם הבנים שמחה. ולכך אמרו (תענית כט ע"א) משנכנס אדר מרבין בשמחה.

ועיין שער הכוונות (דרושי קבלת שבת, ד"א, ענין הבו לה) ר"ת של אדירים משברי ים, הוא אמר. ור"ת של אדיר במרום ה' הוא אבי. הרי כי נרמזו בו אבא ואמא.

ז"א

אמרו (ר"ה כג ע"א) וצי אדיר לא יעברנו, אמר רב, זו בורני גדולה. היכי עבדו, מייתו שית אלפי גברי בתריסר ירחי שתא, ואמרי לה, תריסר אלפי גברי בשיתא ירחי שתא וכו'. והוא בחינת ו"ק, שית אלפי גברי, ושיתא ירחא שתא.

ועיין פע"ח (שער השבת, פ"ח) אדיר במרום ה', שקאי על ז"א שיונק מסוף שערות הדיקנא.

נוק'

בחינת כלי. וכתיב (שופטים, ה, כה) מים שאל חלב נתנה בספל אדירים. ועיין עמלק המלך (שי"ז, פי"א) ושם אדיריה וכו' האמורים הם בסוד נקבה. ועיין מצת שימורים (שער התפילין) עשרה פסוקים יש בפרשת קדש, כנגד אות יו"ד שהוא במח דזעיר. ובשעת הכתיבה יכוון בר"ת של היו"ד פסוקים שעולים כמנין אדיריו"ן, שהוא יכניע לילית עם הכללות שלה שמספרם שווים.

ועיין רמח"ל (דרך עץ החיים) ולכך נאמר מה אדיר שמך בכל הארץ, זהו הכח המקבל שם הקדוש בארץ, בסוד תנו עוז לאלקים.

כתר

פעמים נקרא עטרה. וכתיב (יהושע, טז, ה) ויהי גבול נחלתם עטרות אדר.

דעת

קטן מלכות). ועיין עמק המלך (שער י"ז, פי"א) אדיריה, עולה ב"פ חזק. ועיין פרע"ח (שער השבת פ"ח), אדיר, בגימט' גבורה. ועיין פרדס רימונים, ערכי הכינויים, ערך אדיר.

תפארת

כתיב (שמות, טו, יא) מי כמוך נאדר בקדש, נורא תהלות עשה פלא. וכתיב (ישעיהו, לג, כא) כי אם שם אדיר ה' לנו.

ועוד. תורה. ואמרו (אבות, ו, יא) אמר רבי חנינא בן עקשיא, רצה הקב"ה לזכות את ישראל לפיכך הרבה להם תורה ומצות, שנאמר (ישעיה, מב, כא) ה' חפץ למען צדקו, יגדיל תורה ויאדיר. ועיין מגילה (כו ע"א), תורה דכתיב וכו', יגדיר תורה ויאדיר.

ועוד. כתיב (יחזקאל, יז, כז) והיה לארז אדיר. ואמרו (תנחומא, ושלח, ז) ארז זה יעקב. ועיין ברית כהונת עולם (מאמר הסתר אסתיר, פי"ח) מבחינת יעקב רזא דגופא שהיתה מטתו שלמה (ויק"ר, לו) לא היה שום אחיזה (לרע). והוא טעם מקולות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום הוי"ה, הוא סוד אדיר העליון שלמעלה מבחינת אדירים, ימין ושמאל, והוא אדיר אחד שנכלל בו ימין ושמאל.

נצח

בניו של אדם בחינת רגלין, ברא כרעא דאבוה. ואמרו (ביצה טו ע"ב) אדרא כשמיה, כדאמרי אינשי, מאי אדרא דקיימא לדרי דרי. והוא בבחינת מ"ש, מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. וזהו דקיימא לדרי דרי.

ועוד. נצח, צד עליון, מרום. וכתיב (תהלים, צג, ד) אדיר במרום ה'. ולהיפך הוד, צד מטה, ארץ. כתיב (שם, ח, ב) מה אדיר שמך בכל הארץ. וכתיב (שם, ה) מה אדיר שמך בכל הארץ, אשר תנה הודך על השמים. ועיין שבת (פח ע"ב), שבקשו המלאכים שתנתן התורה, "הודך", למעלה, בשמים, ודו"ק היטב. ולבסוף

כתיב (דה"י, א, ח, א) ובנימין הוליד את בלע. כנגד בלע בן בעור מלך הדעת. וכתיב (שם, ג) ויהיו בנים לבלע, אדר.

ועוד. משה - דעת. ואמרו (מגילה יג ע"ב), תנא, כיון שנפל פור בחדש אדר שמח (המן) שמחה גדולה, אמר, נפל לי פור בירח שמת בו משה, ולא היה יודע שבשבעה באדר מת, ובשבעה באדר נולד.

חסד

כתיב (שמות, טו, ו) ימינך ה' נאדרי בכח. וכתיב (מסעי, לד, ד) ונסב לכם הגבול וגו', ויצא חצר אדר וגו'. ופירש"י, שמתפשט המצר ומרחיב לצד צפון של עולם. ופירש בשפתי חכמים, פירוש שהגבול של א"י מתפשט בצד דרום (חסד) של עולם, וא"כ מתרחב הגבול של א"י לצד צפון של עולם.

ועוד. חסד - מים. וכתיב (שמות, טו, י) צללו כעפרת במים אדירים. ועיין רד"ק (תהלים, קה, מא) בְּצִיּוֹת, מן וצי אדיר. כלומר, כל כך היו המים רבים עד שהולכים בספינה מן רגל לרגל. ועיין מנחות (נג ע"א) באדירים אלו מים וכו'. מקלות מים רבים אדירים משברי ים, אדיר במרום ה' (תהלים, צג, ד).

ואמרו (חולין סו ע"ב) וליכתוב רחמנא קשקשת ולא ליכתוב סנפיר, א"ר אבהו, וכן תנא דבי רבי ישמעאל, יגדיל תורה ויאדיר. וסנפיר, אלו ששט בהם במים. ועליהם נאמר ואדיר. ועיין גר"א (תיקונים, תיקון כ"א) שהם חו"ג דדעת, עיי"ש.

גבורה

שם אלהים. וכתיב (שמואל, א, ד, ח) אוי לנו מי יצילנו מיד האלהים האדירים האלה. אדר לשון גבורה. ועיין מהרש"א (חידושי אגדות, ר"ה, כג ע"א) דלשון אדיר יפול על הגבור. ועיין מצודות ציון (ירמיהו, ל, כא) אדירו, ענין חוזק, ועל המלך יאמר שהוא החזק מכל (עיין ערך

נפש

עיינן אמרי נועם (מבן המחבר לפורים) עמלק וזרעו רצו לאבד מזרע ישראל נפש החיוני שהוא רביעית דם, לזאת הפיל פור על חדש אדר, אשר אדר ר"ת רביעית אדם דם, וכו', שזהו המשקל של הרביעית דם שהנפש תלויה בו.

רוח

אמרו (סנהדרין יח ע"ב) אם קידום תקיף לחדא יחא, יפח בלועך נפיק לקבליה, דין הוא אדר. ופרש"י, אם כבר תשש כח החורף כל כך שכשיהא רוח מזרחית חזקה מאוד והיא מביאה צינה, ואתה מנשב בפיק ויוצא לקראתה ונפחתך קשה מן הרוח ומחמתה, דין הוא אדר. ועיינן בכורות (לח ע"ב) אדר וניסן לח. בחינת רוח, לח וחם. ועיינן זוה"ק (בראשית, מא ע"א) היכלא חמישאה, הכא קיימא חד רוחא דאקרי אדריא"ל. ועיינן ש (ח"ב, רמו ע"א) והאי רוחא אחרא אקרי אדירי"ה, וכו'.

נשמה

עיינן לימודי אצילות (סוד הצמצום, ח"ב) ואדיריה הנזכר ממונה על נשמות נשים הראויות לכנוס, כגון נפשות נשים צדקניות (עיינן ערך קטן נוק').

חיה

עיינן אמרי נעם (ר"ח אדר) אם אתה רוצה "שיתקיימו נכסיו", היינו שיהיה קימה ותחיית המתים, "יטע בהם אדר", היינו הכח הזה בחודש אדר, כמו שרבה שחטיה לר' זירא והחיה אותו.

יחידה

משיח זוכה ליחידה, כנודע. ואמרו (סנהדרין צח ע"ב) אמר רב נחמן אי (משיח) מן חייא הוא, כגון אנא, שנאמר והיה אדירו ממנו ומשלו מקרבו יצא. ועיינן מהרש"א שם, ר"ל דמשיח שהוא אדירו יהיה ממנו.

הסכימו שתנתן תורה בארץ למטה, בבחינת מה אדיר שמך בכל הארץ.

הוד

נו"ה, ממנו של אדם המעמידו על רגליו. וכתוב (שמואל, ב, כ, כד) ואדרם על המס. וכן מלת אדרכנים, פרושו מטבעות. ואמרו (ביצה טו ע"ב) ואמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר ב"ר שמעון, הרוצה שיתקיימו נכסיו יטע בהם אדר, שנאמר אדיר במרום ה', וכו', תניא נמי הכי, שדה שיש בה אדר אינה נגזלת, ואינה נחסמת, ופירותיה משתמרים. ועיינן אבות (פ"ו, מ"י) שישאל נקראים קנין של הקב"ה, וילפינן מקרא של ואדירי כל חפצי בם.

יסוד

אחיד בשמיא ובארעא. ומצד כך מחד כתיב (תהלים, צג, ד) אדיר במרום ה'. ומאידך כתיב (שם, ח, ב) מה אדיר שמך בכל הארץ.

ובסדר החדשים חודש אדר, הוא חודש י"א שהוא יסוד דאור חוזר, וי"א שהוא חסד דאור חוזר. עיינן מפרשים על ספר יצירה (פ"ה). ומזלו דגים שפרים ורבים, בחינת יסוד. ועיינן נהר שלום (מז ע"ב). ושער הכוונות (דרושי ר"ה, דרוש א'). ועיינן תקנת השבין (אות ו) ומשנכנס אדר שהוא נגד יוסף ע"ש וידגו לרוב. וכן הם שני אדרין, שכן יוסף נמנה שני שבטים.

מלכות

שם אדם הנקרא אדרמלך, אדר-מלך (מלכים, ב, יז, לא). ואמרו (גיטין נו ע"ב) והלבנון באדיר יפול, ואין אדיר אלא מלך, דכתיב והיה אדיר ממנו וגו'. ורש"י (ישעיהו, י, לד) כתב, באדיר יפול, ע"י מלאך יפול. מלאך, מלך-א. ועיינן אלשיך (ירמיהו, כה, ד"ה קול), אדירי הצאן, שהם שרי העמים ומלכיהם. וכתוב (תהלים, קלו, יח) מלכים אדירים וכתוב (תהלים, ח, ב) ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ. ועיינן בפרדס רמונים (ש"כ, פ"ט) ר"ל, מ"ה הוא שמך האדיר במלכות הנקרא ארץ.

מילון ערכים בקבלה

אדר

עה, ואופן קפו, ואופן רלו. ושער הפסוקים, ואתחנן, סימן ג).

ובצורת אדם, מקומו של חדש אדר, כתב בשער הכוונות (דרושי ר"ה, דרוש ד) וז"ל, אדר הוא החוטם שלו וניסן הוא מחובר, כי הוא בחינת פה, עכ"ל, עיי"ש. והסדר הוא, תשרי גולגולת הזכר, חשון וכסלו תרי אודנין, טבת ושבת תרין עינין, אדר הוא החוטם והפה, רמז בניסן, עיי"ש. ועיין פע"ח (שער ר"ה, פ"ד) וז"ל, אדר הוא חוטם, וניסן הוא הפה דדוכרא וגלגלתא דנוקבא, שיוצא ההבל מפה דדוכרא ונעשה גלגלת דנוקבא. נמצא שמועיל ניסן לו ולה, לכן מעברים אדר (שהיה ראוי להיות ניסן), ואין מעברים ניסן, עכ"ל. ובמחברת הקודש (שער ר"ה בתחלתו) כתב וז"ל, נשאר הפה שלו נעלם מהם, וזה ר"ח שצריך לקדשם בפה בב"ד, כמד"א אשר תקרא אותם, אתם כתיב, כי הפה נעלם מהם, לכך צריך לקדשם בפה, עכ"ל, עיי"ש. וכן הוא בטעמי המצות (בא, מצות קדוש החודש).

וכתב בברית כהונת עולם (מאמר הסתר אסתיר, פרק כג) וז"ל, וסבור היה המן הרשע, שמיתת משה בחדש אדר, היה מחמת הגבלת הסוף אל הראשית, ושמח בנפילת הפור (מגילה, יג), וטעות הוא בידו, כי לא ידע שבז' באדר מת משה ובז' אדר נולד, עכ"ל, עיי"ש. והביאור כנ"ל, אדר חודש העיבור, שנעשה תחלת השנה, ניסן, אדר, ומצורף אדר, סוף, להתחלה ניסן, וזהו בז' באדר מת, סוף, ובז' באדר נולד, התחלה חדשה. ועיין קול ברמה (אות צו). ועיין בית עולמים (דף קסט, ע"א, ד"ה סוד ו' של גחון). ועיין פתחי שערים (נתיב פרצוף א"א, פתח כה). ועיין משנת חסידים (מסכת אדר, בפרט פרק א). ומזכיר שלום (מערכת החי"ת, אות לא). ובגדי קודש אשר לאהרן (שאלה פג). ושמן ששון על שער הכוונות (דרושי ר"ה, דרוש א, אות ו). וליקוטים מכתבי רמח"ל (סדר חדשי השנה).

כתב בספר רזיאל המלאך, וז"ל, דגים (בסוד לויתן, עיין פתחי שערים, נתיב פרצוף א"א, פתח כב), מזל אדר, (ושייך ליסוד) מים, עכ"ל. עוד כתב שם, וז"ל, אבריכא"ל, נשיא על אדר, ועמו כ"א מלאכים (ויש גורסים כ"ה, עיין מגלה עמוקות, ואתחנן, אופן מד, ואופן סג, ואופן קמט), לפי שהנשיא נקרא אבריכא"ל, לשון ברכה, תחתיו מלאכים הנקראים בטוב, כגון, רומיא"ל חדשיא"ל טפריא"ל שלמיא"ל מלכיא"ל, וכל כיוצא בהם הרים הקב"ה והוריד למרדכי ואסתר בחדש אדר, חן וחסד וספר הזכרונות, ובא לשלוח למרדכי והיה משנה למלך ונתן "ברכות" למלך הכבוד, עכ"ל. ועיי"ש שיש סדר אחר, ואדר שייך לסומיא"ל וסנדלפון. ועיין שער היחודים (פרק י). אולם במגלה עמוקות (שמות, ד"ה ואלה שמות בני ישראל סבא) כתב וז"ל, ויבא יוסף "את דבתם רעה", ר"ת אדר, כי יוסף רזא דמטטרו"ן, והוא נער, חנוך לנער, (תהלים, ל) בערב ילין בכי ולבקר רנה, ר"ת עבור, שהוא חודש עיבור, ובגימט' מטטרו"ן שר הפנים, כאן נרמז סוד שובבי"ם ת"ת, עכ"ל, עיי"ש. וכתב בנהר שלום (כד, ע"א) וז"ל, וחדש אדר, הוא היסוד דמ"ה דמ"ה, ומ"ה דב"ן דזו"ן הנקרא דוכרא וכו', עכ"ל. ועיין פע"ח (שער חג השבועות, פ"א). ועיין לקוטי תורה (ויצא, ד"ה ענין הז' כוכבי לכת) האם חודש אדר שייך לאפרים או לבנימין. עיין קהלת יעקב (ערך אדר). ועיין ישרש יעקב (ערך אדר) שכתב שהוא כנגד זבולון. ובשמות, כתב רמ"מ משקלוב (ביאור משנת חסידים, רכז) וז"ל, א - אה - אהיה, גימט' אדר, עכ"ל.

ובז' אדר נסתלק משה, ובו ביקש, "אעברה" נא ואראה את הארץ וגו'. "אעברה" ביקש שמכח חודש העיבור, יזכה לעבור, אולם לא זכה ולא "עבר", ונקבר ב"עבר" הירדן, שהוא בחינת עיבור מקום של ארץ ישראל, כמ"ש מעברין את העיר. ועיין מגלה עמוקות (ואתחנן אופן לג, ואופן

אוצר האותיות

חודש אדר – כמה פנים בשם אדר

אמר למשה רבינו באדר אתה מת, כל שבעה ימים היה מפציר משה להיכנס לארץ ישראל מתחילת אדר עד ז' באדר, ובז' באדר הוא לא זכה להיכנס לארץ ישראל, שבעה ימים קודם מיתתו של אדם הרי מתחילה הנשמה לצאת, כמו שיש שבעת ימי אבילות, אז יש גם שבעת ימים קודם לכן כמו שבעת ימים קודם יום הכיפורים מפרישים כהן גדול וכן על זה הדרך, אז כל שביעי מתחיל בראשון, זה יסוד מוסד בכל התורה כולה. וכן בערך דידן משה רבינו מת בז' באדר, אבל נשמתו מתחילה להסתלק כבר בא' באדר.

אבל מ"מ הגדרת הדבר ברורה מיתתו של משה רבינו באדר אומרים חז"ל אמר לו הקב"ה באדר אתה מסתלק, והיינו בהידורו של תורה אתה מסתלק, כלומר לא רק אדר מלשון א' שזה הא' דר אלופו של עולם דר, אלא הגילוי של אדר בה' זה בהידורו של תורה אתה מסתלק.

ביאור הדבר הוא, כנודע בסוד שבירת מלכים הקדמונים, שהם שבעת מלכי אדום שמתו, והמלך השמיני נקרא הדר והוא מלך התיקון, מצד כך חודש אדר בה', א' מתחלף לה', זה מלך הדר שהוא עלמא דתיקון. מצד כך המן שמח שמחה גדולה שזה חודש שמת בו משה והוא לא ידע שבו ביום מת ובו ביום נולד, כלומר הוא נולד מכח ההדר שמתקן את המיתה, זה עומק דברי חז"ל, מה הכוונה שבו ביום שמת בו ביום נולד? מצד מה שהוא מת אז זה מלכי אדום שורש המיתה שבעולם במלכין קדמאין, ובהתגלות באדם הראשון היא סחטה לו ענבים, אבל מצד התיקון זה מלך הדר המתקן, זה נקרא ולא ידע שבו ביום נולד, כלומר הוא לא ידע שאחרי השבע מלכים שמתו מתגלה מלך הדר שהוא מלך של תיקון, וזה גילוי של חודש אדר - הדר.

ספר יצירה פרק ה' סוף משנה ה' שנים עשר חודשים בשנה, ניסן אייר סיון תמוז אב אלול תשרי חשוון כסליו טבת שבט אדר, החודש האחרון בשנה הוא אדר. מבואר בגר"א שחודש אדר הוא כנגד חוש השחוק, ולכן באדר משתה ושמחה ליהודים וכן הגאולה באלף השישי שבו עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים. חודש אדר הוא הסוף הוא חודש הגאולה, כלומר הוא זמן הקץ הוא זמן הסוף, וזמן ההתחלה של העולם החדש, שיתגלה האז ימלא שחוק פינו.

משתה ושמחה דקלקול ודתיקון המוששרשים בחודש אדר

המשתה ושמחה שיש ליהודים, השמחה מתגלה מכוח המשתה, שהוא שורש תיקון חטא אדם הראשון שנאמר (ב"ר י"ט, ה) שהיא סחטה לו ענבים לחד מ"ד, שהיה מכח היין דקלקול, ומכוח כך נעשה החטא, והיפך כך מתגלה המשתה ושמחה באדר שהוא הבחינה שהיה מעיקרא שמלאכים צולים לו בשר ומסננין לו יין, זה היה יין שהיה קודם החטא, שחזר הגילוי של מסננים לו יין, וזהו גילוי המציאות של אדר.

ובעומק באדר מתגלה שורש מציאות הקלקול ובאדר מתגלה שורש מציאות התיקון, מכוח כך שיש משתה דקדושה שחוזר למעין כמו שהוזכר למסננין לו יין.

אדר - מלשון הדר ודירה, שמשא איבד את דירתו באר"י באדר

בלשון רבותינו בביאור תיבת 'אדר' יש קרוב לעשרה פירושים מלשון מה אדר נקרא אדר. אדר נקרא אדר ומתחלף בה' וא' אדר - הדר. חז"ל אומרים במדרש שהקב"ה

מת, זה מעין חורבן העולמות שהמקום חרב, בערכין דמשה הוא לא זוכה להיכנס לארץ ישראל זה מעין דמעין של חורבן המקום.

אדר - מלשון תוקף וחוזק דקלקול ודתיקון

הפנים הנוספות שאדר נקרא אדר, מבואר בביצה ט"ז. הרוצה שייתיממו נכסיו יטע בהם אדר, ונאמרו שני לשונות בגמ' מהו אדר, או מלשון תוקף וחוזק, כדכתיב אדיר במרום ה', ומצד כך חודש אדר נקרא כן מלשון תוקף וחוזק, והיינו מצד הקלקול שבתוקף אז זה עומק של דין קשה שמתגלה באדר, ומצד כך נגזר הגזירה של להשמיד ולהרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד ושללם לבז, זה תוקף הדין הגמור להכרית את כל מציאות הכנסת ישראל.

ובעומק יש ישראל בנפש ויש ישראל במקום, כמו שמושה רבינו במקום לא זכה להיכנס לארץ ישראל ומשה מת באדר והוא שורש כל הנשמות, כנגד זה מתגלה כללות המיתה של כל ישראל באדר, וזהו השורש של להשמיד ולהרוג את כל היהודים, משה הוא כל היהודים, אשה אחת ילדה בארץ מצרים שישים ריבוא בכרס אחד (שהש"ר א, ס"ד) הוא כל היהודים, ומיתתו של משה בעומק הוא מיתת כל היהודים, לכן מיתת משה רבינו בז' באדר, והגזירה על ישראל אינם שני דברים נבדלים, אלא זה המשך של מיתתו של משה. זה עומק מה ששמח שמחה גדולה שמת בו משה, כלומר שהוא ממשיך את מיתתו של משה שהוא שורש לכל הענפים בפועל שזה מציאותם של ישראל, זה תוקף הדין המתגלה באדר.

ומאידך התוקף וחוזק בקדושה מתגלה בבוצינא דקרדוניתא שהוא שורש הדין בעולם, כדברי חז"ל שעלה במחשבה לבראות את העולם במידת הדין, מצד כך הדין הוא שורש לבנין העולם, אבל ראה שאין העולם מתקיים

ובאופן נוסף מהו לשון אדר, יש לבאר כי שבירת המלכים הקדמונים נקרא בלשון חז"ל בונה עולמות ומחריבן והיינו עולמות שאין בהם דיור. ובחטא אדם הראשון זה נקרא קוץ ודרדר תצמיח לך, במקום שהאדמה תהיה מקום מדורים היא הפכה להיות דרדר. ובאדר כאשר נתקן זה נקרא אדר א'-דר ה'-דר, אבל בין כך ובין כך אז הגדרת הדבר הוא אדר חוזר ומתקן את חטא אדה"ר שהיה שבירה במלכי קדמאין והתגלה בחטא אדם הראשון קוץ ודרדר, האדר חוזר ויוצר מציאות של מדורים, באורים, היפך דרדר.

בעומק משה רבינו ביקש כל שבעה ימים להיכנס לארץ ישראל, הוא ביקש לא למות, והוא ביקש להיכנס לארץ ישראל. משה רבינו נגזר עליו שימות במדבר ולא יכנס לארץ ישראל, אז בעומק מיתתו של משה ב"מקום" זה נקרא שהוא לא נכנס לארץ ישראל, וב"זמן" זה נקרא שהוא לא יכול להמשיך את האדר, וב"נפש" זה המיתה שלו.

שהרי בכל דבר ישנם שלושה בחינות, עולם שנה ונפש, נמצא שבבחינת ה'מקום' המיתה היתה בכך שלא זכה להיכנס לארץ ישראל, ובבחינת ה'זמן' הוא מת בז' אדר, ובבחינת ה'נפש' זה מקום גבולו של משה רבינו בבחינת תמות נפשי. זה שלשת החלקים שנמצא בכל מציאות של מת של עולם שנה ונפש, אבל בערכין עכשיו למשה רבינו כמו שהוזכר יש את ההעדר כניסה של משה רבינו לארץ ישראל זה במקום, לא היה במשה רבינו מקום קבורה שנודע, כי לא ידע איש את קבורתו, אז הקבורה שלו נקראת מה שהוא לא נכנס לארץ ישראל, זה נקרא מקום קבורתו.

נמצא שמה שהוא לא נכנס לארץ ישראל זה הגדרת מיתתו, זה נקרא חורבן אדר, הוא לא זוכה להיכנס לדור בדבר. האדר כמו שהוזכר זה מלשון מדורים אז מצד כך הוא לא זוכה למדור, הוא ביקש להיכנס לארץ ישראל, והעדר כניסתו לארץ ישראל זה נקרא אתה

הקשים, ואז יוצא שיש חשיבות לדרי דרי. זה מה שנאמר שאדר זה מלשון דרי דרי שיש חשיבות לדורות, וקודם לכן לא היה חשיבות לדורות. כל דור זה מלשון ירידה הדבר יורד, ירידת הדורות, דור הוא מלשון ירידה, אולם בתיקון זה נקרא ודר וסחרת דר מלשון הדר, זה מה שהיה בסעודתו של אותו רשע אחשוורוש.

הגדרת הדבר הוא, בשורשו העליון הכוח של המדורים זה כוח ההולדה דתיקון, כשנאמר אצל משה רבינו בו ביום מת ובו ביום נולד, מה זה נולד? וזרחה השמש ושקעה השמש עד שלא שקעה שמשו של עלי זרחה שמשו של שמואל (קידושין ע"ב), בבחינת מה שנאמר (תענית ו.) ביעקב אבינו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, נמצא שהזרעו הוא זה שגורם שהוא בחיים, ובפנים מסויימות זה נקרא בו ביום נולד בו ביום מת, מלבד כפשוטו שהוא נולד ומת באדר, מצד נוסף התקיים בו ביום מיתתו מה זרעו בחיים אף הוא בחיים. בדקות מה שגורם לזרעו שהוא נקרא בחיים, הוא כי לולא שהוא היה מת אז הזרעו טפל אליו, ולא מתגלה תוקף החיים של זרעו, רק אחר מיתתו, וזה גופא מגלה שהוא בחיים, כי אם הוא היה חי אז זרעו בטל וטפל אליו, זה מה שנאמר אצל אדם הראשון כלא חשיבי.

הגילוי א"כ מצד כך בחודש אדר הוא שיש את הצד של הדרי דרי מלשון הדר דנקודת הקלקול, ויש את הצד העליון בדיוק הפוך שהוא תחילת נקודת החיים, כלומר מלך הדר המלך של העלמא דתיקון הוא המגלה את האופן שהמציאות של הבריאה יש לה תמיד המשך, שזה כח הדבר שיש לו כוח של קיום של מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, וזה הכוח של אדר.

גזירת להשמיד טף ונשים להשמיד את הדורות של מה זרעו בחיים, והתיקון ע"י השחוק דיצחק

זה העומק של נס פורים שנאמר להשמיד

זה שורש חורבן העולם, זה מה שמתגלה באדר. בתחילה עלה במחשבה לברוא את העולם במידת הדין שורש הדין התוקף שנתגלה באדר, ראה שאין העולם מתקיים זה מיתתו של משה שזה מיתתם של ישראל של להשמיד להרוג ולאבד כמו שהוזכר.

אדר - מלשון דרי דרי, גילוי הירידה לדורות מצד ביטול השורש

אבל פנים נוספות בדברי הגמ' (שם) אדר מלשון דרי דרי, והיינו שהדבר ממשיך לעוד דור ועוד דור, הגמ' אומרת שזה אילן חשוב שמחמת חשיבותו יוצא שמועה עליו, וממילא לא באים לערער על נכסיו, וכך בשעה שהאדם חי פחות מערערים על נכסיו, שרק בשעה שהוא מת מתחילים לאינצויי, וכלל שהדבר מתגלה באופן כזה שיש שמו עליו וממילא ניכר הגדרת הדבר שזה שלו, ולכן זה לדרי דרי. מצד כך אדר נקרא אדר מלשון דרי דרי מלשון דורות.

בזה עצמו יש שתי שיטות. הגמ' אומרת בע"ז שאלמלא חטא אדה"ר אנן לא היינו קיימינן, והיינו שודאי שהיה הולדה של אדה"ר, כמו שכתוב בתורה שהוליד את קין והבל וכו' כל סדר העולם, אלא כלא חשיבי היינו כמו נר שבטל באבוקה באופן ששרגא בטיהרא מאי אהני ליה, והיינו שאם היה את מציאותו של אדם הראשון שהוא כלל כל האדם, כל הענפים היו בטלים בשורשם, כלומר מצד הקלקול אדם הראשון מת וממילא כשאין את השורש הענפים יש להם חשיבות לעצמם.

ומצד כך באדר כשמתגלה צד הקלקול הוא מלשון דרי דרי, כלומר הוא מתפשט לעוד דור ועוד דור, אבל אילולא חטא אדם הראשון, כביכול היה מציאות שלימה, אם היה מציאות שלימה לא היה מציאות של מיתה, וממילא אנחנו כלא חשיבי.

נמצא ש באדר, שבו ביום מת, ובזה התחיל השורש דנפילה כמו שהוזכר בחינת דינים

שהוא כן צוחק, כי הוא מעין עולם הבא, כמו שאמרו חז"ל כי השרה עליו הקב"ה שמו עליו בחייו, כל אלו ההבחנות שיצחק הוא בחינת גבורה שורשו בבינה מעין עוה"ב זה בחינתו של יצחק, נמצא שהגדרת יצחק הוא שחוק, והשחוק הוא על מה שכביכול נראה שאין בן ויש בן, אז שחוק דיצחק ושחוק דאדר הוא אותו שחוק, בבחינת יצחק כידוע קץ-חי כמו שאומר הזוה"ק, וזה התחיל הגאולה באלף השישי, קץ חי זה מידת היסוד.

נמצא שהגדרת הדבר היא, כי השחוק שמתגלה באדר זה שחוק שמגלה את ההדר שבאדר, אדר שמה שנראה שאין מציאות של המשך של דרי דרי, באדר מתגלה מה שנאמר וזכרם לא יסוף מזרעם, זה מה שנאמר שאסתר אינה עתידה להתבטל, כל המגילות בטלים ואסתר אינו בטל, כל המועדים בטלים ופורים אינו בטל, הוא תמיד ממשיך הלאה לדרי דרי כי זה אדר, אם לא אז הוא מעין שאר הדברים שיש להם נקודה של הפסק, אולם אדר הוא תמיד ימשיך, עומק נקודת הגזירה היתה על אותה נקודת המשך, וזה כאן התוקף של נקודת הגילוי.

להרוג ולאבד את כל היהודים מנער ועד זקן טף ונשים ביום אחד, הרי שעומק הגזירה הוא, כי תמיד כשנגזר גזירה על אדם, אז יש מה זרעו בחיים אף הוא בחיים, אבל עומק הגזירה באדר, הוא להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים, והיינו שלא יהיה גם 'מה זרעו בחיים אף הוא בחיים', זה עומק הגזירה של המן, זה נפלא מאד זה לא רק להשמיד את כולם, אלא הוא רצה לבטל את מציאות האדר, מלשון דרי דרי שיש המשך לדורות, וזה גופא התהפך שאדר זה תיקון בו ביום נולד כלומר שכן יש המשך לדורי דורות. מצד הפנים הללו הגדרת הדבר של אדר הוא שיש כוח של הולדה.

בעומק מצד כך חודש אדר שהוזכר שיש בו מציאות של שחוק, כוח של שחוק הוא יצחק אבינו הוא נקרא יצחק ישחק, ושבעתו לישחק מלשון שחוק, זה עומק העקידה שהיתה, שהרי כביכול אם היה עקידה של אברהם אבינו שעוקד את יצחק אז אין דרי דרי, זה עומק העקידה. מה שיצחק נקרא שחוק בעומק הוא שחוק על עצם העקידה.

שהרי בשעת לידתו שצחקו אברהם ושרה, לכן הוא נקרא יצחק, רק אחר שהוא כמעט מת בעקידה פרח נשמתו וחזרה הוא נקרא ישחק, שהרי אסור לו לאדם שימלא פיו שחוק בעולם הזה, ורק בשעת העקידה שהוא עלה לגן עדן ועלה לעולם הבא נתקיים בו הישחק

אוצר האותיות

חודש אדר – כנגד האות ק'

באות ק' טמון שני הקצוות העליון והתחתון

לאות ק' יש שני חלקים, אחד שהיא נמצאת בסוף החדשים ומצד כך היא נמצאת בקצה בסוף, וכן אות ק' עצמה במילואו זה ק' ו' פ' זה פוק כלומר יציאה לחוץ. כלומר הק' היא בקצה והיא יכולה לצאת לחוץ, אולם מאידך הק' היא השורש העליון של תחילת ההויה וזה בבחינת קדושה קדוש, ומאידך יש בה את הקצה התחתון שלה. שתי הנקודות של מציאות הק', הם שני השורשים בלשון הקודש, (כמובן שזה נפתח ליותר פנים אבל זהו שורש התפיסה של הק'). ק' היא הקצוות או הקצה העליון או הקצה התחתון.

נבאר מילים שתחילתם באות ק'.

הקאה, קב, קידה, קדקד - גילוי קצה התחתון

המילה הקאה להקיא, מכילה את האותיות ק' א' שהם השורש שלה, האדם מקיא דברים לחוץ, מאותו לשון של פוק שהוזכר, אבל זה לא הק' מצד הקדושה, אלא הק' מצד נקודת הקלקול. וכנ"ל שהוא קצה האחרון והתחתון, ולא הקצה העליון של נקודת תחילת ההמשכה. וכאשר הקצה העליון נתפס בזה לעומת זה, זה הופך להיות הקאה, מקור השפע של קדושה שהוא מקור השפע, ובקלקול הוא הופך להיות פליטה לחוץ.

קבה - מאותו לשון יש קובה, אל הקבה מה שנאמר בפנחס זה בית קיבול, מקום שיש לו קצוות זה קובה.

קידה כיפוף ראש, יש השתחויה ויש קידה, ויש פישוט ידים ורגלים, ענינו של קידה היא כיפוף הראש, הוא מכופף את הקדקד. כלומר

ספר יצירה פרק ה' משנה י'

המליך אות ק' בשחוק, וקשר לו כתר, וצר בו דגים בעולם ואדר בשנה וקורקבן בנפש זכר ונקבה.

נתבאר בדברי המשנה כי חודש אדר מצד האותיות זה ק', ומצד החושים זה שחוק, ומצד מקום גילוי החושים זהו טחול. לשון הגמ' טחול שחוק, שחוק הכסיל, הגר"א כותב, שחוק באדר משתה ושמחה ליהודים וכן הגאולה באלף השישי שבו עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים.

הרי נתבאר כי עיקר עניינו של חודש אדר הוא זמן של שחוק, ובאותיות זהו סוגיא של ק', והמילה שחוק עצמה יש בו אותיות ק', וכפי שיבואר כי באות ק' מתגלים שני ההפכים, של דעת ושל היפך הדעת כאחד.

חודש אדר באות ק' שמשלב הדעה והשחוק כאחד

שחוק"ק - חשו"ק, חש"ו זה מי שאין בו דעת, ככל שהאדם בר דעת כך הוא רחוק מהשחוק, שחוק ודעת הם שני דברים הפכיים, מה שתכלית הידיעה שנדע שלא נדע שזה נוגע ללעתידי, שנאמר בו אז ימלא שחוק פינו. הגילוי שדברי תורה אסורים לבעל קרי זה מפני שקרי נובע מקלות הדעת מקלות ראש, כלומר המציאות של דעת והמציאות של שחוק זה שני דברים הפוכים זה מזה. למשל, השדים שנקראים שדים, שד, זה ר"ת שחוק דעת, כלומר הם שוחקים מהאדם, זה השדים שמהתלים בבני אדם הם מהתלים בבני דעת, מ"מ חודש אדר אז הגילוי שלו הוא אות ק'.

עושים אותם מחוץ לעיר סמוך לעיר, זה קבר זה ק'-בר, מצד פשוטו של הקבר זה קללה גמורה מלשון 'קב' וכן"ל, משום שזה עיקר הקללה כי ביום אכלך ממנו מות תמות עפר אתה ואל עפר תשוב. אבל בפנים נוספות כמו שיש הקאה יציאה לחוץ, אז גם יש קבר, כל מי שמת מוציאים אותו לחוץ.

כשאדם נפטר מרגלא בפומי דאינשי לומר 'בר מינן', בעומק הכוונה הוא כי המת הוא מי שיצא לחוץ, בר מאלו שנמצאים בפנים, וכל קבר זה מי שהוציאו אותו לחוץ. ארבעה חשובים כמת ומצורע שחשוב כמת יוצא חוץ למחנה, וק"ו שמי שמת גמור אז יש לו קבר ק'-בר, הוא יוצא לחוץ.

קבלה - קיבל זה הק' המקבלת, כלומר זה הק' המקבצת המחברת, אבל זה הקיבוץ התחתון, והוא בחינת הנוקבא שהיא בחינת המקבל היא הקצה האחרון שבדבר. נקבה - קבה מלשון קיבול, זה הקצה האחרון של כל דבר. זאת אומרת הנותן ממשיך הלאה, המקבל מעמיד את זה אצל עצמו. בלשון אחרת המקבל הוא כלי קיבול לקבץ ולצרף בבחינת הכלי מצרפן, בבחינת הקיבוץ והקיבול שיש להם שורש אחד, הקיבול מקבץ את כל השפע הבא אל תוכו.

קבוע - העקב קבוע זה אותם אותיות ואות ושורש, כלומר הקצה האחרון זה המקום של הקיבוץ, כי כל דבר שהוא אינו הקצה האחרון הוא תמיד ממשיך הלאה, כמו מים שמפכים וזורמים הלאה, ומאחר ואין להם קצה, הם לא קבועים במקומם, ואילו דבר הקבוע במקומו, הוא דבר שאינו יכול להתפשט הלאה זה הגבול שלו.

קדם - קדם הוא מוקדם לאחרים, כלומר הקדם הוא השורש, וכן"ל שהק' יש בו את שתי הקצוות יש בו את הקצה העליון ויש בו את הקצה התחתון, הקצה העליון נקרא קדם, כאן מקום כל תחילתו של הדבר, ההתחלה של כל דבר היא הנקרא קדם, קדמונו של עולם,

ק' יש בו את האופן של קדושה שהוא נקודת הראשית, מצד כך הראש נקרא קדקד, וכאשר הוא יורד לתתא זה הופך להיות קידה. בדקות הד' של הקד זה הדעת זה כיפוף של הבר דעת, זה כיפוף של הראש.

שהרי חלק גדול מהבעלי חיים ראשם כפוף, ואעפ"כ זה לא נקרא קידה, משום שזה עצם מהותם שראשם כפוף, ואילו אדם שיש לו צורת אדם שהראש שלו נמצא למעלה, לפיכך ההורדה שלו היא קידה. בדקות זה הבר דעת, הבר דעת הדעת שלו היא זו שמתכופפת, זה נקרא ערומים בדעת ומשימים עצמם כבהמה (חולין ה:): ערומים בדעת ומשפילים את עצמם זה נקרא קידה.

קיבוץ, קבורה, קבלה, נקבה, קבוע, קדם - גילוי השורש בקצה העליון עד לקצה התחתון

קיבוץ עניינו אחדות, שהוא סוד הקדושה, להיפך מעלמא דפירודא שהוא סוד הטומאה, כמו שכתוב במצורע טמא טמא יקרא ובדד ישב, כלומר טמא הוא מלשון טמטום אטום וסגור, וגילוי ההיפך של הטומאה, הוא הקיבוץ שמקבץ את הכל. ובדקות קיבוץ זה ק - בוך, כל בוך הוא בלה"ק זה מלשון מבצבץ ועולה בגדי בוך וכן על זה הדרך הבוך נקודת היציאה והשורש שמשם הדבר יוצא, שבו מתקבצים כל הפרטים שיצאו ממנו.

כלומר יש את הקיבוץ מתתא לעילא שמקבצים את הדבר, ויש את השורש שהוא שורש נקודת היציאה של כל הפרטים, כלל הוא בשורשו כלל שלמעלה מן הפרטים והוא כלל שכולל את כל הפרטים. הוא כללות הכל שורש האחד שבו, קיבוץ כל הפרטים כולם בשורשם, משם נעשה ק'-בוץ משום נקודת היציאה.

קבורה-קבר זה ק'-בר, זה ק' שיוצא לחוץ. הגמ' אומרת אם ראית קברים סימן שאתה קרוב לעיר, קברים לא עושים בתוך העיר אלא

הוא מחבר את כולם.

קיווי קוה אל ה' חזק ויאמץ לבך וחזור וקוה, תיבת קוה, מורכבת מאותיות ק' ו' ה', שהוא מקבץ את האותיות ו' ה', מהשם הוי"ה, שמתחלק לשנים, כמו שדרשו כי יד על כס י-ה מלחמה לה' בעמלק, אין השם שלם עד שימחה זרעו של עמלק, והיינו שהאותיות י' וה' הם מציאות לעצמם, והאותיות ו' וה' עומדות כמציאות לעצמם, אז הקוה הוא מקוה לו' ה' שיחזרו ויתגלו בשלימות, שיצטרפו לי' וה' ואז הו' ה' יחזרו ויתגלו כמציאות של שלימות. נמצא שכל קיווי נמצא בקצה התחתון, ומקוה לקצה העליון.

זה נקרא בעומק ימי הקץ. בזמן הקץ הקיווי יצא מהכוח לפועל, שעניינו הוא שבקצה התחתון יתגלה הקצה העליון, זה עומק נקודת הקיווי. זה קיווי לק' עצמו, מצד הקצה העליון שיתגלה במציאותו של תחתון.

קטן וקללה, וקול, קוסם - גילוי הריחוק מהשורש

קט קטן וכן על זה הדרך קט, זה הקטנה, כלומר יש את עצם הדבר בגדלותו זה הק' בשורשו העליון, אבל כאשר היא מתגלה לתתא בבחינה של צד הקלקול כמו שהוזכר הוא בבחינת קללה, כל קללה ענינו לקיחת דבר גדול והקטנתו עד שנמצא בקטנות.

ומצד אותו שורש המילה קול, שהרי כל דבר שמציאותו היא גדולה, אם עובר זמן נעשה מציאות של החלשה, אבל זה לא נעשה מיד, אלא כמו מים שחקו אבנים, ככל שהוא מתרחק הוא הולך ונחלש כסדר זה קול מלשון קללה מלשון קלקול.

זה נקודה עמוקה. בקול מתגלה הקלקול בצורה מאוד מאוד גלויה, ככל שמתרחקים עוד יותר שומעים פחות, עוד יותר נחלש וכו' עד שעבר והלך לו בכלל, קול הרי יוצא ולאט לאט הוא מתפשט וככל שהוא מתפשט הוא נחלש והולך, ומי שעומד קרוב שומע, ומי

התורה נקראת משל הקדמוני היא קדמה לכל מציאות של הבריאה.

בדקות יותר, הבריאה היא עשרה מאמרות שבהם נברא העולם נמצא שמה שקדם לבריאה, הוא דממה, זה נקרא קדם-ק'-דם מלשון דממה, כלומר הקדם הוא השתיקה שלפני הדיבור.

קדוש, קהה, קהלת, קיווי וקץ, וקטן - אופני גילוי השורש וההתרחקות ממנו

קדוש - כמו שהזכרנו זה מאותו שורש, שההתחלה שם מקום הקדושה. ובדקות כשה נופל זה הופך להיות שד, קדש הד' ש' זה השד שהוזכר בבחינת שחוק דעת, ולהיפך בקדושה זה הדעת שמתגלה בשחוק.

קהה - מלשון דבר שנתבטל מראיתו, כלומר המציאות של הדבר יש לו גוונים, כשיש לו גוונים בתוקפו שלו בגילוי שלו אז יש לו מציאות גמורה, וכאשר הוא נחלש הוא נקרא קהה, אף אתה קהה את שיניו כלומר החלשת הדבר, ככל שהדבר קרוב לשורש אז הוא חזק יותר, ככל שהדבר מתפשט יותר הוא נעשה חלש יותר, אז ככל שהוא קרוב לקץ שלו הוא נעשה קהה יותר. ואיפה הוא הכי חלש?, בקץ, כלומר בדור שכולו חייב זה שהאור הרוחני הלך ונקהה עד שהוא הגיע לנקודה האחרונה שבגבולות שלו שם הוא הכי קהה.

ישנה הבחנה שהאחרון מקבץ את הכל ועי"ז הוא יוצר תוקף, וזה עוד הבחנה זה בחינת מלכות, תכלת, זה סוגיא עמוקה. אבל כאשר המלכות לא בתיקונה אלא בקלקולה אז ככל שהדבר קרוב יותר לנקודת השורש הוא גלוי יותר הוא חזק יותר, ככל שהוא מתרחק מהשורש הוא הופך להיות קהה יותר הוא נחלש יותר.

קהלת זה מאותו לשון של קיבוץ להקהיל, מצות הקהל נאמרה על המלך, שלמה הוא נקרא קהלת שהוא מקהיל את כולם, כלומר הכוח של הקדושה של הק' מקבץ הוא מקהיל

קצה העליון והתחתון הם בכלליות בחינות קץ וקוץ

קוץ וקץ - הקוץ של קוצו של י' למעלה, לעומתו הקץ זה מה שנמצא בסוף, זה קרוב למה שהזכרנו בהתחלה שיש ק' למעלה וק' למטה, הק' למטה נקרא קץ, הק' למעלה נקרא קוצו של י' בבחינת הוי"ה, י', קוצו של י'. וזה בעומק שני הקופים, וכנ"ל שק' הוא בבחינת קדקד קיבוץ קיהול וכן על זה הדרך, שהשורש של כל אלו הוא בקוצו של י', כשזה נופל זה בבחינת ויקוצו מפני בני ישראל, היינו שגם הקוץ הזה נפל, והופך להיות קוץ ודרדר תצמיח לך. באופן הכללי שבדבר השורש של הק' למטה הוא הקץ, והשורש של הק' למעלה הוא הקוצו של י', כשיתגלה הקץ יתגלה הקוצו של י', זה מה שהוזכר בחינת קוה הוא מקוה לק' העליון שתתגלה בק' התחתון, וזהו סוד הגאולה שבה יתגלה הק' דקדושה גם במקום הקלקול למטה וזה עומק תיקון הקללה והקלקול גילוי של קוצו של י'.

שעומד רחוק פחות שומע, ויש את עצם הקול עצמו שבתחילה הוא חזק ולאט לאט הוא נחלש יותר. ורק אצל השם ית' נאמר קול גדול ולא יסף, ותרגומו ולא פסק שהקול הולך ומתחזק. אבל מצד טבע בריאתו של עולם הקול הופך להיות קול שנחלש, וזה עומק נקודת הקלקול, הקל הקלקול שנמצא בק' זה בחינת הקול.

קם - נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, חז"ל דורשים נפלה לא תוסיף לנפול, קום בתולת ישראל, היא תקום, קם זה להקים את הק' שנפלה. בדקות זה נקרא סומך ה' לכל הנופלים זה נ', המילוי של נ' זה נ' ו' נ', בגימטריא קו. זה גם בעומק הק' שנופלת, ויהי בנסע הארון נ' לפניה ונ' לאחריה, בעומק זה שני נונין, נו"ן תחתונה נופלת, והתקומה שלה בנו"ן עליונה, זה בחינת ק'. בכל אופן כל תקומה היא תקומה של עצם מציאות הק' שנעשה בו מציאות של הקמה.

קוסם - קוסם לוקח דבר שבעצם אינו והופך אותו לישנו, הוא נקרא ק' דקלקול הגמור שזה עלמא דדמיון מעשה קסמים, אין לך כאן מציאות גמורה הוא לוקח את מה שאינו ועושה אותו לישנו, זה לא ישנו כפשוטו אבל בשיעור מסויים הוא מצרף דברים שאינם קיימים והופך אותם למציאות קיימת, אין לך קללה קלקול יותר גדול מאחיזת עיניים, זה מקלקל את כל תפיסת המציאות.

ספר יצירה 291 פרק ה משנה ט' אדר-ק
מספר שיעור בקול הלשון 1129653

מדור ארמית

מילון ערכים בארמית

אדר-אדרי-דרי-אדורה-אדרינטיס-
אנדריאנטוס-אדרנדא-אדרגזריא-אדרון-
אנדרון-אדרופיקוס-אידורוסטון

מילון ערכים בארמית

אדר-אדרי-דרי-אדורה-אדרינטיס-אנדריאנטיס-אדרנא-אדרגזריא-אדרון-אנדרון-אדרופיקום-אידרוורוסטון

עורות, וכו'. א"ב, אדורה תצדק, כי בלשון יוני קוראים לעור דורה, ואות אל"ף נוספת, עכ"ל.

והבן, שצורת אדם, כנודע, עור - בשר - גידים - עצמות - מוח שבעצם, ומדרגת עור, היא הסוף של צורת אדם. וכן בזמן, זהו חודש אדר, סוף כל השנה. וכן מקביל לכך כנודע, שנגל"ה, ר"ת, שורש - נשמה - גוף - לבוש - היכל. וכתב בערוך (ערך אדרינטיס) וז"ל, אדרינטיס אני עושה אותה (ב"ר, פרשה ח), נעשה אדם בצלמנו, ובילמדנו פרשת אלה פקודי, מתוך שאני מפיל את הבתים האדרינטיס נופל, פירוש, ענין היכל הוא. א"ב, פירוש בלשון יוני צלם וצורת אדם, ומשפט המלה אדריאנטוס וגם בנקודות אחרות בלשון יוני ענין היכל, ואז משפט המילה, אנדרוניטיס, עכ"ל. ועיין ערוך (ערך אדרין) וז"ל, תרגום ויבא החדרה, לאדרון בית משכבה בחדר המקרה באדרון בית קייטא, ובלשון יוני קורין לחדר אנדרון, וכן (מנחות, לג) אכסדרה דבי רב כאנדרונא מעלייתא היא, עכ"ל.

עוד כתב בערוך ערך אדר, וז"ל, מדרש שה"ש, אגן הסהר, אדיא דאזהר, פירוש בלשון יוני, כסא ובית מושב, עכ"ל. והוא בחינת אדר, א-דר, בחינת מקום מושב קבע ודירה. והבונה נקרא אדריכל, אדר-יכל.

כתב בערוך ערך אדר, וז"ל, בע"ז נט בסוף פרק רבי ישמעאל, ההיא חביתא דאשתקיל ברזא אדרי עכו"ם נקטה, ההיא חביתא דאסתדיק לארכא אדרי עכו"ם, חבקה פירוש קפץ, עכ"ל. וכתב ר"י מלוניל (שם, כח, ע"ב) וז"ל, אדרי, הגביה עצמו ממקומו, כמו דרי זיקא, שהגביה על כתפיו, עכ"ל. ולפ"ז הוא לשון הגבהה, כאדם הדר בעלייה. וכן כתב רש"י (שם) אדרי - קפץ. ועיין הפלאה שבערכין (אות א', ערך אדר, ב).

ואמרו (ברכות, סב, ע"ב; מגילה, כט, ע"א) מאי קפנדריא (קפנ-דריא), אמר רבא, קפנדריא כשמה, מאי כשמה, כמאן דאמר, אדמקיפנא אדרי איעול בהא. ופרש"י, אדרי - שורות. מלשון דירה, שדרך לדור שורה שורה. ועיין מגילה (יב, ע"א) דרי דרי.

עוד כתב בערוך (ערך סער) וז"ל, ב"ר פרשה ס"ג, כולו כאדרת שער, כולו אדרי, פירוש כשער אדרי, והוא המוץ שבגורן, הה"ד באדין דקו כחדא פרזלא חספא נחשא חספא ודהבא, והוה כעור מן אדרי קיט, אמר רבי חנינא, מי גרם לעשות להן כעור מן אדרא, קיט על שפשטו ידיהם באדירים, עכ"ל. ולפ"ז אדר מלשון אדרת שער. ועיין ערוך, ערך עור.

עוד כתב בערוך ערך אדר, וז"ל, דתבן ואדר דעליה תבן, בחלומות דמגילת איכה, ושבועות כט בסוף פרק שלישי. ובגמרא בפ"ד דנדרים, כה, אם לא ראיתי נחש כקורת בית הבד, ולא, והא ההוא דהוה בשני דשבור מלכא דאחזק תליסר אודרייתא תבנא, פירוש אודרייתא,

תוכן עניינים מפורט

עבודה

אד

ז

א'-ד' בשורש יצירת אדם • כח העשרה שמונח בד' • ד' ועשרה דקלוקל, וד' ועשרה דתיקון שחוזרים • ל'אחד • מהות שם אדנות • מדרגת הצדיקים - עשרה שחוזר ל'אחד', מדרגת רשעים - עצם תפיסת ההיפרדות • תפיסת 'אגד' - לאגוד את הכל מכח דביקות ב'רצון האחד' • מהות האבידה - עצם תפיסת הפיזור • כח הג' שבאגד - חיבור, כח הב' שבאבד - פירוד • ב' הקצוות שמתגלה ב'אדר' - אם הד' מצורף לא' או לר' • שורש גזירת המן - אדרת 'שער' דעשיו שמתהפך ל'עשר' דקלוקל • עשיו - כח ה'דס' שב'אדם' • אופן התיקון שמכח מרדכי • עיקר מדרגת מן תורה - הר סיני, ומדרגת 'הדר קיבלוה' דפורים - הר המוריה • 'ולא יעבור' - הארת פורים לא מפסיקה • 'להיות עתידים' - הארת פורים בעתיד

אדר

טו

קבלת התורה דסיון וקבלת התורה דאדר - א'-דר • שורש ה'הארה לזמן' דשבועות - בהארת ליל פסח • עומק מדרגת הכפיה שבמתן תורה • צירוף ה'חיי עולם' של תורה למדרגת 'חיי שעה של הבריא • שורש הסתלקות הדברי תורה בחזרה ללעילא • שורש שבירת הלוחות שמכח ה'הכל צפוי' • שורש הסתלקות הד"ת לעילא מכח "ועשיתם לו כאשר צמם" • חידוש ה'הוראת שעה' דנביא משורש הוראת שעה של מדרגת מתן תורה • שבירת הלוחות - קבלת התורה באופן של 'נקיבה' • ה"חיי שעה" על חטא אדה"ר שמקביל ל"חיי שעה" שבחטא העגל • עומק צרוף מדרגת אדר למדרגת שבועות • גילוי ב' המדרגות בקומת נפשו של אדם • הימים הראויים למקרא מגילה • י' וה' שבפורים בהקבלה ל'י' וה' שביום הכפורים • ב' המהלכים הנוספים בזמן הקריאה • מגילת אסתר - מגילת 'סיהרא' בבחינת חודש של לבנה • קר דעמלק - העלם הקו וה'רשימו' - ר"ת קר • ב' הבקשות של אסתר - להחזרת הקו והחזרת ה'רשימו' • פורים דמוקפין - החזרת הארת אור הסובב • פורים דמוקפין - היפך אחשוורוש שמלך בכיפה • קריאת המגילה שמצד עלמא דידן וקריאת המגילה שמהארת עוה"ב • מקרא מגילה מדין ה'אור' ומקרא מגילה מדין ה'סובב' • הגילוי שכל החודש נהיה יו"ט בהארה דלעת"ל • עומק הדבר ש'יום טוב לא קבלו עליהו' • שורש חודש אדר שכולו יו"ט - מה'כול מראש חודש' דחודש ניסן • אחדות כל החודש שמכח צירוף דוד ושלמה • תיקון מיעוט הלבנה דיום ד' שמכח אסתר מל' סיהרא • שאלה מהשומעים • סיכום קצר וחלק

חודש אדר כנגד שבט זבולון

לב

תיקון הקללה דאדה"ר בחלקו של זבולון • כוח השמחה דזבולון • החיים מצד השמחה דזבולון • שמחה של תכלית • שמחה בתכלית והתחלה חדשה מכוח שבת • השפעת השמחה • זבולון בבחינת חיבור זכר ונקבה • חיבור חתן וכלה בתיקון • חזרה למציאות של גן עדן מכוח הנישואין • שמחה בחיבור חתן וכלה • מדרגת שמחה דתיקון • שמחה בחודש אדר - ע"י סילוק העצבות • סיבה ראשונה לעצבות - כבידות הגוף • סיבה שניה לעצבות - עצבות הנשמה מחטאים • דרך ההתמודדות עם כבידות הגוף - לאכול כראוי, ולעשות מעשים בזריות • דרך ההתמודדות

עם עצבות הנשמה - תשובה מעומק הלב • סיבה שלישית לעצבות - חוסר כיוון בחיים • פיזור הנפש בין הרבה נקודות בחיים • דרך התמודדות עם חוסר כיוון בחיים - להתמקד בנקודה רוחני אחת • דרכה של התורה בכח המיקוד, ודרך של אומות העולם • הבסיס לשמחה - שמח בחלקו • לסיכום • השמחה השלימה - שמחו צדיקים בה' • שאלה מהשומעים

נד

חודש אדר - כח השחוק

שחוק דקדושה ושחוק דקלקול • איך השחוק מסלק את הכעס • לצייר דברים שמביאים לידי גיחוך מול הכעס • לעורר האמונה שהקב"ה הוא עושה הכל • ליצנות דקדושה - להתלוצץ מה"אל זר" שבקרבנו • השתמשות למעשה בכח השחוק כדי לעקור כעס • ההבדל בין שמחה לשחוק • מילתא דבדיחותא - כדי להפשיט הגוף ולגלות את עולם הפנימי • הצחוק מועיל רק למי שיש לו עולם פנימי בתוך עצמו • צריך קצת בדיחות בבית • השחוק דקדושה בפורים • שאלה מהשומעים

מחשבה

סז

בלבביפדיה מחשבה אדר

שורש אדר בתורה • אדר בבחינת סוף והמשכה • שורש לעיטה דקלקול באדרעי • אדר בלשון חכמים • גילוי צירוף ההפכים באדר • צירוף אדר לניסן ולשבט • אדר דקלקול משורש אדום • תיקון האכילה בשני ימי משתה • מתן תורה כנגד כוח הקלקול דהמן • כוח ההפכים שמתגלה בהמן • צירוף שבט, אדר וניסן • הגאולה העתידה במדרגת מים

עז

אוצר האותיות חודש אדר - כח השמחה והשחוק

שמחה ושחוק בחודש אדר • שחוק דקלקול ושחוק דקדושה • שחיקת סממנים - פירור הדבר • עומק השחוק - לעולם יש המשך • השחוק דקלקול שנתהפך על גורלו של המן • שורש שחוק דקדושה - יצחק אבינו • עומק ימי פורים - מה שנראה כלעתיד נמצא גם בהווה • כח השחוק שבנפש • קבלת התורה החדשה בפורים - ע"י השחוק דקדושה הבא מעצמיות הנפש • השחוק דקדושה הוא למעלה מבחינת דיבור • שחוק דקדושה בחודש אדר - חיי עולם הבא כאן בעולם הזה

פה

אוצר האותיות חודש אדר - מזל דגים

הארת הדגים בחודש אדר קלקול ותיקון במדרגת בליעה בדגים • גילוי ספר חדש מכוח הדגים • סעודת פורים משורש סעודת הלוויתן

צ

אוצר האותיות חודשי אדר א' ואדר ב'

ב' חודשי אדר בשנה מעוברת • שורש אדר בתורה • שורש מלחמת אומות העולם בישראל • ג' טעמים לעיבור השנה • חיבור אדר לשבט ולניסן • חודש אדר מכוח לידתו ומיתתו של משה רבינו • שורש ההצלה בחודש אדר • בחינת בנימין באדר • י"ב חושים כנגד י"ב חודשים • התיקון השלם בצירוף אדר וניסן • חיבור אדר ראשון ואדר שני ע"י משתה

ק

סוגיות במחשבה אדר

רל"א שערים

צירוף

א-ד • א-ר • ד-ר

קג

קבלה

קט

בלבביפדיה קבלה אדר אדיוור

אור א"ס • צמצום • קו • עיגולים • יושר • שערות • און • חוטם • פה • עינים • שבירה • עתיק • אריך • אבא • אמא • ז"א • נוק' • כתר • חכמה • בינה • דעת חסד • גבורה • תפארת • נצח • הוד • יסוד • מלכות • נפש • רוח • נשמה • חיה • יחידה

קיד

מילון ערכים בקבלה אדר

קטו

אוצר האותיות חודש אדר - כמה פנים בשם אדר

משתה ושמחה דקלקול ודתיקון המושרשים בחודש אדר • אדר - מלשון הדר ודירה, שמשה איבד את דירתו באר"י באדר • אדר - מלשון תוקף וחוזק דקלקול ודתיקון • אדר - מלשון דרי דרי, גילוי הירידה לדורות מצד ביטול השורש • גזירת להשמיד טף ונשים להשמיד את הדורות של מה זרעו בחיים, והתיקון ע"י השחוק דיצחק

קיט

אוצר האותיות חודש אדר - כנגד האות ק'

חודש אדר באות ק' שמשלב הדעה והשחוק כאחד • באות ק' טמון שני הקצוות העליון והתחתון • הקאה, קב, קידה, קדקד - גילוי קצה התחתון • קיבוץ, קבורה, קבלה, נקבה, קבוע, קדם - גילוי השורש בקצה העליון עד לקצה התחתון • קדוש, קהה, קהלת, קיווי וקץ, וקטן - אופני גילוי השורש וההתרחקות ממנו • קטן וקללה, וקול, קוסם - גילוי הריחוק מהשורש • קצה העליון והתחתון הם בכלליות בחינות קץ וקוץ

ארמית

קכה

מילון ערכים בארמית

אדר-אדרי-דרי-אדורה-אדרינטיס-אנדריאנטוס-אדרנדא-אדרגוריא-אדרון-אנדרון-אדרופיקוס-אידורוסטון